

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

STUDIU DE FUNDAMENTARE ȘTIINȚIFICĂ

Lucrare realizată de Asociația Kogayon

- iunie 2005 -
CUPRINS

CAPITOLUL I: Introducere	1
1.1. Terminologie.....	1
1.2. Istoricul cercetărilor.....	3
1.3. Așezarea geografică.....	4
1.3.1. Localizare.....	4
1.3.2. Căi de acces.....	5
1.3.3. Topometrie.....	6
CAPITOLUL II: Parcul Național Buila-Vânturarița – caractere legislative	7
2.1. HG 2151/2005.....	7
2.2. Descrierea limitelor și a zonelor de conservare specială.....	7
2.2.1. Limitele Parcului Național.....	7
2.2.2. Zonele de conservare specială și limitele acestora.....	10
2.3. Hărțile parcurilor naționale și naturale – harta Parcului Național.....	11
2.4. Structura personalului administrațiilor parcurilor naționale și naturale.....	12
2.5. Descrierea limitelor Zonei de conservare specială a Parcului Național Buila-Vânturarița.....	13
CAPITOLUL III: Geologia zonei	14
3.1. Cadrul tectonic.....	14
3.2. Stratigrafia.....	16
3.2.1. Formațiunile cristaline.....	17
3.2.2. Formațiunile sedimentare.....	18
3.3. Analiza geochimică.....	24
CAPITOLUL IV: Caracterizarea reliefului	29
4.1. Caractere generale.....	29
4.2. Hărțile geomorfologice.....	31
4.2.1. Harta hipsometrică.....	31
4.2.2. Harta declivității reliefului.....	32
4.2.3. Harta densității fragmentării reliefului.....	33
4.2.4. Harta adâncimii fragmentării reliefului.....	34
4.2.5. Harta expoziției versanților.....	35
4.2.6. Harta geomorfologică generală.....	35
4.3. Tipuri de relief.....	39
4.3.1. Caracteristici generale.....	39
4.3.2. Relieful de nivelare.....	40
4.3.3. Relieful structural.....	41
4.3.4. Relieful de acumulare.....	41
4.3.5. Relieful carstic.....	42
CAPITOLUL V: Aspecte climatice	43
5.1. Caractere generale.....	43
5.2. Factorii genetici ai climei.....	43
5.2.1. Radiația solară.....	43
5.2.2. Circulația generală a atmosferei.....	44

5.2.3. Suprafața activă subadiacentă.....	44
5.2.4. Factorii antropici.....	45
5.3. Principalele elemente climatice.....	45
5.3.1. Temperatura aerului.....	45
5.3.2. Presiunea atmosferică.....	46
5.3.3. Umezeala relativă a aerului.....	46
5.3.4. Nebulozitatea.....	47
5.3.5. Vântul.....	47
5.3.6. Precipitațiile atmosferice.....	48
5.3.7. Stratul de zăpadă.....	48
5.3.8. Durata de strălucire a Soarelui.....	49
5.4. Etajele climatice.....	49
5.5. Diferențe climatice.....	49
CAPITOLUL VI: Aspecte hidrografice.....	59
6.1. Apele de suprafață.....	59
6.2. Apele subterane.....	60
6.3. Fenomene exocarstice.....	60
CAPITOLUL VII: Vegetația.....	62
7.1. Caractere generale.....	62
7.2. Împărțirea fitogeografică a teritoriului României.....	63
7.3. Ecologia speciilor.....	63
7.4. Spectrul floristic al Masivului Buila-Vânturarița.....	64
7.5. Etajarea vegetației.....	66
7.5.1. Etajul nemoral (al pădurilor de foioase)	67
7.5.2. Etajul boreal (al molidișurilor).....	70
7.5.3. Etajul subalpin.....	71
7.6. Asociații vegetale în Cheile Bistriței și ale Costeștilor.....	74
7.7. Importanța parcului național și a rezervațiilor pentru conservarea genofondului național.....	78
7.8. Specii protejate din flora Masivului Buila-Vânturarița.....	79
7.9. Protecția orhidaceelor.....	81
CAPITOLUL VIII: Fauna.....	88
8.1. Formațiuni faunistice zonale.....	88
8.1.1. Etajul faunistic al stejăretelor.....	88
8.1.2. Etajul faunistic al făgetelor.....	91
8.1.3. Etajul faunistic al pădurilor de conifere.....	92
8.1.4. Etajul faunistic al tufărișurilor subalpine și al pajiștilor alpine.....	93
8.2. Formațiuni faunistice azonale.....	94
8.2.1. Fauna stâncăriilor.....	94
8.2.2. Fauna pâraielor și a râurilor de munte.....	95
8.2.3. Fauna apelor subterane.....	96

8.2.4. Fauna peșterilor.....	97
8.3. Specii protejate.....	98
CAPITOLUL IX: Aspecte pedologice.....	100
9.1. Caractere generale.....	100
9.2. Tipuri de soluri.....	100
9.2.1. Soluri neevoluate – cernisoluri.....	100
9.2.2. Molisoluri – leptosoluri.....	102
9.2.3. Cambisoluri.....	102
9.2.3.1. Soluri brune acide.....	103
9.2.3.2. Soluri brune feriiluviale.....	104
9.2.4. Spodisoluri.....	105
9.2.4.1. Prepodzoluri.....	105
9.2.4.2. Podzoluri.....	106
9.2.5. Umbrisoluri.....	107
9.3. Concluzii.....	107
CAPITOLUL X: Turismul.....	108
10.1. Caractere generale.....	108
10.2. Trasee turistice.....	109
10.3. Informații Salvamont.....	124
10.4. Zone de escaladă.....	125
10.4.1. Grade de dificultate ale traseelor de escaladă.....	125
10.4.2. Federația Română de Alpinism și Escaladă – zone de cățărare.....	127
10.4.3. Zona Cheile Cheii.....	128
10.4.3.1. Cheile Cheii – sectoare.....	128
10.4.3.2. Trasee de escaladă în Cheile Cheii.....	129
10.4.3.3. Detalii trasee din Cheile Cheii.....	133
10.4.4. Zona Cheile Bistriței.....	167
10.4.5. Zona Cheile Costești.....	168
10.4.6. Zona Cheile Olănești.....	169
10.4.7. Alte zone.....	170
10.5. Speologia.....	171
10.5.1. Carstul.....	171
10.5.2. Peșteri protejate.....	172
10.5.3. Lista peșterilor și avenelor.....	173
10.5.4. Descrierea peșterilor.....	176
10.6. Obiective turistice cultural-istorice.....	183
10.6.1. În perimetrul masivului.....	183
10.6.2. În zona adiacentă masivului.....	195
CONCLUZII.....	212
BIBLIOGRAFIE.....	213

Capitolul I INTRODUCERE

1.1. TERMINOLOGIE

În ansamblul metodelor și măsurilor de protecție sunt incluse, și ocupă un loc foarte important, ariile protejate, rezervațiile, văzute ca părți dintr-un teritoriu (sau eșantioane de natură) puse sub protecția unei legislații fundamentate pe idea generală și generoasă a conservării.

Protecția factorilor naturali a devenit o problemă foarte complicată ajunsă la un grad relativ ridicat de instituționalizare și de internaționalizare, practic de nivel mondial, aflată în preocupările unor organisme internaționale specializate, iar în ansamblul acestor preocupări ariile ocrotite (indiferent de modul cum sunt definite - *rezervații științifice, monumente ale naturii, parcuri naturale, parcuri naționale, parcuri regionale, rezervații ale biosferei*) ocupă un loc principal.

Modificările antropice ale mediului sunt atât de puternice încât practic, la nivelul României (și a continentului european), nu mai există arii neafectate într-o anumită măsură. I.U.C.N. (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii, organism neguvernamental al O.N.U.) a definit ca arie protejată orice teritoriu precis delimitat, organizat și amenajat și, într-o anumită formă, în măsură să răspundă la obiectivele de conservare specifice.

Aceste unități de protecție au fost clasificate în funcție de obiectivele proprii pentru care au fost create, iar fiecare categorie trebuie să devină un instrument sigur în procesul unei dezvoltări durabile, dezvoltarea reprezentând scopul principal al întregii acțiuni de protecție și conservare.

Parcurile naționale - Prin rezoluția celei de a X-a adunări generale a I.U.C.N. din noiembrie 1969, de la New Delhi, s-a adoptat definiția termenului de parc național.

Parcul național este un teritoriu relativ întins (de la câteva mii la sute de mii de hectare) asociind ecosisteme puțin modificate sau nemodificate antropic, cu specii vegetale și animale, situri

geomorfologice, puncte fosilifere și fenomene geologice de interes științific și educativ deosebit, incluzând peisajele naturale de mare valoare estetică.

Este un teritoriu în care s-au luat măsuri de ordin guvernamental pentru împiedicarea, și chiar eliminarea, oricăror intervenții de exploatare și pentru respectarea întru totul a condițiilor ecologice, geomorfologice și estetice care justifică instituirea parcului național. În condițiile actuale în care activitatea antropică tot mai intensă duce pe tot globul la o uniformizare a peisajului, la simplificarea structurii și la reducerea drastică a numărului de specii care intră în alcătuirea biocenozelor, conservarea nealterată a acestor complexe de vegetație, care se încadrează într-un peisaj pitoresc și echilibrat, poate constitui un argument în plus pentru valorificarea zonei muntoase, conform vocației ei naturale, printr-un turism ecologic, oferind și elemente de interes științific pentru vizitatorii avizați sau dornici de o cunoaștere mai aprofundată a naturii.

În același timp, prin menținerea acestor eșantioane din diferite ecosisteme caracteristice, se aduce o contribuție importantă la conservarea genofondului național și european.

În fața transformărilor economice intense care amenință diversitatea biologică a planetei și care au făcut ca la nivelul continentului nostru circa 2000 de specii să fie considerate ca rare și periclitate, I.U.C.N. a stabilit o serie de criterii pentru alcătuirea de „*liste roșii*” care semnalează, pentru fiecare țară în parte, speciile de plante și animale care necesită o atenție deosebită. Se consideră că aceste liste, fără a avea caracter de document oficial care să pună sub ocrotirea legii speciile respective, oferă totuși o documentație indispensabilă pentru activitățile de conservare a biodiversității („**Lista Roșie a plantelor superioare din România**” publicată de: Oltean M., Negrean G., Popescu A., Roman N., Dihoru G., Sanda V. și Mihăilescu S., 1994, Academia Română-Institutul de Biologie).

De asemenea, parcul național este un teritoriu posibil de utilizat (prin vizitarea autorizată în anumite condiții) în scopuri recreative, educative și culturale.

În limitele parcului național pot fi și sunt cuprinse:

- rezervații științifice;
- rezervații naturale sub regim privat care nu pot fi puse sub controlul statului;
- rezervații speciale de conservare a unor resurse naturale;
- arii populate și exploatate, supuse unor planuri de amenajare (inclusiv de dezvoltare turistică).

Rezervațiile naturale sunt reprezentate de arii de dimensiuni variabile, de o foarte mare varietate a conținutului. Adică sunt eșantioane de natură nemodificată (*geologice, geomorfologice, faunistice, floristice* etc.) de importanță națională, într-un spațiu cu dimensiuni variabile în raport cu arealul elementelor protejate și cu particularitățile mediului înconjurător.

Sunt permise anumite intervenții antropice (amenajări), dar numai cu scopul asigurării condițiilor optime pentru protejarea speciilor, a comunităților vegetale și animale și a altor elemente ale mediului fizic.

1.2. ISTORICUL CERCETĂRILOR

Buila-Vânturarița „*este un munte care nu-l lasă indiferent pe drumeț și cu atât mai puțin pe cercetător*”(L. Badea, 1998).

Primele cercetări au fost realizate de Emm. de Martonne care menționează în primele cercetări întreprinse în munții de la vest de Olt „*creasta îndrăzneță a Stogului*” (1907) drept unul din elementele de seamă care determină varietatea morfologică din Munții Căpățâanii.

G.M. Murgoci vorbește de falia Stogului (1907) ca accident tectonic important și tot el precizează că formațiunile sedimentare din dreapta Oltului sunt limitate spre vest de calcarele Masivului Bistriței.

Stogu reprezintă înălțimea izolată dintre văile Cheii și Pârâului Folea, ca extremitate nord-estică a masivului calcaros, și deși foarte bine individualizat, numele său nu putea fi, totuși, extins la întreaga culme calcaroasă. În lucrările geologice de mai târziu masivul a fost consemnat fie cu numele de *Bistrița-Vânturarița* (Șt. Ghika-Budești, 1939, 1941), fie de *Vânturarița-Buila*, sau numai *Buila*.

Poate că are mai puțină importanță numele atribuit acestui masiv calcaros în diferite lucrări. Important este faptul că a oferit suficiente motive pentru a sta în atenția cercetătorilor din diferite domenii ale științelor naturii. Pe măsura acumulării cunoștințelor pare să fi devenit tot mai interesant din mai multe puncte de vedere.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

1.3. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

1.3.1. LOCALIZARE

Masivul Buila-Vânturarița este situat în partea central-nordică a județului Vâlcea și face parte din Munții Căpățâanii. Masivul iese în evidență față de lanțul principal al Munții Căpățâanii, atât prin dispunere cât și prin constituție și relief. Creasta principală a Munților Căpățâanii, constituită preponderent din șisturi cristaline (seria de Sebeș-Lotru), are o dispunere est-vest, cu creste secundare înspre nord și sud. Excepție fac două creste calcaroase, ale caror culmi principale sunt dispuse pe direcția SV-NE: Masivul Târnovu în nord-vest și Masivul Buila-Vânturarița în sud-est.

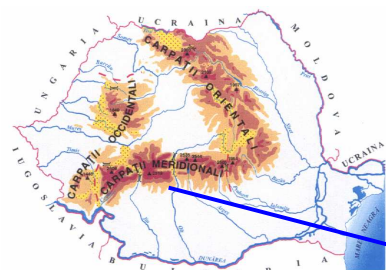

Fig. 1
 Localizarea geografică a
 Masivului Buila-Vânturarița

Masivul Buila-Vânturarița se întinde de la vest de Cheile Bistriței și până la est de Cheile Olăneștilor (Folea). Legătura cu Munții Căpățâniilor este făcută prin Plaiul Netedu (interfluviul dintre râurile Bistrița și Costești), Plaiul Lespezi (interfluviul dintre râurile Costești și Cheia) și Plaiul Hădărau (interfluviul dintre râurile Cheia și Olănești).

1.3.2. CĂI DE ACCES

Accesul se poate face fie pe Drumul Național 67 Rm. Vâlcea - Târgu Jiu, fie pe Drumul Județean Rm. Vâlcea - Băile Olănești.

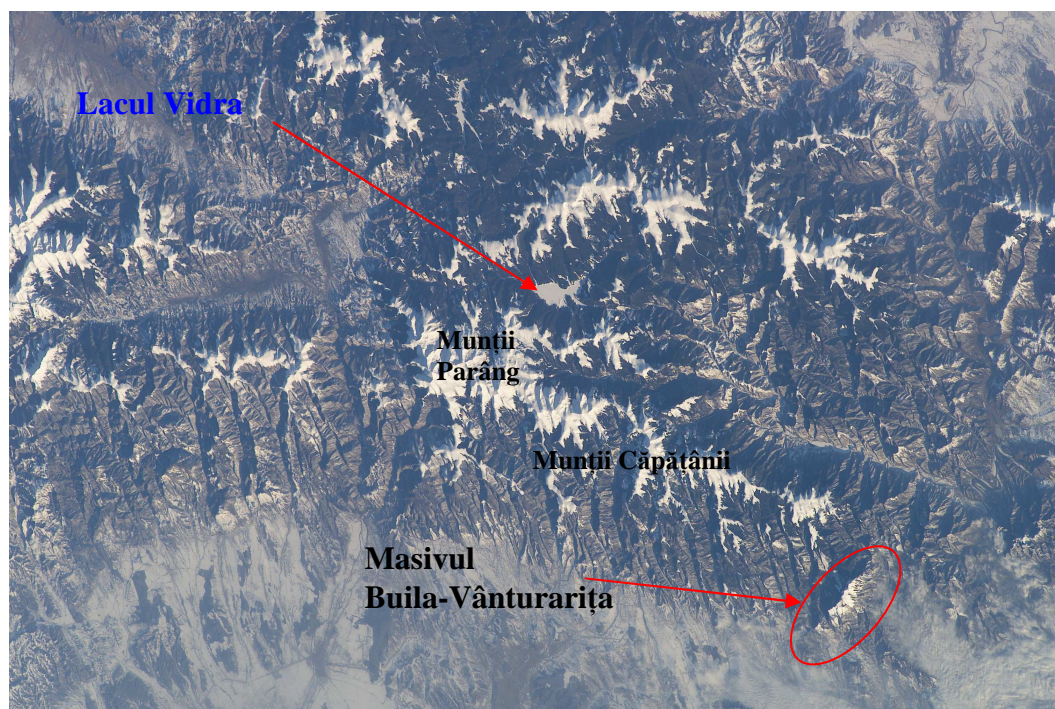
Alegând prima variantă se poate ajunge în masiv astfel:

- 30 km până în Bărbătești (sat Bârzești), apoi înspre nord pe Valea Otăsăului 5 km pe drum asfaltat, încă 3 km pe drum forestier, până la capătul drumului, de unde pe potecă, într-o oră, se ajunge la Schitul Pătrunsa;

- 38 km până la Costești, apoi înspre nord se poate ajunge fie în satul Bistrița (7 km pe drum asfaltat), fie în satul Pietreni (3 km drum asfaltat și 2 km drum pietruit);

Alegând șoseaua spre Băile Olănești, după 15 km se pot urma două variante:

- pe Valea Olănești, 6 km până în stațiune și 14 km pe drum forestier până în Cheile Olănești, trecând pe la Cantonul Silvic Mânzu (7 km);
- pe Valea Cheia, 7 km până în Valea Cheii pe șosea asfaltată, apoi pe drum forestier. După ce se trece de Schitul Iezer (3 km), se poate ajunge fie la Schitul Pahomie (8 km), fie la Cantonul Silvic Cheia (12 km).

ISS006E31056
Fig. 2 Imagine satelitară a Masivului Buila-Vânturarița în ansamblul Grupei Parâng

1.3.3. TOPOMETRIE

Creasta Buila-Vânturarița are o extindere spațială de tip liniar, cu o lungime de circa 14 km și o lățime cuprinsă între 0,5 și 2,5 km (extinderea calcarelor jurasice).

Altitudinea absolută este în Vârful Vânturarița I (1885 m), iar cea minimă la ieșirea Bistriței din chei (550 m). Principalele vârfuri ale masivului sunt, de la sud-vest spre nord-est, următoarele: Arnota (1183,7 m), Muntele Cacova (1525,1 m), Muntele Piatra (1643 m), Muntele Albu (1658,9 m), Buila (1848,6 m), Ștevioara (1847 m), Vioreanu (1866 m), Vânturarița I (Mare) (1885,2 m), Vânturarița II (Mică) (1655 m), Stogu (981 m). Arealele cu altitudini peste 1800 m ocupă două

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

mici zone în partea centrală, în jurul Vârfurilor Buila și Vânturarița I, însumând doar 1,4% din suprafață. Între 1400 și 1800 m se situează 14,5% din suprafață (partea centrală și insular Muntele Stogu). Cea mai mare extindere o ocupă zonele cu altitudini cuprinse între 1000 și 1400 m (56,8%), iar cele cu altitudini sub 1000 m reprezintă 27,3%.

CAPITOLUL II PARCUL NAȚIONAL BUILA-VÂNTURARIȚA CARACTERE LEGISLATIVE

2.1. Hotărârea nr. 2151 din 30.11.2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone (Publicat în MO nr. 38 din 12.1.2005)

Guvernul României

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 8 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 236 din 24 noiembrie 2000 privind regimul ariilor protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată prin Legea nr. 462 din 18 iulie 2001, Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. - (1) Se instituie regimul de arie naturală protejată și se aprobă încadrarea în categoriile de management corespunzătoare, pentru următoarele situri:

Nr	Arie naturală protejată	Suprafață (ha)	Județ	Nr. aviz CMN
----	-------------------------	----------------	-------	--------------

II.	parcuri naționale:			
II.1.	Buila - Vânturarița	4186	Vâlcea	B 903/21.04.2004

2.2. ANEXA Nr. 1 Descrierea limitelor și a zonelor de conservare specială, hărțile și structura de personal pentru parcurile naționale și naturale

A. SECȚIUNEA 1 Descrierea limitelor și a zonelor de conservare specială

2.2.1. Limitele Parcului Național Buila – Vânturarița

Limita nord-vestică. Pornește înspre nord-est, de la cantonul silvic Bistrița, situat la confluența pâraielor Gurgui și Cuca (loc numit „Între Râuri”), pe râul Cuca. După 300 m ajunge la o intersecție de drumuri forestiere (borna silvică 185 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani) și continuă înspre est, pe cel secundar, de pe versantul nordic al văii Târniciorului, pe culmea Vârlop, pe limita silvică, traversează o șa (culmea ce coboară din Muntele Arnota) (borna silvică 186 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani) și coboară în valea râului Costești, în stânga unei pepiniere (borna silvică 17 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). De aici continuă înspre nord-est pe râul Costești (numit în acest sector Prislop), trece după 1 km de cantonul silvic Prislop, și după încă 2,5 km (trece prin bornele silvice 18 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 21 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 22 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 25 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani și 36 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), ajunge la confluența râului Costești cu Pârâul lui Ignat (borna silvică 70 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). Limita continuă încă 1,5 km tot pe valea râului Costești, înspre nord-est, (trece prin bornele silvice 69 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 37 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 40 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani) până la o nouă confluență (Pârâul Șasa Vocești) și intersecție de drumuri (borna silvică 59 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). Limita continuă 500 m pe pârâul din dreapta (S), până la confluența a două pâraie (borna silvică 60 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), de unde urcă pe limita fondului silvic, pe muchia interfluviului, până când atinge Plaiul Lespezi (borna silvică 61 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). De aici direcția se schimbă și limita continuă înspre sud-est, pe culme, pe limita fondului silvic, trece prin cota 1602 (borna silvică 305 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești) și ajunge în șaua Comarnice. De aici se reia direcția nord-est, limita coboară pe muchia versantului stâng al văii Comarnice, trece prin poiana Comarnice și pe limita fondului silvic de pe interfluviu coboară spre Valea Cheia, trece prin borna silvică 315 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești, cota 1365 și borna silvică 314 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești și ajunge deasupra văii Cheia, la borna silvică 313 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești, de unde coboară în valea râului Cheia (în acest sector numit Căprăreasa), în dreptul bornei silvice 311 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești. De aici continuă în amonte pe valea Cheia, până la borna silvică 363 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești. De aici urcă pe muchia versantului stâng al râului Cheia, pe muchie, pe limita fondului silvic, până în culmea Hădărău, la cota 1364 (borna silvică 360 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești), coboară pe culme pe limita fondului silvic până în șaua Hădărău (borna silvică 96 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești), ocolește pe la nord Muntele Stogu apoi coboară înspre nord (o porțiune de 500 m pe limita rezervației Muntele Stogu), pe muchie și limita fondului silvic, până în valea râului Olănești, în dreptul confluenței cu un mic afluent de stânga (borna silvică 93 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești). De aici urcă înspre nord-est pe muchie și limita silvică, trece prin bornele silvice 129 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești și 131 UP II Olănești a

Ocolului Silvic Olănești și ajunge într-un vârf (1360 m) (borna silvică 133 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești).

Limita estică. Din vârf (1360 m) (borna silvică 133 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești) limita coboară pe culme și limita silvică (trece prin borna silvică 134 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești), în râul Olănești la gura văii Stoia (borna silvică 135 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești). De aici limita coboară în aval pe valea râului Olănești până la borna silvică 91 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești. De aici limita urcă pe muchie înspre sud-vest, pe limita fondului silvic, până într-o șa la nord-est de Muntele Stogu (borna silvică 90 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești). De aici coboară înspre sud-est pe muchia plaiului Prislopel, trece pe la est de Vf. Sterpu (904 m) și prin șaua La Lac (trece prin bornele silvice 89 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești și 82 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești) și ajunge pe limita fondului silvic în șaua Prislopel (borna silvică 83 UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești). Din șa limita coboară pe limita fondului silvic de pe muchia ce coboară înspre sud, trece prin cota 918 (borna silvică 210 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești), borna silvică 60 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești, cota 865,8 și borna silvică 211 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești), de unde coboară în valea Cheia, 500 m aval de ieșirea râului din chei, lângă cantonul silvic Comarnice (borna silvică 199 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești). Continuă în aval, pe râul Cheia, trece prin bornele silvice 200 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești și 194 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești - gura de vărsare a văii Nisipului și ajunge la vărsarea pârâului Valea Neagră în Cheia (borna silvică 192 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești).

Limita sud-estică. De la confluența pârâului Valea Neagră cu râul Cheia, limita urcă înspre nord-vest, la început pe drumul forestier de pe Valea Neagră (200 m), până la borna silvică 188 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești, apoi pe muchia interfluviului nordic al acesteia, până când iese într-o șa, în nordul poienii de la est de mănăstirea Pahomie (borna silvică 189 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești). De aici coboară pe limita silvică, până în drumul forestier de pe valea Comarnice, de unde, după 500 m pe acesta ajunge la mănăstirea Pahomie (borna silvică 208 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești - în dreptul Izvorului Frumos). În continuare urmează drumul forestier pe curbe de nivel, înspre sud-vest (3 km), trece prin borna silvică 181 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești, traversează o ultimă muchie (borna silvică 51 UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești) și iese în Plaiul Pătrunsa (borna silvică 249 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). Continuă pe pe liziera pădurii ocolind pe la sud poienile cu fânețe ale Plaiului Pătrunsa (trece prin bornele silvice 241 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 240 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 239 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 236 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 238 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani) până la mănăstirea Pătrunsa (borna silvică 235 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), apoi în continuare spre sud-vest, trece prin borna silvică 229 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani și pe poteca traseului turistic marcată cu punct galben, coboară până în valea Otăsăului pe care o urmează în aval (SV) până la confluența cu valea Bulzului (borna silvică 216 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). De aici limita urcă înspre vest, pe muchie și limita de subparcele (108A și 109B UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), până ajunge în poiana Scărișoara (borna silvică 217 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). Continuă pe muchie ocolind poiana pe la sud și ajunge lângă o troiță (borna silvică 132 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). De aici coboară spre sud pe muchie și limita fondului silvic, trece prin bornele silvice 213 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani - într-o mică șa în dreapta drumului forestier ce coboară pe valea Pârâul Sec (valea Morii) și 133 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, de unde coboară înspre sud-vest, pe muchia interfluviului sud-vestic al Pârâului Sec, pe limita fondului silvic, trece prin borna silvică 134 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, până la nord-est de satul Pietreni

(borna silvică 135 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). Apoi coboară înspre nord ocolind gospodăriile satului, până în Pârâul Sec (borna silvică 122 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). În continuare traversează pârâul și urcă 200 m înspre nord, pe muchie și limita fondului silvic, până într-o poiană (borna silvică 121 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), de unde pornește înspre vest ocolind pe la nord câteva gospodării, pe la baza abruptului, trecând prin borna silvică 120 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani) până în serpentinele drumului forestier ce urcă pe valea Prislop (borna silvică 115 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), merge 50 m pe acesta până la ultima serpentină (borna silvică 114 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), și coboară înspre sud-vest, trece pe la schitul 44 Izvoare (schitul De Sub Piatră), și pe aceeași direcție ajunge la ieșirea din chei a râului Costești (borna silvică 113 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani). Continuă 1,5 km în amonte, prin Cheile Costești (pilier de siguranță de 30 m în peretele vestic al cheilor - cariera de calcar Bistrița) (borna silvică 5 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), apoi urcă pe muchie, pe lizieră, până în vârful estic al Muntelui Arnota (1075 m) (borna silvică 6 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani), la nord-est de treapta superioară a exploatării de calcar, de unde coboară înspre sud-vest, pe la nord de exploatare și sud de pășunea alpină Arnota, până la borna silvică 10 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani. De aici coboară la mănăstirea Arnota, trece prin bornele silvice 11 UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 194 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani și 195 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani (pilier de siguranță al aceleiași exploatări de calcar de 650 m în jurul mănăstirii), și ajunge pe poteca ce taie serpentinele drumului care coboară de la mănăstire în satul Bistrița, până la schitul Păpușa și apoi până în valea Bistrița, lângă mănăstirea Bistrița (borna silvică 199 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani). De aici continuă 100 m prin nordul incintei mănăstirii, pe liziera pădurii, până în borna silvică 25 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani.

Limita vestică. Din nord-vestul incintei mănăstirii Bistrița (borna silvică 25 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani), limita urcă înspre nord, pe limita fondului silvic, prin stânga unei gospodării, traversează o șa deasupra Peșterii Liliacilor, și ajunge în capătul muchiei interfluviului vestic al Cheilor Bistriței. De aici limita continuă pe muchie (Culmea Fetelor) înspre nord-vest, pe limita fondului silvic, urcă în Vârful La Clae (898 m) (borna silvică 27 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani), coboară spre vest într-o mică vale (borna silvică 28 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani), apoi înspre nord, în valea pârâului Bulzului (borna silvică 23 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani), urcă din nou pe muchie până în Vârful La Bulzu, trece la 100 m nord de acesta prin borna silvică 29 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani și coboară într-o mică șa, de unde continuă înspre nord, 300 m pe culme și limita silvică (Culmea Fântâniei), apoi direcția se schimbă și limita coboară înspre sud-est, pe limita silvică de subparcele (10B și 10A UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani) până ajunge în valea râului Bistrița, în dreptul unui pod (borna silvică 30 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani). De aici continuă înspre nord pe râul Bistrița, trece prin bornele silvice 189 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani, 34 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani, 35 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani, 37 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani și 88 UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani) și ajunge la cantonul silvic de la confluența râurilor Cuca și Gurgui (Între Râuri).

2.2.2. Zonele de conservare specială ale Parcului Național Buila -Vânturarița

Zonele de conservare specială ale Parcului Național Buila-Vânturarița includ parcelele și subparcelele forestiere 8A, B, 10B, C, 99B, reprezentând rezervația Cheile Bistriței, 98B, 99C, precum și golul alpin din Muntele Arnota, din UP V Bistrița a Ocolului Silvic Romani, 3A, B, 4A, C, 5A, 5B

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

(50%, partea din avalul râului Costești), 5D, 62A, C, zona neproductivă 62N, 64A, B, C, D din vestul văii râului Costești, 67A, 68A, din nordul satului Pietreni, 65A, B, 61A (25%, partea superioară a versantului stâng al Izvorului Priboiu Mic), 61B, zona neproductivă 61N, 63A, 63B (10%, partea superioară a versantului), 63C de la est de valea râului Costești, 69A (25%, partea superioară a versantului), 70 (25%, partea superioară a versantului), 71 (60%, partea superioară a versantului), 73C, D, enclavele 73E și E3, 109A, B, enclavele E5 și E6 (Poiana Scărișoara), 110A, B, enclava E11, 111, 113A, B, enclava E9, 114B, enclava E10 (Poiana Pătrunsa), 114A (20%, reprezentând partea superioară, de la estul enclavei E9), 114B, 120, 122, toate la sud-est de creastă, 58B, 57B, 49B, zona neproductivă 49N, 50A, zona neproductivă 50N, 44A, B, C, D, zona neproductivă 44N, 43 (25%, partea superioară a versantului), enclava E3, 40D (50%, partea superioară a versantului), 39A (20%, partea superioară a versantului), zona neproductivă 39N, 38A (25%, partea superioară a versantului), zonele neproductive 38N1 și 38N2, 35B (50%, partea superioară a versantului), 36A (50%, partea superioară a versantului), enclava E1, 37A, B, C, D, E, enclava E2, zona neproductivă 37N, toate în nord-vestul crestei, precum și golul alpin din zona munților Cacova-Piatra-Albu, din UP VI Buila a Ocolului Silvic Romani, 81B, 81C (50%, partea superioară a versantului), 81D (10%, partea superioară a versantului), 81E (60%, partea superioară a versantului), 90G, enclava E13, 97D, E, enclava E14, 98D, zona neproductivă 98N, 100C, zona neproductivă 100N, 101B, zona neproductivă 101N, 103E, zona neproductivă 103N, 102B, zona neproductivă 102N, 104A (20%, partea superioară a versantului), 104D, E, 139A (50%, partea superioară a versantului), zona neproductivă 139N, 140B (50%, partea superioară a versantului), zona neproductivă 104N, 141B, 142B, zona neproductivă 142N, toate la sud-estul crestei, 106A, B, C, 105A, B, C, D, E, F, G, H, I, zona neproductivă 105N, 137A, D, 138A, B, C, D, E, zonele neproductive 138N1 și 138N2, din nord-vestul crestei, precum și golul alpin din zona Vioreanu-Stogu, din UP I Cheia a Ocolului Silvic Olănești, 45A (25%, partea superioară a versantului), zona neproductivă 45N, 46C (25%, partea superioară a versantului), zonele neproductive 46N și 49N, 49B (50%, partea superioară a versantului), 50A, 50B (50%, partea superioară a versantului), 50C, D, zonele neproductive 50N1 și 50N2, 51A (25%, partea superioară a versantului), zona neproductivă 51N, 70A, zona neproductivă 70N, 71B, zona neproductivă 71N, din UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești. Zonele neproductive 138N și 142N, din UP I Cheia și parcelele și subparcelele 49B, 50A, B, C, D, 70A, 71B, 46C, zonele neproductive 50N1, 50N2, 45N, 46N, 49N, 51N, 70N, 71N, din UP II Olănești a Ocolului Silvic Olănești constituie rezervația Muntele Stogu, cu o suprafață de circa 50 ha. Parcelele 105H și 105I reprezintă rezervația Cheile Cheii, cu o suprafață de 10 ha, înființată prin decizia Consiliului Popular Județean Vâlcea nr. 384/1980.

Parcelele și subparcelele silvice sunt preluate din amenajamentele silvice ale Ocoalelor Silvice Olănești și Romani întocmite în august 1995, fiind incluse și pe hărțile silvice ce fac parte integrantă din amenajamente.

2.3. SECȚIUNEA 2 Hărțile parcurilor naționale și naturale

Fig. 3 Harta Parcului Național Buila-Vânturarița

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

naturale

Structurile de administrație ale parcurilor naționale și naturale vor avea următoarea componență:

- Director al Parcului
 - Șef Pază
 - Economist
 - Responsabil relații cu comunitățile, educație ecologică și turism (specialist în comunicare, sociologie, psihologie, turism etc.)
 - Biolog
 - Specialist în Tehnologia Informației (baze de date, tehnologie GIS etc.)
 - între 4 și 10 agenți de teren
- respectiv, Parcul Național Buila-Vânturarița - 10 persoane din care 4 agenți de teren

2.5. Descrierea limitelor Zonei de conservare specială a Parcului Național

Buila-Vânturarița

Limita nord-vestică. Pornește înspre nord-est, din valea râului Bistrița, (borna silvică 30 UP V) urcând pe limita fondului silvic, traversează o culme, un vâlcet și ajunge în borna silvică 187 UP VI, apoi în culmea Arnota (borna silvică 15 UP VI). De aici continuă spre est, apoi spre nord-est, pe limita fondului silvic, până la parcela 62N, de unde coboară în valea râului Costești (borna silvică 10 UP VI). Limita continuă pe valea râului în amonte, până la gura de vărsare a izvorului Priboiu Mic. De aici limita urcă pe limita fondului silvic, pe la nord-vest de bornele silvice 106 UP VI, 102 UP VI, 101 UP VI (obârșia Izvorului Fața cu Paltinu), 98 UP VI. Continuă spre nord-est, trece prin bornele silvice 97 UP VI, 96 UP VI (obârșia Izvorului cu Râpa în Gură), 92 UP VI (obârșia Izvorului cu Rugi), 91 UP VI, 87 UP VI (Izvorul Larg), 86 UP VI, 85 UP VI, 84 UP VI. De aici coboară pe limita fondului silvic înspre nord-vest, până în Izvorul Ghițălău (borna silvică 82 UP VI). De aici urcă pe izvor înspre nord-est, apoi pe limita fondului silvic până în culme (borna silvică 83 UP VI). De aici coboară pe limita fondului silvic, apoi pe un afluent de stânga al văii Șasa Voicești, până la confluența acestuia cu ea (borna silvică 77 UP VI). În continuare urcă pe vale, trece prin borna silvică 71 UP VI și ajunge la est de borna silvică 72 UP VI, lângă poiana Piscul cu Brazi. De aici urcă înspre nord în culmea Piscul cu Brazi (borna silvică 64 UP VI), ocolește poiana spre est prin bornele silvice 312 UP VI și 63 UP VI, de unde, pe limita fondului silvic, pe direcția nord, ajunge în culmea Buila (borna silvică 62 UP VI, apoi 304 UP I). De aici coboară înspre nord-est pe limita fondului silvic, apoi pe pârâul Comarnice (trece prin bornele silvice 303 UP I și 309 UP I) și ajunge la confluența acestuia cu râul Cheia. Urmează râul în amonte până în borna silvică 362 UP I, de unde urcă pe un vâlcet în culmea Stogu (borna silvică 96 UP I). De aici limita este identică cu cea a parcului.

Limita estică. Este identică cu limita parcului.

Limita sud-estică. De la confluența pârâului Valea Neagră cu râul Cheia, limita urcă înspre nord-vest, pe limita fondului silvic (trece prin bornele silvice 186 UP I și 165 UP I), coboară pe culme înspre sud pe limita fondului silvic până în borna silvică 167 UP I, apoi din nou spre sud-vest până în culmea Dealul Mare (borna silvică 151 UP I). De aici coincide cu limita parcului până în poiana Scărișoara (borna silvică 217 UP VI). De aici urcă pe limita fondului silvic până în enclava E5, trece pe la sud de enclava E4 și ajunge în borna silvică 130 UP VI. De aici coboară în Valea Mare (borna silvică 126 UP VI) pe muchie și limita fondului silvic. De aici coboară pe vale până în borna silvică 124 UP VI, de unde schimbă direcția spre vest pe limita fondului silvic, trece prin bornele silvice 125 UP VI și 118 UP VI, apoi coboară înspre sud pe limita fondului silvic, trece prin borna silvică 117 UP VI, apoi spre sud-est până în borna silvică 121 UP VI, de unde este comună cu limita parcului.

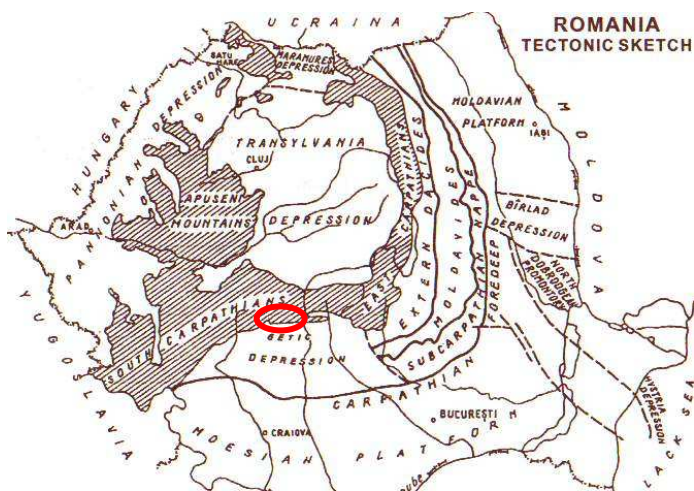
Limita vestică. Este identică cu limita parcului.

CAPITOLUL III GEOLOGIA ZONEI

3.1. CADRUL TECTONIC

Din punct de vedere tectonic, zona studiată face parte din orogenul carpatic. Masivul Buila-Vânturarița face parte din Pânza Getică, unitate a Dacidelor Mediane din Carpații Meridionali (Săndulescu, 1984).

Fig.4 Schița tectonică a României

După Săndulescu, Carpații Meridionali cuprind mai multe unități tectonice: Dacidele Mediane (Pânza Getică, Pânza de Sasca-Gornjak, Pânza de Reșița și Pânzele Supragetice), Dacidele Externe (Pânza de Severin) și Dacidele Marginale (Domeniul Danubian). În sudul acestor unități cutate, în sistem de pânze de șariaj, se află o zonă de avanfosă (Depresiunea Getică).

Dacidele Mediane din Carpații Meridionali au fost puse în loc în Senonian, în cadrul tectogenezei Iaramice.

Dintre toate unitățile șariate ale Dacidelor Mediane, cea mai mare extindere o are Pânza Getică, alcătuită din formațiuni cristalofiliene prealpine și dintr-o cuvertură sedimentară în cadrul căreia cele mai vechi depozite sunt de vârstă Carbonifer superior. Pânza Getică aflurează în Munții Leota, Munții Sebeș-Lotru, Munții Căpățâni, Munții Godeanu, sudul Munților Poiana Ruscă, Munții Semenici și în petecele de acoperire Bahna, Porțile de Fier și Văləri. Datorită eroziunii, depozite sedimentare ale Pânzei Getice se întâlnesc doar în câteva arii, dintre care cele mai importante sunt Brașov-Dâmbovicioara, Buila-Vânturarița, Hațeg și Reșița-Moldova Nouă. Aceste depozite sedimentare au fost supuse proceselor tectonogenetice în două faze. Prima discordanță însemnată este prealbiană, când a început șariajul getic și corespunde primei faze getice (Codarcea, 1940), vârsta primei încălecări fiind

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

plasată după Apțianul inferior și înaintea sfârșitului Apțianului superior. Cea de-a doua fază getică, reprezentând șariajul principal Iaramic, a avut loc în Senonian, când Pânza Getică, având în bază Pânza de Severin, a acoperit Domeniul Danubian.

Pânza de Sasca-Gornjak și Pânza de Reșița (aflorează în Banat), aflate între Pânza Getică și Pânzele Supragetice, sunt pânze de cuvertură rabotate de Pânzele Supragetice din aceeași zonă, învecinată spre interior cu zona bazinului de sedimentare Reșița-Moldova Nouă, și cuprind depozite de vârstă Triasic inferior și mediu și Juristic (suite condensate și lacunare), respectiv depozite de molasă de vârstă Carbonifer superior - Permian inferior.

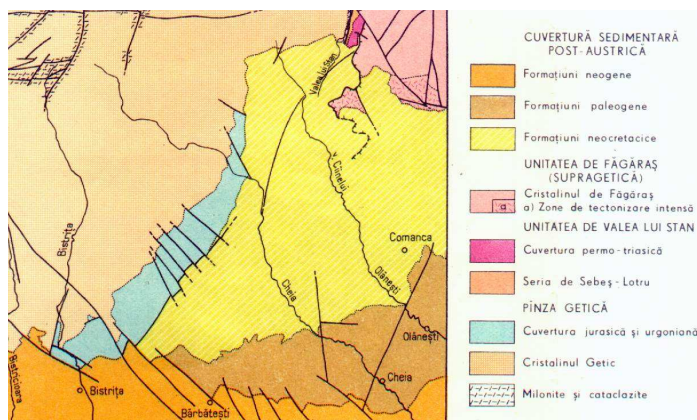
Pânzele Supragetice sunt pânze de forfecare de soclu, alcătuite din formațiuni cristaline prealpine și depozite sedimentare paleozoice superioare și mezozoice, subțiri și lacunare (petece de eroziune). Aflorează în Munții Făgăraș, nordul Munților Poiana Ruscă și în vestul Banatului.

Pânza de Severin, cu arii restrânse de aflorare în Munții Mehedinți, Cheile Oltețului, Munții Lotrului și bazinul Jiul de Vest, este situată tectonic deasupra formațiunilor neocretace ale unității danubiene și suportă tectonic cristalinel getic. Pânza de Severin a fost pusă în loc în cea de-a doua fază getică, după ce în prima fază fusese acoperită de Pânza Getică.

Domeniul Danubian este situat între Pânza de Severin și Platforma Moesică, și este constituit din formațiuni metamorfice și granitoide prealpine și dintr-o cuvertură sedimentară de vârstă Carbonifer superior, Permian și Mezozoic. Aflorează la vest de Valea Oltului, în Munții Parâng, Munții Vâlcan, Munții Retezat, Munții Țarcu și Munții Cernei.

Deformările post-tectogenetice din Carpații Meridionali sunt în special de tip ruptural. Cea mai importantă ruptură este Grabenul Cernei și elementele asociate prelungirii acesteia spre est (Depresiunea Petroșani, sistemul faliilor Lotrului și Brezoi).

Fig.5 Schița tectonică
 a Masivului Buila-Vânturarița
 (după foaia Vânturarița 1:50000)

3.2. STRATIGRAFIA

În zona Masivului Buila-Vânturarița se găsește o succesiune de depozite metamorfice și sedimentare, care poate fi urmărită în întregime pe deschiderile oferite de văile celor patru râuri care traversează bara calcaroasă, săpând în aceasta câte un sector de chei.

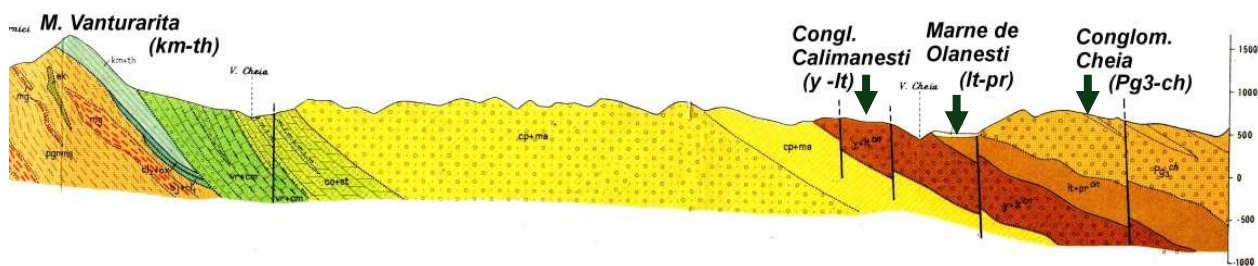

Fig. 6 Profil geologic NV-SE în Masivul Buila-Vânturarița și Depresiunea Getică (după foaia Vânturarița 1:50000)

Din punct de vedere tectonic, Masivul Buila-Vânturarița este situat în întregime în cadrul Pânzei Getice și este constituit din formațiuni cristaline acoperite de o cuvertură sedimentară.

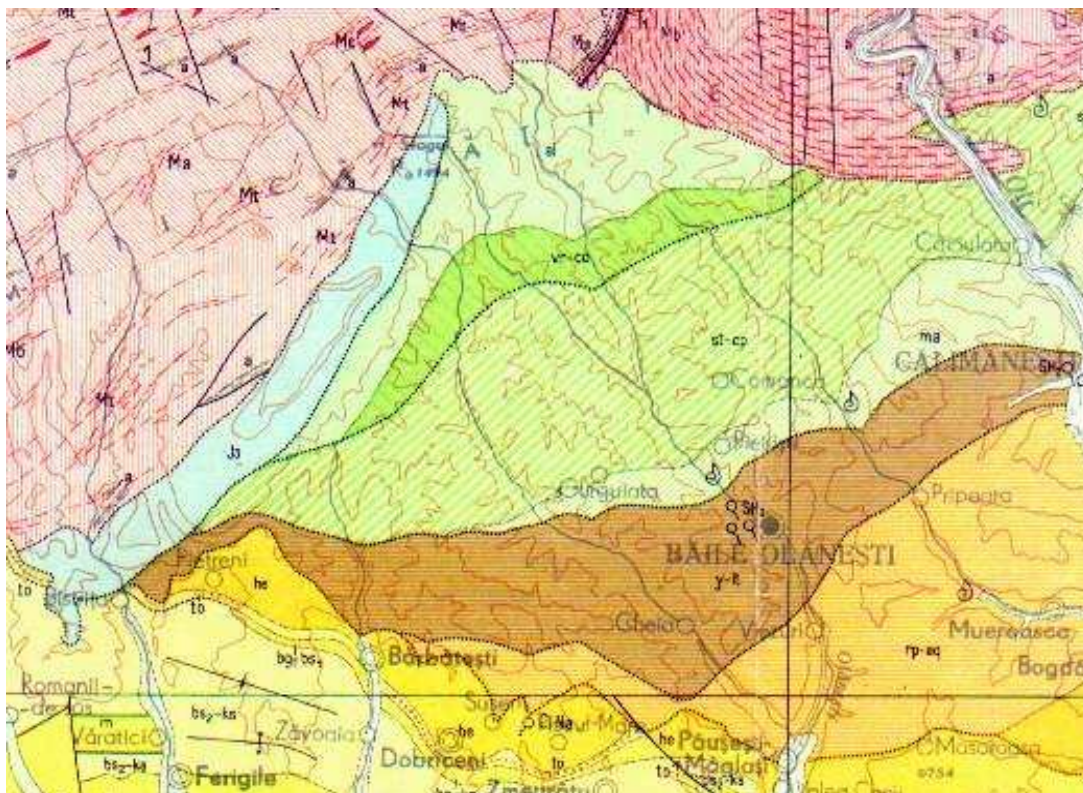

Fig. 7 Harta geologică a zonei Buila-Vânturarița (după foaia Pitești 1:200000)

3.2.1. Formațiunile cristaline

În Masivul Buila-Vânturarița rocile metamorfice află pe versanții nord-vestici, pe văile râurilor Bistrița, Costești, Cheia și Olănești, cât și în zona de creastă, unde ies la zi de sub depozitele sedimentare erodate (Curmătura Builei).

Evoluția metamorfică a unităților gnaissice din Pânza Getică se înscrie în intervalul de timp al ciclului Varisc (300 – 350 M.a) (datări Ar/Ar, Pb/Pb și Sm/Nd) (Iancu et al., 2003).

Evoluția metamorfitelor din Carpații Meridionali are în prezent repere mai clare, subliniind caracterul polistadial și o evoluție distinctă a unităților Getic-Supragetic vs. Danubian, într-o succesiune de evenimente de la subducție la obducție și o inversiune tectonică în Cretacicul mediu și superior.

Balintoni (1984) consideră că rocile metamorfice din Domeniul Getic-Supragetic pot fi divizate în două tipuri principale de litologii: un tip dominat de calcare cristaline, amfibolite, micașisturi, paragneisse, cuarțite, din care lipsesc migmatitele, reprezentând metalitofaciesul de Negoii, iar cel de-al doilea este relativ sărac în roci carbonatice și amfibolitice, fiind dominat de gneisse și migmatite,

reprezentând metalitofaciesul de Sebeș-Lotru, în cadrul acestuia din urmă încadrându-se și formațiunile cristaline din Masivul Buila-Vânturarița.

Sucesiunea este alcătuită din rocile metamorfice ale litogrupului Căpățâna, aparținând litogrupului Sebeș-Lotru. Ulterior, în cadrul acestuia au fost puse în evidență două formațiuni diferite litologic și cu evoluții proprii în mare parte: Formațiunea de Ursu și Formațiunea de Vaideeni, separate printr-un plan de încălecare mai vechi decât cel al Pânzei Getice.

Formațiunea de Vaideeni este constituită din paragneisse și micașisturi cu intercalații subțiri de amfibolite și gneisse cuarțo-feldspatice, precum și lentile de calcare cristaline.

Formațiunea de Ursu este constituită din gneisse cu biotit, cordierit, sillimanit, feldspat potasic ± andaluzit (numite gneissele de Ursu) cu structură blastomilonitică, având intercalații subțiri de paragneisse micacee (muscovit + biotit), care sunt migmatizate și pegmatizate. De asemenea, sunt menționate, ca și în Formațiunea de Vaideeni, intercalații numeroase de amfibolite, gneisse amfibolice și metaultrabazite. În Formațiunea de Ursu, spre deosebire de Formațiunea de Vaideeni, lipsesc însă eclogitele.

3.2.2. Formațiunile sedimentare

După desăvârșirea ciclului baikalian, care a generat șisturi cristaline epimetamorfice, Domeniul Getic a evoluat ca arie exondată supusă denudării. A devenit arie de acumulare în neo-Carbonifer, când s-au acumulat depozite predominant continentale. În ciclul alpin, procesul de sedimentare începe după faza de exondare, care a durat și în timpul Triasicului. În Jurassic se conturează o serie de zone depresionare, printre care și Buila-Vânturarița. Domeniul Getic este din nou exondat după tectogeneza mezocretacică. După acest moment, are loc o transgresiune la nivelul Cenomanianului, dar formațiunile sedimentare sunt, în cea mai mare parte, îndepărtate prin eroziune.

În zona Masivului Buila-Vânturarița, succesiunea sedimentară cuprinde depozite Jurassic superioare și Cretacic inferioare.

Depozitele sedimentare ale Masivului Buila-Vânturarița au fost studiate doar într-o mică măsură. Boldur et. al (1968, 1970) consideră că succesiunea stratigrafică cuprinde depozite jurasice (Bajocian-Bathonian – Kimmeridgian-Tithonian), cretacice (Vraconian-Cenomanian-Turonian – Maestrichtian) și eocene. Dragastan (1980) consideră că Malmul este aproape complet, din el lipsind

doar partea superioară a Tithonianului, însă nu descrie Bajocian-Bathonianul. Neocomianul este reprezentat doar de Valanginian, iar peste acesta a pus în evidență și Urgonianul (Barremian-Aptian). Studiind depozitele detritice cretacice, care stau peste calcarele jurasice-cretacice inferioare, Popescu et. al (1986) le împart în patru orizonturi, atribuite etajelor: Albian-Vraconian inferior (?), Vraconian-Turonian-Coniacian (?), Santonian-Campanian inferior și Campanian superior (?)-Maestrichtian.

Adunând și sintetizând toate aceste puține informații, succesiunea stratigrafică a depozitelor sedimentare aflate la nord de Depresiunea Getică este următoarea:

- **Bajocian-Barthonian inferior:** gresii grosiere și calcare masive, spatice, coraliene, atingând o grosime maximă de 2,5 m sub vârful Stogu, în nord-estul masivului.

- **Bathonian superior-Callovian inferior:** gresii calcaroase și calcare limonitice cu pete verzui și roșii, cu elemente de micașturi, cu o faună alcătuită din *Decotraustes* sp. (în Valea Bistrița), *Nerinella* sp., *Corbis* sp., *Terebratula* sp. (*Terebratula sferoidalis*) și ammoniți de tip *Lythoceras*, atingând o grosime maximă de 3,25 m sub vârful Stogu. În descrierea făcută de Dragastan (1980), etajele Bajocian-Bathonian lipsesc, acesta considerând că primul nivel este Callovian superior-Oxfordian, ale cărui depozite se depun transgresiv și discordant peste șisturile cristaline ale Seriei de Sebeș-Lotru.

- **Callovian mediu-superior:** 1 - 3,5 m gresii șistoase, calcaroase, gălbui-roșcate, microconglomerate și calcare gălbui micacee, ce conțin o faună cu *Grossouvria subtilis* și *Grossouvria curvicosta* (în Valea Bistrița), *Posidonia alpina* și *Phylloceras* sp. (în Valea Costești) și *Rhynconella* sp. (sub vârful Stogu).

- **Oxfordian:** 2 m șisturi marnoase, marnocalcare, calcare roșii cu jaspuri. În nivelul Callovian superior-Oxfordian, Dragastan (1980) face următoarea descriere (pentru Callovian superior-Oxfordian): gresii argiloase, argile cu galeți cu hexacorali (*Sporadoporidium rakoveci*), intrapelsparite care trec lateral la bioherme cu *Cladophyllia dichotoma* și *Techosmia* sp., gresii argiloase, micrite cu *Protoglobigerinae*, radiolari calcitizați, spiculi de spongieri și nivele de jaspuri.

- **Kimmeridgian inferior:** 5 - 6 m calcare fine roșii, stratificate. După Dragastan (1980), există un singur nivel care cuprinde Kimmeridgianul, în cadrul căruia se întâlnesc micrite cu radiole și plăci brachiale de *Saccocoma*, pelmicrosparite cu foraminifere (*Trochammina hauesleri* și *Trocholina conica*), intramicrite cu radiolari și *Protoglobigerinae* remaniate.

- **Kimmeridgian superior-Tithonian:** 250 - 300 m calcare recifale masive. În cadrul Tithonianului, de altfel cel mai bine dezvoltat nivel din Masivul Buila-Vânturarița, Dragastan (1980) a pus în evidență trei zone: cu *Salpingoporella pygmaea*, cu *Campbeliella striata* și cu *Clypeina jurassica*.

- Zona cu *Salpingoporella pygmaea* este constituită din brezii cu elemente de calcare (micrite, pelsparite), intrapelsparite și pelmicrosparite. Breziile au ciment microsparitic ce conțin oncolite cu diametrul de 3 - 8 mm, hexacorali (*Astrostyliopsis circoporea*) și hidrozoare (*Tubuliella rotundata*, *Spongiomorpha asiatica*). Intrapelsparitele și pelimicrosparitele cuprind mai ales dasicladacee (*Salpingoporella pygmaea*, *Acicularia jurassica*). Se observă la acest nivel multe elemente remaniate. Urmează o secvență simetrică formată din mai mulți termeni: pelsparite cu *Ellipsactinia ellipsoidea*, *Pileolus* sp., *Lithocodium aggregatum*; cruste algale cu *Sollenopora jurassica* și *Diversocallis moesicus*; brezii cu fragmente de hidrozoare și corali; biostromite cu nerinei mari (*Plesioptyxis*) care trec lateral la intrapelsparite ce conțin alge și foraminifere (*Salpingoporella johnsoni*, *S. pygmaea*, *Trocholina solecensis* și *T. alpina*). La rândul lor, breziile și intrapelsparitele trec lateral la pelsparite cu *Conicospirillina basiliensis*, *Protopeneroplis striata*, *Nautiloculina oolithica* și *Acervulina*. Secvența se continuă printr-o crustă algală cu *Girvanella jurassica*; bioherme construite de *Microsolena agariciformis*, care trec lateral la brezii cu elemente mari formate din fragmente de hidrozoare de *Spongiomorpha asiatica* și la biolite pelsparitice cu *Pseudocymopolia jurassica*, *Acicularia jurassica*, *Salpingoporella pygmaea* și *Trocholina solecensis*, după care urmează intrapelsparite ce conțin dasicladacee (*Salpingoporella*) și foraminifere (*Trocholina*).

- Zona cu *Campbeliella striata* începe prin biolitite algale formate din *Lithocodium morikawai* și *Nipponophycus ramosus* care trec lateral la bioherme cu *Complexasiraeopsis lobata*, peste care se dispun intrapelsparitele cu alge (*Campbeliella striata*, *Acicularia elongata*) și foraminifere (*Trocholina alpina*, *Protopeneroplis striata*). Urmează brezii cu elemente de spongieri calcaroși de tip *Sphaerozoelia*. Breziile trec lateral la biolite algale constituite din oncolite sferoidale și nubecularioidale, *Acervulina* și structuri algale laminitice. Ultimul termen cu care se încheie zona este reprezentat prin pelsparite cu *Mercierella dacica*, *Cayeuxia moldavica* și oncolite sferoidale.

- Zona cu *Clypeina jurassica* prezintă chiar din bază treceri frecvente pe laterală, de la un facies la altul. Biohermele cu *Complexastraeopsis* trec la brezii, un termen intermediar, și apoi la biolitite algele cu oncolite și cruste formate din foraminiferul *Placopsilina*. În continuare se dispun calcare coraliene care trec lateral la brezii, peste care urmează bioherme cu *Tubuliella rotundata* și pelsparite cu *Clypeina jurassica*. Breziile, biohermele și pelsparitele trec lateral la oosparite. Partea superioară a zonei prezintă peste oosparite bioherme construite din *Pseudodiplocoenia oblonga* și *Astrostyliopsis circoporea*, intrapelsparite și pelsparite cu *Acervulina*.

Ținând cont de succesiunea biozonelor, s-ar putea ca partea terminală a Tithonianului să lipsească, respectiv intervalul biozonelor *Crassicollaria-Calpionella*, care nu au fost identificate în acest sector. Nu ar fi totuși exclus ca Tithonianul să fie dezvoltat complet, fiind caracterizat de o asociație recifală de tip Stramberg.

- **Tithonian superior-Berriasian**: lipsește.

- **Valanginian**: oosparite, pelsparite, intrapelsparite, care trec lateral și succesiv la biomicrite. În acest interval se întâlnesc două asociații distincte: una inferioară, formată din foraminifere (*Trocholina alpine*, *T. elongata*) și alge (*Kopetdagaria idilensis*, *Macroporella praturloni*, *Salpingoporella annulata* și *Actinoporella podolica*), reprezentând Valanginianul inferior, și alta superioară, constituită din *Pseudotextulariella salevensis*, *Melathrokerion sp.*, *Cayeuxia moldavica* și *C. atansii*, ce corespunde Valanginianului superior.

- **Hauterivian**: lipsește.

- **Barremian-Aptian**: facies urgonian ce se dispune transgresiv și discordant peste formațiunile neoconiene. În acest interval au fost separate, de asemenea, trei biozone:

- Zona cu *Pfenderina globosa*, care cuprinde în bază intrapelsparite și biomicrite, iar la partea superioară intrapelsparitele trec lateral la bioherme cu *Actinostromaria*. Se mai întâlnesc: *Pfenderina globosa*, *Clypeina valachia*, *Cayeuxia moldavica*, *C. atansii* și *Actinostromaria sp.* Biomicritele prezintă structuri fenestrale, precum și stromatolite cu lamine plane.

- Zona cu *Salpingoporella muehlbergii* începe prin biomicrite cu structuri fenestrale ce conțin miliolide și *Cayeuxia moldavica*, urmate de intrapelsparite cu *Salpingoporella muehlbergii*, *S. urladanasi* și bioherme constituite din corali (*Mesomorpha ornata*) sau numai

din chetetide (*Chaetetopsis crinata*). Se mai întâlnesc pelsparite cu nerinei mici. Ultimul termen al zonei este reprezentat prin pelsparite ce conțin alge crustoase de tip *Lithocodium aggregatum*.

- Zona cu *Palaeodictyoconus* este constituită din intrapelsparite cu rare intercalații de biomicrite. Asociația cuprinde orbitolinide (*Palaeodictyoconus*), *Sabaudia minuta*, *Cayeuxia moldavica*, *Boueina pygmaea*, fragmente cu pahiodonte și nerinei.

Formațiunile cretacice reprezintă o serie detritică foarte bine dezvoltată (maxim 10000 m, cu grosimi ce cresc dinspre sud-vest spre nord-est), care stau discordant pe depozitele calcaroase Jurassic superioare-Cretacic inferioare, începând de la vest de valea Râului Otăsău și până la Râul Olănești (în sud-vestul masivului calcarele vin în contact direct cu depozitele eocene, iar în nord-est cu formațiunile cristaline ale seriei de Sebeș-Lotru). Popescu Gr. et. al au împărțit aceste depozite în patru orizonturi, fiecare dintre ele corespunzând unui anumit nivel stratigrafic:

- **Albian-Vraconian inferior** (?): orizontul inferior de gresii și conglomerate, cu o grosime maximă de 2500 m în valea Râului Olănești, alcătuit din strate metrice de gresii și conglomerate, cu intercalații rare de argile.

- **Vraconian-Turonian-Coniacian** (?): orizontul inferior marno-argilos, cu o dezvoltare maximă de 800 m în valea râului Olănești, alcătuit din alternanțe de argile și marne, uneori gresii subțiri. În acest nivel au fost întâlnite patru nivele fosilifere (cea mai bogată faună a fost întâlnită în Valea Cheia):

- siltite cu benzi subțiri de gresie: *Stoliczkaia* sp., *Scaphites* sp. (*S. simplex*), *Idiohamites* (?) sp., *Mortoniceras* sp., *Pterptychus* sp. și *Schloembachia plana* (aparține Vraconianului).

- marne cenușii cu o bogată microfaună: *Globotruncana schneegansi*, *G. lapparenti lapparenti*, *G. lapparenti angusticarinata*, *G. lapparenti coronata*, *Rugoglobigerina ordinaria*, *Quadriformina allomorphinoides*, *Gyroidinoides nitida*, *Gaudryna cretacea* (aparține Turonianului).

- gresii fine până la siltite cu ammoniți rari (*Damesites* sp.).

- marne alb-verzui sau roșii cu fragmente mari de inocerami (as. *Inoceramus cuvieri*) și o microfaună bogată: *Globotruncana lapparenti lapparenti*, *G. lapparenti angusticarinata*, *G. lapparenti tricarinata*, *Rugoglobigerina rugosa*, *Heterohelix globulosa*, *Arenobulimina preslii*, *Textulariella humilis*, *Marsonella oxycona*, *Gaudryna cretacea* (aparține fie Turonianului terminal, fie Coniacianului).

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

S-a mai găsit și un exemplar de *Schloenbachia subplana* (Cenomanian).

- **Santonian-Campanian inferior**: orizontul superior de gresii și conglomerate, cu o dezvoltare maximă de 2800-3000 m în sectorul Valea Olănești-Valea Muereasca, alcătuit din conglomerate grosiere (blocuri calcaroase cu *Acteonella*), intercalații de gresii grosiere în strate groase, iar la partea superioară nivele de marne și brezii cu fragmente mari de marne.

- **Campanian superior-Maastrichtian**: orizontul superior marno-argilos, cu o grosime maximă de 700 m în valea Râului Olănești, alcătuit din marne și argile nisipoase și silturi. În literatură, acest nivel este atribuit Depresiunii Getice (Popescu B. et. al, 1975).

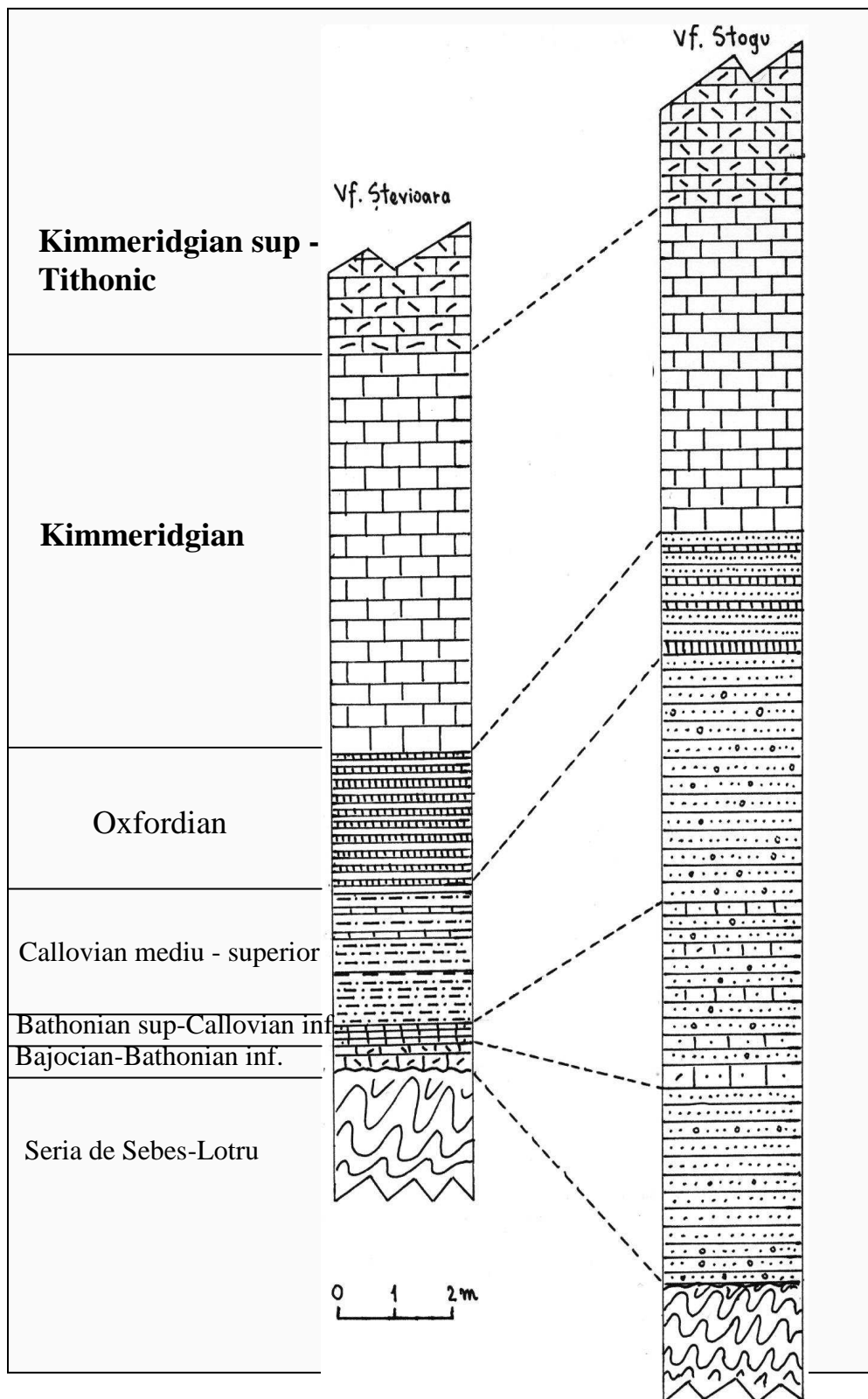

Fig. 8 Coloane geologice sintetice in Masivul Buila-Vanturarita (dupa Boldur et. al, 1968, cu modificari)

3.3. Analiza geochimică

Datele sintetizate din analizele preluate de la RA Salrom, sucursala Rm. Vâlcea, sunt redată în tabelul 4.1. Tot din aceeași sursă provin și câteva date referitoare la proprietățile fizico-mecanice ale calcarelor din Buila-Vânturarița (zona carierei de calcar Bistrița): greutate volumetrică: 2,5 g/cm³, rezistența la compresiune: 800 Kg/cm², duritate: grupa IV (tare) predomină categoriile 5, 6, permeabilitate bună.

Tabel 1: Conținuturile medii ponderate ale componentelor chimici ai calcarelor (probe recoltate din cariera Bistrița în perioada 1958-1995)

Nr. crt.	SiO ₂	Al ₂ O ₃	Fe ₂ O ₃	CaO	MgO	SO ₃	CO ₂	P.C.	CaCO ₃	P ₂ O ₅
1	0,58	0,22	0,43	54,90	-	-	43,05	43,13	98,03	-
2	0,55	0,91	0,18	51,68	0,56	0,01	43,15	43,30	96,62	-
3	0,43	0,64	0,30	55,20	0,55	0,02	43,40	43,26	95,38	-
4	1,48	-	0,16	53,68	0,51	0,14	41,81	43,00	95,63	-
5	0,95	-	-	53,81	0,89	-	42,69	43,11	95,83	-
6	1,42	-	0,38	53,84	0,30	0,14	42,06	42,57	95,69	-
7	0,74	-	-	54,07	0,10	0,02	42,57	44,73	95,81	-
8	0,65	-	-	54,43	0,09	0,04	46,44	44,30	96,64	-
9	2,17	-	-	52,82	0,27	0,08	41,69	42,45	94,16	-
10	0,80	-	-	53,73	0,67	-	42,94	42,74	94,75	-
11	0,68	-	-	52,06	2,21	-	43,43	43,72	92,91	-
12	0,49	0,58	0,24	54,19	0,72	0,02	-	-	96,66	-
13	0,52	0,64	0,27	53,72	1,17	-	-	-	95,93	-
14	0,47	0,66	0,27	53,52	0,82	0,23	-	-	95,57	-
15	0,51	0,63	0,22	54,28	0,73	0,04	-	-	96,92	-
16	0,76	0,68	0,13	55,56	0,84	-	-	-	97,41	-
17	0,86	0,50	0,21	54,01	0,35	0,68	-	-	96,45	-
18	0,57	0,39	0,44	54,78	0,53	0,04	-	-	97,82	-
19	0,36	0,53	0,19	54,94	0,46	0,01	-	-	98,01	-
20	0,32	0,24	0,18	54,74	0,82	-	-	-	97,75	-
21	0,29	0,30	0,24	54,31	0,85	-	-	-	96,98	-
22	0,38	0,34	0,27	54,74	0,62	-	-	-	97,75	-
23	0,46	0,37	0,24	54,70	0,66	0,02	-	-	97,68	-
24	0,37	0,44	0,16	54,89	0,53	0,03	-	-	98,01	-
25	0,32	0,17	0,11	55,38	0,64	-	-	-	98,89	-
26	0,29	0,48	0,13	54,47	0,50	-	-	-	97,87	-
27	0,77	0,54	0,26	54,20	0,58	0,09	42,20	43,20	97,29	-
28	0,81	0,59	0,29	52,62	0,67	0,09	43,00	43,04	96,91	-
29	0,50	0,43	0,22	54,74	0,55	0,07	42,05	45,37	97,74	-
30	0,56	0,55	0,22	54,40	0,68	0,10	43,16	43,38	97,23	-
31	0,79	0,43	0,25	52,56	0,75	0,06	43,10	43,35	97,33	-
32	0,73	0,52	0,27	54,49	0,59	0,08	43,15	42,35	97,31	-

33	0,77	0,54	0,26	54,20	0,58	0,09	42,20	43,20	97,29	-
----	------	------	------	-------	------	------	-------	-------	-------	---

Tabel 2: Conținuturile medii ale componentilor chimici ai calcarelor din Cariera Bistrița
 (probe recoltate din cariera Bistrița în martie 2005)

Nr. crt.	Proba	C Total (%)	Al ₂ O ₃ (%O _x)	Fe ₂ O ₃ (%O _x)	MgO (%O _x)	S (%)	SiO ₂ (%O _x)	Na ₂ O (%O _x)	K ₂ O (%O _x)	P ₂ O ₅ (%O _x)	TiO ₂ (%O _x)	Mn ₃ O ₄	CaCO ₃ (%)
1	2-1	12.261	0,120	0,090	0,490	0,018	0,360	0,018	0,036	0,184	0,014	0,016	98,06
2	2-2	11.760	0,030	0,040	0,670	0,018	0,080	0,018	0,004	0,064	0,004	0,014	98,10
3	2-3	11.933	0,100	0,070	1.050	0,030	0,360	0,020	0,028	0,112	0,010	0,017	96,90
4	2-5	11.752	0,150	0,110	0,690	0,020	0,500	0,019	0,047	0,370	0,015	0,016	97,45
5	2-6	12.006	0,070	0,070	0,930	0,023	0,220	0,022	0,022	0,386	0,010	0,013	97,34
6	3-1	12.295	0,050	0,050	0,540	0,014	0,150	0,021	0,014	0,060	0,010	0,009	98,29
7	3-2	11.760	0,030	0,050	1.110	0,019	0,120	0,019	0,009	0,055	0,009	0,010	97,13
8	3-3	11.787	0,030	0,050	0,310	0,019	0,110	0,018	0,009	0,039	0,004	0,015	98,81
9	3-4	11.830	0,150	0,110	0,300	0,057	0,490	0,019	0,042	0,018	0,015	0,011	98,18
10	3-5	11.997	0,150	0,090	1.430	0,051	0,430	0,017	0,037	0,007	0,014	0,011	95,91
11	3-6	10.587	1.680	0,830	1.370	0,167	5.500	0,023	0,515	0,031	0,091	0,032	88,41
12	3-7	11.874	0,040	0,080	0,650	0,017	0,210	0,019	0,013	0,083	0,008	0,019	98,00
13	3-8	11.928	0,030	0,040	0,410	0,019	0,120	0,019	0,008	0,040	0,008	0,011	98,63
14	3-8b	11.859	0,030	0,040	0,600	0,021	0,120	0,018	0,007	0,038	0,004	0,012	98,24

Planșa 1 Fosile de ammoniți și belemniti găsite pe Valea Otăsăului - 23 aprilie 2005

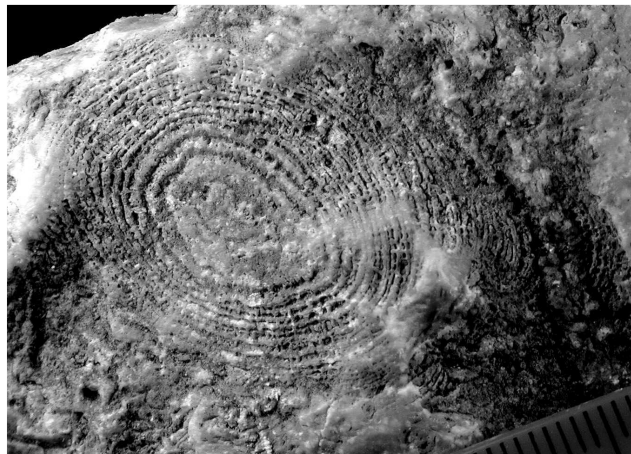

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Plasa 2 Biofaciesul calcarelor din Masivul Buila-Vânturarița

Colonie algală cu *Elipsactinia* sp.

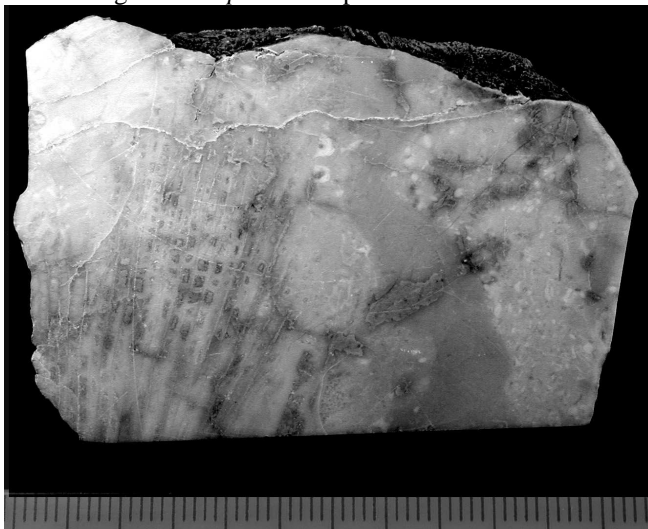
Gasteropod

Colonie algală cu *Elipsactinia* sp.

Colonie algală cu *Elipsactinia* sp.

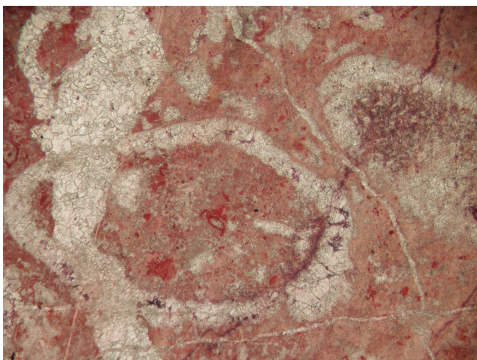

Colonie algală cu *Elipsactinia* sp. - secțiune

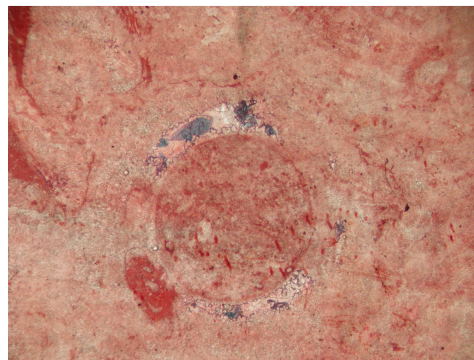

Colonie algală cu *Elipsactinia* sp. - secțiune

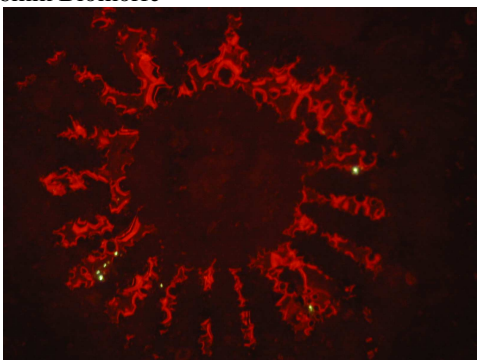
Planșa 3 Biofaciesul calcarelor din Masivul Buila-Vânturarița

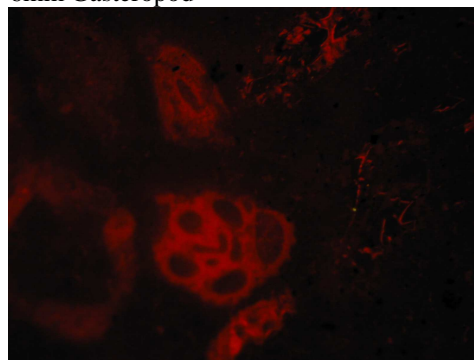
6mm Biomorfe

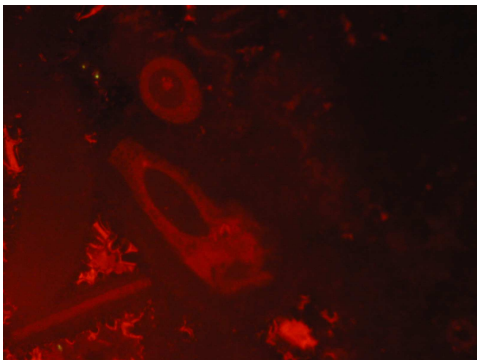
6mm Gasteropod

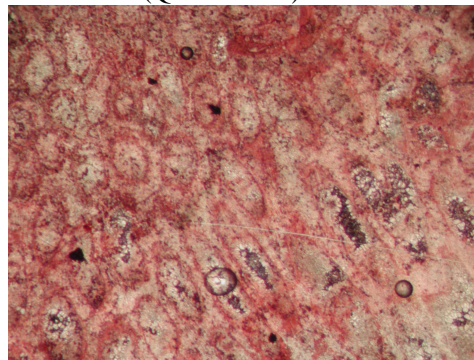
Biomorf

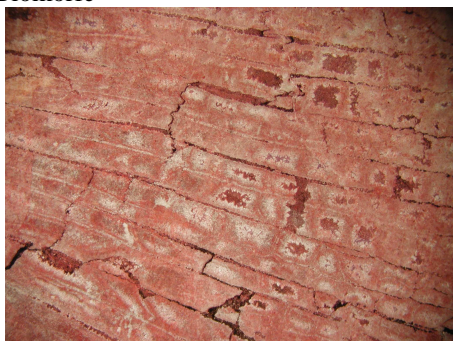
Foraminifer (Qvinloculina)

Biomorfe

4mm Colonie algală

18mm Colonie algală

18mm Colonie algală

CAPITOLUL IV CARACTERIZAREA RELIEFULUI

4.1. CARACTERE GENERALE

Individualitatea Masivului Buila-Vânturarița în peisajul Munților Căpățâanii este incontestabilă și impresionantă. Acest fapt se datorează pe de o parte detașării prin constituție și evoluție de ansamblul muntos din jur, iar pe de altă parte prin caracterele morfografice și prin particularitățile morfometrice net diferite față de ceea ce oferă în ansamblu Munții Căpățâanii (S. Roată, 1998).

Spre deosebire de Munții Căpățâanii din care face parte, Masivul Buila-Vânturarița prezintă caractere aparte, specifice crestelor calcaroase liniare și insulare.

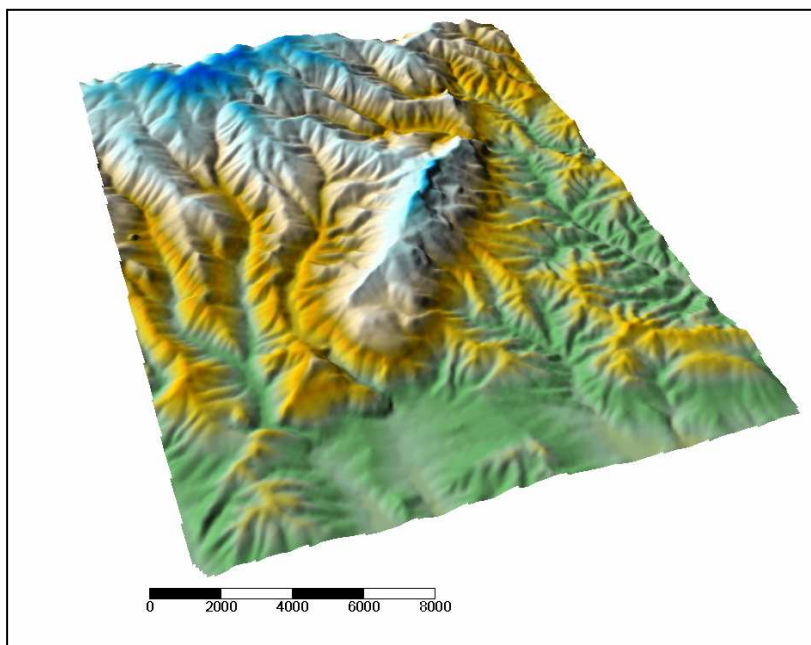

Fig 9 Model tridimensional al Masivului Buila-Vânturarița (după harta 1:50 000)

Culmea principală are o lungime de circa 14 km, având însă caracter unitar doar între Cheile Costești și Cheile Cheia, cu o mică întrerupere în zona Curmătura Builei (aici cuvertura sedimentară a fost erodată până la depozitele metamorfice), în rest fiind fragmentată de către râurile care au săpat chei (de la vest la est: Bistrița, Costești, Cheia și Olănești), care separă două masive: Arnota (sud-vest, între râurile Bistrița și Costești) și Stogu (nord-est, între râurile Cheia și Olănești), care au o înfățișare diferită de aceea a culmii principale. Creasta are aspect accidentat, doar pe zone restrânse având

platouri netezite (Muntele Cacova și Muntele Albu), trăsătura dominantă fiind cea de culme în trepte, dominată de vârfuri rotunjite (Piatra, Buila) sau ascuțite (Vânturarița).

Sectorul nordic al culmii principale are aspectul unei creste ascuțite și zimțate, chiar dacă înălțimea descrește treptat. Eroziunea și dezagregarea au detașat martori de eroziune reziduali cu formă de turnuri sau ace, unii de dimensiuni mari (35 m), în special pe versantul vestic al masivului.

Creasta zimțată dintre vârfurile Buila și Vânturarița

Culmile secundare sunt în general scurte (sub 1 km) și cad în trepte accentuate spre est. Doar în Muntele Cacova apar culmi netede, iar sectoare de culmi rotunjite în Munții Cacova și Piatra.

O analiză a tipurilor de văi după profilul transversal relevă faptul că majoritatea acestora, în special în sectoarele de obârșie, sunt rotunjite. Spre periferia masivului ele se adâncesc puternic, căpătând formă de „V”. Ca excepții pe mici sectoare se întâlnesc și văi cu fundul plat. Există și numeroase culoare de avalanșe spectaculoase, în special pe abruptul nordic și vestic. Deși pot fi observate toate categoriile morfologice de versanți (concavi, convecși), dominanți sunt versanții complecși, datorită unor puternice influențe structurale, dar și datorită proceselor intense de modelare. Parametrii morfologici principali au fost calculați utilizând hărțile topografice la scara 1:25 000 (L-35-97-a, L-35-97-b, L-35-97-c, L-35-97-d), ediția 1981. S-au mai utilizat și fotografiile, imagini satelitare, metode GIS, cât și observații din teren.

4.2. HĂRȚI GEOMORFOLOGICE

4.2.1. HARTA HIPSOMETRICĂ

Din punct de vedere altimetric, cota maximă este situată la 1885 m (vârful Vânturarița I), iar cea minimă la 550 m (ieșirea Bistriței din chei). Rezultă o medie altitudinală de 1218 m. În realitate, mersul curbelor și repartiția hipsometriei în cadrul masivului se prezintă alungit-concentric. Astfel, altitudinile de peste 1800 m ocupă câteva areale mici în partea centrală a masivului, în jurul vârfurilor Buila și Vânturarița, însumând doar 1,4% din suprafață.

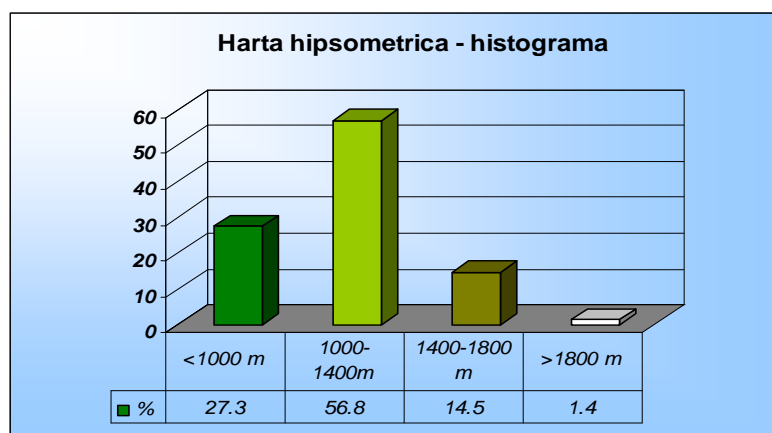

Fig. 10

Între 1400 și 1800 m se situează întreaga parte centrală a masivului și insular Muntele Stogu, totalizând 14,5% din suprafață. Cea mai mare extindere o ocupă intervalul 1000 - 1400 m, fiind prezent atât în Muntele Arnota și Muntele Cacova, cât și în lungul întregii borduri estice din partea centrală și nordică a masivului. Acest interval altitudinal însumează 56,6% din suprafață.

Partea aflată sub 1000 m ocupă 27,3% și este extinsă mai ales în sudul Muntelui Arnota și în lungul văilor Bistrița, Costești și Cheia. Aceste categorii hipsometrice au fost stabilite în corelație cu limitele subetajelor de vegetație și cu tipologia proceselor geomorfologice actuale.

4.2.2. HARTA DECLIVITĂȚII RELIEFULUI

Declivitatea reliefului influențează direct tipul și intensitatea proceselor geomorfologice și își pune puternic amprenta asupra peisajului. Valoarea declivității este foarte variată și ajunge până la 80 – 90° în cazul abrupturilor, pe alocuri apărând chiar și pereți cu surplombe. Semnificativ pentru acest masiv este faptul că 32% din suprafață are înclinări de peste 60°, acestea fiind dispuse mai ales în lungul versantului vestic al culmii principale, în partea de mijloc și inferioară a versantului estic, ca și în lungul văilor care taie masivul.

Cea mai mare extindere o au suprafețele cu înclinări de 40 - 60° (33%), situate atât pe versantul nord-vestic al masivului, în partea mediană, cât și spre baza versantului sud-estic, în bazinele Bistriței și Costeștilor, în Muntele Stogu.

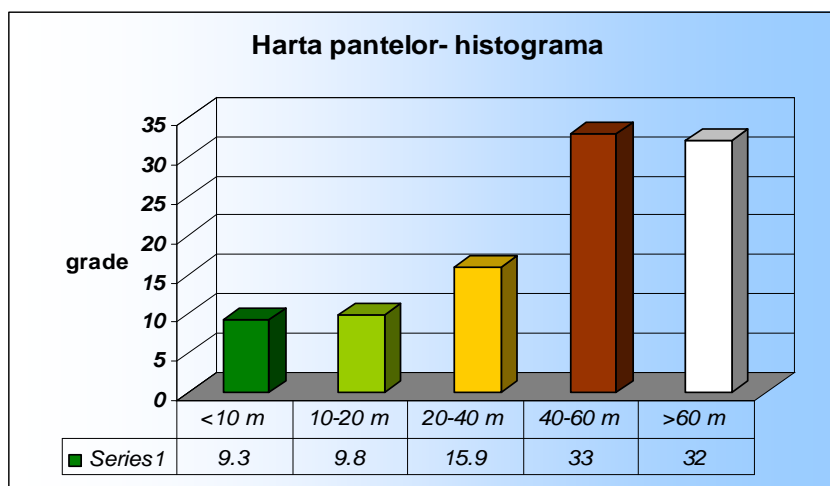

Fig. 11

Pantele cuprinse între 20 - 40° ocupă 16% din suprafață, în partea centrală a Muntelui Arnota, în Munții Cacova și Piatra. Suprafețele cu pante de 10 - 20° (10%) și sub 10° (9%) sunt prezente insular în Munții Arnota, Cacova și Piatra, dar și pe culmea principală, în jurul vârfurilor Buila și Vânturarița I.

4.2.3. HARTA DENSITĂȚII FRAGMENTĂRII RELIEFULUI

Densitatea fragmentării reliefului reflectă în mare măsură stadiul evoluției reliefului, comportamentul substratului geologic la eroziune și influența condițiilor climatice actuale asupra modelării reliefului.

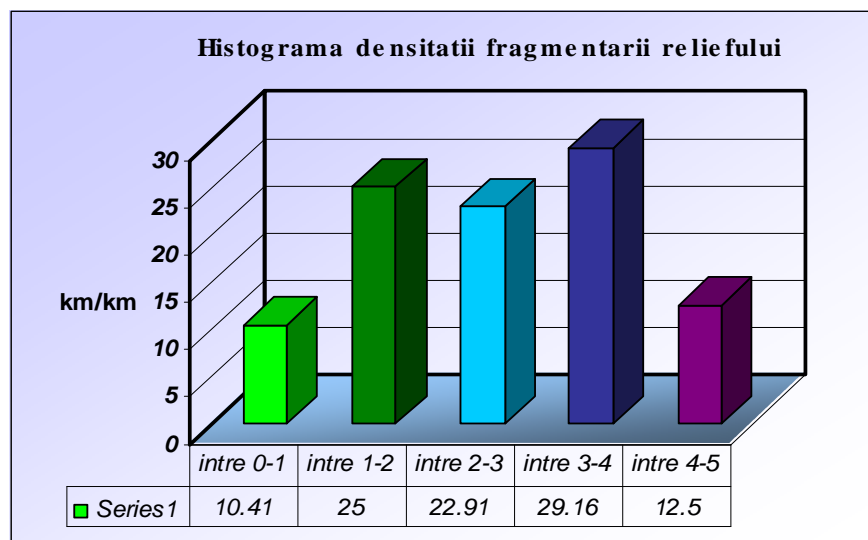

Fig 12

În general, se poate aprecia că densitatea văilor este neobișnuit de mare pentru o regiune calcaroasă, dar această situație se explică prin condițiile geologice și morfologice specifice culmilor calcaroase proeminente. Calculele arată că 12,5% din suprafața parcului are valori ale densității între 4 - 5 km/km² (versantul estic al Muntelui Cacova, versantul vestic al Muntelui Piatra, versanții vestici ai Muntelui Albu, vârfurilor Buila și Vânturarița, bazinul Cheii și în mare parte Muntele Stogu). Valoarea cea mai mare ajunge la 5 km/km² și se găsește la est de vârful Vânturarița.

Suprafețe cu valori de 3 - 4 km/km² se află în bazinul râului Costești (inclusiv Muntele Arnota), în sudul Muntelui Piatra, în partea centrală a crestei (vârfurile Buila și Vânturarița), la baza versantului estic al vârfului Vânturarița și în nord-vestul Muntelui Stogu (bazinul pâraului Folea), reprezentând la un loc 29,16% din suprafață. Suprafețele cu valori între 2 - 3 km/km² reprezintă 22,91% din parc. Astfel de areale se află în partea sud-vestică a Muntelui Arnota, în bazinul superior al Otăsăului (Munții Piatra și Albu) și la nord de vârful Vânturarița. Areele cu densități ale fragmentării mai mici de 1 - 2 km/km² se găsesc în partea centrală și sudică a Muntelui Arnota (modificată antropoc prin cariera de calcar) și în partea superioară a munților Cacova, Piatra și Albu, reprezentând 10,41% din suprafața parcului.

întregului masiv. Valorile mici de sub 1 km/km^2 , reprezentând 10,41%, au fost calculate în perimetrul carierei de la Bistrița. Cu excepția văilor alohtone ale Bistriței, Costeștiului, Cheii și Olăneștiului, văile cu regim de scurgere permanentă aproape lipsesc.

4.2.4. HARTA ADÂNCIMII FRAGMENTĂRII RELIEFULUI

Adâncimea fragmentării reliefului atinge valoarea maximă de 740 m. Energia medie este de 450 m, iar cea minimă în jur de 250 m, în general valori normale pentru munții cu altitudine mijlocie.

Pe mai mult de jumătate din suprafața masivului energia reliefului este între 200 - 400 m, respectiv pe 52% din suprafață sub 400 m, și 4,16% între 0 - 200 m. Valorile sub 400 m se află în sudul Muntelui Arnota, în estul Muntelui Cacova, în partea centrală a culmii (în jurul vârfulor Buila și Vânturarița) și în bazinele râurilor Cheia și Olănești, iar valorile cuprinse între 400 - 600 m ocupă suprafețe însemnate în părțile nordică și sudică a Muntelui Arnota, în lungul culmii principale (la nord de vârful Vânturarița, la sud de vârful Buila și în Muntele Piatra), în întregul versant sudic al Muntelui Cacova și în sudul Muntelui Stogu (33,33%). Arealele cu valori de peste 600 m reprezintă 10,41% din suprafața masivului și ocupă o arie din jurul părții inferioare a Cheilor Costeștilor, bazinul Căprăresei (Cheia superioară) și în partea centrală a Muntelui Stogu, energia de 600 - 700 m fiind localizată și pe versanții sud-estici ai Munților Piatra și Albu. Cele mai ridicate valori - de peste 700 m - sunt situate în estul Munților Buila și Vânturarița, precum și în bazinul Cheii, însumând 14,5% din suprafața masivului. În multe situații, valorile obișnuite sunt ridicate datorită raportării văilor la abrupturile ce delimitează culmea principală a masivului.

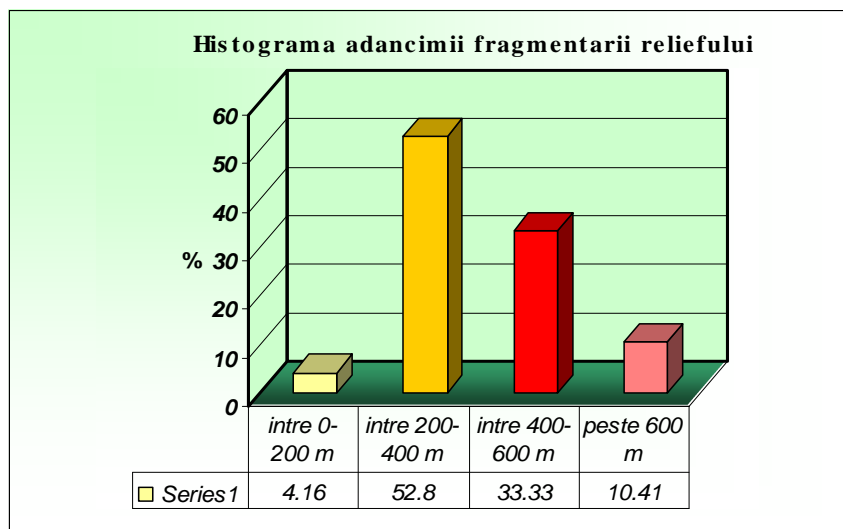

Fig.13

4.2.5. HARTA EXPOZIȚIEI VERSANȚILOR

Cea mai mare suprafață o ocupă versanții cu expoziție sudică (32,2%), apoi cei cu expoziție estică (25%), nordică (18,6%), vestică (18%) și pe ultimul loc sunt suprafețele plane (6,2%).

Trebuie precizat că intervenția antropică din Muntele Arnota, prin cariera de calcar, a produs modificări mari nu numai în înfățișarea părții sudice a masivului, dar și în expoziția suprafeței topografice nou create.

4.2.6. HARTA GEOMORFOLOGICĂ GENERALĂ

Este cea mai complexă hartă ce redă aspectul reliefului. Se pot observa o multitudine de procese de torențialitate, ravenări, dar și mulțimea de văi seci datorată litologiei și modului de formare al masivului.

Fig. 14 Delimitarea Parcului Național Buila-Vânturarița

Fig. 15 Model tridimensional al părții sudice a Munților Căpățâni

Fig. 16 Harta hipsometrică

Parcul National Buila-Vanturarita -harta hipsometrica-

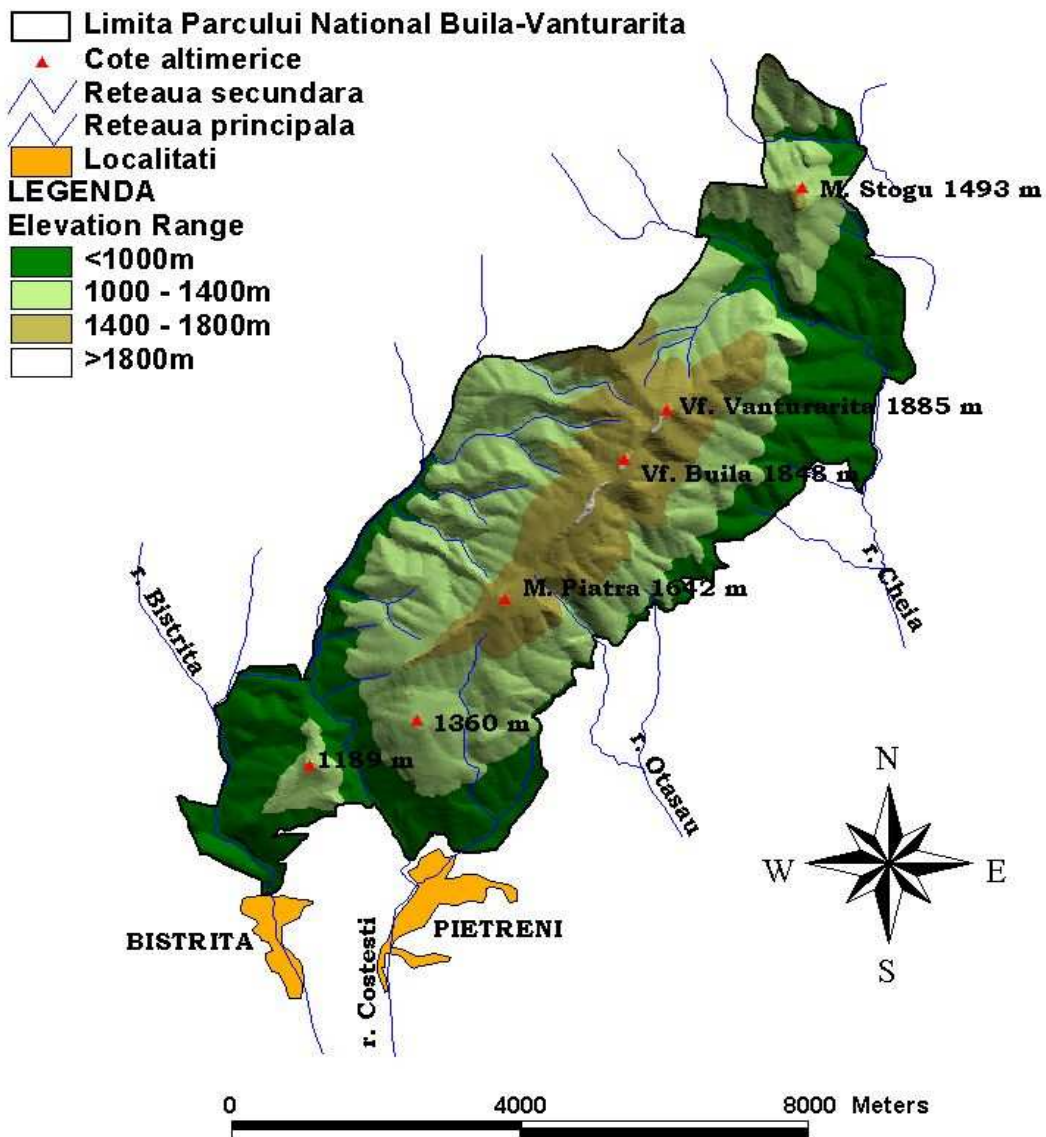
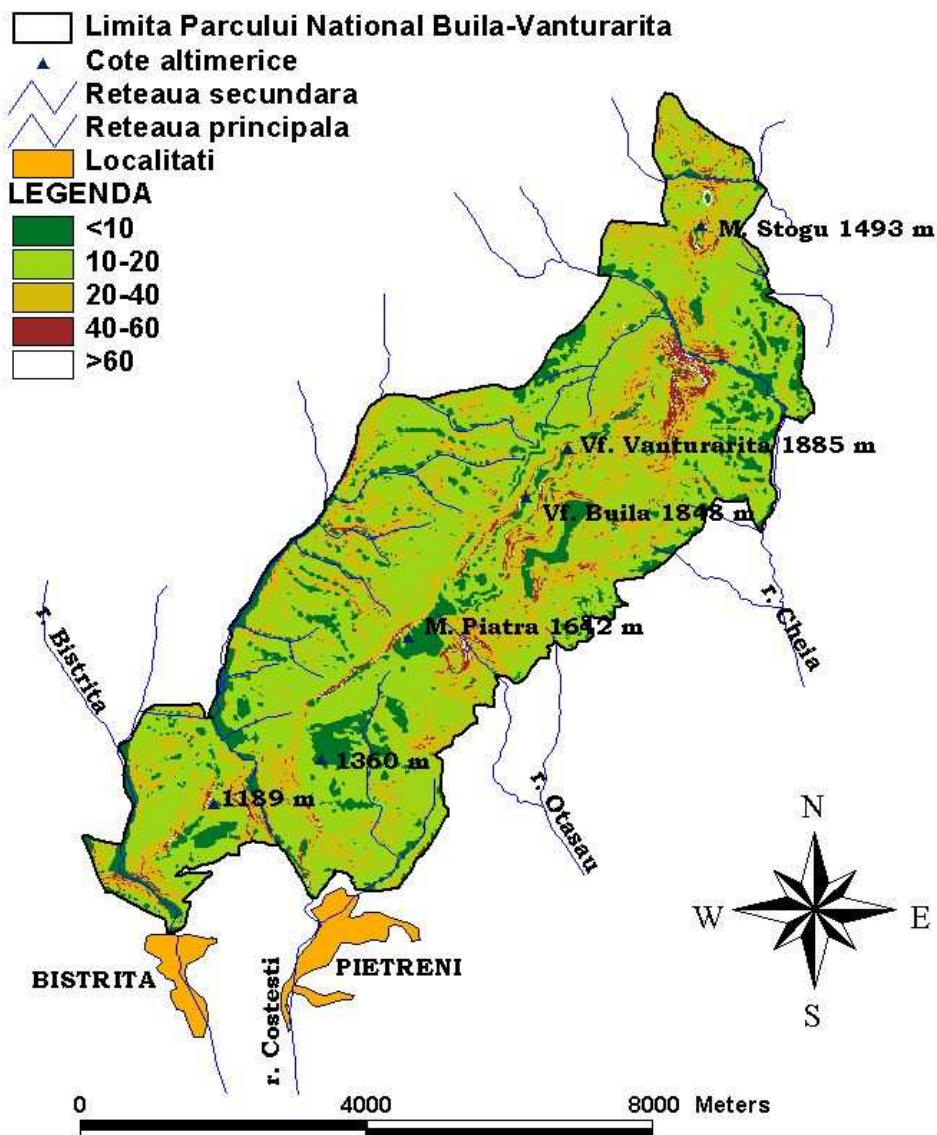

Fig. 17 Harta declivității

Parcul National Buila- Vanturarita -harta declivitatii-

4.3. TIPURI DE RELIEF

4.3.1. CARACTERISTICI GENERALE

În ansamblul Munților Căpățâanii, alcătuiți predominant din roci cristaline, Masivul Buila-Vânturarița, format din calcare jurasice, este dispus pieziș față de direcția apelor, care au obârșii în partea înaltă a Munților Căpățâanii, dar numai în extremitățile de nord-est și sud-vest. Bistrița, Pârâul Costeștilor, Pârâul Cheii (Căprăreasa) și Pârâul Olăneștilor au străpuns bara de calcar, separând trei segmente muntoase, diferite ca dimensiuni și aspect: culmea principală sau masivul propriu-zis Buila-Vânturarița, cuprins între valea Pârâului Costeștilor (în sud-vest) și valea Pârâului Cheii (în nord-est), continuat spre sud-vest cu Masivul Arnota până în Cheile Bistriței, iar spre nord-est cu Masivul Stogșoarele-Stogu (L. Badea, D. Călin, 1998).

Calcarele trec și dincolo de cele două văi, dar se afundă sub formațiunile sedimentare mai noi. Contactul calcarului cu formațiunile cristaline pe care se sprijină este în mare măsură estompat de acumulările de grohotiș din care apar numeroase izvoare. Bara de calcar reprezintă, de fapt, un flanc de sinclinal suspendat, străpuns de falii decroșate (L. Badea, D. Călin, 1998). De aceea, calcarele înclină spre sud, sud-est cu 45 până la 70°.

Calcarele se extind între 800 și 1885 m altitudine absolută, iar contactul cu formațiunile metamorfice se află la înălțime variabilă ca urmare a compartimentării și dislocări lor transversale.

Cele mai mari altitudini (Vânturarița - 1885 m, Buila - 1849 m, Piatra - 1643 m) se aliniază la marginea abruptului vestic, o cuestă impresionantă, mai bine pusă în evidență între vârfurile Piatra și Claia Strâmbă. Profilul zimțat al crestei se aseamănă cu cel al Pietrei Craiului și Munților Trascăului. Este presărată cu ace, turnuri, strungi, iar pe alocuri festonată cu hornuri. Acestea domină printr-un abrupt de 850 m valea Pârâului Cheii și peste 550 m valea pârâului Costeștilor (L. Badea, D. Călin, 1998).

Caracterele generale ale reliefului sunt determinate, în cea mai mare parte, de structura monoclinală a calcarelor și de poziția masivului în vecinătatea ariilor depresionare din sud și nu mai puțin a culmilor muntoase mult mai scunde din jur.

4.3.2. RELIEFUL DE NIVELARE

Masivul a trecut prin aceleași faze de denudare care au modelat Carpații Meridionali, astfel că anumite porțiuni cu aspect netezit pot fi interpretate ca resturi de suprafețe de nivelare, dar acestea formate sub influența evidentă a structurii (L. Badea, D. Călin, 1998). La partea superioară a masivului, la aproximativ 1800 m, apare o suprafață care, foarte probabil, aparține ciclului Borăscu. Astfel de suprafețe se găsesc la 1750 m pe latura sud-vestică a muntelui Albu, la 1800 m la sud de vârful Buila și între vârfurile Buila și Vânturarița. Cu 150 - 200 m mai jos, sub 1600 m, se pune în evidență un al doilea complex de suprafețe, corespunzător ciclului de modelare Râu-Șes. Aceste suprafețe se observă în jumătatea sudică a masivului (din muntele Buila), dar cele mai întinse fragmente se găsesc în jurul vârfurilor Piatra (la 1500 - 1600 m), Cacova (la 1400 - 1450 m) și Clăia Mare (la 1300 - 1350 m).

Morfologia acestor suprafețe este puternic influențată de înclinarea generală (spre sud-est) a calcarelor și se poate spune că reprezintă în același timp suprafețe structurale. De fapt, ansamblul reliefului are imprimate caractere structurale evidente (**Foto 8**).

Curmătura Builei

Dacă sub abruptul vestic contactul cu culmile alăturate se face la altitudinea de 1300 - 1400 m, ceea ce ar corespunde cu treapta mijlocie a complexului Râu-Șes, pe latura estică acest contact se află cu peste 200 - 250 m mai jos. De aceea fragmente de suprafețe nivelate aparținând ciclului pliocen (Gornovița) apar numai pe latura estică, și anume tot numai în jumătatea sudică a masivului. Cele mai reprezentative fragmente se află în Muntele Arnota, etajate la 1150, 1050 și 950 m. Aici se găsește un

fragment și din treapta de 850 m (cel pe care se află Mănăstirea Arnota, în mare parte distrus de cariera de calcar). Trebuie menționat că toate aceste suprafețe poartă amprenta factorului petrografic, ca urmare a comportamentului cu totul diferit al calcarelor în procesul de denudare față de celelalte roci.

4.3.3. RELIEFUL STRUCTURAL

Cel mai important element structural este reprezentat de cuesta vestică, un abrupt neîntrerupt din valea Pârâului Costeștilor până în valea Pârâului Cheii. La baza sa apar două sau trei generații de grohotișuri mobile, semifixate sau acoperite de vegetație forestieră. Pe alocuri se înalță martori de eroziune cu aspect de piramidă (vârfurile Buila, Claia Mare, Claia Strâmbă, Țucla) sau de tunuri (Trigoaiele Ștevioarei).

Pe flancul estic al masivului sunt evidente suprafețe structurale mai bine păstrate și reprezentative în partea de sud-vest a acestuia (între văile Curmăturii și Pârâului Costești).

Prin întindere și mod de etajare imprimă una din caracteristicile reliefului de pe flancul răsăritean al masivului. Ele sunt dispuse de la 1600 - 1650 m până la 1100 - 1150 m. Chiar și fragmentele suprafeței de 1750 - 1850 m de pe culmea principală (în munții Buila și Vânturarița) se înscriu într-o anumită măsură în căderea generală a calcarelor spre sud-est.

Cele mai întinse suprafețe structurale corespund cu treptele complexului Râu-Șes. În partea nordică a masivului, pe măsura accentuării fragmentării, suprafețele structurale se reduc ca intensitate și întindere.

4.3.4. RELIEFUL DE ACUMULARE

Ca masiv izolat, proeminent, Buila-Vânturarița este supus unei denudări relativ accentuată. Prin comportamentul specific calcarelor, materialele rezultate din procesul general de meteorizație și de acțiune a apei sunt în cea mai mare parte grosiere, sub forma sfărâmiturilor. Deplasarea lor gravitațională, la baza abrupturilor și prin intermediul hornurilor și culoarelor de avalanșă, a dus la apariția formelor de acumulare, fie la periferia masivului, în lungul abrupturilor principale, fie în interiorul acestuia, mai puțin pe treptele principale, dar mai ales în văile seci de pe versantul sud-estic.

Grohotișurile de sub versantul vestic sunt mai dezvoltate și s-au constituit într-o trenă aproape continuă. Parțial, aceasta este formată din grohotiș fixat și acoperit de pădure, ceea ce înseamnă că sunt vechi și nu mai sunt alimentate cu materiale.

Grohotișurile active se află acolo unde trenele sunt mai extinse, iar abruptul la baza căruia s-au format este mai accentuat: sub abruptul vestic al munților Buila, Vânturarița, Piatra.

4.3.5. RELIEFUL CARSTIC

Buila-Vânturarița este un masiv calcaros care în clasificarea genetică a regiunilor carstice din România (C. Goran, 1983) figurează în categoria masivelor calcaroase unitare, alături de Piatra Craiului și Hăghimaș. Spre deosebire de această opinie, anterior (1970), D. Ilie a arătat că relieful acestui masiv se încadrează în carstul de tranziție, de tip Jurra-Causse, cu sectoare în care roca se află la zi (holocarst) și cu sectoare acoperite cu depozite reziduale, sol și vegetație (merocarst).

Condițiile climatice (în prezent, temperatură medie pozitivă nouă, zece luni pe an și precipitații de 700 - 1200 mm/an) au fost favorabile unei dezvoltări a proceselor de carstificare.

Formele carstice din Masivul Buila-Vânturarița

Exocarstul

Creasta calcaroasă a Masivului Buila-Vânturarița, prin dispunerea ei pe direcție SV-NE, a constituit și constituie o barieră pentru râurile care adună apele de pe versanții sudici ai Munților Căpățâanii. Râurile, nevoite să ocolească zona centrală, au reușit să străpungă această barieră numai la cele două extremități: în partea de sud-vest râurile Bistrița și Costești și-au săpat spectaculoase chei între care este cuprins Muntele Arnota, iar în partea de nord-est râurile Cheia și Olănești au tăiat Cheile Comarnicelor (Cheile Recea sau Cheile Cheii), printre cele mai adânci și mai sălbatice din țară, prezentând, pe o lungime de peste 1 km, cascade, marmite, săritori, pereți apropiați până la 2 m, dar înalți de peste 300 m, și respectiv Cheile Mânzului (Cheile Olăneștilor, Cheile Folea, Valea Rea sau Cheile Râului Sec).

În afara cheilor, formele exocarstice sunt reduse ca număr, varietate și dimensiuni, datorită morfologiei barei de calcare.

Endocarstul

Formele endocarstice sunt mult mai bine reprezentate, prin peste 80 de peșteri și câteva avene. Masivul Buila-Vânturarița reprezintă cel mai estic areal din Carpații Meridionali care adăpostește faună troglobiontă. Pentru aceasta, și pentru faptul că numărul speciilor troglobionte este destul de mare, importanța biospeologică este foarte mare.

CAPITOLUL V ASPECTE CLIMATICE

5.1. CARACTERE GENERALE

Clima, ca sistem definit de media multianuală a valorilor elementelor meteorologice (temperatură, precipitații, nebulozitate, presiune atmosferică, vânt, etc.) într-o anumită regiune, este condiționată de repartitia radiației solare, de circulația maselor de aer și de mai mulți factori fizico-geografici și economico-geografici, constituind unul dintre componenții principali ai mediului geografic, care impune un sistem de legături complexe ce asigură schimburile principale de materie și energie, condiționând evoluția și specificul peisajelor regionale și locale.

Întrucât pe raza teritoriului cercetat nu se află stații meteorologice necesare caracterizării climei, au fost folosite datele de la stațiile meteorologice din împrejurimi. Criteriile care s-au luat în calcul pentru evaluarea parametrilor climatici au ținut cont atât de altitudine, cât și de latitudine.

Astfel, s-au folosit datele climatice de la următoarele stații meteorologice:

Datele stațiilor meteorologice Parâng (1650 m) și Cozia (1667 m), situate aproximativ pe aceeași latitudine cu punctele cele mai caracteristice din regiunea montană superioară, pot fi considerate foarte aproape de realitate și demne de a fi luate în considerare. Este cunoscut faptul că pe latitudine diferențele de temperatură sunt puțin accentuate pe distanțe mici. Prin utilizarea datelor de la aceste două stații, s-a realizat o imagine de ansamblu a împrejurimilor muntoase vestice și estice.

Datele stației meteorologice Polovragi și cele ale stației Râmnicu Vâlcea au fost folosite pentru a observa evoluția parametrilor climatici de la baza masivului. Cu toate că există localități situate chiar la baza masivului: Horezu și Băile Olănești, aici nu se fac înregistrări ale acestor parametri.

5.2. FACTORII GENETICI AI CLIMEI

5.2.1. Radiația solară

La limita superioară a atmosferei ajunge numai a doua miliardă parte emisă de Soare în spațiul cosmic. Variația anuală a unghiului de incidență provoacă o creștere a duratei zilei de la solstițiul de iarnă la cel de vară, de la 6h 30min în sud și de la 7h 40min în nord, fapt ce impune o zonalitate corespunzătoare a proceselor climatice și implicit a peisajului. Drept urmare, în regimul anual se constată o creștere continuă a valorilor medii lunare ale intensității radiației globale, din decembrie până în iulie, și o scădere continuă din iulie până în decembrie.

Din datele avute la dispoziție se observă că radiația solară anuală variază între 125,0 kcal/cm²/an la Râmnicu Vâlcea și sub 110,0 kcal/cm²/an pe culmile înalte ale Masivului Cozia.

5.2.2. Circulația generală a atmosferei

Aceasta este factorul climatogen care stă la baza tuturor variațiilor neperiodice manifestate în clima unei regiuni, atât pe parcursul celor patru anotimpuri, cât și de la un an la altul. Circulația generală a atmosferei, împreună cu suprafața activă subadiacentă, determină deosebirile esențiale care apar în clima regiunilor situate la aceeași latitudine.

Advecțiile, determinate de diferitele tipuri de distribuție a câmpului baric deasupra Europei, afectează regiuni mult mai întinse decât cea care constituie obiectul lucrării de față. Ele provoacă perturbații considerabile în regimul diurn și anual al tuturor elementelor meteorologice din regiunile peste care se deplasează.

Din cercetările efectuate, rezultă că circulația generală în Masivul Buila-Vânturarița este determinată de centrul de acțiune atmosferică atlanto-europeni, cu caracter permanent sau semipermanent. Dintre aceștia, cei mai importanți sunt:

- Anticiclonele Azorice (cu caracter permanent și extindere maximă vara);
- Depresiunea Barică Islandică (cu caracter permanent și extindere maximă iarna);
- Anticiclonele Ruso-Siberian (cu caracter permanent, corespunzând semestrului rece);
- Depresiunea Barică Mediteraneană (cu caracter semipermanent, corespunzând sezonului rece).

Deasupra Masivului Buila-Vânturarița ajung, datorită diferitelor tipuri de distribuție a presiunii atmosferice, mase de aer cu caracteristici distincte, căpătate în regiunile în care s-au format.

5.2.3. Suprafața activă subadiacentă

Complexul condițiilor fizico-geografice ale Masivului Buila-Vânturarița constituie un factor climatogen deosebit de important. Prin modificările aduse radiației solare și circulației generale a atmosferei, condițiile fizico-geografice, grupate în denumirea de „suprafața activă subadiacentă”, dau climei studiate de noi o caracteristică aparte, care o diferențiază de cea a regiunilor învecinate.

În acest masiv, o importanță de prim rang o are relieful, urmat în ordine crescândă de vegetație, hidrografie și soluri. Astfel, versanții, având în general expoziție vestică sau sud-vestică, beneficiază de o umiditate mai mare, precipitații mai bogate, temperaturi mai ridicate.

5.2.4. Factorii antropici

Au pentru Masivul Buila-Vânturarița un rol mai puțin important decât pentru alte regiuni unde peisajul geografic a fost intens umanizat. Influența acestora se referă, desigur, la modificările aduse suprafeței active subadiacente prin despăduriri (bazinul hidrografic al râului Cheia) și împăduriri, cele dintâi conducând la creșterea caracterului excesiv al condițiilor termice și de umezeală, iar cel din urmă la atenuarea acestuia.

De asemenea, trebuie luată în considerare și activitatea desfășurată în cariera de calcar de la Bistrița, precum și activitatea industriei chimice de la Râmnicu Vâlcea, care în condiții climatice specifice se poate face simțită.

5.3. PRINCIPALELE ELEMENTE CLIMATICE

Ca poziție geografică, stația Parâng este situată la nord-vest de limitele teritoriului cercetat. Au fost analizate elementele de climă pe timp de zece ani, și anume 1990-2000.

De la stația meteorologică Cozia, situată în nord-estul masivului, s-a folosit un șir de date pe o perioadă de 23 de ani, cuprins între anii 1981-2002.

În cazul stației Polovragi, localizată în partea de sud-vest a Builei, șirul de date folosit se referă la o perioadă de 24 de ani (1981-2004).

Așezată în partea sud-estică a zonei studiate, de la stația Râmnicu Vâlcea s-au utilizat date pe o perioadă de 25 de ani (1980-2004).

5.3.1. Temperatura aerului

Energia solară primită de suprafața terestră sub forma radiațiilor luminoase și ultrascurte este în bună măsură absorbită și transformată în căldură, prin emisia radioactivă de undă lungă.

La stația meteorologică Parâng, temperatura medie a lunii ianuarie este de -7°C , iar a lunii iulie de $+12^{\circ}\text{C}$, la aceeași altitudine medie. În perioada celor 10 ani pentru zona montană, temperaturile medii anuale cele mai ridicate oscilează între $4,79^{\circ}$ și $4,76^{\circ}\text{C}$ și corespund anilor 1994 și 2000. Cele mai scăzute medii anuale au fost înregistrate în anul 1997 ($3,02^{\circ}\text{C}$).

Temperaturile maxime au înregistrat oscilații, cea mai mare valoare înregistrându-se în anul 2000 ($8,93^{\circ}\text{C}$), iar cea mai mică în anul 1996 ($6,6^{\circ}\text{C}$).

Temperaturile minime prezintă un maxim în anul 1994 ($2,9^{\circ}\text{C}$) și un minim, de $0,1^{\circ}\text{C}$, în anul 1991.

Pentru stația Cozia, temperaturile medii anuale oscilează între $2,5$ și $4,4^{\circ}\text{C}$. Se observă o tendință de ușoară creștere a mediei temperaturilor. Temperaturile maxime anuale sunt cuprinse între valorile de 21 și 26°C , excepție făcând anul 2000, când temperatura a atins valoarea de $29,6^{\circ}\text{C}$.

Analizând datele de la stația Polovragi, se constată că cea mai mare temperatură medie anuală s-a înregistrat tot în anul 2000, iar de-a lungul perioadei analizate valorile oscilează între 5 și $7,5^{\circ}\text{C}$. Tendința generală este tot de creștere a valorilor acestui parametru climatic. În ceea ce privește temperaturile maxime anuale, acestea sunt mai mici față de cele de la Cozia, dar mult mai mari decât cele din Parâng.

Temperaturile medii anuale de la stația meteorologică Râmnicu Vâlcea se încadrează între valorile 9 și 12°C , fiind mult mai mari decât în cazul celor de la celelalte stații analizate, un factor determinant în acest caz fiind altitudinea. Evoluția acestor temperaturi prezintă o tendință ușoară de creștere, care oscilează în limita 1°C . Temperaturile maxime anuale sunt cuprinse între 22 și 25°C , putându-se remarca fluctuații mult mai mici față de cele înregistrate pentru celelalte stații meteorologice.

5.3.2. Presiunea atmosferică cuprinde valori între 840 și 850 hectopascali, cu un maxim de 848 hectopascali în anul 1990 (stația Parâng).

5.3.3. Umezeala relativă a aerului reprezintă un factor climatic important și variază corespunzător cu temperatura aerului și altitudinea. Datorită presiunii atmosferice și temperaturilor mai scăzute în zona montană, crește și cantitatea de vapori din atmosferă, realizându-se o umiditate relativ ridicată, ce variază între $82-84\%$, valorile fiind foarte apropiate pe perioada celor 10 ani de la stația Parâng. Factorul local care contribuie la sporirea umidității îl reprezintă râurile (Bistrița, Costești, Cheia, Otăsău etc.).

Întrucât umezeala relativă se află în raport invers proporțional cu temperatura aerului, mediile ei anuale la stația Cozia cresc dinspre periferiile joase ale masivului către culmile lui cele mai înalte. Mediile lunare cele mai mari se înregistrează în lunile ianuarie și septembrie (aproape 100%), iar cele mai mici în lunile martie, aprilie și noiembrie (între $77-78\%$).

La stația meteorologică Râmnicu Vâlcea, valorile umezelii se încadrează între 68 și 78%, cu fluctuații de la an la an. Tendința generală este de o ușoară scădere a acestor valori.

5.3.4. Nebulozitatea

La stația Parâng, valorile medii anuale cele mai mari ale nebulozității sunt relativ constante pe perioada celor 10 ani, cea mai mare valoare aparținând anului 1996 (5,72).

Regimul anual al nebulozității la Cozia este puternic influențat de frecvența și de persistența advecțiilor de aer mai umed sau mai uscat din diferite direcții. Creșterea accentuată a nebulozității din luna decembrie se datorează intensificării activității ciclonice de deasupra Mării Mediterane, din care cauză fronturile traversează frecvent partea de sud-vest a României și, implicit, regiunea cercetată de noi. Cele mai mici medii lunare ale nebulozității se înregistrează în august-septembrie, când predomină regimul anticiclonic, caracterizat prin lipsa activității frontale și prin descendența aerului. Se observă că în anul 2000 s-a înregistrat cea mai mică valoare a nebulozității, fiind în directă legătură cu temperatura medie anuală și cu cantitatea de precipitații.

Pentru stația Polovragi, se observă că anii în care s-au înregistrat valori scăzute ale nebulozității alternează cu anii în care valorile acestui parametru sunt ridicate, fiind în directă legătură cu regimul temperaturilor medii anuale și cu cel al precipitațiilor.

Pentru perioada studiată, se poate observa că la stația meteorologică Râmnicu Vâlcea valorile nebulozității sunt cuprinse între 14 și 20 zecimi.

Ceața prezintă mare importanță pentru vegetație deoarece aduce un plus de umiditate pentru plantele ce cresc pe fețele însorite, diminuând acțiunea insolației. Domină în tot timpul anului, însă cea mai mare frecvență o are primăvara, determinată mai ales de curenții de aer ce transportă cantități de vapori de apă din etajul făgetelor.

5.3.5. Vântul

Vântul, sau deplasarea aerului de-a lungul suprafeței terestre, provoacă ample variații neperiodice celorlalte elemente meteorologice și sporește viteza evaporației, cât și a transpirației.

Influența constantă și permanentă a reliefului conferă vântului caracteristici regionale stabile. Acesta se exprimă prin două caracteristici esențiale: direcția și viteza.

Vântul dominant bate din nord-vest, uneori canalizându-se în lungul văii Lotrului sau a Oltului. Reprezintă un important factor climatic, care adesea își pune amprenta asupra distribuției vegetației sau asupra aspectelor acesteia. Pe creastă vântul bate aproape în permanență, deși mediile anuale ale vitezelor nu depășesc 1 - 2 m/s. Vântul determină adaptări interesante la plantele ierboase și lemnoase de altitudine. Astfel, ca urmare a predominanței vântului în direcția nord-vest se întâlnesc molizi răzleți ai căror coronament ia formă de steag.

Efectele vântului asupra vegetației se resimt și indirect prin influența pe care o au asupra depunerii zăpezii. Datorită direcțiilor predominante a vântului din direcțiile nord, nord-vest, sud-est, zăpada este spulberată de pe aceste pante, creându-se posibilitatea înghețării solului cu consecințe pentru vegetația respectivă.

5.3.6. Precipitațiile atmosferice reprezintă un factor climatic foarte important deoarece apa provenită din ploi sau din topirea zăpezii constituie sursa de umezeală a solului, necesară plantelor în perioada de vegetație. Cantitatea anuală de precipitații variază de la an la an.

La stația Parâng, anii cu precipitațiile cele mai abundente sunt 1990 și 1996, cu valori între 1129,4 și 1260 mm, iar cea mai scăzută valoare, de 895,8 mm, s-a înregistrat în anul 2000. În zona de munte numărul zilelor ploioase este de 150 - 160 pe an. Formele precipitațiilor, precum și repartitia lor pe anotimpuri, reprezintă abateri de la regulile generale pentru țara noastră.

Regimul anual al precipitațiilor se află în strânsă legătură cu frecvența și gradul de dezvoltare al sistemelor barice care traversează Carpații Meridionali într-o direcție sau alta, dar este legat și de intensitatea proceselor termoconvective locale. Din prelucrarea datelor la stațiile meteorologice Cozia și Râmnicu Vâlcea, se observă că anul cu cea mai mică cantitate de precipitații este 2000. Din acest grafic, se poate observa, de asemenea, etajarea pe verticală a cantității de precipitații, valorile fiind mai ridicate la stația Cozia.

5.3.7. Stratul de zăpadă depășește rareori 100 cm. Astfel, pe culmile cele mai înalte, uneori persistă zăpada până în luna iulie, aceasta reprezentând o sursă importantă de umiditate necesară plantelor (stația Parâng).

5.3.8. Durata de strălucire a Soarelui este constantă pe perioada celor 10 ani, valoarea maximă fiind de 1886 ore în anul 1997 și cea minimă de 1546 ore în anul 1996 (stația Parâng).

5.4. ETAJE CLIMATICE

Clima este etajată pe verticală, urmând treptele de relief, cu diferențe și chiar inversiuni de climat de la un versant la altul.

Etajul fagului este caracterizat prin precipitații cuprinse între 600 și 900 mm/an, ajungând chiar la 1000 mm/an, o umiditate cuprinsă între 68 și 70 %, temperaturi medii anuale cuprinse între 6 și 9°C.

Etajul molidului este caracterizat prin precipitații cuprinse între 700 și 900 mm/an, o umiditate cuprinsă între 67 și 70 % (scade odată cu creșterea altitudinii), temperaturi medii anuale cuprinse între 2 și 5°C și prin predominanța vânturilor cu direcție NV-SE.

Etajul subalpin este caracterizat prin precipitații mai mari de 900 mm/an, temperaturi medii anuale cuprinse între 1 și 2°C, o perioadă lungă în care zăpada rămâne netopită și o perioadă scurtă de vegetație a plantelor.

5.5. DIFERENȚE CLIMATICE

Influența climei mai blânde din Oltenia se răsfrânge simțitor asupra Munților Căpățâanii, mai ales asupra versanților sudici. Se înregistrează o diferență destul de evidentă între climatul versanților cu expunere sud-estică și cei cu expunere nord-vestică. În cazul primilor, avem de-a face cu o climă mai blândă, cu caracteristici submediteraneene datorită insolației puternice și a înmagazinării căldurii de către calcar, la altitudini mai mari de 1000 m întâlnindu-se frecvent temperaturi mai ridicate decât în zonele mult mai coborâte altitudinal, iar vegetația dezvoltându-se mult mai rapid pe acești versanți. În schimb, pe versanții cu expunere nord-vestică și pe văile adânci temperaturile sunt mult mai scăzute, zăpada persistă până târziu în vară, iar speciile de climă mai rece urcă până la nivelul crestei, înregistrându-se frecvent inversiuni ale etajelor de vegetație. Precipitațiile anuale medii ating 1200 mm la o altitudine de circa 1400 m. În zona de munte numărul zilelor ploioase este de 150 - 160 pe an. În zonele aflate la peste 1500 m primele zăpezi cad pe la sfârșitul lui octombrie și se topesc în luna mai. Uneori petice de zăpadă zăbovesc în văi până spre mijlocul verii.

Fig. 18

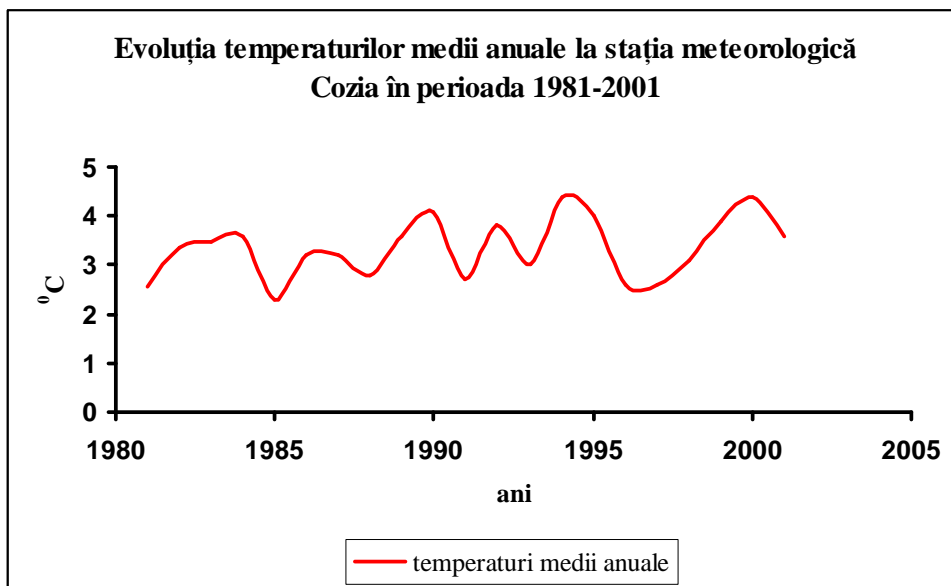

Fig. 19

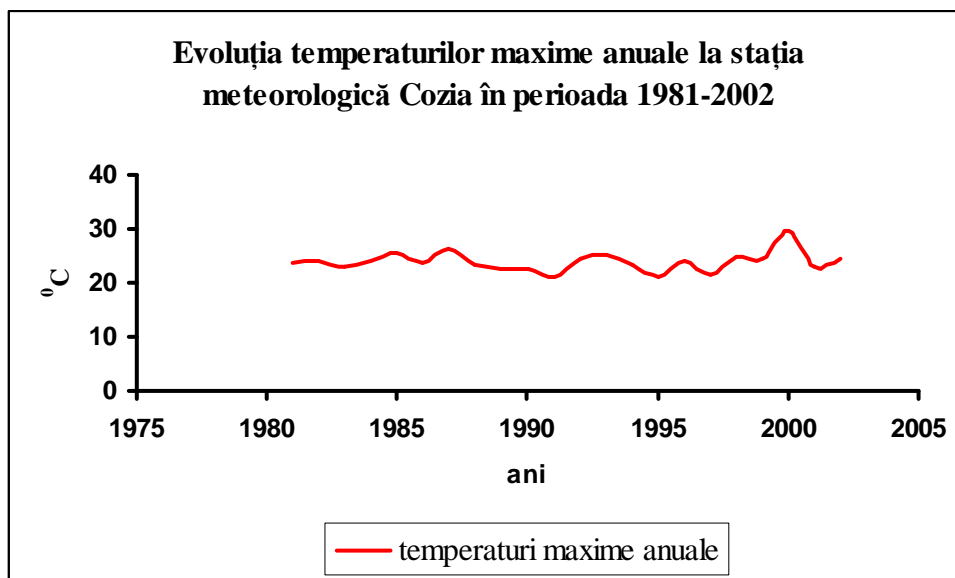

Fig. 20

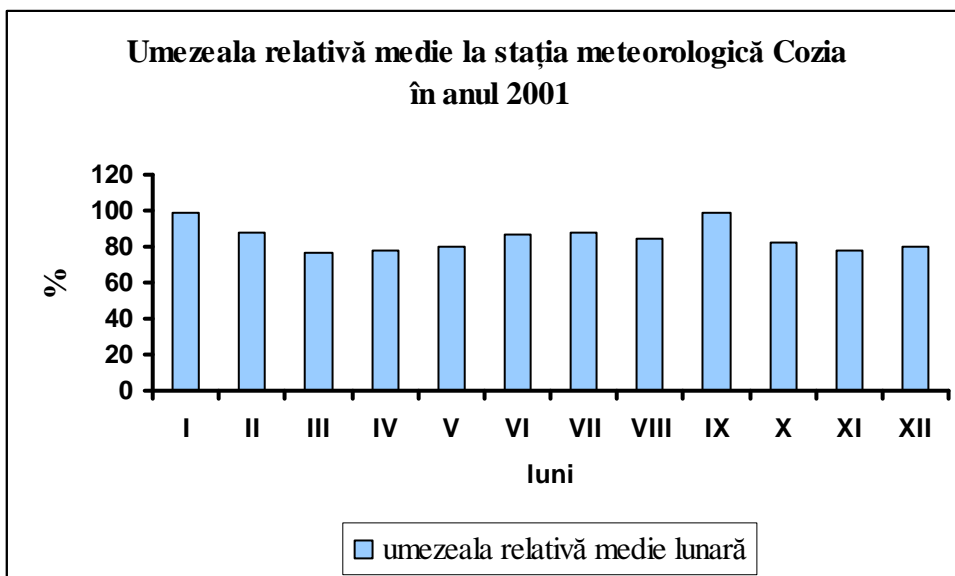

Fig. 21

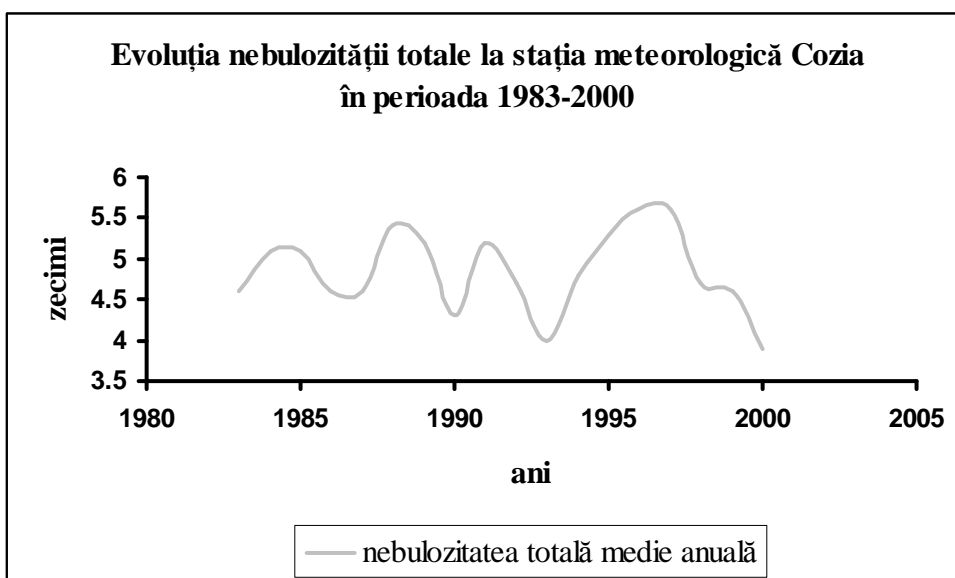

Fig. 22

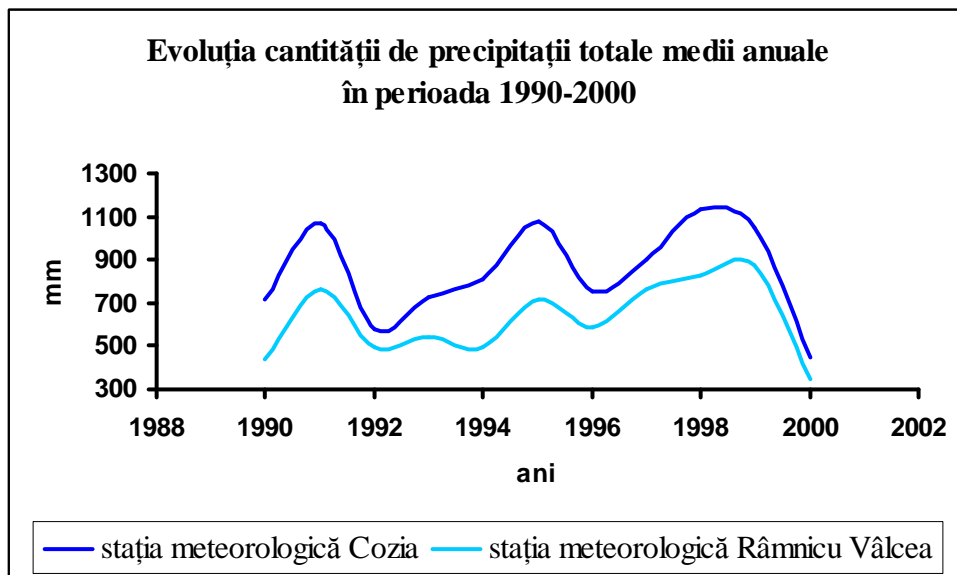

Fig. 23

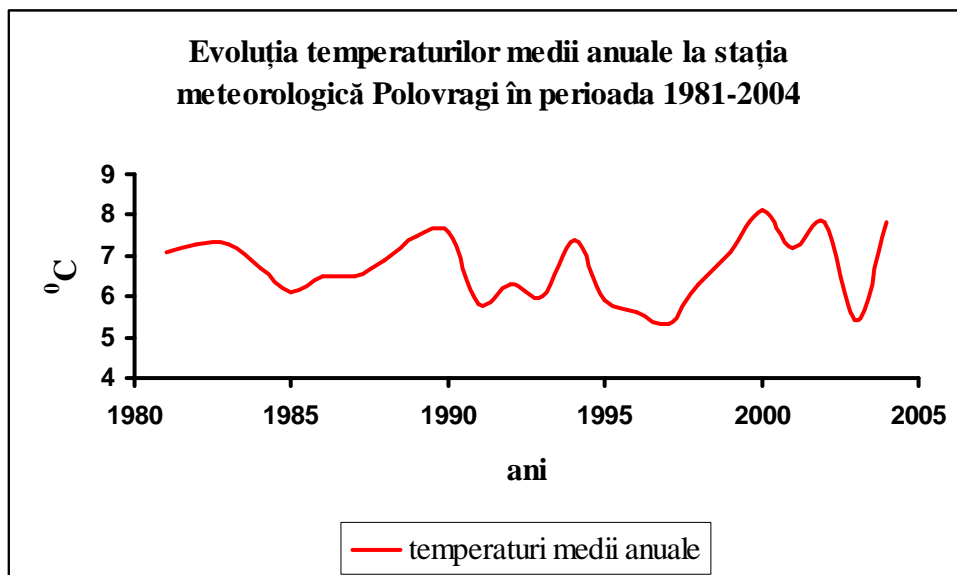

Fig. 24

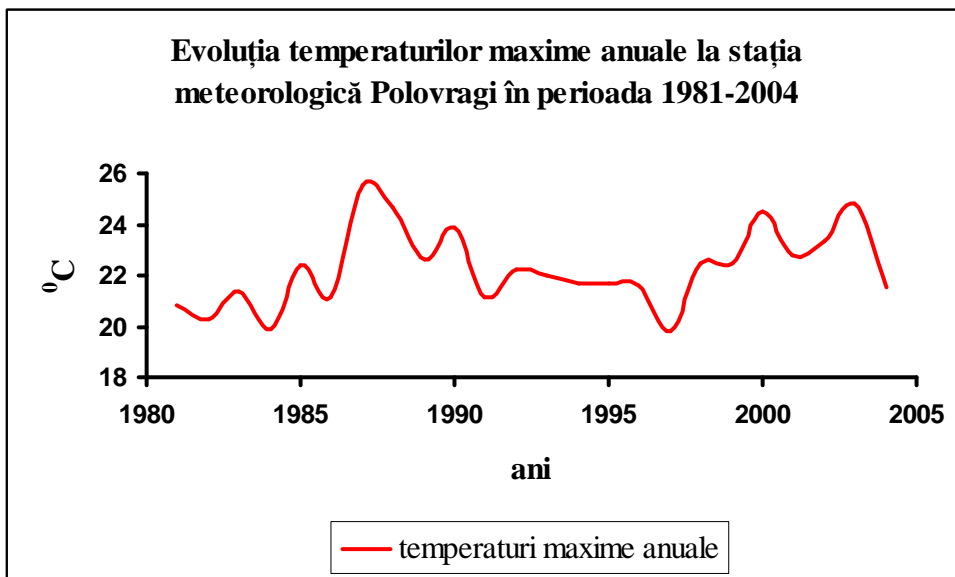

Fig. 25

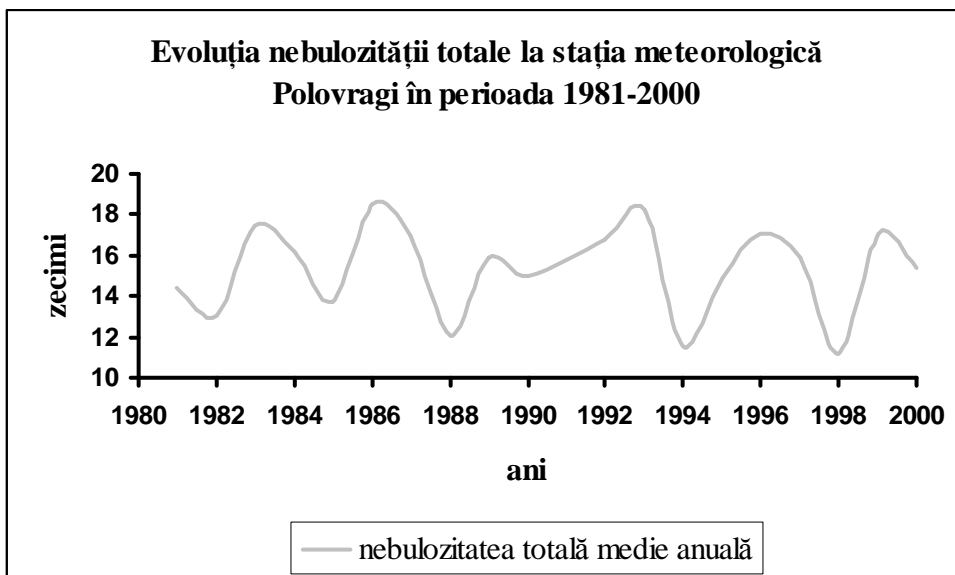

Fig. 26

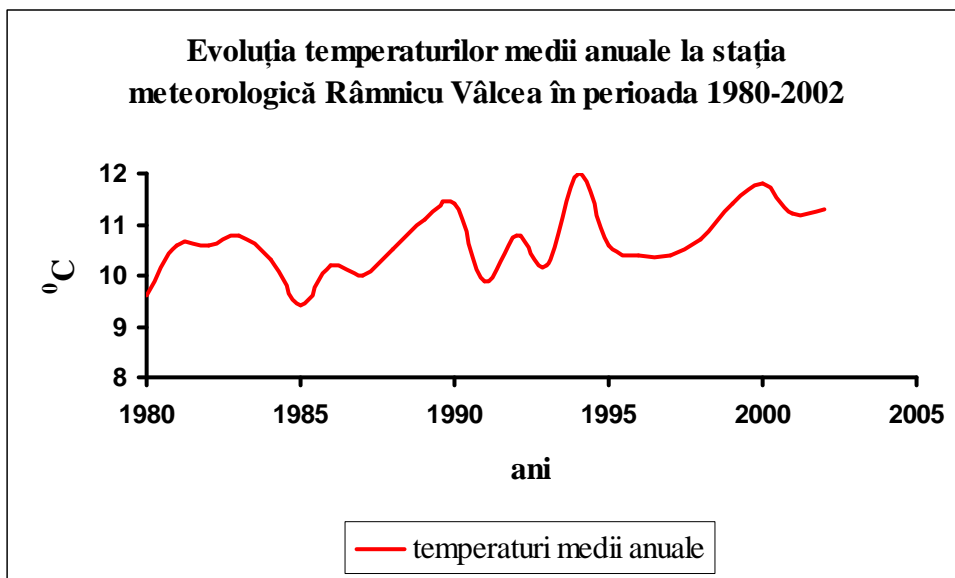

Fig. 27

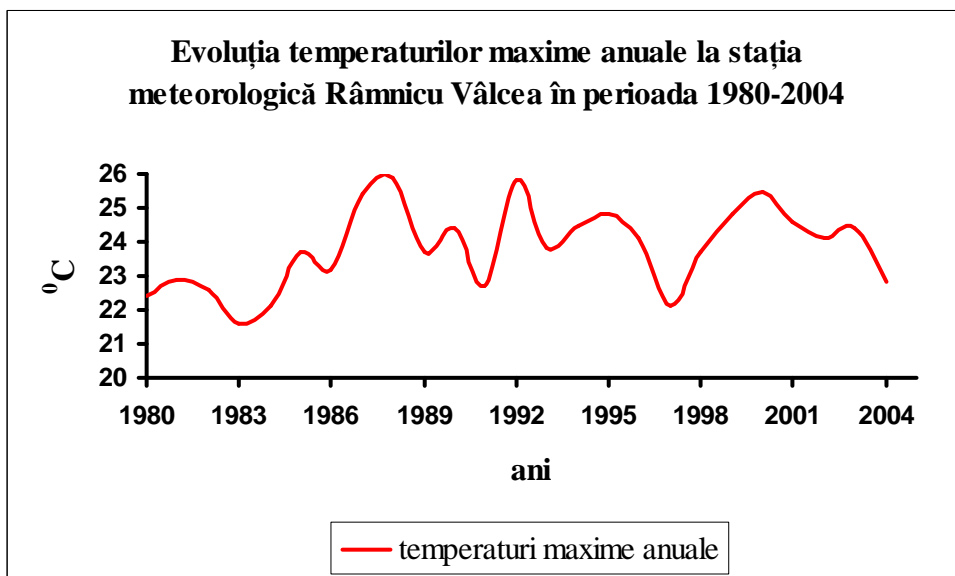

Fig. 28

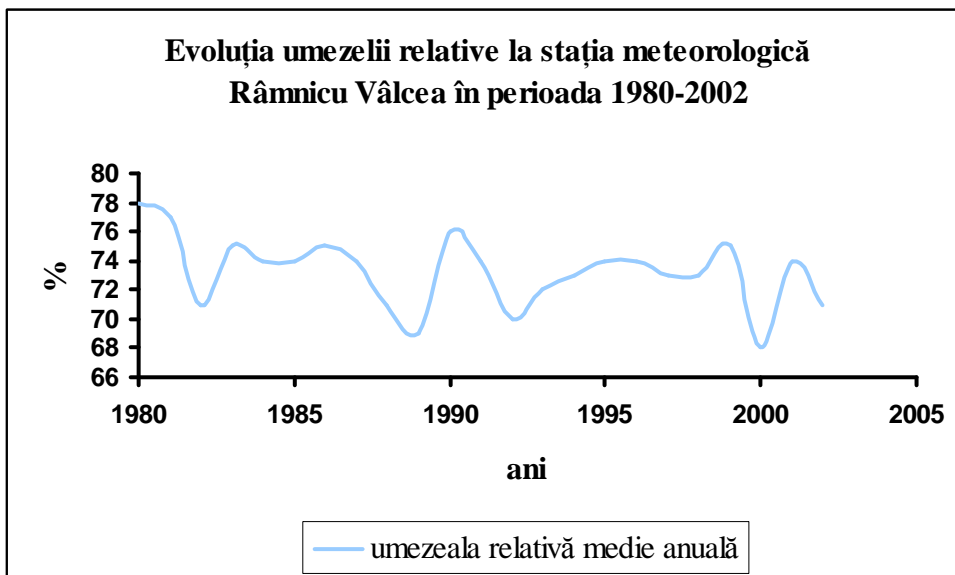

Fig. 29

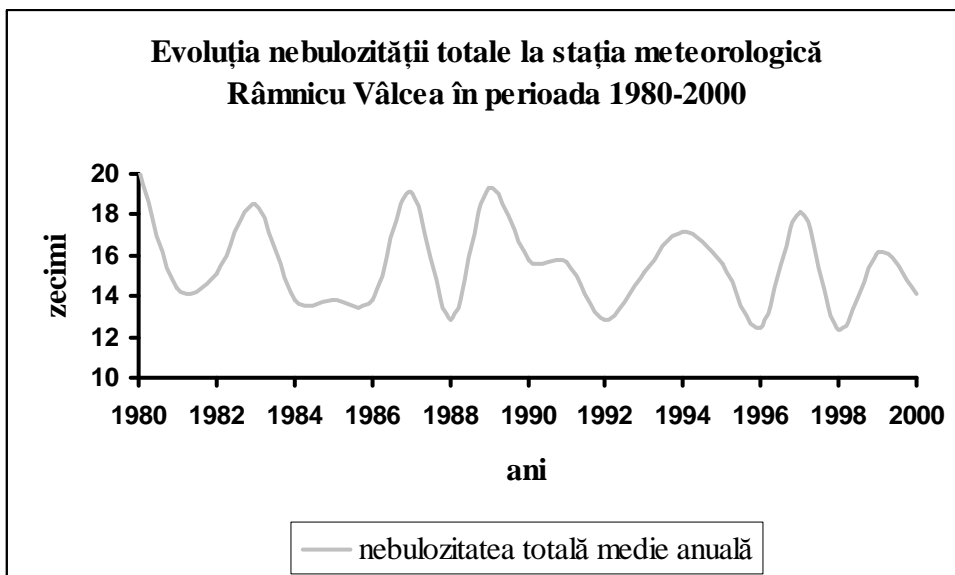

Fig. 30

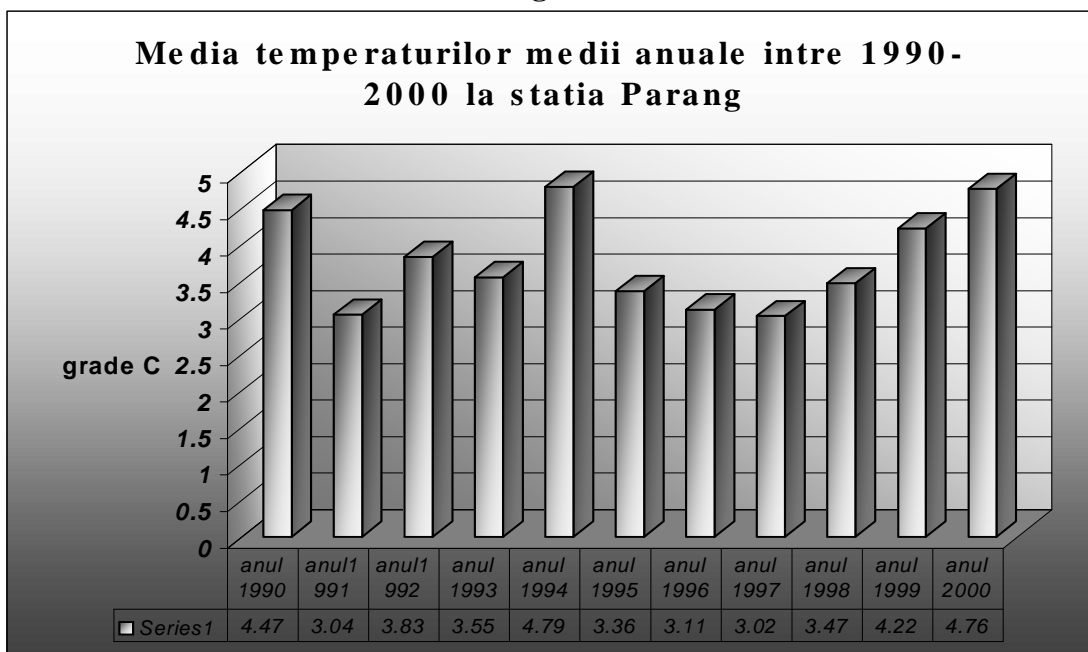

Fig. 31

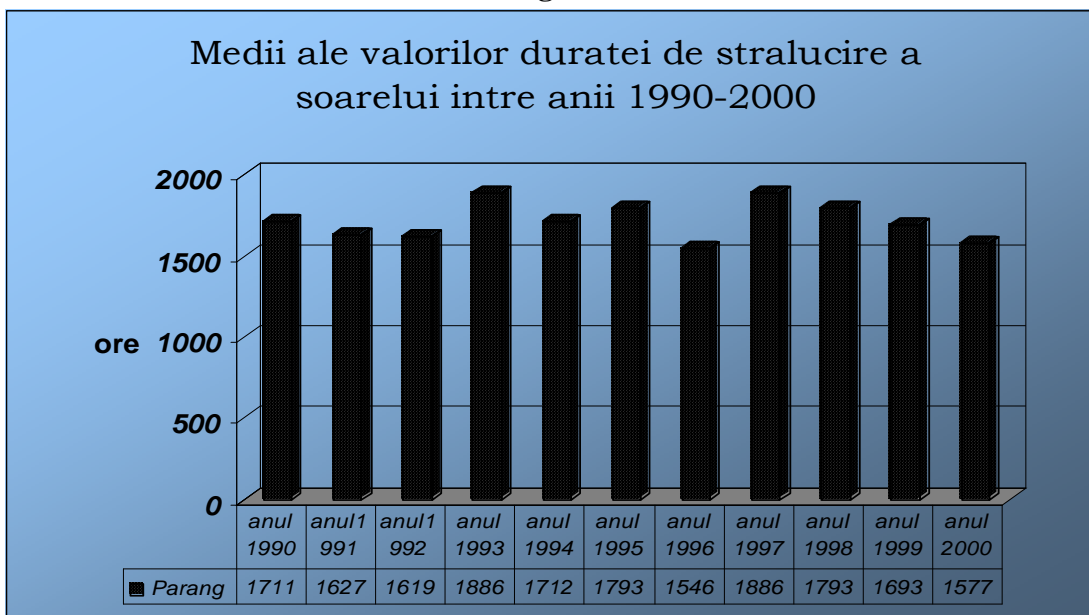

Fig. 32

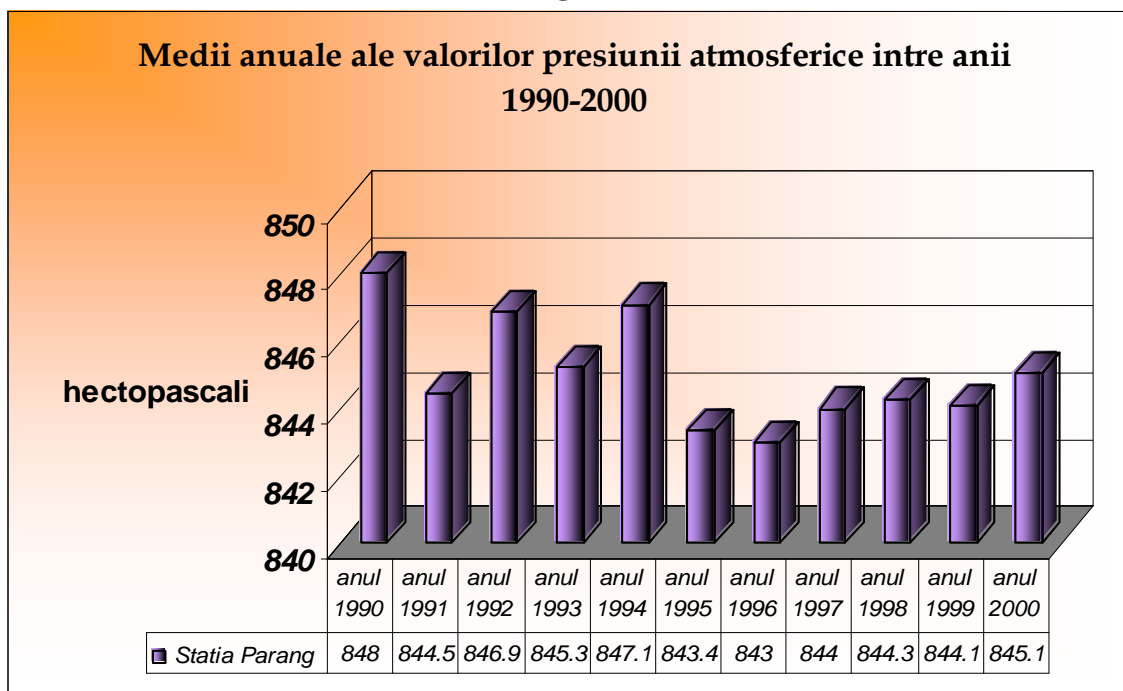

Fig. 33

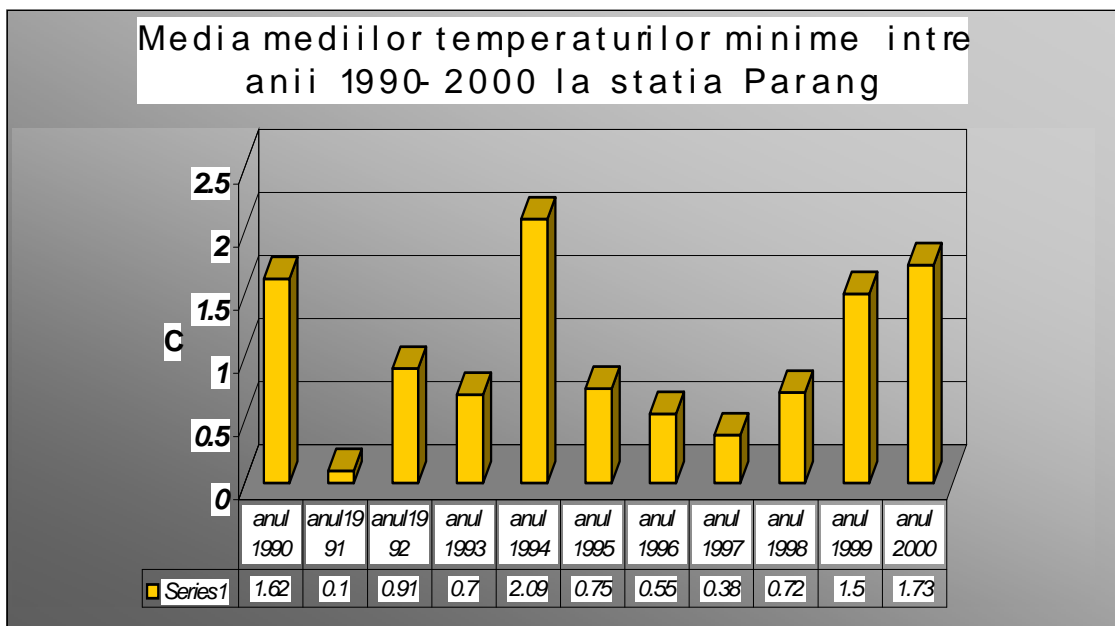

Fig. 34

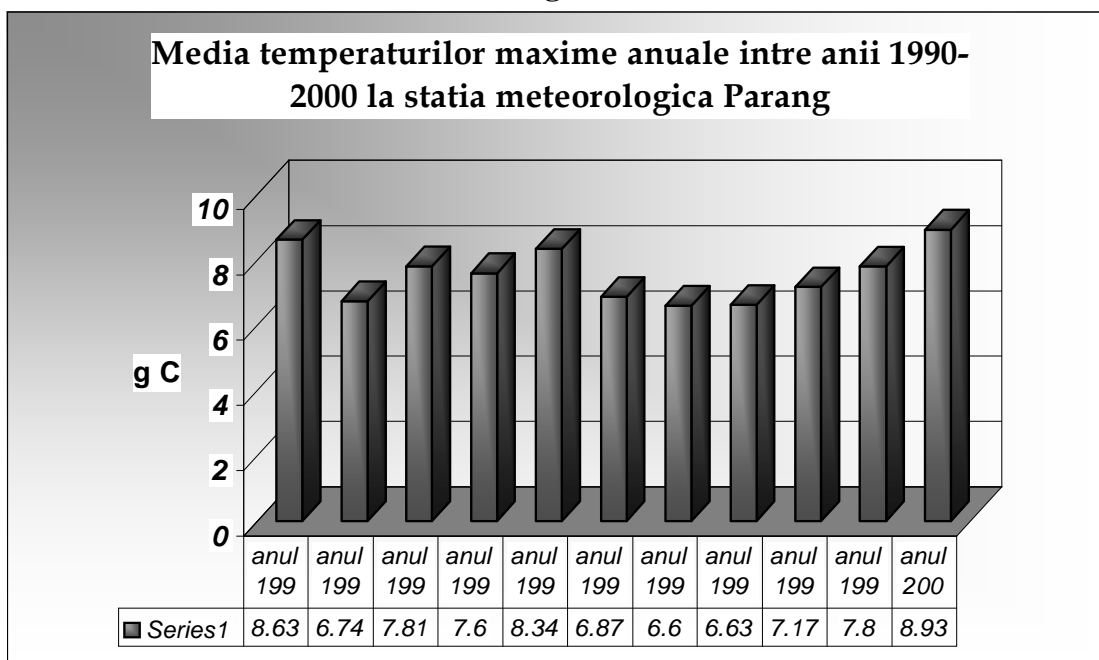
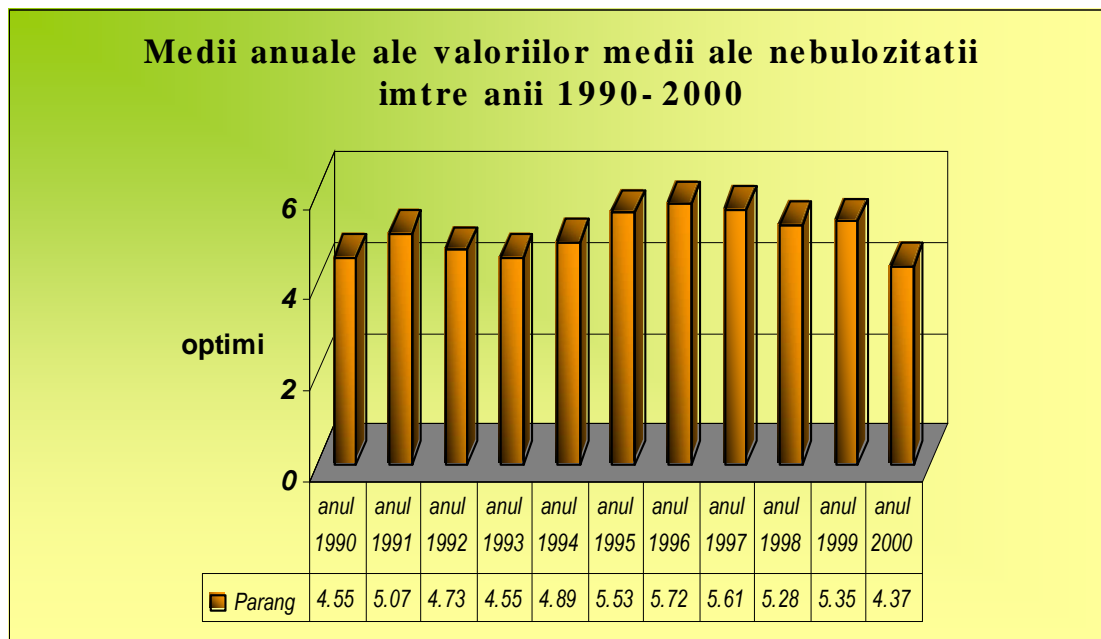

Fig. 35

CAPITOLUL VI CARACTERE HIDROLOGICE

6.1. APELE DE SUPRAFAȚĂ

În distribuția și configurația actuală a apelor din spațiul Parcului Național un rol deosebit l-a jucat și evoluția paleogeografică a teritoriului în decursul perioadelor geologice.

Întreaga rețea hidrografică a Masivului Buila-Vânturarița este tributară râului Olt, prin afluenți direcți sau indirecti de dreapta ai acestuia, cu o direcție de curs, în linii mari, de la nord la sud.

Principalul râu care îl străbate pe direcția NV – SE este Bistrița. El constituie cea mai importantă resursă de apă. Este strâns legat de regiunea muntoasă carpatică prin faptul că aici își are obârșia și tot aici își definește particularitățile procesului scurgerii lichide. Principalele râuri care curg în masiv sunt, de la sud-vest la nord-est:

A. Bistrița, afluent de dreapta al Oltului, care se varsă în Olt în apropierea comunei Băbeni-Bistrița, între gurile de vărsare ale râurilor Govora și Luncavăț, acestea din urmă încheind seria afluenților carpatici care vin din dreapta.

Prin izvoarele sale, Bistrița pătrunde adânc în Munții Căpățâanii. La originea sa sunt mai multe izvoare care pornesc de sub culmile munților Văleanu, Rodeanu, Zănoaga, Govora, Netedu. Pe partea

dreaptă, prin unirea mai multor izvoare, se formează pârâul Gurgui, iar pe stânga pârâul Cuca. Acestea își măresc treptat debitul și se unesc la cantonul „Între Râuri”, formând râul Bistrița.

În cursul său meandrat până la Olt, el străbate dealurile subcarpatice pe o distanță de circa 42 km, bazinul având o suprafață de 384 km². Dacă se adaugă și lungimea izvoarelor sale și a afluenților, lungimea totală este de circa 60 km.

De pe partea dreaptă, Bistrița primește ca prim afluent important pârâul Romanilor (Hurezu), provenit prin unirea pâraielor Bistricioara cu pârâul Romanilor.

B. Costești, afluent de stânga al Bistriței (L = 18 km, S = 45 km²), care se varsă la sud de comuna Costești, cu izvoare tot în Munții Căpățâni (curmătura Lespezi), care adună apele de pe versanții nord-vestici ai masivului (sectorul până la Plaiul Lespezi) (pârâiele Șasa Voicești, Ghelalau, Curmăturii), versantul estic al muntelui Arnota și versantul sudic al Muntelui Cacova (Pârâul Sec sau Valea Morii).

De asemenea, sapă chei spectaculoase pe traiectul unei falii importante, străbătând masivul de la nord la sud. Se constată că rețeaua hidrografică a Bistriței este bogată și bine reprezentată. Cursurile de apă sunt permanente, fără a avea însă debit mare.

C. Otăsau, (L = 28 km, S = 106 km²) afluent de stânga al Bistriței, care își are obârșia în Curmătura Builei și adună apele de pe versanții sudici ai munților Piatra și Albu (Valea Bulzului, Valea Pătrunsa).

D. Cheia, afluent de dreapta al râului Olănești, cu izvoare în Munții Căpățâni (zona șaua Zmeuret – vârful Gera), care adună și apele de pe versanții nord-vestici ai crestei (pârâul Comarnice), sud-estici (pârâurile Valea Salei, Ionașcu, Valea Neagră, Valea Nisipului, Comarnice, Cracul Tisei) și versanții vestici și sudici ai Muntelui Stogu. Râul Cheia sapă, de asemenea, un sector de chei deosebit de spectaculoase, unele dintre cele mai înguste și mai sălbatice din țară.

E. Olănești, afluent de dreapta al Oltului, cu izvoare în Munții Căpățâni (vârful Gera), care adună și apele de pe versantul estic al Muntelui Stogu. Olăneștiul sapă și un sector de chei, mai scurte, dar foarte spectaculoase, bara de calcare prelungindu-se până în versantul estic al acestora.

La capitolul lacuri și acumulări de apă, masivul este sărac, fiind prezente doar câteva mici lacuri: cele antropice din Pietreni, generate de alunecarea stratelor pe care s-a depus halda de steril de la cariera Bistrița, două mici iazuri (păstrăvării) pe Cheile Bistriței și câteva mici tăuri în zona Muntelui Piatra, care în verile secetoase seacă aproape complet.

6.2. APELE SUBTERANE

Au fost foarte active, generând numeroase fenomene endocarstice, reprezentate prin circa 120 peșteri, la care se adaugă numeroase fenomene exocarstice de mai mică amploare: ponoare, izbucuri, văi seci, chei.

6.3. FENOMENE EXOCARSTICE

A. Ponoarele sau **sorburile** sunt amplasate pe firul văilor sau pe fundul unor doline și au un regim de funcționare permanent sau temporar. Frecvent, insurgența apei nu se realizează concentrat, ci prin infiltrații difuze în talveg. Ponoarele cu regim temporar sunt semnalate în Masivul Piatra (la vest de vârf și pe platoul din sud-est), în uvala din Muntele Scărișoara (La Văcărie).

B. Izbucurile - deși în acest masiv nu au fost făcute studii de amănunt asupra bazinetelor hidrogeologice, se cunosc, totuși, punctele principale de descărcare a acviferelor carstice. Izbucurile de pe flancul estic (Pahomie, peste 25 l/s, Pătrunsa, Valea Curmăturii) au cele mai mari debite, dar o serie de izvoare mici jalonează contactul dintre calcar și formațiunile cristaline de pe flancul vestic (bazinul Pârâului Costești, obârșiile văii Comarnice).

C. Văile seci (sohodolurile) sunt foarte frecvente datorită infiltrării rapide a apelor din precipitații. Ele pot prezenta sectoare cu curgere permanentă sau temporară, dar apa se pierde complet prin ponoare sau prin infiltrații difuze. Uneori, cursul lor este jalonat de aliniamente de doline. Toate văile din estul munților Cacova, Piatra, Albu, Buila și Vânturarița prezintă astfel de caracteristici.

D. Cheile

Masivul este secționat de mai multe văi adânci cu aspect de chei. Evoluția acestor văi a fost legată inițial de fenomenul de epigeneză, ca urmare a instalării lor pe liniile de falie care fragmentau depozitele barremian-apțiene. Ulterior, adâncirea s-a produs în calcarele jurasice superioare, proces stimulat pe de o parte de înălțarea versantului, iar pe de altă parte de subsidența din regiunea subcarpatică.

Cheile Bistriței sunt cele mai evolute, măsurând 1,2 km și având traseu adaptat perfect liniilor structurale din sudul Muntelui Arnota. Cheile Pârâului Costești măsoară 2 km, au un traseu rectiliniu impus structural, cu versantul stâng sculptat în șisturi cristaline. Cheile Pârâului Cheii (Căprăresei) au o lungime de 1,3 km, cu numeroase praguri și cascade, cea mai importantă având o

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

cădere de 15 m. Cheile Folea (Mânzului, Olăneștilor) sunt situate în extremitatea nordică a Muntelui Stogu și măsoară 0,5 km.

Toate aceste chei se caracterizează prin existența repezișurilor și pragurilor în talveg, fenomenelor de marmitaj (marmite laterale, de fund, suspendate) și gurilor de peșteri în versanți, la diferite altitudini. Un caracter aparte îl constituie Valea Curmăturii, care separă Munții Piatra și Albu. Este puternic adâncită pe o falie de aproape 1 km și are aspect de chei prin faptul că nu străpunge masivul. Acest fapt se datorează debitului redus, exclusiv autohton, deosebindu-se de văile menționate anterior, care dispun de debite importante de natură alohtonă din cristalinel Munților Căpățanii.

CAPITOLUL VII VEGETAȚIA

7.1. CARACTERE GENERALE

Termenul de „floră” este definit, de RAMADE F. - 1993, ca „ansamblul speciilor de plante care constituie o comunitate vegetală proprie unui habitat sau unui ecosistem dat”. Această definiție este limitativă întrucât, de regulă, noțiunea de floră este asociată unui anumit teritoriu. Completări corecte ale acestei definiții aparțin și botaniștilor români, și dintre aceștia reținem definiția dată de CSÜRÖS ȘT., 1971:

„Prin noțiunea de floră se înțelege totalitatea speciilor de plante care cresc într-o regiune anumită, bine delimitată din punct de vedere geografic. Unitatea de bază a florei este specia, care constă din populații și indivizi. Flora reprezintă deci un inventar al tuturor speciilor de plante, a căror prezență în regiunea respectivă a fost constatată de cercetători. În inventarele floristice, speciile de plante sunt prezentate fie în ordine sistematică (conform anumitor sisteme naturale sau filogenetice), fie în ordine alfabetică. Sintezele floristice prezintă imaginea calitativă asupra componenței floristice a unei regiuni, care poate avea o suprafață mică sau foarte mare (flora unei țări sau a unui continent)”.

Plante cormofite

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

În privința Munților Buila-Vânturarița, cercetări botanice s-au efectuat începând doar din anul 1956 de către Al. Buia și M. Păun, urmat de câțiva botaniști, care au publicat și liste parțiale ale plantelor din acest masiv.

Plante inferioare

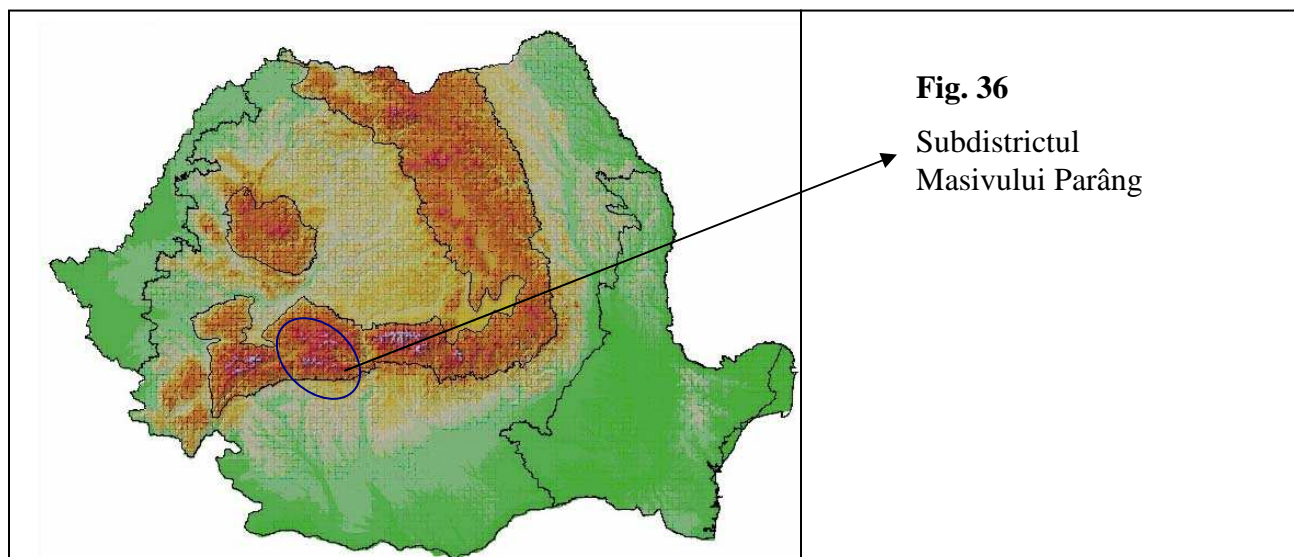
Referitor la plantele inferioare din Buila-Vânturarița (mușchi, licheni, alge, micro și macromicete) cercetările anterioare, ca și cele recente, au pus în evidență prezența unui număr mare de specii.

7.2. ÎMPĂRȚIREA FITOGEOGRAFICĂ A TERITORIULUI ROMÂNIEI (PROVINCIILE FLORISTICE)

Poziția geografică a României, la întâlnirea și întretăierea influențelor climatice central-europene cu cele continentale din est și cu influențele submediteraneene, explică prezența principalelor categorii de elemente floristice din flora României. Pe de altă parte, prezența munților a contribuit la diversificarea tipurilor de elemente floristice. Desigur, și trecutul geologic și evoluția teritoriului își au rolul lor în formarea tipurilor de floare (Vasile Ciocârlan, 2000).

În împărțirea României în provincii floristice s-a ținut seama de mai multe criterii cum ar fi: criteriul floristic, pedogeografic, climatic, geomorfologic etc.

Masivul Buila-Vânturarița face parte din Regiunea central-europeană, Provincia Carpatică, Sudistrictul Masivului Parâng.

7.3. ECOLOGIA SPECIILOR

Răspândirea plantelor pe o anumită suprafață de teren este condiționată de factorii mediului abiotic și, în consecință, prezența unor anumite plante pe un anumit teritoriu reflectă caracterul ecologic din acel teritoriu, așa cum este cazul Masivului Buila-Vânturarița.

Astfel, plantele reprezintă indicatori ecologici ai factorilor de mediu. Fiecare specie de plantă manifestă anumite cerințe față de apă, căldură, lumină, substanțe minerale din sol și poate trăi într-un interval cu limite de variabilitate determinată de factorii menționați, iar dacă echilibrul natural dispare, anumite specii de plante pot să dispară, de aceea este nevoie să cunoaștem speciile aflate în pericol pentru a le putea proteja.

7.4. SPECTRUL FLORISTIC AL MASIVULUI BUILA-VÂNTURARIȚA

Diversitatea floristică și faunistică a ecosistemelor din cadrul Parcului Național Buila-Vânturarița este foarte mare, datorită unui complex de factori, printre care se numără:

- relieful muntos, care ocupă o parte însemnată a teritoriului, favorizând menținerea vegetației naturale, care în aceste arii nu a putut fi înlocuită de culturile agricole datorită reliefului accidentat al crestei calcaroase;

- frecvența mare a calcarelor la zi, marcată în relief prin sectoare de chei și mici masive izolate cu versanți abrupti, hornuri, fisuri, văi seci, grohotișuri, care adăpostesc o floră deosebit de interesantă;

- climatul relativ blând, cu influențe submediteraneene, care a favorizat răspândirea unor specii relativ termofile;

- în cadrul reliefului muntos există o diversitate mare a tipurilor de habitat (entitate ecologică ce indică mediul de viață al speciilor, în același timp abiotic, dar și biotic):

1. Habitate din stâncării și peșteri

- Grohotiș stâncos al etajului montan;
- Grohotiș calcaros și de șisturi calcaroase ale etajelor montane până la cele alpine;
- Pante stâncoase calcaroase;
- Grohotiș și lespezi calcaroase;

2. Habitate din pădure

- pășuni împădurite;
- păduri tip Luzulo-Fagetum;
- păduri tip Asperulo-Fagetum;
- păduri acidofile cu Picea din etajul subalpin;

3. Habitate din pajiști și tufărișuri

- diferite subtipuri de pajiști alpine și boreale;
- pajiști uscate cu mai multe subtipuri;
- pajiști calcaroase alpine;
- asociații de lizieră cu ierburi înalte higrofile;
- pajiști aluviale nord-boreale (probabil, de-a lungul râurilor de munte);
- fânețe montane;
- fânețe împădurite;

4. Habitate din turbării și mlaștini, pe suprafețe limitate

Acest complex de factori, corelat cu poziția față de centrele genetice și căile de migrație a florei și a faunei, a determinat existența unor elemente foarte diferite: eurasiatice, europene și central-

europene, alpino-carpatică, submediteraneene, carpato-balcanice, ca și o serie de specii endemice sau subendemice.

Elementele predominante de pe calcarele Builei sunt, în general, cele eurasiatice (22,6%), care împreună cu cele europene (13,2%) și europene centrale (11,2%) cuprind jumătate din totalul speciilor. Urmează apoi cele circumpolare: 9,6%; balcanice-dacice: 8,3%; alpine: 8,1%; alpine centrale: 6,8%; endemice: 6,8%; continentale: 4,9%; mediteraneene: 4,9%; ubicvestre: 3,6%.

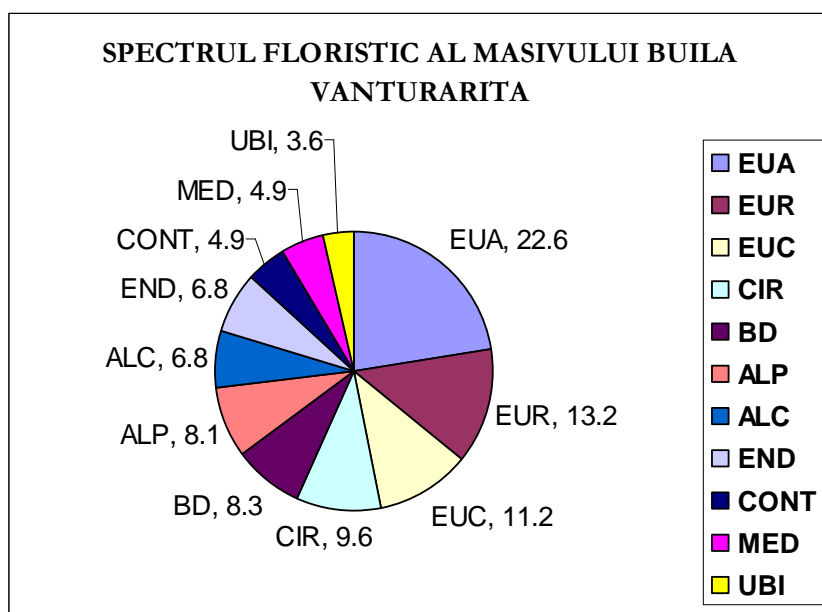

Fig 37. Spectrul floristic al Masivului Buila-Vânturarița (după Maria Ciurchea, 1963)

Stâncăriile calcaroase, însorite, care beneficiază de un topoclimat de adăpost, prezintă o serie de asociații floristice interesante; se evidențiază pajiștile de stâncărie dominate de argințică (*Dryas octopetala*), relict glaciatic ce constituie aici unul dintre cele mai puternice genofonduri din țară. Se întâlnește și cetina de negi (*Juniperus sabina* frecventă în Cheile Folea și Cheile Costești), ca și diverse plante ierboase: afin (*Vaccinium myrtillus*), x (*Vaccinium vitis idaea*), afin vânăt (*Vaccinium uliginosum*), x (*Loiseleuria procumbens*), etc.

7.5. ETAJAREA VEGETAȚIEI

Modul de repartizare a vegetației pe teritorii întinse sau mai restrânse este în funcție de condițiile de mediu, între care clima are un rol foarte important.

Masivul Buila-Vânturarița, datorită altitudinii până la 1885 m, prezintă etajare pe verticală a florei conform cu dispunerea treptelor altitudinale și climatice, cu caracteristici specifice fiecărui etaj. Diversitatea speciilor vegetale este datorată în mare parte reliefului calcaros atât de variat ce se găsește aici. Trecerea de la un etaj la altul nu este netă, diferitele tipuri de vegetație interferând între ele, speciile arboricole de altitudine joasă urcând uneori până la limita superioară a pădurii, iar cele ale etajelor superioare coborând mult în pădurile de la poalele muntelui. Se întâlnesc și specii submediteraneene datorită influențelor submediteraneene resimțite până în această zonă.

Întâlnim și inversiuni ale etajelor vegetale forestiere, în special pe versanții nord-vestici ai masivului, dar și pe văile adânci de pe versanții sud-estici, precum și în sectoarele de chei (Bistrița, Costești, Cheia, Olănești).

Etajarea vegetației (după Gh. Popescu, 1974):

1. Etajul nemoral (al pădurilor de foioase)

- a) Subetajul gorunetelor
- b) Subetajul făgetelor
- c) Subetajul pădurilor de fag cu rășinoase

2. Etajul boreal (al molidișurilor)

3. Etajul subalpin

7.5.1. Etajul nemoral (al pădurilor de foioase) este reprezentat la poalele masivului calcaros, pe versanții cu înclinare moderată de la contactul dintre calcarele jurasic-cretacice și depozitele detritice cretacice în sud-est, respectiv metamorfice în nord-vest. Se întâlnește între 500 m și 1400 m, iar făgetele cu molid și brad ajung uneori până pe creastă.

Pădurile de foioase (amestec) sunt subordonate celor de fag și se întâlnesc la baza versanților masivului, la contactul cu Subcarpații, în partea sud-vestică a masivului, în imediata apropiere a satelor Bistrița și Pietreni. Nu au un caracter continuu, fiind reprezentate prin pâlcuri de pădure care fac legătura între pădurea propriu-zisă și zonele cu fânețe și livezi.

Datorită mării amplitudini altitudinale, corelată cu modificări ale factorilor climatici și schimbări în formațiunile vegetale, acest etaj se poate subdiviza în trei subetaje de vegetație, factorul determinant constituindu-l în general vegetația lemnoasă. Limita inferioară este dată de aria de vegetație a gorunului (*Quercus petraea*), iar limita superioară aparține molidișurilor, alcătuind etajul boreal.

Subetajele sunt :

a) Subetajul gorunetelor - este reprezentat prin alternanța fag cu gorun. În vreme ce gorunul preferă pantele sudice, sud-estice, fagul se instalează pe pantele nordice, mai umede și mai reci.

Vegetația lemnoasă se încadrează la următoarele asociații: *Quercopetraea*-*Carpinatum-Fagetum* și *Galio-(kitabellii)-Fagetum*.

Pe lângă cele două specii mai întâlnim: *F. Orientalis*; *F. taurica* - hibrid, căruia li se adaugă specii de arbori precum carpen (*Carpinus betulus*), ulm (*Ulmus glabra*, *U. scabra*, *Ulmus foliacea*, *Ulmus montana*), tei (*Tilia cordata*, *T. Parviflora*, *T. platyphyllos*), arțar (*Acer tataricum*), *Fraxinus ornus*, stejar (*Quercus petraea*, *Q. robur*), plop (*Populus tremula*), mesteacăn (*Betula pendula*, *B. verrucosa*), salcie (*Salix caprae*), paltin (*Acer platanoides*, *A. campestre*), *Sorbus oncuparia*, *Prunus avium*, păr sălbatic (*Pyrus piraster*), măr sălbatic (*Malus silvestris*), *Cerasus avium*, cireș sălbatic etc. (Buia, Păun, 1967).

Aici, fiind și cea mai joasă zonă din masiv, cu versanți sudici expuși insolației, deci cu clima cea mai blândă, se întâlnesc și specii termofile precum: carpen (*Carpinus orientalis*), nuc (*Juglas regia*), *Padus mahalele*, liliac sălbatic (*Syringa vulgaris*). Dintre arbuști întâlnim specii precum: corn (*Cornus mas*), alun (*Coryllus avelana*), (*Viburnum lantana*), (*Enonymus europae E. verucosa*), (*Ligustrum vulgare*), (*Rhomnus frangula*), soc (*Sambucus nigra*, *Sambucus torminalis*), etc.

Zăvoaiele aparțin asociațiilor *Aegopodio-Alnetum* și *Saliei-Populetum* cu speciile: *Salix cinerea*, *caprea*, *silesiaca*. Pajiștile se încadrează la Cl. *Festuco- Bromotea*. Dintre speciile ierboase, aici, ca și în următoarele două etaje, se întâlnesc specii precum: (*Dentaria bulbifera*, *D. glandulosa*), (*Isopyrum thalicroides*), (*Asperula odorata*), (*Galium schultesii*), (*Pulmonaria rubra*), (*Corydalis cava*), (*Oxalis acetosella*), (*Anemone nemorosa*), (*Campanula abietina*), (*Impatiens nolitangere*), (*Euphorbia amygdaloides*), (*Lamium galeobdolon*), (*Geranium robertianum*), (*Rubus hirtus*), (*Mycelis muralis*), (*Luzula buzuloides*), (*Alium ursinum*), etc.

Dintre endemisme, aici se întâlnesc: crucea-voinicului (*Hepatica transsilvanica*), (*Symphytum cordatum*), (*Ranunculus carpaticus*), (*Helleborus purpurascens*), (*Anemone transsilvanica*), vulturică (*Hieracium transsilvanicum*).

La limita superioară a subetajului, fagul se întâlnește pe pante cu variate expoziții, mai ales spre firul văilor, vârful pantelor fiind ocupat de gorun.

b) Subetajul făgetelor are cea mai largă răspândire dintre pădurile din masiv și este reprezentat prin păduri întinse de fag. Altitudinal, acest subetaj începe la 700 m și se desfășoară până la 1200 - 1300 m. Este reprezentat prin păduri montane de fag, caracterizat prin lipsa gorunului și apariția câtorva specii ierboase montan-carpatic, care le deosebesc de făgetele de deal. Făgetele de munte aparțin din punct de vedere fitocenologic alianțelor *Fagion dacicum*, *Deschampsio-Fagium*, *Acerion*, *Cephalanthero*, *Fagion*. Alianța *Fagion dacicum* cuprinde asociații montane de fag caracterizate de următoarele specii ierboase: (*Pulmonaria rubra*, *Symphytum cordatum*, *Ranunculus carpaticus*). Se mai disting, de asemenea, făgete montane cu *Oxalis-Dentorriu-Asperula*, făgete cu *Epipactis-Cephalanthera*, făgete cu *Rubus cristus*, făgete cu *Calamagrostis-Luzula*, făgete cu *Vaccinium*, (Gh. Ploaie, 1998).

În unele zone, în amestec sau nu, pădurile de fag ating golul alpin (versanții Muntelui Arnota, versanții estici și sud-estici ai Muntelui Cacova, sud-estici ai Muntelui Piatra și Albu și cei ai Muntelui Stogu), trecerea de la etajul forestier la cel alpin făcându-se direct, sărindu-se peste cel al pădurilor de rășinoase și chiar peste cel subalpin.

O extindere mare o au aceste făgete pe fața vestică și nord-vestică a Clăii Scărișoara, fața nord-estică a Masivului Arnota etc. În apropierea versanților calcaroși din sudul muntelui Oale se găsesc păduri de făgete est-carpatic cu *Dentaria glandulosa* sau *Hesperis silvestris*, cantonate pe văile umede. Tot aici întâlnim exemplare uriașe de iederă (*Hedera helix*), cu diametrul tulpinii de 20 - 30 de cm, ale căror ramificații cuprind zeci de metri pătrați de pereți calcaroși. Sunt cele mai mari exemplare de iederă semnalate în munții dintre Olt și Jiu.

Datorită accesului dificil în unele zone (relief foarte accidentat și înclinare mare a versanților), există multe zone cu păduri care nu au fost niciodată exploatare, întâlnindu-se grupuri de arbori și arbori izolați de fag secular pe munții Arnota, Cacova, Piatra, Bulzu, Albu, Ștevioara, etc.

Pe versantul sudic al muntelui Stogșoare, la o altitudine cuprinsă între 800 - 900 m, se află fosta rezervație de seminceri Cheia, care cuprindea o suprafață de 154 ha de pădure de fag, cu arbori în

vârstă de 150 - 200 ani, ce constituia un important genofond, semințele fiind folosite pentru regenerarea și refacerea unor suprafețe forestiere intens exploatate, dar căreia i-a fost retras statutul de rezervație din octombrie 2004.

Pe pantele stâncoase ale cheilor se instalează asociația *Phyllitidi-Fagetum*.

c) Subetajul pădurilor de fag cu rășinoase

Limita inferioară este greu de stabilit deoarece, datorită unui efect compensatoriu climatic, speciile de rășinoase: molidul (*Picea abies*) și mai ales bradul (*Abies alba*), coboară pe văi până la altitudini destul de mici (600 - 650 m) în Cheile Bistriței sau Costești, formând păduri de amestec cu fagul.

În general, pădurile de amestec se extind la altitudini cuprinse între 500 și 1500 m. În cadrul acestui subetaj se găsesc specii de conifere precum: brad (*Abies alba*), molid (*Picea abies*), pin (*Pinus sylvestris*), zadă (*Larix decidua* ssp. *carpatica*), tisă (*Taxus baccata*), în amestec cu foioase din etajele inferioare, în special mesteacăn (*Betula pendula*), care în anumite regiuni alcătuiește chiar mici pâlcuri pure, compacte (Livada cu Mesteceni din versantul Clăii Strâmbe), paltin de munte (*Acer pseudoplatanus*), plop (*Populus tremula*), x (*Sorbus oncuparia*), frasin (*Fraxinus excelsior*), tei (*Tilia cordata*), ulm (*Ulmus scabra*), x (*Cerasus avium*) și mai rar carpen (*Carpinus betulus*), paltin (*Acer campestre*, *A. platanooides*), x (*Malus sylvestris*), salcie (*Salix capraea*).

În acest sector se remarcă zada sau laricele, care alcătuiește uneori pâlcuri în care predomină pe valea Pârâului Sec, și tisa, prezentă ca exemplare izolate cu diametrul de 10 - 25 cm (Poiana Scărișoara, versanții sudici ai munților Ștevioara, Vânturarița, Oale), cât și ca pâlcuri aproape compacte, cum este cel de pe Valea Cheia, unde sunt întâlnite circa 600 exemplare, cel mai important arboret de acest fel din județul Vâlcea. Acest sector, în care sunt cuprinse și Cheile Cheii și versanții râului Cheia dintre Clăia Strâmbă și Stogșoare, aflat la altitudini cuprinse între 900 și 1300 m, cu o suprafață de 10 ha, a fost declarată rezervație naturală prin Decizia 384/1980 a Consiliului Județean Vâlcea.

În sectorul nord-estic, la altitudini de 700 - 1200 de m, se remarcă făgeto-brădetele în care, alături de fag, molid și brad, întâlnim paltin de munte (*Acer pseudoplatanus*), având alăturat frasin (*Fraxinus excelsior*) și carpen (*Carpinus betulus*).

Flora ierboasă este eterogenă și aparține asociațiilor *Pulmonaria(rubra)-Abieti-Fagetum* și *Piceto-Fagetum* (Gh. Popescu, 1974). În pajiștile montane, frecvent întâlnim crini de munte (*Lilium martagon*, *Lilium janke*), papucul-doamnei (*Cypripedium calceolus*), sângele voinicului (*Nigritella*

rubra, nigra). În tăieturile de pădure se instalează asociații caracteristice din Cl. Epilobietea augustifolii: Senecioni(silvatici)-Epilobietum, Rubo Salicetum capraea etc.

În partea nord-estică a culmii calcaroase, pe versanții sudici însoriți, fagul cedează treptat teren în favoarea rășinoaselor, care se instalează pe jgheaburi, hornuri și chiar pe culmi. În unele porțiuni din muntele Oale, limita superioară a foioaselor nu o formează fagul, ci paltinul de munte (*Acer pseudoplatanus*).

Alături de speciile arborescente, se întâlnesc și specii arbustive, de altitudine mai ridicată, precum: (*Cotoneaster integerrima*), (*Lonicera xylosteum*), (*Spiraea ulmifolia*), tulichină pitică (*Daphne mezereum*), (*Ribes petraeus*, *R. grosularia*), (*Sambucus racemosa*), (*Atragene alpina*), etc.

7.5.2. Etajul boreal (al molidișurilor) este destul de bine reprezentat, pădurile de rășinoase fiind cuprinse între altitudini de 1200 și 1850 m și aparținând din punct de vedere fitocenologic asociației *Piceetum carpaticum* (Gh. Popescu, 1974).

Cuprind în special molid (*Picea abies, excelsa*) și, mai rar, brad (*Abies alba*), zadă (*Larix decidua ssp. carpatica*), pin (*Pinus sivestris, P. montana*), iar în apropierea versanților stâncoși tisă (*Taxus baccata*).

În Curmătura Oale, pădurea de molid de pe versantul sudic se înfrățeste cu cea de pe versantul nordic. Pe versanții nordici, abrupti, ai munților Piatra, Ștevioara, Albu, Vioreanu etc. se întâlnesc exemplare de molid până aproape de creastă, unde vânturile puternice din nord fac imposibilă creșterea arborilor. Exemplare izolate și pâlcuri de arbori de rășinoase se observă și pe brânele și jgheaburile din cheile pâraielor Folea, Cheii și Bistriței.

Alături de arbori se întâlnesc și arbuști cum ar fi: ienupăr (*Juniperus communis, J. intermedia, Juniperus sabina-cetina de negi*), măceș (*Rosa canina, Rosa pendulina*), zmeur (*Rubrus idaeus*), (*Spiraea ulmifolia*), (*Rilus alpinum*), (*Cotoneaster integerrima*), (*Sambucus racemosa*), tulichină pitică (*Daphne mezereum*), (*Lonicera xylosteum, L. nigra*), afin (*Vaccinium myrtillus*), (*Alunus viridis*), iar la limita superioară ienupăr (*Juniperus sibirica*) și jneapăn (*Pinus mugo*).

Vegetația ierboasă este reprezentată de numeroase specii, dar și de specii de mușchi și licheni. Dintre speciile ierboase întâlnim: coada calului (*Equisetum silvaticum*), măcrișul iepurelui (*Oxalis acetosella*), (*Dentaria glandulosa*), (*Chrisplenium alternifolium*), alior (*Euphorbia amygdaloides*), (*Mercurialis perenis*), (*Geranium robertianum*), (*Orcaea lutetiana*), (*Sonicula europaea*), (*Impatiens*

nolitangere), perișor (*Pyrola uniflora*), (*Ramischia secunda*), (*Saldonella montana*), salvie (*Salvia glutinosa*), (*Glechoma hirsuta*), (*Lamium galeobdolon*), (*Campanula abietina*), (*Pulmonaria rubra*), șopârliță (*Veronica officinalis*), (*Homogyne alpina*), vulturică (*Hieracium transsilvanicum*), (*Mycelis muralis*), (*Luzula luzuloides*), (*Majonthemum bifolium*), rogoz (*Carex silvatica*), (*Millium effusum*), firuță (*Poa nemoralis*), etc. (Buia, Păun, 1967).

7.5.3. Etajul subalpin este situat deasupra etajului molidișurilor. Trecerea se face prin tufărișuri, care sunt frecvente mai cu seamă în sectorul mai înalt al culmii Buila-Vânturarița.

Tufărișurile de jneapăn (*Pinus mugo*) ocupă versanții nordici și nord-vestici ai munților Ștevioara, Vânturarița, Vioreanu, Stogu, instalându-se atât pe coastele înclinate, dar și pe grohotișurile acumulate la baza acestora. Tufărișurile de ienupăr (*Juniperus communis*, *J. nana*, *J. sibirica*) se regăsesc pe culmile înalte din munții Piatra, Ștevioara, Vânturarița, dar cele mai întinse asociații le întâlnim la sud de Curmătura Oale, unde ocupă două suprafețe întinse de formă triunghiulară. Un loc aparte îl ocupă tufărișurile joase de cetină de negi (*Juniperus sabina*), frecvente în Cheile Folea și Cheile Costești.

Pe culmile înalte și vârfurile din Ștevioara, Trigoanele Ștevioarei și Vânturarița, ca și pe pereții nordici, aproape de stâna din Piscul cu Brazi, se întâlnesc asociații întinse de argințică (*Dryas octopetala*), relict glaciatic ce constituie aici unul dintre cele mai puternice genofonduri din țară.

Arinișurile de munte sunt mai frecvente pe văile și jgheburile umede de pe versanții nordici și nord-vestici ai munților Vioreanu, Vânturarița, Ștevioara, ca și în pereții din cheile pâraurilor Folea, Cheia, Bistrița, etc.

Se mai întâlnesc: afin (*Vaccinium myrtillus*), *Vaccinium vitis idaea*, afin vânăt (*Vaccinium uliginosum*), *Loiseleuria procumbens*, etc.

Tufărișurile au un rol ecologic important deoarece, prin stratul gros de mușchi instalat sub arbuști (*Polytrichum*, *Hylocomium*, *Mnium* etc.), contribuie la retenția apelor pe versanți. În plus, consolidează terenul și reprezintă o stavilă în calea avalanșelor.

Pajiștile montane ocupă suprafețe reduse în cuprinsul pădurilor de la poalele masivului, dar cele mai reprezentative sunt cele din Poiana Scărișoara, Plaiul Pătrunsa, Poiana Pahomie, Poiana de Piatră, Poiana Frumoasă, Piscul cu Brazi, Curmătura Comarnice, unde, alături de graminee, întâlnim și specii de talie mai mare, ca știrigoaia, urzica etc.

Vegetația pajiștilor alpine este foarte bogată, specifică masivelor calcaroase. Dintre speciile lemnoase se întâlnesc: argințică (*Dryas octopetala*), salcie pitică (*Salix reticulata*), (*Salix herbacea*), iederă albă (*Daphne blagayana*). În cadrul pajiștilor se întâlnesc următoarele asociații: *Festuca supina*, *Agrostis rupestris*, *Carex curvula*, *Elyna myosuroides*, *Juncus trifidus*, *Loireleuria procumbens*, *Salix herbacea*, *Salix reticulata*.

Vegetația ierboasă este foarte bine reprezentată prin: *Festuca supina*, *F. pumila*, *F. glacialis*, *Poa alpina*, *Phleum alpinum*, *Agrostis rupestris*, *Sesleria coerulans*, *Sesleria rigida*, *Oreochloa disticha*, rogoz (*Carex curvula*, *C. atrata*), *Elyna myosuroides*, *Juncus trifidus*, deditei (*Pulsatilla alba*), *Ranunculus glacialis*, *R. crenatus*, *R. alpestris*, *R. oreophilus*, *Dianthus gelidus*, barba-ungurului (*Dianthus spiculifolius*), *Minnartia redoides*, ochii șoricelului (*Silene acaulis*), *Polyschemone nivalis*, *Cerastium lanatum*, *Sedum alpinum*, *Saxifraga cernua*, *S. androsacea*, *S. moschata*, *S. oizoides*, *S. cymosa*, *S. bryoides*, *S. demissa*, *S. luteo-viridis*, *Draba haimaldi*, *D. kotschyi*, *D. lasiocarpa*, *D. oizoides*, *Potentilla ternata*, *Geum montanum*, *Viola alpina*, *Ligusticum mutellinoides*, *L. mutellina*, *Polygonum viviparum*, *Pinguicula alpina*, clopoței (*Campanula alpina*, *C. romanica*), (*Phyteuma nana*), (*Armeria alpina*), (*Primula minima*), degetăruți (*Soldanella pusilla*), (*Plantago gentianoides*), (*Pedicularis verticillata*), (*Pedicularis oederi*), (*Veronica bellidiodes*), (*Eritrichium nanum*), (*Bortisia alpina*), (*Gentiana nivalis*), (*Gentiana kochina*), (*Artemisia petrosa*), (*Aster alpinus*), (*Anthemis carpatica*), (*Erigeron alpinus*), (*Erigeron nanus*), (*Gnapholium nepinum*), (*Hieracium alpinum*), floarea de colț (*Leontopodium alpinum*), (*Senecio carpathicus*), (*Senecio carniolicus*), (*Senecio glaberrimus*), x (*Lloydia serotina*), (*Maehringia jankae*), (*Paronychia cephalotes*), (*Melandrium zawadzki*), (*Gypsophila petraea*), (*Silene equalis*), (*Alyssum sextatile*), (*Aethionema saxatile*), (*Iberis saxatilis*), (*Erysimum transsilvanicum*), (*Hypericum rachelli*), (*Dryas octopetala*), căldărușă (*Aguilegia vulgaris*), (*Astrogalus romeri*), (*Astrogalus pseudopurpurens*), (*Astrogalus alpinus*), (*Athamanta hungarica*), (*Seseli rigidum*), (*Conioselinum tataricum*), (*Andrasace villosa*), (*Scropularia laciniata*), (*Teucrium montanum*), (*Carduus fissurae*), (*Taraxacum hoppeanum*), ștrigoaie (*Veratrum album*) etc. (Buia, Păun, 1967).

Alături de angiosperme se întâlnesc și specii ale grupelor inferioare, saxicole, întâlnite pe suprafețe (litofite) sau în crăpături ale stâncilor (hasmofite): alge endolitice – primele se instalează algele albastre, apoi briofite (*Verucaria*), pteridofite x (*Asplerium viride*), x (*Asplerium trichomenes*), x (*Asplerium ruta-muraria*), spermatofite, licheni.

În cuprinsul pajiștilor montane abundă gramineele (*Festuca*, *Poa*, *Agrostis*), la care se adaugă numeroase specii cu flori multicolore, care dau un pitoresc deosebit acestor pajisti : x (*Viola odorata*), x (*Viola tricolor*), x (*Ranunculus oreophilus*), x (*Geum reptans*), x (*Gentiana verna*), x (*Coridalis cava*, *C. Solida*), x (*Sedum maximum*), x (*Senecio rupester*), x (*Poligala vulgaris*), x (*Muscari comosum*), x (*Euphrasia salisburgensis*), etc.

În hornurile și jgheburile nordice și nord-vestice predomină: x (*Hieracium villosum*), x (*Sessleria rigida*), x (*Campanula napuligera*), x (*Festuca rubra*), x (*Dianthus spiculifolius*), x (*Valeriana tripteris*).

În stâncării, pe versanții mai mult sau mai puțin stabili, pajiștile cu caracter discontinuu adăpostesc atât specii saxicole x (*Saxifraga aizoides*), x (*Androsacea alpina*), x (*Cerastium lanatum*), x (*Senecio rupester*), cât și specii de talie mai înaltă, ca: x (*Veratrum album*), bulbuci de munte (*Trollius europaeus*), etc.

Un loc aparte îl ocupă populațiile de ciuboșica cucului (*Corthusa Matthioli*), frecvente pe versanții înclinați, relativ umezi, din Poiana Scărișoara, Muntele Cacova, Muntele Piatra, Valea Cheii, Curmătura Ștevioara, Vioreanu, Oale etc. (Gh. Ploaie, 1998).

Majoritatea pajiștilor asigură biomasa consumată de turmele de oi care pășunează vara aproape în întregul masiv, cu excepția pereților foarte înclinați, a abrupturilor în care s-a refugiat cea mai interesantă floră din cuprinsul acestui masiv calcaros, de aceea trebuie să se ia măsuri pentru a proteja o parte din aceste plante rare și vulnerabile la acțiunile omului.

7.6. FLORA CHEILOR BISTRIȚEI ȘI CHEILOR COSTEȘTILOR

Datorită constituției specifice a Masivului Buila-Vânturarița, în cadrul asociațiilor vegetale întâlnite aici se dezvoltă și asociații intrazonale, dintre care cele de stâncării calcaroase sunt cele mai importante și mai bine reprezentate.

Cheile Bistriței sunt formate de râul omonim în calcarele jurasice din Muntele Arnota. Versantul drept, cu diferență de nivel de 300 – 400 m față de firul văii, poartă denumirea de Culmea Scărișoara. În stânga Cheilor Bistriței impresionează Culmea Arnota, un abrupt calcaros masiv, pe mari porțiuni împădurit și înălțat cu 400 – 500 m față de nivelul Bistriței la Mănăstirea Bistrița.

La extremitatea estică a acestui masiv se află Cheile Costeștilor, pereții lor fiind formați de Muntele Arnota la vest și Muntele Cârliga la est.

Ca rezultat al cercetărilor asupra acestui teritoriu se descriu, ca noi, două asociații vegetale: *Melico (ciliatea) – Festucetum rupicolae* nova ass. prov. și *Festuco (rupicolae) – Seslerietum coerulantis* nova ass. prov.

AL. SESLERIO FESTUCION PALLENTIS KLIKA 1937

Melico Festucetum rupicolae nova ass. prov.

În această asociație au fost reunite mai multe fitogeneze din Cheile Bistriței și Costeștilor, situate între 650 – 900 m altitudine. Prin ecologia, alcătuirea și structura floristică, precum și prin fizionomia lor, pâlcurile dominate de cele două specii de stâncărie calcaroasă se deosebesc de alte asociații cu care se învecinează.

În primul rând, fitogenezele se instalează numai pe pantele însorite sudice, estice sau sud-estice, ceea ce conferă asociației un caracter xerofil, cu un mare număr de specii din Ord. *Festucetalia valesiacea* și Cl. *Festuco – Brometea*. Gradul de acoperire al vegetației oscilează între 40 – 70%, ceea ce atribuie acestor fitogeneze un caracter de asociații „deschise”, cu fluctuații ale numărului de specii. Numărul mare de specii din Ord. *Asplenietalia* și Cl. *Asplenielea* arată poziția intermediară a acestor fitogeneze cu asociațiile pioniere de stâncării din Cl. *Asplenielea*.

În literatura botanică, se află descrisă *As. Melicelum flavescens banaticum* (Zoly, 1939), care se deosebește de fitogenezele din Cheile Bistriței și Costeștilor prin absența gramineei perene *Festuca rupicolae* și, în același timp, prin prezența a numeroase specii banatice care lipsesc în asociația noastră. Unele afinități floristice le-ar prezenta cu asociația *Festucetum rupicolae montanum* (Beldie, 1967), descrisă din Bucegi de la altitudini mai mari (1100 – 1400 m), însă în aceste releveuri *Melica ciliate* este numai pe stâncării și grohotișuri, în faciesurile cu *Poa nemoralis* var. *agrostioides*.

Asociația este dominată de hemicriptofite (57,11%), iar între elementele fitogeografice, pe lângă cele eurasiatice, se remarcă multe specii sudice xerofile (submediteraneene, pontice, balcanice).

S-au făcut 15 releveuri, aflate la altitudini cuprinse între 650 și 900 m, cu o suprafață cuprinsă între 4 și 80 m², având expoziții diferite (E, SE, V, S, SV), înclinare a pantei cuprinsă între 15 și 90⁰, grad de acoperire a vegetației între 30 și 90%. Speciile întâlnite în aceste releveuri au fost cuprinse în asociațiile:

- **Melico-festucetum**: *Melica ciliata* (13 releveuri), *Festuca rupicola* (10), *Koeleria splendens* (4), *Centaurea atropurpurea* (1);

- **Seslerio-Festucion**: *Carduus candicans* (8), *Alyssum petraeum* (8), *Cnidium silaifolium* (7), *Dianthus spiculifolius* (6), *Erysimum witmannii* (6), *Campanula divergens* (5), *Aster ammelus* (4), *Scabiosa columbaria* (3), *Potentilla thuringica* (2), *Athamantha turbith* ssp. *hungarica* (3), iar în 1-2 releveuri *Seseli libanolicum*, *Calamintha alpina* ssp. *hungarica*, *Silene italica* ssp. *nemoralis*, *Dianthus tenuifolius*, *Delphinium fissum* var. *pubescens*;

- **Asplenieta**: *Veronica bachofenii* (8), *Sedum telephium* ssp. *maximum* (8), *Sedum hispanicum* (7), *Jovibarba heuffeli* (6), *Asplenium trichomanes* (4), *Poa nemoralis* (4), iar în 1-2 releveuri *Saxifraga aizoon*, *Valeriana officinalis*;

- **Asplenetalia Rutae-Murariae**: *Alium fuscum* var. *fussi* (5), *Asplenium ruta-muraria* (3), *Scrophularia laciniata* ssp. *lasiocaulis* (2);

- **Festucion rupicolae et Festucetalia**: *Centaurea micranthos* (9), *Cynanchum vincetoxicum* (6), *Stachys recta* (5), *Coronilla varia* (3), *Campanula grossekii* (1);

- **Festuco-Brometea**: *Arenaria serpyllifolia* (3) și în 1-2 releveuri *Pimpinella saxifraga*, *Teucrium chamaedrys*, *Petrorhagia prolifera*, *Potentilla argentea*, *Geranium columbinum*, *Salvia verticillata*, *Scabiosa ochroleuca*, *Carlina brevibracteata*, *Echium vulgare*, *Bothrichloa ischaeum*, *Trifolium campestre*, *Medicago lupulina*;

- **Teucrion**: *Galium mollugo* ssp. *erectum* (13), *Thymus comosus* (12), iar în 1-2 releveuri *Senecio rupester*, *Silene saxifraga*, *Teucrium montanum*;

- **Însoțitoare**: *Verbascum thapsiforme* (9), *Rosa corymbifera* (5), *Fraxinus ornus* (4), *Inula conyza* (3), iar în 1-2 releveuri *Brachypodium silvaticum*, *Lamium maculatum*, *Mochringia muscosa*, *Origanum vulgare*, *Bromus squarrosus*, *Artemisia absinthium*, *Daucus carota*, *Spiraea chamaedryfolia*, *Hypericum perforatum*, *Clematis vitalba*, *Primula columnae*, *Rhamnus tinctoria*, *Onopordon acanthium*, *Bromus tectorum*, *Odontites rubra* ssp. *rubra*, *Arabis procurens*, *Carex muricata*, *Campanula persicifolia*, *Calamintha sylvatica*, *Bryophyta* (diverse specii), *Geranium lucidum*, *Euonymus verrucosus*.

Festuco (rupicolae) – Seslerietum cocculantis nova ass. prov.

Spre deosebire de precedentele, care au un caracter xerofil–heliofil, fitogenezele încadrate în această asociație provizorie se instalează pe pante umbroase nordice, nord-vestice sau vestice și o

întâlnim numai în Cheile Bistriței, la altitudini mai mari (900 – 1100 m), pe Culmea Arnota și Culmea Corlate.

O altă deosebire și caracteristică este legată de faptul că acestea au fizionomie tipică de pajiște de stâncărie, cu gradul de acoperire a vegetației între 70 – 95%. Specia care dă aspectul specific al fizionomiei pâlcurilor este *Sesleria coerulans*, graminee cespitoasă, puternic înțelenitoare. *Festuca rupicola*, deși prezentă în toate releveurile, depășește pe *Sesleria corulans* numai în două releveuri. De asemenea, speciile *Seslerio – Festucion*, sunt în număr mare și au rol important în edificarea asociației prin valoarea lor de acoperire.

Ecologia diferită a acestor fitogeneze față de cele ale asociației anterioare se reflectă și în participarea foarte slabă a speciilor din Ord. *Festucetallia valesiaca* și Cl. *Festuco – Brometea*. Toate aceste caracteristici diferite ale celor două asociații, legate de ecologia, alcătuirea și structura floristică, precum și de fizionomia lor, ar putea duce la încadrarea în alianțe sau chiar ordine diferite.

În literatura botanică nu sunt menționate asociații cu o astfel de alcătuire floristică, mai ales că *Sesleria coerulans* în lucrările de specialitate este dată ca specie alpină și subalpină, iar în bazinul Bistriței, pe stâncării calcaroase, în etajul montan (600 – 1100 m).

Din cele relatate reiese dominanța mai clară a hemicriptofitelor față de asociația precedentă, iar în spectrul elementelor fitogeografice domină speciile eurasiatice, circumpolare, arctic-alpine asupra speciilor sudice termofile (submediteraneene, pontice etc.).

S-au făcut 7 releveuri, aflate la altitudini cuprinse între 900 și 1100 m, cu o suprafață cuprinsă între 30 și 100 m², având expoziții vestice, înclinare a pantei cuprinsă între 15 și 80⁰, grad de acoperire a vegetației între 70 și 95%. Speciile întâlnite în aceste releveuri au fost cuprinse în asociațiile:

- **Sesleria-Festuca:** *Sesleria coerulans* (în 7 releveuri), *Festuca rupicola* (7);
- **Seslerio-Festucion:** *Dianthus tenuifolius* (7), *Erysimum witmannii* (4), *Potentilla thuringiaca* (4), *Seseli libanotis* (4), *Cnidium silaifolium* (3), *Saxifraga aizoon* (3), *Scabiosa columbaria* (4), *Dianthus spiculifolius* (3), iar în 1-2 releveuri *Calamintha alpina* ssp. *hungarica*, *Alyssum petraeum*, *Athamanda turbith* ssp. *hungarica*, *Campanula divergens*, *Silene italica* ssp. *nemoralis*, *Euphrasia salisburgensis*, *Asperula capitata*;
- **Asplenietea:** *Javibarba heuffelii* (4), *Asplenium trichomanes* (4), *Saxifraga cuneifolia* (3), *Sedum hispanicum* (3), iar în 1-2 releveuri *Poa nemoralis*, *Valeriana officinalis*, *Polypodium vulgare*, *Allium fuscum* var. *fussii*, *Valeriana montana*;

- *Festucion rupicolae et Festucetalia*: *Coronilla varia* (2), *Cynanchum vincetoxicum* (1);
- *Festuco-Brometea*: *Pimpinelle saxifraga* (2), *Euphorbia cyparissias* (1);
- *Teucrion*: *Thymus comosus* (6), *Galium mollugo* ssp. *erectum* (6), iar în 1-2 releveuri *Helianthemum nummularium* ssp. *tomentosum*, *Silene-Saxifraga*, *Teucrium montanum*;
- **Însoțitoare**: *Arabis procurrens* (7), *Bryophyta* - diverse specii (6), *Verbascum thapsiforme* (5), *Primula columnae* (5), *Lathyrus hallersteinii* (3), *Euphrosia stricta* (3), iar în 1-2 releveuri *Laserpitium latifolium*, *Veronica chamaedrys*, *Dactylis glomerata*, *Calamagrostis arundinacea*, *Fragaria vesca*, *Digitalis grandiflora*, *Campanula persicifolia*, *Cotoneaster nebrodensis*, *Campanula rapunculoides*, *Crataegus monogyna*, *Helleborus odoratus*, *Calamintha vulgaris*, *Origanum vulgare*, *Luzula albida*, *Hieracium bifidum*, *Carpinus betulus*, *Cardaminopsis arenosa*, *Galium volantioides* var. *bailloni*, *Carex digitata*.

Sub rezerva că în calcule intră numai numărul de specii și nu și indicii de abundență-dominanță, constanță sau relațiile cenotice între specii, se dă în continuare calculul coeficientului de discriminare (δ) dintre cele două asociații:

$$\delta = (x+y-z) / (x+y+z)$$

x (speciile proprii primei asociații) = 46 (din totalul de 79)

y (speciile proprii celei de-a doua asociații) = 26 (din totalul de 59)

z (specii comune celor două asociații) = 33

$$\delta = (46+26-33) / (46+26+33) = 0,37$$

δ variază de la +1 (când speciile comune lipsesc total) la -1 (când apare o coincidență de 100%). În cazul de față reiese slaba asemănare dintre asociații.

7.7. IMPORTANȚA PARCULUI NAȚIONAL ȘI A REZERVAȚIILOR PENTRU CONSERVAREA GENOFONDULUI NAȚIONAL

Se constată, deci, că Parcul Național are un rol foarte important pentru conservarea genofondului național, deoarece adăpostește eșantioane reprezentative ale unor ecosisteme caracteristice, cu o biodiversitate mare, stare de echilibru bună și de mare valoare științifică și peisagistică.

De altfel, vegetația acestui parc și a rezervațiilor a făcut obiectul unor studii realizate îndeosebi de botaniști (Gheorghe Popescu, Alexandru Buia, Păucă, Păun etc.), care au identificat aici o serie de

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

asociații, dintre care unele se întâlnesc și în alte masive carpatice, pe când câteva sunt specifice numai acestei regiuni.

În condițiile actuale în care activitatea antropică tot mai intensă duce pe tot globul la o uniformizare a peisajului, la simplificarea structurii și la reducerea drastică a numărului de specii care intră în alcătuirea biocenozelor, conservarea nealterată a acestor complexe de vegetație care se încadrează într-un peisaj pitoresc și echilibrat poate constitui un argument în plus pentru valorificarea zonei muntoase, conform vocației ei naturale, printr-un turism ecologic, oferind și elemente de interes științific pentru vizitatorii avizați sau dornici de o cunoaștere mai aprofundată a naturii.

În același timp, prin menținerea acestor eșantioane din diferite ecosisteme caracteristice, se aduce o contribuție importantă la conservarea genofondului național și european.

În fața transformărilor economice intense care amenință diversitatea biologică a planetei și care au făcut ca la nivelul continentului nostru circa 2000 de specii să fie considerate ca rare și periclitare, U.I.C.N a stabilit o serie de criterii pentru alcătuirea de „liste roșii” care semnalează, pentru fiecare țară în parte, speciile de plante și animale care necesită o atenție deosebită. Se consideră că aceste liste, fără a avea caracter de document oficial care să pună sub ocrotirea legii speciile respective, oferă totuși o documentație indispensabilă pentru activitățile de conservare a biodiversității. („Lista Roșie a plantelor superioare din România” publicată de: Oltean M., Negrean G., Popescu A., Roman N., Dihoru G., Sanda V. și Mihăilescu S., 1994, Academia Română - Institutul de Biologie).

7.8. SPECII PROTEJATE DIN FLORA MASIVULUI BUILA-VÂNTURARIȚA

A. Plante periclitare, vulnerabile, rare, endemite, plante ocrotite

Datorită dispunerii și conformației masivului, aici vegetează numeroase plante rare, atât specii de climă caldă, submediteraneană, cât și specii relict, glaciare, endemisme, care, în consecință, trebuie ocrotite. Pentru a preciza măsura și modul în care speciile sunt amenințate sunt folosite o serie de categorii diferențiate, dintre care menționăm următoarele categorii diferențiate de U.I.C.N.:

– **specii periclitare (E)** = specii în pericol de stingere (endangered), a căror supraviețuire este

improbabilă dacă factorii cauzali continuă să acționeze sau ale căror populații au fost sărăcite până la nivelul critic;

– **specii vulnerabile (V)** = specii considerate posibil să treacă în prima categorie în viitorul apropiat dacă factorii cauzali continuă să acționeze; sunt incluse speciile dintre care cele mai multe au populații în descreștere din cauza supraexploatării și a distrugerii extensive a habitatelor sau a altor tulburări de mediu;

– **specii rare (R)** = specii cu populații mondiale mici, care în prezent nu sunt amenințate, dar care se află sub risc ca urmare a arealului lor restrictiv;

- **specii neamenințate (Nt).**

O altă categorie de **specii**, care au o semnificație națională sau mondială, o reprezintă **endemitele**, specii cu o arie restrânsă la o anumită regiune naturală. Fenomenul apartenenței unor specii la un teritoriu geografic determinat, relativ limitat, uneori la o arie extrem de redusă, este inclus în noțiunea de **endemism**. O serie din acestea pot face parte din categoriile de plante periclitare, vulnerabile sau rare, pe când altele sunt nepericlitare (Nt).

O serie de specii sunt ocrotite în toată țara, regional și în rezervații naturale: *Angelica archangelica*, *Armeria alpina*, *Daphne blagayana*, *Dianthus spiculifolius*, *Gentiana lutea*, *Hepatica transsilvanica*, *Heracleum carpaticum*, *Larix decidua*, *Leontopodium alpinum*, *Nigritella nigra*, *Nigritella rubra*, *Rhododendron myrtifolium*, *Saxifraga demissa*, *Secale montanum*, *Taxus baccata*, *Trollius europaeus* ș.a. Este de menționat faptul că jnepenișurile (edificate de *Pinus mugo*) sunt ocrotite pe tot cuprinsul țării. Aceste plante se regăsesc și pe teritoriul Parcului.

Nr. crt.	Specia	Denumirea populară	Grad de periclitate	Endemite
1.	<i>Angelica archangelica</i>	Angelică	R	
2.	<i>Aquilegia transsilvanica</i>	Căldărușă	V	End.**
3.	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	Strugurii ursului	V	
4.	<i>Campanula alpina</i>	Clopoței	R	
5.	<i>Campanula carpatica</i>	Clopoței	R	End.**
6.	<i>Campanula transsilvanica</i>	Clopoței	V	End.***

7.	<i>Centaurea atropurpurea</i>	Pesma	R	
8.	<i>Centaurea pinnatifida</i>		R	End.***
9.	<i>Cerastium lanatum</i>	Lâna caprelor	R	End.*
10.	<i>Cerastium transsilvanicum</i>		R	End.*
11.	<i>Cypripedium calceolus</i>	Papucul doamnei	E	
12.	<i>Daphne blagayana</i>	Iederă albă	V	
13.	<i>Daphne mesereum</i>	Tulichină pitică	V	
14.	<i>Dentaria glandulosa</i>		Nt	End.**
15.	<i>Dianthus glacialis</i> subsp. <i>gelidus</i>		R	End.*
16.	<i>Dianthus spiculifolius</i>		V	End.*
17.	<i>Dianthus superbis</i>	Garofiță de stâncă	R	
18.	<i>Dianthus tenuifolius</i>		Nt	End.*
19.	<i>Dryas octopetala</i>	Argințică	R	
20.	<i>Eritrichium nanum</i>		E	End.*
21.	<i>Frysimum saxosum</i>	Brusture negru		End.*
22.	<i>Galium valantoides</i> var. <i>baillani</i>	Sânziene		
23.	<i>Gentiana lutea</i>	Ghințură galbenă	E	
24.	<i>Gentiana acaulis</i>		R	
25.	<i>Gentiana punctata</i>		R	
26.	<i>Geum reptans</i>		R	
27.	<i>Hepatica transilvanica</i>	Crucea voinicului	R	End.*
28.	<i>Juniperus sabina</i>	Cetină de negi, brădișor	R	End.*
29.	<i>Larix decidua</i>	Zadă, larice	R	
30.	<i>Leontopodium alpinum</i>	Floare de colț	E	
31.	<i>Licopodium clavatum</i>	Pedicuță		
32.	<i>Lloydia serotina</i>		R	
33.	<i>Lilium jankae</i>	Crin de munte	R	
34.	<i>Lilium martagon</i>	Crin de pădure	R	
35.	<i>Linum uninerve</i>	În galben de Banat	R	End.*
36.	<i>Nigritella nigra</i>	Sângele voinicului	E	
37.	<i>Nigritella rubra</i>	Sângele voinicului	E	
38.	<i>Onobrychis montana</i> subsp. <i>transsilvanica</i>		R	End.*
39.	<i>Oxytropis carpatica</i>	Luntricică	R	End.*
40.	<i>Pinguicula vulgaris</i>		R	
41.	<i>Pinus mugo</i>	Jneapăn	R	
42.	<i>Pleurospernum austriacum</i>	Coriandru	R	
43.	<i>Pulmonaria rubra</i>	Mierea ursului	Nt	End.***
44.	<i>Ranunculus carpaticus</i>		R	End.**

45.	<i>Rosa coziae</i>	Roză de Cozia	R	End.*
46.	<i>Soldanella hungarica</i>	Degetăruți	R	
47.	<i>Soldanella pusilla</i>	Degetăruți	R	
48.	<i>Symphytum cordatum</i>		Nt	End.**
49.	<i>Taxus baccata</i>	Tisă	V\R	
50.	<i>Trollius europaeus</i>	Bulbuci de munte	V	
51.	<i>Veronica alpina</i>		R	
52.	<i>Viola alpina</i>		R	

* Endemit cu areal restrâns ± la România

** Endemit carpatic

*** Endemit carpato-balcanic

Zona a fost puțin cercetată de către specialiști botaniști și merită o abordare mai îndeaproape în ceea ce privește speciile protejate ale florei.

7.9. PROTECȚIA ORHIDACEELOR

Orhidaceele reprezintă unul dintre cele mai periclitate grupe de plante la nivel mondial. Cel mai mare pericol la adresa orhideelor îl constituie reducerea drastică a habitatelor adecvate supraviețuirii acestora. Pericolul este reprezentat nu numai de această reducere a habitatelor, ci și de continua modificare a mediului la nivel global. Orhidaceele sunt foarte sensibile la schimbarea modului de gospodărire al terenurilor. Ele nu tolerează intensificări ale pășunatului, desecări etc. De fapt, acest grup poate fi considerat un adevărat „barometru” al „stării de sănătate” a unui habitat, sau altfel zis al presiunii la care este supus acel habitat.

Puține specii pot suporta continua presiune pe care omul o exercită asupra habitatelor naturale: de exemplu, *Epipactis heleborine* și *Listera ovata*, care pot popula pădurile și plantațiile afectate de activitatea intensivă a omului. Metodele vechi, tradiționale și raționale de utilizare a terenurilor au fost avantajoase pentru răspândirea acestor specii.

Parcul Național Buila-Vânturarița adăpostește 28 de specii de orhidee din 58 de specii existente pe teritoriul României. Majoritatea orhideelor de pe teritoriul României sunt incluse în „Lista Roșie a plantelor superioare din România”. De asemenea, la nivel mondial acest grup este protejat prin numeroase legi.

ORHIDEE (Familia Orchidaceae) - Particularități

Orhidaceele sunt faimoase prin adaptările lor spectaculoase la polenizarea cu ajutorul insectelor. Semințele produse în număr foarte mare, având dimensiuni extrem de mici, sunt diseminate cu ajutorul vântului sau sunt purtate de insecte la distanțe mari.

Pentru a germina, semințele necesită prezența unei anumite ciuperci, cu care formează o micoriză, șansa ca o sămânță să germineze fiind extrem de mică, astfel încât, pentru a-și asigura perpetuarea, orhideele trebuie să producă un număr cât mai mare de semințe. Cu cât numărul de semințe este mai mare, cu atât dimensiunile acestora sunt mai mici.

Relația dintre sămânța de orhidee și ciupercă poate fi definită ca o simbioză, ambii parteneri având beneficii din această conviețuire. Ciuperca furnizează seminței apa, sărurile minerale și probabil și compușii organici și primește de la sămânță carbohidrați și alți compuși organici. Unele specii rămân toată viața lor dependente de această simbioză, pierzându-și total sau parțial capacitatea de a produce clorofilă (*Neotia nidus-avis*), putând foarte bine să trăiască în umbră puternică. Altele, cu tulpini și frunze verzi, produc clorofilă, păstrând ciuperca sub formă de micoriză.

Lista speciilor de Orhidacee din Buila-Vânturarița cunoscute în prezent: (după Gh. Popescu, 1974, cu modificări):

1. *Orchis coriophora*
2. *Orchis ustulata*
3. *Orchis mascula*
4. *Orchis signiflore*

5. *Orchis laziflora elegans*
6. *Orchio incarnata incarnata*
7. *Orchio masculata fuchsii*
8. *Orchio cordigera*
9. *Orchis sambucina purpurea*
10. *Anacamptis pyramidalis* - bujor
11. *Leuchorchis albida*
12. *Gymnadenia conopsea* - palma pământului
13. *Gymnadenia odoratissima*
14. *Platanthera bifolis*
15. *Platanthera chlorantha*
16. *Listera ovata*
17. *Neotia nidus-avis* - *mosnegei*, tranji
18. *Spiranthes spiralis*
19. *Corallorhiza trifida*
20. *Capthalanthera rubra*
21. *Capthalanthera logifolia*
22. *Capthalanthera damasonium*
23. *Epipactis helleborine*
24. *Epipactis palustris*
25. *Epipactis atropurpurea*
26. *Cypripedium calceolus*
27. *Nigritella rubra*
28. *Nigritella nigra*

Planșa 4 Flora

Floarea de colț (*Leontopodium alpinum*)

Garofița de stâncă

Padure de fag

Ghiocel

Iedera albă

Margaretă

Crin de pădure

Angelică

Măceș

Planșa 5 Flora

Campanula alpina

Cypripedium calceolus

Gentiana asclepiadea

Daphne mezereum

Aconitum tauricum

Soldanella hungarica

Planșa 6 Flora

Leontopodium alpinum

Dianthus spiculifolius

Geranium phaeum

Pulsatilla alba

Pinguicola vulgaris

Erythronium dens-canis

Parcul National Buila- Vanturarita -harta expozitiei versantilor-

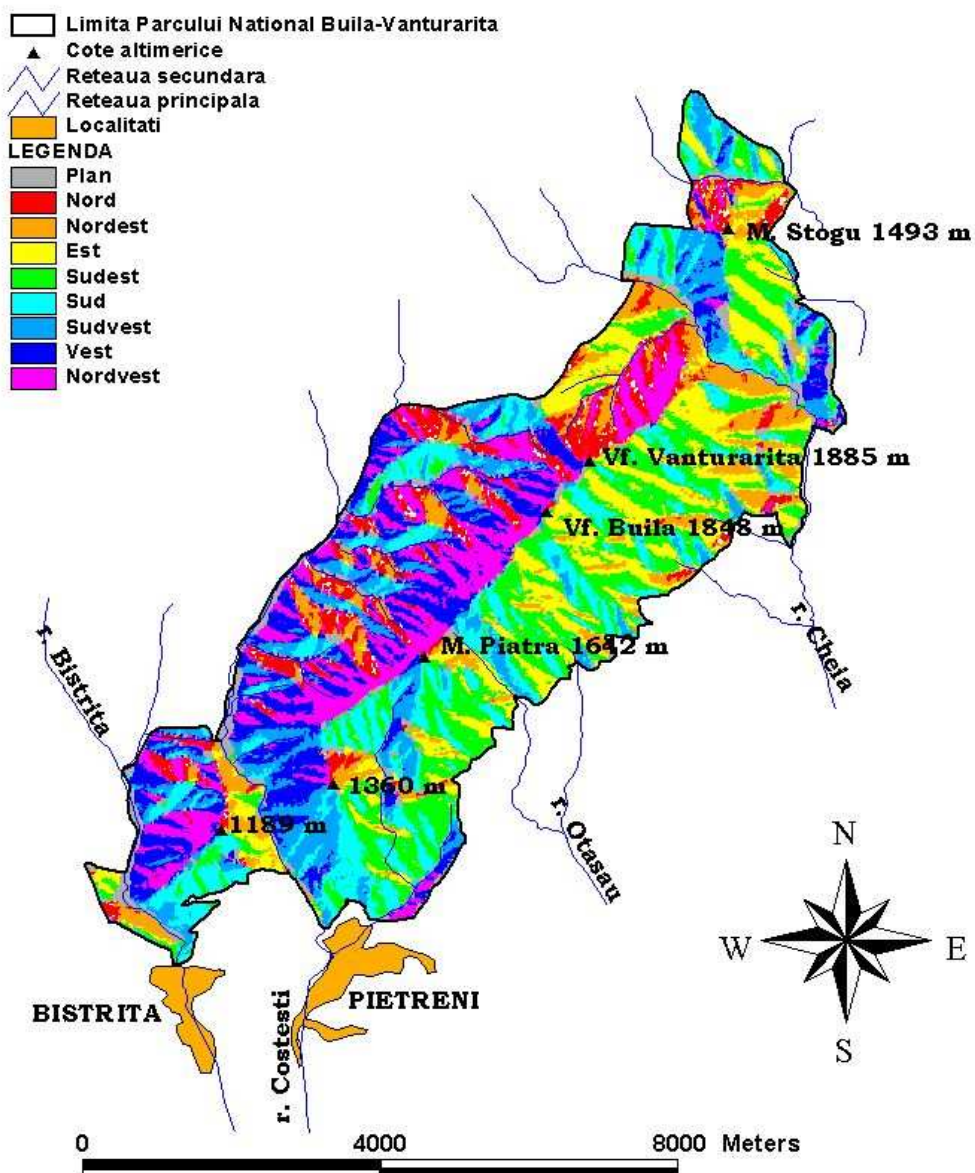

Fig 38. Harta expozitiei versantilor

CAPITOLUL VIII FAUNA MASIVULUI BUILA-VÂNTURARIȚA

Modificările altitudinale ale climei și vegetației condiționează formarea etajelor faunistice. Deși există o anumită similitudine între etajele faunistice și variația faunei pe latitudine, acestea nu sunt identice, creșterea altitudinii neducând la schimbarea duratei anotimpurilor și a zilelor și nopților; în consecință, fiecare unitate faunistică altitudinală are constituenți zoologici cu adaptări morfofiziologice și fenologice corespunzătoare și cu cerințe higrotermice potrivite cu mediul respectiv.

Chiar dacă speciile animale, față de cele vegetale, au un caracter dinamic și transgresiv accentuat, realizând pendulări pe verticală, există și unele specii particulare numai unor unități faunistice altitudinale.

Pornind de la ideea că între plante și animale, pe de o parte, și condițiile de mediu, pe de altă parte, există o strânsă legătură, cel mai potrivit este ca elementele florei și faunei din acest masiv să fie prezentate în funcție de etajare.

8.1. Formațiuni faunistice zonale

8.1.1. Etajul faunistic al stejăretelor

Etajul (zona sau subzona) faunistic al stejarului este prezent în acest masiv prin pădurile de gorun situate ca un brâu la limita inferioară a subzonei fagului, ridicându-se pe alocuri până la 600 m și chiar 800 m altitudine. În cadrul acestei subzone se află, prin depresiuni, și păduri de stejar (*Quercus robur*). Este cel mai bine reprezentat etaj faunistic, indicând condiții de viață foarte favorabile (hrană variată și bogată, o durată mai mare a perioadei călduroase), zoocenoza apropiindu-se de parametrii ei maximi atât sub raport cantitativ, cât și calitativ.

În pădurile de stejar și gorun, pe lângă diversitatea și numărul mare de specii de plante, trăiesc și o mulțime de specii de animale, dintre care, mai frecvente sunt cele din grupul nevertebratelor.

Dintre acestea se întâlnesc la tot pasul melci, păianjeni, gândaci, fluturi, albine etc.

Cel mai cunoscut este melcul de livadă (*Helix pomatia*), care poate fi văzut după ploaie alunecând pe solul și frunzarul umed din păduri, tufișuri și livezi de pomi. Acest melc își depune ouăle în gropi conice făcute în pământul umed, iar în timpul iernii își acoperă apertura cu un capac calcaros rezistent și ierneză în pământ.

Foarte frecvente sunt speciile mai mici ale genului *Cepaea* (de ex. *Cepaea vindobonensis*), care are cochilia cafenie, strălucitoare, cu un număr variabil de dungi.

Specia păianjenilor are numeroși reprezentanți. Cel mai cunoscut de toată lumea este păianjenul cu cruce (*Epeira diademata*).

Coleopterele sau gândacii, cum le spune poporul, sunt întâlnite frecvent în aceste locuri. Unul dintre cei mai frumoși gândaci de la noi este ileana (*Cetonia aurata*). Din acest ordin pot fi amintite: gândacul de bălegar (*Geotrupes vernalis*), carabanul (*Oryctes nasicornis*), rădașca (*Lucanus cervus*).

Un dușman neîmpăcat al omizilor este și calosoma (*Calosoma sycophanta*), negru peste tot, dar cu reflexe verzi-aurii.

Licuriciul (*Lampyrus noctiluca*) este un gândac care prin luminozitate dă farmec nopților de vară. Femelele dau lumină mai puternică decât masculii. Ziua stau ascunși sub frunze, iar noaptea se urcă pe crengile copacilor unde par ca niște steluțe. Masculii sunt mai mici spre deosebire de femele, care au aripi și zboară.

Croitorul (*Cerambyx cerdo*) atrage atenția prin antenele sale foarte lungi și prin aripile negre ca smoala. Larva stă în copac 3-4 ani. La început roade sub scoarță, apoi își adâncește galeriile spre centrul arborelui, producând chiar distrugerea acestora.

Ca vertebrate, în pădurile de stejar trăiesc batracieni, reptile, păsări și mamifere.

Un batracian des întâlnit pe sistemul foliar al arborilor și arbuștilor este brotăcelul, buratecul sau răcănelul (*Hyla arborea*), care în lumea animalelor este un exemplu tipic de adaptare în ceea ce privește mimarea perfectă a culorii mediului în care trăiește. În felul acesta el luptă împotriva numeroșilor dușmani, fiind mai greu de găsit.

Reptilele, întâlnite aici, însă fără o prea mare frecvență, sunt: năpârca sau șarpele de sticlă (*Anguis fragilis*), care este de culoare cafenie, ovovivipar, dând naștere la pui vii. Nu mușcă și nu este nici veninos. O caracteristică a acestuia este faptul că dacă este scăpat jos, el se rupe în bucăți, pentru care motiv i s-a dat numele de „fragilis”.

Șarpele de alun sau nuielușa (*Coronella austriaca*) poate fi ușor de recunoscut după iuțeala cu care se mișcă atunci când simte pe cineva în apropiere. Aceasta se datorește musculaturii sale foarte puternice, cât și formei suple pe care o are. Pus în situația de a se apăra mușcă, însă nu este veninos.

În aceste păduri de la poalele munților, cu climă mai blândă și cu mult arboret, se întâlnesc numeroase specii de păsări, care găsesc aici condiții bune pentru hrană și cuibărit.

Privighetoarea (*Luscinia luscinia*) este prezentă în aceste păduri în special în locurile umede. În unele păduri, mai ales în apropierea apelor curgătoare, se adună multe privighetori în primele ore ale dimineții.

Numeroși pițigoii se găsesc aici: pițigoii mare (*Parus major*), pițigoii de livadă (*Parus lugubris*); silvia cu cap sur (*Sylvia communis*) și muscarul sur (*Muscicapa striata*).

Se mai găsesc în aceste păduri și multe specii de ciocârlii, presiri, sticleți, alături de specii mai mari cum sunt ciocănitorele: ciocănitorea pestriță mare (*Dendrocopus major*), ciocănitorea de stejar (*D. medius*) și ciocănitorea pestriță mică. De asemenea, se întâlnesc și păsări din neamul răpitoarelor de zi și de noapte, ca: șoimul rândunelelor (*Falco subuteo*), vânturelul de seară (*Falco vespertinus*) și vânturelul (*Falco tinnunculus*).

Tot dintre răpitoare pot fi menționate: gaia roșie (*Milvus milvus*), șerparul (*Circaetus gallicus*) și cucuveaua (*Athene noctua*).

Mamiferele au și ele reprezentanți mai cunoscuți în aceste păduri.

Ariciul (*Erinaceus europaeus*) este prezent prin aceste locuri, ducând o viață mai mult nocturnă.

Cuțcanul de pădure (*Sorex araneus*) este de culoare brun-roșcată pe spate și alb-cenușie pe burtă.

Pârșul (*Glis glis*) și șoarecele de pădure (*Apodemus sylvaticus*) sunt, de asemenea, prezenți în aceste păduri.

Dintre carnivore pot fi amintite: vulpea (*Vulpes vulpes*); lupul (*Canis lupus*), care trăiește în regiuni izolate, dar uneori și în jurul așezărilor omenești; viezurele (*Meles meles*), cu aspect greoi și îndesat locuiește în vizuini care au 4 până la 8 ieșiri și orificii pentru aerisire; jderul de copac (*Martes martes*), un admirabil cățărător, foarte căutat pentru blana sa; pisica sălbatică (*Felix silvestris*).

Dintre ierbivore se întâlnește căprioara (*Capreolus capreolus*), care preferă pădurile compacte. În cea mai mare parte a anului stă în familie. A devenit cel mai frecvent cervid și primul vânat pentru trofee.

Mistrețul (*Sus scrofa*) trăiește în aproape toate pădurile de stejar, gorun și fag. Trăiește de obicei în cete.

În luna mai, când majoritatea plantelor sunt în floare, numeroși fluturi populează pajiștile masivului. Unul dintre cei mai frumoși fluturi de la noi este amiralul (*Vanessa atalanta*). La fel de cunoscut și frumos colorat este și fluturele galben sau lămâița (*Gonopteys rahmii*). Alți fluturi care pot fi întâlniți sunt fluturele roșu (*Vanessa urticae*), fluturele de zi ochi de păun (*Vanessa jo*), fluturele coada rândunicii, nălbarușul sau fluturii de sidex.

Albinele au reprezentanți numeroși, ca bondarii (*Bombus silvarum*), viespi (*Vespa germanica*), viesparul (*Sires gigas*).

Din ordinul himenopterelor fac parte și furnicile, dintre care bine-cunoscută prin mușuroaiele pe care le face este furnica de pădure (*formica fusca*).

Prin poienile însoțite întâlnim vara numeroase reptile, mari iubitoare de căldură: șopârta (*Lacerta agilis*) și gușterul (*Lacerta viridis*), care pot urca până la 1700 m.

Prin numeroasele mușuroaie pe care le face în pajiști și poieni, cârțița (*Talpa europaea*) este un exemplu tipic de adaptare la viața subterană.

8.1.2. Etajul faunistic al făgetelor

În Masivul Buila acest etaj este foarte bine reprezentat, în limita superioară ajungând până la 1700 m altitudine. În acest etaj condițiile de viață se îmbunătățesc față de etajul coniferelor: intensitatea și durata luminii cresc, valorile medii termice sunt mai ridicate, iar baza trofică mai variată și mai bogată.

Acești factori ecologici ameliorându-se în pădurea de gorun, o serie de animale trăiesc în ambele etaje cu mici diferențieri efective. Majoritatea insectelor, batracienilor (răcănelul), reptilelor (șopârta și gușterul), păsărilor (pițigoii, presurile, sticleții etc.) și mamiferelor (mistreți, pisica sălbatică ș.a.) preferă aceste păduri.

Pădurilor de fag le sunt caracteristice anumite animale, precum salamandra (*Salamandra salamandra*), căreia îi place să stea sub covorul de mușchi, sub pietre și bușteni putrezi.

Dintre păsări, destul de numeroase în aceste păduri sunt: brumărița de pădure (*Prunella modularis*), fâsa de pădure (*Anthus trivialis*), pitulicea mică (*Phylloscopus collybita*), gușă roșie (*Erithacus rubecula*), struțul de vâsc, țoiul, cojoaica și gaița.

Dintre răpitoarele de zi și de noapte se întâlnesc aici uliul găinilor (*Accipiter gentilis*), șorecarul (*Buteo buteo*), acvila țipătoare (*Aquila pomarina*) și huhurezul (*Strix aluco*). Tot prin aceste păduri trăiesc și porumbelul gulerat (*Columba palumbus*), ciocănitoarea verde (*Picus viridis*), negroaica (*Drycopus martius*).

În timpul iernii se refugiază aici și păsărarul (*Accipiter nisus*), care rămâne să cuibărească.

Și mamiferele au reprezentanți în acest etaj: veverița (*Sciurus vulgaris*), care preferă pădurile compacte de fag, unde duce o viață arboricolă.

Râsul (*Lynx lynx*) se menține adesea mai multă vreme în aceeași regiune, pe care o cutreieră în toate direcțiile după pradă. De obicei trăiește izolat.

Cerbul (*Cervus elaphus*) are condiții bune de dezvoltare ca urmare a răririi efectivului de lupi și a diminuării braconajului.

Prin poienile de fag se întâlnesc, de regulă, cam aceleași grupe de insecte ca și în pădurile de gorun. În același timp sunt unele animale care se întâlnesc numai aici: broasca râioasă brună (*Bufo bufo*) și broasca roșie de munte (*Rana temporaria*). Până în etajul fagului ajung și unele reptile, cum ar fi șopârla de munte (*Lacerta vivipara*), care se deosebește de celelalte specii prin modul de înmulțire: naște pui. Această șopârlă preferă locurile mai umede și slab încălzite. *Vipera berus* și *Rana temporaria* sunt reptile și batracieni care înaintează cel mai mult spre golul alpin. *Vipera* comună preferă marginile pădurilor prin bălăriile însorite.

8.1.3. Etajul faunistic al pădurilor de conifere

Condițiile biotice (compoziția chimică a esențelor forestiere, alcătuirea taxonomică a cenozelor) și abiotice (umezeală și întunecime mare, sol puternic acid) ale biotopului fac ca unele specii de animale să fie puternic atașate condițiilor respective, având populații numeroase și mai puțin oscilante pe verticală.

Numărul animalelor este mai redus în raport cu cel din pădurile de fag sau de gorun. Aceasta pe de o parte datorită condițiilor climatice mai vitrege, iar pe de altă parte datorită modului mai greoi de a-și găsi hrana.

Unele lepidoptere întâlnite aici sunt dăunători extrem de periculoși, fiind încadrați în familia *Lymantridae*. Din această familie face parte temuta omidă păroasă a molidului (*Lymantria monacha*).

Acest dăunător atacă în primul rând molidul, apoi pinul și bradul, iar uneori și fagul. Atacul începe de la baza coroanei spre vârful acesteia, primăvara timpuriu.

Din familia *Ipide* fac parte insectele care se mai numesc gândaci de scoarță sau carii de pădure. Ipidele sunt exclusiv fitofage, iar majoritatea lor trăiesc pe ramurile diferitelor specii de foioase și rășinoase, unde fac galerii. Gândacul nu zboară decât în perioada depunerii ouălor, de obicei în zilele cu soare.

Ca reprezentant tipic, poate fi menționat cariul mare de scoarță al molidului (*Ips typographus*).

Dintre batracieni, până aici ajung salamandra (*Salamandra salamandra*) și broasca râioasă brună (*Bufo bufo*), care a fost găsită în Munții Parângului, lângă cabana Rânca.

Ca reptile, pot fi menționate vipera comună (*Vipera berus*) și șopârla de munte (*Lacerta vivipara*).

Dintre animalele vertebate, păsările sunt cele care populează mai frecvent pădurile de conifere, ca urmare a faptului că ele găsesc condiții de cuibărit mai bune în aceste păduri, dușmanii fiind mult mai puțin numeroși decât în pădurile de gorun sau de fag.

Sunt comune aușelul (*Regulus ignicapillus*) și pițigoii de brădet (*Parus ater*). Frecvente, dar fără a fi totuși numeroase, sunt: mierla gulerată (*Turdus torquatus*), pițigoii moțat (*Parus cristatus*), pițigoii de munte (*Parus montanus*), cinteza (*Fringilla coelebs*), forfecuța (*Loxia curvirostra*), mugurarul (*Pyrrhula pyrrhula*) și corbul (*Corvus corax*), la care femela și ouăle sunt ocrotite de lege din cauza scăderii efectivului acestei specii de păsări. În aceste locuri se găsește și o specie de ciocănitoare: ciocănitoarea de munte (*Picoides tridactylus*), precum și cavalerul munților înalți: cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*).

Un locuitor tipic al acestor meleaguri este ursul cafeniu (*Ursus arctos*), care este destul de rar în Europa Centrală și de Vest.

8.1.4. Etajul faunistic al tufărișurilor subalpine și al pajiștilor alpine

Acest etaj se distinge prin numărul redus al speciilor, fapt explicabil prin condițiile vitrege de viață (temperaturi scăzute, oscilații mari de temperatură la suprafața solului și în aer, zăpezi mari, ierni lungi, vânturi puternice etc.) ale mediului alpin. În consecință, animalele ce trăiesc aici prezintă o serie de adaptări, ca ovoviviparitatea (reptile), melanismul, prin care înmagazinează căldură mai multă (artropode și reptile), micșorarea taliei (gasteropode), reducerea aripilor sau, dimpotrivă, dezvoltarea

lor viguroasă pentru a rezista la vânturile puternice (insecte), corpul acoperit cu o blană deasă și păsloasă (mamifere).

Dintre vertebrate pot fi enumerate mamiferele: capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), șoarecele de zăpadă (*Microtus nivalis ulpius*), chițcanul de munte (*Sorex alpinus*), păsările: fâsa de munte (*Anthus spinoletta*), oaspete de vară pe pajiștile alpine, iar pe stânci și grohotișuri brumărița alpină (*Prunella collaris*). Între nevertebrate, mai frecvente sunt *Vertigo alpestris*, *Pupilla alpicola*, *Truncatallina cylindrica*, *Collumela edentata columella*, *Lacinaria cana farta* (gasteropode), *Erebia neleus tyndarus*, *Glacies noricana carpathica*, *Pieris napi bryoniae*, *Psodos caracina* (lepidoptere); *Carabus silvestris transsylvanicus*, *Nebria transsylvanica*, *Bembidium glaciale*, *Alcypes alpicola* (coleoptere); *Miramella ebneri*, *Chortyppus parallellus* (ortoptere); *Prosopothrips vejdosky*, *Anaphothrips secticornis*, *Taeniothrips montanus* (tisanoptere) etc.

În jnepenișuri sunt localizate cu deosebire: *Lyrurus tetrax*, *Prunella modularis*, *Turdus torquatus* (păsări); șopârta de munte (*Lacerta vivipara*) (reptile); *Taeniothrips pini* (himenoptere); *Pahytomella parallela* (heteroptere); *Trechus subterraneus*, *Carabus fabricii* (coleoptere); *Argyroploce schulteziana*, *Erebia euryale sirmia*, *Melanthia alaudaria* (lepidoptere), *Erebia lappona*, *Erebia epiphron*.

Din neamul gândacilor urcă până în zona alpină specia *Cicindella silvicola*.

Batracienii și reptilele ajung cu totul întâmplător. *Vipera comună* (*Vipera berus*) a fost identificată în Buila și la altitudini de peste 1800 m.

În porțiunile stâncoase ale zonei alpine se întâlnește codroșul de munte (*Phoenicurus ochruros*).

În golurile alpine se întâlnesc păsări din zona forestieră, în special subzona coniferelor, care vin în căutarea hranei. În timpul iernii brumărița și codroșul de munte migrează în văile râurilor sau chiar în regiunea subcarpatică.

Un relict glacial întâlnit în masivul Buila este capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), care se află pe numai câteva perimetre din acest masiv calcaros, în regiunea vârfurilor Stogu și Stogșoarele.

8.2. Formațiuni faunistice azonale

8.2.1. Fauna stâncăriilor

Duritatea substratului, compoziția și orientarea lui, luminozitatea puternică, acțiunea de denudare a apei de ploaie și lipsa vegetației constituie factori importanți în repartiția și densitatea populațiilor de animale. Pentru a rezista în aceste condiții de viață, insectele prezintă o serie de adaptări, ca ventuze și cârlige, păsările (de exemplu, fluturașul de stâncă, *Tichodroma muraria*) au gheare foarte ascuțite și tălpi cu suprafață rugoasă, iar mamiferele (capra neagră) compensează roderea copitelor prin creșterea rapidă a învelișului lor cornos, alcătuit dintr-o substanță foarte dură.

Unele păsări aleg acest biotop întrucât el constituie un loc excelent de vânat și cuibărit: *Falco tinnunculus* (vânturelul roșu), *Prunella colaris* (brumărița de stâncă), *Monticola saxatilis* (mierla de piatră), *Phoenicurus ochruros* (codroșul de munte), *Coleus monedula* (stâncuța), *Tichodroma muraria* (fluturașul de stâncă), *Oenanthe oenanthe* (pietrar sur), *O. pleschanka*, *O. isabellna* (pietrar izabelin), *Emberiza cia* (presură de munte), *Apus apus* (drepnea mică), *A. melba* (drepnea mare), *Hirundo rupestris* (lăstun de stâncă). Alte specii, cum sunt o serie de gasteropode, preferă acest teren pentru alcătuirea minerală a rocilor: *Alopiia cyclostoma*, *A. straminicollis*, *A. mixa*, *A. plumbata*, *Herilla ziegleri dacica*, *Truncatellina cylindrea*, *Abida frumentorum*, *Chondrina clienta*, *Spelioidiscus triaria*, *Discus perspectivus*, *Helicigona trizona*, *Campylaea trizona* etc.

În acest biotop trăiește, în colonii bogate, șopârla de ziduri (*Podarcis muralis*). Densitate ridicată aici au și araneele *Nomisia aussereri*, *Eressus cinaberinus*, ortopterul *Oedipoda germanica*, lepidopterele *Scopula aureolaria*, *Gnophos furvata* etc.

8.2.2. Fauna pâraielor și râurilor de munte

Pâraiele de munte izvorăsc unele din golul alpin, altele din pădurile de conifere, sau sunt emisari ai lacurilor glaciare. Ele sunt caracterizate printr-un debit mai constant decât majoritatea celorlalte ape curgătoare, temperatură coborâtă și puțin variabilă, apă saturată în oxigen și aproape totdeauna limpede, substanțe nutritive în cantități reduse. Curentul este rapid, adesea întrerupt de cascade, patul albiei constând din stânci și bolovani.

Vegetația este redusă și oferă o sursă trofică insuficientă, fiind suplinită de aportul alohton de hrană. Temperatura coborâtă, viteza mare a apei sunt condiții nefavorabile vieții animale. În schimb, oxigenarea perfectă, lipsa impurităților sunt factori favorabili. Fauna este bogată, fiind reprezentată prin specii foarte oxofile și, în general, criofile; ele au adaptări speciale care le permit să reziste curentului

apei. Principalul contingent de specii de pâraie de munte îl dau insectele cu larve acvatice și adulți zburători.

Principalele grupe de nevertebrate sunt trei ordine de insecte: efemeropterele (specii de *Rhithrogena*, *Bactis*, *Ecdyonurus*), plecopterele (*Isoperla*, *Chloroperla*, *Nemoura*, *Leuctra* etc.) și trichopterele (specii de *Rhyacophila*, *Sericostoma*, *Synagapetus* ș.a.); apoi de chironomide, hidracarieni, tuberculariatul *Crenobia alpina*, uneori gamaride.

Condițiile de viață și implicit flora și fauna acvatică nu sunt uniforme în cursul pâraielor de munte, putându-se face o zonare. Astfel, fauna din pâraiele mici și cea din pâraiele mari sunt caracterizate fiecare prin altă asociație de nevertebrate reofile.

Pești se întâlnesc numai în pâraiele mari, specia dominantă fiind păstrăvul (*Salmo trutta fario*), urmând cele două specii de zglăvoc (*Cottus gobio*, *C. poecilopus*), boișteanul (*Phoxinus phoxinus*), molanul (*Orthrias barbatulus*), iar ceva mai jos și moioaga sau mreana de munte (*Barbus meridionalis petenyi*). Dintre crustaceele mari este caracteristic racul de munte (*Austropotamobius torrentium*). Din punct de vedere piscicol, pâraiele mari de munte reprezintă zona păstrăvului.

Râurile de munte se caracterizează printr-un debit mai mare decât pâraiele, viteza apei mai redusă, patul albiei acoperit cu pietre cu dimensiuni mai mici și oarecum egale. Apa este obișnuit limpede și bine oxigenată, malurile împădurite. Bioderma este mai bogată. Elementele exogene (resturi de vegetale, insecte zburătoare) continuă să reprezinte o sursă importantă de hrană. Fauna este mai bogată decât în pâraie; ea constă din aceleași grupe mari, dar alte specii: *Baetis carpatica*, *Ecdyonurus helveticus*, *Ephemerella ignita*, între efemeroptere; *Rhyacophila fasciata*, *Glossosoma conformis*, *Agapetus comotus*, *Potamophylax luctuosus*, între trichoptere, tuberculariatul *Dugesia gonocephala*.

Ihtiofauna este dominată de lipan (*Thymallus thymallus*) și moioagă (*Barbus meridionalis petenyi*); se mai întâlnesc aproape toți peștii din zona păstrăvului, în plus: cleanul (*Leuciscus cephalus*), latița (*Alburnoides bipunctatus*), porcușorul de vad (*Gobio uranoscopus*). Din punct de vedere ihtiologic, aceste râuri reprezintă zona lipanului și a moioagei. În râurile cu debit mai mic, ihtiofauna este mai săracă, lipsind bibanul, întâlnindu-se în schimb alte specii mai puțin reofile.

8.2.3. Fauna apelor subterane

Există trei medii de viață acvatică subterană:

1. biotopul pânzei freatice propriu-zise, care este abordabil în puțuri sau prin foraje și iese la suprafață prin izvoare sau fântâni arteziene; fauna constă din anumite specii de amfipode (*Niphargus* și *Niphargopsis*), izopode (*Asellus*, *Microcharon*), ostracodul *Candona cremita*, turbelariați din genul *Dendrocoelum*, multe copepode și puțini hidracarieni.

2. biotopul hiporeic, care cuprinde pânza de apă subterană ce însoțește râurile; dezvoltarea maximă o are sub albia râurilor. Foarte bine reprezentați sunt hidracarieni cu numeroase specii endemice în România, unele din ele aparținând unor genuri cu areal disjunct, care se întâlnesc și în Asia estică etc. Mai există și alte izopode (specii de *Microcharon*), amfipode, nematode *Mermithidae* (circa 16 specii endemice în România), batinelacee (7 specii, din care 3 endemice).

3. biotopul apelor din peșteri ce sunt mai puțin dezvoltate, dar a căror faună este însă bogată, constând din turbelariate, moluște din genul *Paladilhiopsis*, copepode (*Cyclopidae* și *Harpacticidae*) și amfipode deosebite din genul *Niphargus*.

8.2.4. Fauna peșterilor

Mediul cavernicol face parte din marele domeniu subteran. Prima clasificare a acestui domeniu, dată de E. Racoviță în 1907, cuprinde: a) peșterile; b) rețeaua de fante (fisuri); c) endogeul (edaficul); d) cavitațiile artificiale; e) microcavernele.

Animalele cavernicole care trăiesc numai în peșteri sunt troglobionte. În peșteri se află și animale troglofile, subtroglofile, troglonexene, parazite (majoritatea pe lilioci) și guanofile. Troglofilele trăiesc și se reproduc în peșteri, dar și la exterior. Subtroglofilele (aproape toate insecte) au o ecofază cavernicolă pentru diapauză (estivală sau hibernală) sau protecție față de valorile factorilor climatici nefavorabili.

În peșterile Carpaților Meridionali dintre Olt și Culoarul Timiș-Cerna trăiesc numai specii troglofile de *Duvalius* (*Duvalidius*) grupa *merkli* de origine boemiană, care s-au răspândit pe Carpați, probabil către sfârșitul ologocenului – începutul miocenului, prin intermediul masivului calcaros Tisia. Toate celelalte forme cavernicole (troglobionte) au o origine dinarică sau est-balcanică: *Duvalius* (*Duvaliotes*), grupa *budai* (*Trechidae*), *Sophrrochaeta*, *Tismanella* și *Closania* (*Bathysciinae*), unele diplopode (*Trachysphaera*, *Trichopolydesmus*, *Dacosoma* etc.), aranee (*Centromerus*, *Troglohyphantes*), izopode (*Trichoniscus*, *Haplophthalmus*).

Majoritatea elementelor troglobionte răspândite între Olt și Culoarul Timiș-Cerna sunt localizate între Cerna și Jiu. Dincolo de Valea Jiului (în trecut și ea o importantă barieră paleogeografică), acestea apar în număr foarte redus, cele mai estice troglobionte aflându-se în câteva peșteri din Masivul Stogu-Vânturarița.

8.3. SPECII PROTEJATE ALE FAUNEI MASIVULUI BUILA-VÂNTURARIȚA

Datorită dispunerii și conformației Masivului, aici se întâlnesc atât specii de clima caldă, submediteraneană, cât și specii relict, glaciare. În cadrul acestora se află numeroase specii protejate:

Nr. crt.	Denumirea speciei		Convenția internațională în care este prevăzută
	Științifică	Populară	
1	<i>Miniopterus schreibersi</i>	Liliac	Ber, DH
2	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Liliac	Ber, DH
3	<i>Myotis myotis</i>	Liliac	Ber, DH
4	<i>Myotis oxygnathus</i>	Liliac	Ber, DH
5	<i>Rupicapra rupicapra</i> var. <i>carpathica</i>	Capră neagră	C, Ber, DH
6	<i>Cervus elaphus</i>	Cerb	C, Ber, DH
7	<i>Ursus arctos</i>	Urs brun	C, Ber, DH
8	<i>Canis lupus</i>	Lup	C, Ber, DH
9	<i>Lynx lynx</i>	Râs	C, Ber, DH
10	<i>Meles meles</i>	Bursuc	Ber
10	<i>Martes martes</i>	Jder de pădure	Ber, DH
11	<i>Martes foina</i>	Jder de piatră	Ber
12	<i>Vipera berus</i>	Viperă comună	
13	<i>Lacerta muraria</i>	Șopârlă de stâncă	Ber
14	<i>Bubo bubo</i>	Bufniță	Ber, DP
15	<i>Corvus corax</i>	Corb	
16	<i>Trichodroma muraria</i>	Fluturaș de stâncă	
17	<i>Motacilla alba</i>	Codobatură albă	Ber
18	<i>Tetrao urogalus</i>	Cocoș de munte	Ber, DP
19	<i>Salmo trutta fario</i>	Păstrăv	

Convențiile internaționale sub a căror protecție se găsesc:

- Ber** – Convenția de la Berna (Legea 13/1993)
- Bon** – Convenția de la Bonn (Legea 13/1998)
- C** – Convenția CITES (Legea 69/1994)
- DH** – Directiva Habitate 92/43/EEC
- DP** – Directiva Păsări 79/409/EEC

Categoria de vulnerabilitate:

- v** – vulnerabile
- p** – periclitate
- r** – rare
- e** – endemice

Zona a fost puțin cercetată și este foarte probabil ca aici să fie prezente și alte specii protejate.

Planșa 7 Fauna

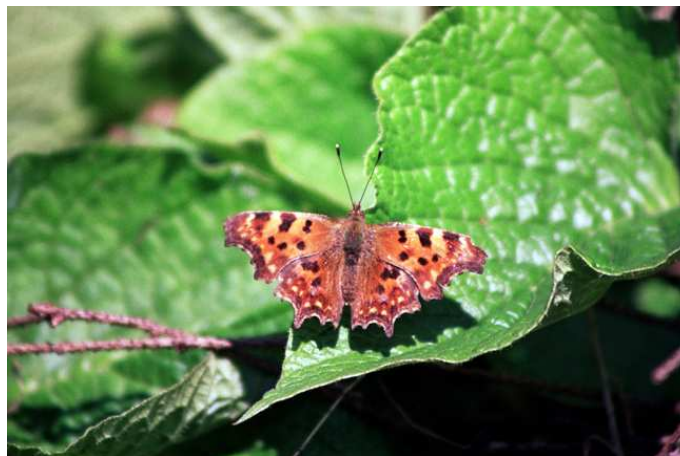
Urmă de urs (*Ursus arctos*)

Căprior (*Capreolus capreolus*)

Salamandă

Lepidopter

Pisică sălbatică (*Felis silvestris*)

Capră neagră (*Rupicapra rupicapra*)

CAPITOLUL IX ASPECTE PEDOLOGICE

9.1. CARACTERE GENERALE

Solurile din Masivul Buila-Vânturarița, fiind în mare parte formate pe substrat calcaros, nu prezintă o mare diversificare, fiind diferite doar din cauza tipului de asociații vegetale care s-au format pe acestea. În ansamblu, predomină rendzinele.

În etajul fagului se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajiști alpine și de pădure, cu reacție acidă și grade diferite de podzolizare.

În etajul coniferelor se întâlnesc soluri podzolice, brune acide, criptopodzolice și podzolice humico-feriiluviale.

În etajul jneapănului se întâlnesc podzolari humico-feriiluviale, pe care s-au instalat licheni, crustacei și foliacei.

În crăpăturile stâncilor se întâlnește sol turbos pe care s-au instalat specii cu adaptări speciale - hasmofite.

Factorii pedogenetici:

- Relief
- Climă
- Factori biogeografici

9.2. TIPURI DE SOLURI

9.2.1. SOLURI NEEVOLUATE - CERNISOLURI (Rendzine)

Au cea mai mare arie de distribuție în masiv, fiind întâlnite pe culmile înguste și pe versanți cu diferite expoziții. Materialul parental este alcătuit din calcare compacte, dolomite sau pietrișuri calcaroase. Climatul, foarte umed și rece, cu media anuală a precipitațiilor de peste 1000 mm și a temperaturii de 2-3⁰C, a determinat dezvoltarea unei vegetații tipice: molidișuri, făgete, gorunete și pajiști secundare.

Caracteristici morfologice: profil de tipul AO-Am-A/R-Rrz.

Orizontul AO, cu grosimi de 2 – 4 cm, este constituit din material organic bine descompus, are culoare negricioasă în stare umedă și cenușiu foarte închis în stare uscată, prezintă o structură medie grăunțoasă și mare, bine dezvoltată și conține frecvent rădăcini ierboase.

Orizontul Am prezintă grosimi de 20 – 25 cm; are culoare brun cenușiu foarte închis în stare umedă și cenușiu închis în stare uscată, textură luto-argiloasă, structură glomerulară-grăunțoasă, bine dezvoltată datorită humaiilor de calciu, este poros, afânat și conține frecvent rădăcini.

Orizontul A/R de tranziție, de 12 – 16 cm grosime, este închis la culoare (valori și crome <3,5) în stare umedă, prezintă o textură luto-argiloasă, structură poliedric-subangulară și angulară slab dezvoltată, și conține fragmente mici de rocă nedezagregată.

Orizontul Rrz, de 10 – 15 cm grosime, apare între 50 – 55 cm adâncime, are o textură luto-argiloasă și conține mult material scheletic de natură calcaroasă.

Sunt soluri deosebit de permeabile, datorită conținutului mare de schelet. Au troficitate ridicată, sunt biologic active, dar au grosime morfologică și volum edafic redus, de aceea potențialul productiv este mijlociu sau scăzut. Sunt utilizate numai local, pentru pajiști secundare.

Litosoluri și soluri brune acide (BO, LS) - sunt răspândite în cursul superior al râului Bistița și ai afluenților acestuia.

Litosolurile sunt soluri neevoluate și au un profil alcătuit din orizont A (O) urmat de R.

Condiții fizico-geografice de formare:

Climatul diferă de la cel de deal până la cel montan și temperaturile și precipitațiile variază în funcție de etaj. Materialul parental este alcătuit din roci dure, compacte. Relieful este de asemenea

variat, dar în general litosolurile caracterizează regiunile cu energie mare de relief, în care eroziunea a adus roca dură la suprafață.

Vegetația este reprezentată prin asociații forestiere de arbori și arbuști, precum și de pajiști naturale, având compoziții diferite. În general, pe litosoluri se instalează specii termofile, care se mulțumesc cu rezerve reduse de apă și cu volum edafic mic.

Fertilitatea și utilizarea acestora:

Sunt soluri cu fertilitate foarte scăzută, pe care se instalează arborete de productivitate inferioară sau tufărișuri menținute pentru protecția solului și cu scop antierozional.

9.2.2. MOLISOLURI - LEPTOSOLURI

Pseudorendzinele (RP) - răspândite în sudul și sud-vestul parcului.

Pseudorendzinele sunt soluri molice cu un orizont Am rezultat din alterarea substratului, un orizont A/C sau B de culori închise (crome și valori < 3,5 la materialul aflat în stare umedă) cel puțin în partea lor superioară, atât pe fețele, cât și în interiorul agregatelor structurale.

Condiții fizico-geografice de formare:

Datorită răspândirii lor insulare într-un spațiu geografic întins, condițiile climatice de formare sunt relativ variate. Astfel, temperaturile medii multianuale oscilează între 5⁰ și 8⁰C, iar precipitațiile între 500 și 1000 mm. Rocile mamă de sol (materialul parental) sunt alcătuite din marne, marne calcaroase, marne argiloase, roci relativ ușor friabile, care conțin carbonați și argilă.

Relieful caracteristic pe care apar pseudorendzinele este acela de dealuri și podișuri, iar în cadrul acestora se întâlnesc în treimile superioare și mijlocii ale versanților cu diferite înclinări, mai rar pe culmi.

Vegetația sub care s-au format pseudorendzinele aparține zonei forestiere, cu precădere a pădurilor de cvercinee (stejar, gorun), dar în arealul lor se întâlnesc și pajiști secundare (fânețe, pășuni).

Materialul parental, relativ ușor alterabil, favorizează formarea unor soluri relativ profunde și cu conținut scăzut de schelet, de textură mijlocie și carbonați pe profil.

Fertilitatea și utilizarea acestora:

Pseudorendzinele sunt în general soluri forestiere sau agricole, cu potențial productiv mijlociu. Datorită prezenței carbonaților, sărurile fosfatice pot trece în combinații greu solubile, puțin accesibile vegetației.

9.2.3. CAMBISOLURI (Districambosoluri)

Apar pe versanții cu înclinare moderată sau puternică, mai ales pe cei cu expoziție nordică, din partea sud-estică și estică a masivului, la altitudini cuprinse între 600 m și 1500 m.

Materialul parental este reprezentat cu precădere de depozitele de pantă (deluvii, depozite detritice de pantă etc.), provenite din dezagregarea și alterarea rocilor calcaroase în condițiile unui climat umed și răcoros, caracterizat prin temperaturi medii anuale de 3 – 4⁰C și precipitații cuprinse între 800 și 1400 mm.

Formațiile vegetale care se dezvoltă pe acest tip de sol sunt reprezentate de păduri (fag, fag în amestec cu conifere, conifere), la baza cărora cresc diferite specii ierboase acidofile (*Luzula luzuloides*, *Deschampsia flexuosa*, *Oxalis acetosella*, *Asperula odorata*, *Alium ursinum* etc.).

Caracteristici morfologice: profil Ao-A/B-Bv-C sau R.

Orizontul Ao, de 5 – 15 cm grosime, are culoare brun foarte închis-brun cenușiu foarte închis în stare umedă și brun cenușiu-brun cenușiu închis în stare uscată, structură glomerulară bine dezvoltată, este friabil în stare umedă, moderat coeziv în stare uscată, slab plastic, slab adeziv și conține rădăcini subțiri frecvente și rădăcini lemnoase.

Orizontul A/B, gros de 10 – 15 cm, brun, cu pete difuze brune cenușii foarte închise în stare umedă, are o structură poliedric-subangulată mică-grăunțoasă, este friabil în stare umedă, moderat coeziv în stare uscată, slab plastic, slab adeziv, conține rădăcini ierboase și lemnoase.

Orizontul Bv, cu grosimi de 20 – 70 cm se subdivide frecvent în două suborizonturi: *Bv₁*, de 10 -25 cm, brun în stare umedă și brun pal-brun foarte pal în stare uscată, are o structură poliedric-subangulată mediu dezvoltată, este friabil în stare umedă, moderat coeziv-dur în stare uscată, slab plastic, slab adeziv, prezintă adesea canale de rădăcini cu coprolite și rădăcini subțiri frecvente; *Bv₂*, de 15 – 35 cm grosime, culoare brun-brun pal în stare umedă și brun foarte pal în stare uscată, structură poliedric-subangulată mare, este slab moderat-compact, friabil-ferm în stare umedă, dur în stare uscată, slab plastic, slab adeziv și prezintă, de asemenea, canale de rădăcini cu coprolite și rădăcini subțiri frecvente.

C apare frecvent la 65 – 70 cm, este gălbui-pal în stare umedă, nestructurat, masiv și conține numeroase fragmente de rocă. Fiind soluri bogate în azot, dar sărace în fosfor și potasiu, sunt folosite doar în silvicultură și pentru pășuni.

9.2.3.1. Solurile brune acide (Bo) - răspândite în sud-estul și estul parcului.

Solurile brune acide sunt soluri cambice oligobazice, slab diferențiate textural, având textura mijlocie sau grosieră și prezentând culori cu valori și crome > 3,5 la materialul în stare umedă, cel puțin în interiorul agregatelor structurale.

Condiții fizico-geografice:

Clima arealului cu soluri brune acide se caracterizează în regiunea montană superioară prin temperaturi medii multianuale de 3 – 4⁰C și precipitații medii anuale care depășesc 1000 mm. În părțile inferioare ale zonei de răspândire, temperaturile medii pot atinge valori de 6 – 7⁰C, iar media anuală a precipitațiilor se menține în jurul valorii de 800 mm. Evapotranspirația potențială este evident depășită de cantitatea de precipitații, ceea ce justifică încadrarea la regimul percolativ și, pe alocuri, chiar intens percolativ.

Materialul parental pe care s-au format solurile brune acide este reprezentat cu precădere de depozitele de pantă (deluvii, depozite detritice de pantă etc.) provenite din dezagregarea și alterarea rocilor magmatice acide, metamorfice și chiar sedimentare (conglomerate, gresii).

Relieful caracteristic este cel montan, cu versanții moderat până la puternic înclinați și cu diferite expuneri.

Vegetația sub care s-au format solurile brune este alcătuită din păduri de fag, fag în amestec cu conifere și din păduri de conifere, toate aceste formații vegetale prezentând și o floră acidofilă.

Fertilitatea și utilizarea acestora:

În general sunt soluri forestiere, acide până la puternic acide. Pe ele se dezvoltă păduri de fag și fag în amestec cu rășinoase și se pot întâlni și pajiști secundare cu valoare nutritivă mijlocie, uneori superioară.

9.2.3.2. Solurile brune feriiluviale (BO, Bfe) - se întâlnesc pe latura vestică, nordică și nord-estică a parcului.

Solurile brune feriiluviale sunt soluri fără orizont eluvial, având drept orizont de diagnostic orizontul Bs de nuanțe ruginii.

Condiții fizico-geografice de formare:

Condițiile climatice din arealul solurilor brune feriiluviale se caracterizează prin temperaturi medii anuale de 3 – 4⁰C și precipitații medii anuale ce depășesc 1000 mm. În general, climatul este rece și umed, cu sezonul de vegetație mai scurt și regim hidric de tip percolativ până la intens percolativ.

Materialul parental este alcătuit din depozite de pantă scheletice provenite din roci predominant acide.

Relieful montan în care evoluează solurile brune feriiluviale este alcătuit din forme cu diferite înclinări (versanți slab înclinați, de obicei umbriți, suprafețe de eroziune situate frecvent sub 1800 m, culmi late cu înclinări reduse etc.).

Vegetația caracteristică solurilor brune feriiluviale este reprezentată din păduri de rășinoase sau rășinoase cu fag, cu floră acidofilă (*Luzula*, *Soldanella*, *Vaccinium* și mușchi verzi ca *Hyloconium*, *Dieronum* etc.). Apar, de asemenea, și sub asociații de jneapăn.

9.2.4. SPODISOLURI

9.2.4.1. SPODISOLURI (Prepodzoluri)

Apar pe latura vestică, nordică și nord-estică a masivului, pe culmi și pe versanți cu diferite expoziții, la altitudini cuprinse între 1400 m și 1600 m, uneori în asociere cu districambisolurile, pătrunzând și în aria podzolorilor, până la 1700 m.

Materialul parental (eluvio-deluvial) rezultă din dezagregarea și alterarea calcarelor, în condiții de climat rece și umed (temperaturi medii anuale de 3 – 4⁰C și precipitații de 1000-1300 mm). Vegetația caracteristică este cea forestieră (păduri de molid), de pajiști secundare cu *Agrostis rupestris*, *Festuca spina*, *Anthoxanthum odoratum*, *Hieracium alpinum*, *Luzula luzuloides*, *Vaccinium myrtillus*, *Rhododendron kotschyi*, *Oxalis acetosella*, *Dryopteris spinulosa* sau de jnepenișuri.

Caracteristici morfologice: profil Au (Aou)-Bs-R sau C moderat dezvoltat.

Orizontul Au (Aou), cu grosimi de 5 – 10 cm, de culoare brun cenușiu foarte închis în stare umedă și brun cenușiu închis în stare uscată, are structură poliedric-subangulată mică, slab dezvoltată, este foarte friabil în stare umedă și ușor dur în stare uscată, poros, cu grăunți de cuarț și fragmente mici de rocă.

Orizontul Bs, de 20 – 50 cm grosime, brun-gălbui cu nuanțe roșcate în stare umedă în partea superioară și mai deschis în partea inferioară a orizontului, are structură poliedric-subangulată mică,

este foarte friabil în stare umedă, devenind ușor dur în stare uscată, conține foarte multe fragmente mici de rocă.

Orizontul C, de 20 – 30 cm grosime, are culoare brun-gălbuie în stare umedă și gălbuie-brună în stare uscată, masiv astructurat, necoeziv, cu multe fragmente de rocă.

Prepodzolurile au, în general, o textură nisipo-lutoasă sau luto-nisipoasă nediferențiată pe profil. Conțin sub 20% argilă și mult schelet (5-20% din masa solului).

Au fertilitate mică, dar corespunzătoare utilizării silvice, în special pentru păduri de molid și pin sau pentru pajiști. Pentru îmbunătățirea pajiștilor se recomandă îngrășarea prin târlire, aplicarea de amendamente și fertilizare complexă.

9.2.4.2. SPODISOLURI (Podzoluri)

Sunt soluri puternic acide, specifice subetajului molidului și etajului jneapănului. Se dezvoltă pe suprafețe cu aspect de platforme structurale, coame, versanți, la peste 1800 m altitudine. Materialul parental este provenit din dezagregarea și alterarea calcarelor în aceleași condiții de climat rece și umed care determină și formarea prepodzolurilor.

Vegetația specifică este formată din păduri de molid, molid și brad, fag, vegetație ierboasă cu *Vaccinium myrtillus*, *Caluna vulgaris*, *Bruckentalia spiculifolia*, *Saldonella montana* și vegetație specifică pajiștilor alpine, cu *Festuca supina*, *Agrostis rupestris*, *Nardus stricta*, *Campanula alpina*, *Poa media*, *Ranunculus montanus*, *Hieracium alpinum* etc.

Carcateristici morfologice: profil Aou-Es-Bhs-Bs-R, moderat dezvoltat.

Orizontul Aou: grosimi de 6 – 10 cm, brun foarte închis, cu grăunți de silice cenușiu deschis în stare umedă și brun cenușiu foarte închis-brun foarte închis cu grăunți de silice cenușiu deschis în stare uscată, este nestructurat, foarte friabil în stare umedă, slab coeziv în stare uscată, neplastic și conține rădăcini ierboase și lemnoase subțiri.

Orizontul Es: de 10 – 15 cm grosime, cenușiu-brun deschis în stare umedă și cenușiu deschis în stare uscată, nestructurat, foarte friabil în stare umedă, slab coeziv în stare uscată, neaderent, conține rădăcini fine frecvente și material scheletic (30%).

Orizontul Bhs, de 5 – 8 cm grosime, brun-brun închis în stare umedă și brun în stare uscată, nestructurat, este friabil în stare umedă, ușor dur în stare uscată, slab coeziv; conține material scheletic în proporție de 30%.

Orizontul Bs se subdivide în două suborizonturi: Bs_1 , de 15 – 20 cm grosime, roșcat-gălbui în stare umedă, brun intens-roșcat gălbui în stare uscată, nestructurat, friabil în stare umedă, neaderent, conține 40% material scheletic; Bs_2 , de 12 – 15 cm grosime, gălbui roșcat, nestructurat, friabil în stare umedă, slab coeziv în stare uscată, neaderent, conține 50% material scheletic.

Orizontul R apare frecvent la 70 – 80 cm, cu grosimi de 20 – 25 cm, prezintă aceleași culori ca și orizontul de deasupra; conține material scheletic în proporție de 75-80%.

Fiind soluri cu conținut redus de substanțe nutritive, podzolurile nu pot fi utilizate decât pentru pășiști (fertilizate cu azot, fosfor, potasiu și îngrășăminte organice). Rar, apar și sub pădurile de molid.

9.2.5. UMBRISOLURI (Humosiosoluri)

Apar pe platourile montane și pe versanții slab înclinați, la altitudini mai mari de 1800 m. Materialul parental este alcătuit din produsele de dezagregare-alterare a rocilor silicatică necarbonatice (gresii, conglomerate, roci eruptive, diferite șisturi cristaline). Clima este foarte rece și foarte umedă, caracterizată prin temperaturi medii anuale de -2°C și prin rezerve hidrice de circa 1300 – 1400 mm. Vegetația este reprezentată de asociații de *Carex curvul*, *Festuca rebra*, *Nardus stricta* și de arbuști: *Salix herbacea*, *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Pinus mugo*, *Juniperus communis*.

Caracteristici morfologice: profil de tip Au-A/R-R sau Au (Aou)-A/C-C.

Orizontul Au (Aou) are grosimi de 15 – 25 cm, culoare brun foarte închis în stare umedă și brun cenușiu foarte închis în stare uscată; conține material organic humificat, segregabil de partea minerală silicatică, este astructurat și afânat.

Orizontul A/R (A/C), cu grosimi de 15 – 25 cm, conține material organic segregabil de partea minerală, este astructurat și afânat.

Orizontul R (C) apare frecvent la adâncimi de 50 – 60 cm și este alcătuit din produsul de dezagregare al rocii parentale.

Humosiosolurile au, de regulă, textură nisipoasă și conțin material scheletic frecvent.

Au, în general, fertilitate redusă, determinată de conținutul mare de schelet și redus în substanțe nutritive minerale, la care se adaugă volumul fiziologic redus. Sunt utilizate cu randament pentru pășuni și fânețe naturale, mai ales dacă li se aplică amendamente și îngrășăminte.

9.3. CONCLUZII

În ansamblu, între solurile Parcului Național Buila-Vânturarița, predominante sunt rendzinele, datorită configurației calcaroase a masivului.

În etajul fagului se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajiști alpine și de pădure, cu reacție acidă și grade diferite de podzolizare.

În etajul coniferelor se întâlnesc soluri podzolice, brune acide și podzolice humico-feriiluviale.

În crăpăturile stâncilor se întâlnește sol turbos, pe care s-au instalat specii cu adaptări speciale - hasmofite.

În lungul văii Bistrița se întâlnesc soluri aluviale.

CAPITOLUL X TURISMUL

10.1. CARACTERE GENERALE

Masivul Buila-Vânturarița, prin potențialul său deosebit, întrunște condițiile optime dezvoltării și practicării turismului în diferite forme: turism montan, turism științific, agroturism, turism cultural, turism monahal, etc. Deși infrastructura nu este dezvoltată decât în mică măsură, există totuși un minim necesar desfășurării activităților turistice. Cu toate această insuficiență a infrastructurii, zona este foarte căutată și vizitată de turiști.

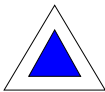
Din punct de vedere al infrastructurii existente zona dispune de:

- rețea de drumuri de acces destul de bine pusă la punct, cuprinzând drumul național 67 Râmnicul Vâlcea – Târgu Jiu, care trece prin sud-vestul masivului, la mică distanță de acesta, drumul județean Râmnicul Vâlcea – Olănești, drumurile comunale asfaltate care se ramifică din aceste principale artere spre localitățile Costești (Bistrița și Pietreni), Bărbătești și Cheia, rețeaua de drumuri forestiere axată pe văile râurilor Bistrița, Costești, Otăsău, Cheia și Olănești și o rețea destul de bine pusă la punct de trasee turistice amenajate și marcate corespunzător.

- rețeaua unităților de cazare cuprinde unități hoteliere în Râmnicu Vâlcea, Băile Olănești și Horezu, câteva pensiuni turistice în localitățile Horezu, Costești, Bărbătești, Cheia și Olănești, precum și de unități de cazare la standarde ridicate în mănăstirile Bistrița și Horezu și mai modeste în toate celelalte. În zona montană nu se află decât un singur refugiu turistic, cel de la Curmătura Builei, unde se poate dormi în condiții de bivouac, ca și în stâncile și cantoanele silvice. Locuri de campare sunt numeroase, fără a fi însă amenajate corespunzător.

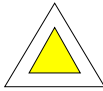
- obiectivele turistice sunt deosebit de numeroase, atât cele naturale, cât și cele cultural-istorice.
 - naturale: cheile Bistriței, Costeștilor, Cheii, Olăneștilor, circa 90 peșteri, creasta masivului cu formele de relief deosebite și peisaj atractiv, muzeul trovanților, etc.
 - antropice: mănăstirile Horezu, Bistrița, Arnota, Pătrunsa, Pahomie, Iezer, Jgheaburi, Bradul, Frăsinei, numeroase biserici din secolele XV-XX, muzee, case vechi, tradiții și obiceiuri păstrate încă, destul de puțin alterate, etc.

10.2. Trasee turistice

1		<p>Mănăstirea Bistrița – Cheile Bistriței – Între Râuri (comun traseul 2)– Valea Cuca – Plaiul Zănoaga – Curmătura Rodeanu (racord cu traseul crestei principale a Munților Căpățâanii)</p> <p>Timp de mers: - vara: 4 ½ - 5 ½ ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: I.F. Între Râuri, stânila din Curmătura Rodeanu</p>
----------	---	--

De la Mănăstirea Bistrița se urcă 4,3 km pe Valea Bistriței, în lungul drumului forestier, până în punctul „Între Râuri”, la bifurcația drumurilor forestiere Gurghiu și Bistrița.

De la bifurcație se pornește pe drumul de pe Valea Bistriței (dreapta). La trei minute de mers se lasă la dreapta ramificația traseului 2 (marcaj triunghi galben). După aproape 4 km de la punctul „Între Râuri” se trece de fosta cabană I. F. Bistrița, iar după încă 500 m se părăsește drumul urcând pe poteca din stânga. Se traversează Pârâul Cuca, urcând la obârșia lui. Sus în culme este un foisor de vânatoare și după vârful Cuca se ajunge „La Șipote” (izvor). De aici, poteca urcă din greu pe culmea împădurită trecând prin vecinătatea unui canton pastoral, iar mai sus pe la o stână. Înainte de vârful Zănoaga (1662 m) se urcă stâncăriile numite „Treptele Tribunalului” și se iese în golul alpin. Curând se ajunge în dreptul stânei Zănoaga (saivan). De aici, pornesc două poteci spre culmea principală. Cea din dreapta duce, prin pădure, spre curmătura Zănoaga (1741 m). Traseul străbate, timp de 20 min., poiana și pâlcuri de pădure până la poteca de culme marcată cu bandă roșie, potecă ce pătrunde în Poiana Rodeanu, apoi se abate la stânga, coborând la stânele din Curmătura Rodeanu (1628 m).

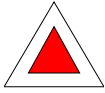
2		<p>Mănăstirea Bistrița – Cheile Bistriței – Între Râuri (comun cu traseul 1) – Valea Târniciorului – Curmătura Arnota (888 m) – Plaiul Netedu – Vârful Netedu – Curmătura Lespezi (racord traseul 17) Timp de mers: - vara: 5 – 5 ½ ore - iarna: nu se recomandă Locuri de adăpost: I.F. Prislop</p>
---	---	--

De la Mănăstirea Bistrița, spre nord, pornește un drum forestier. Valea se îngustează brusc și pereții vineții de calcar încearcă să închidă calea. Traseul comun cu marcaj triunghi roșu (traseul 1) trece prin dreptul peșterii Grigore Decapolitul. Cheile Bistriței, lungi de circa 1,5 km, sunt strâmte, dar foarte frumoase. Valea se lărgeste treptat, stâncile distanțându-se. După ce se trece printr-o poiană cu fânețe se ajunge la confluența pâraielor Gurghiu cu Bistrița, loc numit și „Între Râuri” (4,3 km, circa 670 m altitudine), unde se află două cabane, construcția unei hidrocentrale și mai multe clădiri mici. La circa 3 min. de mers pe drumul de pe Valea Bistriței (dreapta) traseul părăsește firul văii. Acesta cotește la dreapta în urcuș, părăsind valea. După circa 25 min. pe un drum forestier foarte abrupt, se ajunge în Curmătura Arnota, lângă un castel de apă al conductei de captare pentru hidrocentrală (circa 800 m), de unde se deschide o priveliște frumoasă spre Muntele Cacova și vârful Cârliga, deasupra Cheilor Costeștilor. De aici, traseul continuă spre nord, pe poteca de pe culme (Plaiul Netedu). Din Șaua Gura Plaiului (circa 1430 m) se deschide panorama spre abruptul Builei. Urmează un urcuș pronunțat pe mijlocul Culmii Netedu până în vârful Gura Plaiului (1510 m). La dreapta, o potecă nemarcată duce spre stâna Netedu și cantonul de vânătoare Netedu.

Plaiul Netedu se așterne golaș spre nord cu pante ușoare, conferind largi perspective spre Plaiul Lespezi, Curmătura Comarnice și abruptul Buila-Vânturarița.

Culmea devine un vast platou. Poteca se îndreaptă către dreapta. Ocolește vârful Netedu (1757 m) pe la est, traversând capul Muchiei lui Ignat până la Curmătura Lespezi (1610 m), unde apare poteca marcată cu bandă albastră (traseul 17). După 10 min., în lungul potecii traseului 17, spre nord, se află refugiul Lespezi (circa 1640 m).

3		<p>Satul Pietreni (racord traseul 4) – Cheile Costești – I.F. Prislop – Plaiul Netedu – Vârful Netedu (1757 m) – Vârful Lespezi (1822 m) – Curmătura Govora (1610 m) Timp de mers: - vara: 8 - 9 ore - iarna: greu accesibil Locuri de adăpost: I.F. Prislop</p>
---	--	--

4		<p>Cabana Cheia (racord traseele 10, 11, 13, 14, 16, 17) – Curmătura Comarnice (racord traseele 10, 17) – Poiana Frumoasă (racord traseul 9) – La Troiță (racord traseul 5) – Muntele Cacova (racord traseul 8) – Poiana Scărișoara (racord traseul 5) – Valea Pârâului Sec (Valea Morii) – Satul Pietreni (racord traseul 3) Timp de mers: - vara: 7 - 8 ore - iarna: nu se recomandă Locuri de adăpost: adăpostul din Poiana Scărișoara, stânila din Cacova, refugiul La Troiță</p>
---	--	---

Acest traseu traversează versanții nord-vestici ai Masivului Buila-Vânturarița și face legătura între diversele poteci de acces la creastă. Priveliștea care ni se dezvăluie chiar de pe potecă este minunată.

Poteca, marcată cu triunghi roșu (comună cu banda albastră și punct galben), urcă puțin pe malul drept al Pârâului Comarnice, apoi se abate la dreapta pe Muntele Comarnice. La circa 1320 m, ajunge în Poiana „Cu Bulbuce”. Urcușul continuă pe versantul muntelui împădurit; se trece o poieniță și se ajunge la Poiana Comarnice, loc unde se ramifică traseul 10 (punct galben). Se urcă prin pădure până pe culme, în Curmătura Comarnice, unde se ajunge după 2 ½ – 3 ore de la plecare.

Din Curmătura Comarnice (1525 m), poteca coboară pieziș prin pădure (sud-vest) spre izvorul Pârâului Piscu cu Brazi. Sus, pe creastă, se înșiră turnuri, jgeaburi, grohotișuri albe, ce se prăvălesc până în apropiere de potecă. De la pârâu se urcă pieziș, prin pădure, până la Piscu cu Brazi. După o curbă se iese în Poiana Frumoasă (circa 1530 m), un gol de munte cu priveliști largi spre vârful

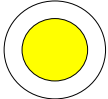
Vioreanu, trigoanele Ștevioara, cât și spre muchiile prelungi, spre culmea Căpățânii. La o lespede mare de calcar, aflată cu circa 40 m mai sus de potecă, se vede marcajul punct albastru (traseul 9).

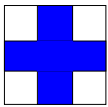
Din Poiana Frumoasă se atinge din nou limita molizilor, care îmbracă versanții unei văi ce trebuie traversată, și se ajunge în Poiana de Piatra (circa 1610 m), dominată de colțul Ștevioarei și de abruptul vârfului Buila. Poteca traversează în curmeziș poiana și coboară în serpentine spre pădure. În dreapta se vede un plai și stâna Curmătura (ramificație a potecii).

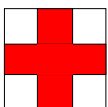
Poteca se menține pe curba de nivel prin pădurea de fag, apoi intră în zona defrișată a bazinului Pârâului Curmătura. În dreptul Curmăturii Builei, un pâlț de molizi dau frumusețea locului până „La Troiță”, unde este un izvor și un adăpost. Aici este intersecția cu traseul 5 (punct galben).

De „La Troiță” poteca străbate coastele Muntelui Piatra, ocolind abrupturile printr-o largă buclă prin pădure. Iese la gol, pe Muntele Cacova, la Izvorul Cacova, în punctul de ramificație cu traseul 8 (punct roșu).

Se coboară pe versant, se traversează un vâlcet sec și se ajunge în Poiana „La Văcărie”. Se urcă la stânga și, prin pădurea de fag, se ajunge aproape de culmea muntelui, unde se traversează de pe versantul nord-vestic pe cel sud-estic al Masivului Buila-Vânturarița. Se coboară panta lentă a muntelui, traversând Poiana Șoprul Țolii (circa 1175 m), unde se află o stână. De aici, se coboară pe o culme împădurită până într-o nouă poieniță, unde traseul părăsește culmea și se abate la stânga, în pădure, în lungul unui vâlcet sec. Mai jos se coboară pe partea dreaptă a văii, unde poteca se strecoară pe brână. Aici se află intersecția cu traseul 5 (punct galben). Se ajunge din nou pe muchie și în șaua din Poiana Scărișoara (privește spre Muntele Cozia), unde se află și o troiță cu izvor. La 80 m mai jos poteca clară continuă pe culme spre Bărbătești (traseul 5), iar traseul coboară la dreapta în Valea Pârâului Sec, la drumul forestier. De aici mai sunt circa 2,5 km de coborâre până în satul Pietreni.

5		<p>Comuna Bărbătești (racord traseele 6, 7) – Dealul Siliștea – Poiana Scărișoara (racord traseul 4) – Schitul Pătrunsa (racord traseul 7) – Curmătura Builei (racord traseele 5, 8, 9) – La Troiță (racord traseul 4) – Valea Costești – I.F. Prislop</p> <p>Timp de mers: - vara: 5 – 5 ½ ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: refugiul Curmătura Builei</p>
---	---	---

6		<p>Comuna Bărbătești (racord traseele 5, 7) – Valea Otăsăului – Valea Bulzului (racord traseul 5) – Țucla – Curmătura Builei (racord traseele 6, 8, 9)</p> <p>Timp de mers: - vara: 3 – 4 ore - iarna: greu accesibil</p> <p>Locuri de adăpost: refugiul Curmătura Builei</p>
---	---	--

7		<p>Satul Cheia – Schitul Iezer – Valea Cheia – Valea Comarnice – Schitul Pahomie (racord traseele 9, 10) – Schitul Pătrunsa (comun cu traseul 6, racord traseul 5) – Valea Otăsău – Comuna Bărbătești (racord traseele 5, 6)</p> <p>Timp de mers: - vara: 6 ½ - 7 ½ ore - iarna: 9 – 10 ore</p> <p>Locuri de adăpost: Schitul Pătrunsa, Schitul Pahomie, Schitul Iezer</p>
---	---	---

Pe latura sud-estică, creasta Buila-Vânturarița are ca puncte de acces localitățile Cheia și Bărbătești, legate prin marcaje de cruce roșie (provenit dintr-un marcaj inițial bandă roșie). Acest traseu, pe lângă frumusețea sa, face legătura cu traseele de urcuș spre Curmătura Oalelor, Șaua Ștevioara și Curmătura Builei.

Folosim aproape în întregime drumul forestier de pe Cheia, pe o lungime de circa 9 km, și cel de pe Comarnice, încă 3,5 km.

Din satul Cheia (340 - 480 m), traseul merge pe șosea, iar de la ultimele case, pe drumul forestier; valea îngustă și întortocheată se lărgeste puțin, după aproape 5 km, la schitul Iezer (circa 450 m altitudine), așezat la poalele Plaiului lui Pahomie; depășește pe rând gura Văii Capului și Gura Văii Lunga. În față avem priveliștea spre crestele pleșuve ale culmilor Vânturarița și Vioreanu. După 7-8 km depășim Valea Cracu Tisei, apoi intrăm într-un scurt defileu, în care pârâul Cheia se repede pe praguri

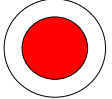
ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

stâncoase, amintind genunile de sub Stogșoare. După mai bine de 2 ore de urcuș ajungem la confluența cu râul Comarnice sau Izvorul Frumos (circa 680 m), lângă o troiță.

Traseul intră pe Valea Comarnicele din Cheia, pe drumul forestier, având în față priveliștea pereților Vioreanu, care, de aici, par inaccesibili. După ce depășim o poiană, ajungem la Cascada Izvorul Frumos, splendidă apă ce răzbate din carstul Vioreanu. Trecem apa și sosim la poarta schitului Pahomie (820 m), situat într-un loc deosebit de sălbatic. Schitul Pahomie a fost construit într-o primă formă în anul 1684 de monahul Pahomie. Pictura actuală aparține pictorului Stan Hermeneanu.

Drumul ocolește schitul pe la sud, traversează un izvor, apoi urcă prin poieni aproape 10 min. până la „Muchia Frumoasă”, loc unde se află și ramificația traseului 9 (circa 930 m altitudine).

Drumul, deși nu se apropie prea mult de stâncărie, oferă priveliști frumoase spre toate văile din abrupt. Coborâm pe versantul sud-vestic, traversând firicele de apă, și urcăm pe culmea Piciorul Mărului. Aici drumul coboară la un alt pâraiaș. Coborâm panta, ocolind mocirlele de la Izvorul Mărului. După ce traversăm culmi împădurite sau poienițe, locuri deosebit de frumoase dominate de vârful Buila, lăsăm spre stânga o potecă la stână, trecem printr-o înșeuare, apoi printre fânețele din preajma Muntelui Pătrunsa și pe lângă șipotul din poiană, unde se află Schitul Pătrunsa (980 m). După circa 150 m, poteca ajunge pe piciorul povârnit și golaș al Muntelui Albu, loc în care se desprinde, spre nord-vest, firul traseului 5. Din șaua din Pătrunsa, poteca urcă pe „gâlma” dealului, oferind cea mai plăcută imagine asupra Țuclei. Coborâm, fără complicații de orientare, pe muchia împădurită până la circa 600 m altitudine, la apa Otăsăului, la drumul forestier. Mai jos cu 50 m, Otăsăul primește afluent pe Pârâul Mărului. De aici, drumul se menține pe lângă apa ce curge molcom, trece pe malul stâng, ocolind pe sus micul defileu al Otăsăului cu cascade și praguri. Coboară lângă apă și trece pe malul drept în poiana de la Gura Tisei. La troiță (izvor) trece podul peste Otăsău și intră în Bărbățești.

8		<p>Muntele Cacova (racord traseul 4) – Vârful Piatra (1643 m) – Curmătura Builei (racord traseele 5, 6, 9) – Vârful Vioreanu (1866 m) – Vârful Vânturarița I (1885 m) – Curmătura Din Oale (racord traseul 10)</p> <p>Timp de mers: - vara: 5 ½ - 6 ore (Vârful Vioreanu – Curmătura din Oale: traseu alpin - 1B) - iarna: nu se recomandă, interzis în porțiunea Vârful Vioreanu – Curmătura Din Oale</p> <p>Locuri de adăpost: refugiul Curmătura Builei</p>
---	---	--

Din Cacova urcăm direct spre vârful Piatra pe Culmea Pleșuvă. Poteca dispune o bună bucată din urcuș, așa că marcajul se aliniază la marginea abruptului, care se formează spre stânga (nord-vest).

După o oră se ajunge în imediata apropiere a vârfului Piatra. În timpul urcușului, mergând pe lângă abrupt, se observă o priveliște splendidă asupra zonei accidentate de vest a Builei - Ștevioarei - Vânturariței. Urcușul se termină în apropiere de platoul alpin al vârfului Piatra (1643 m). Priveliștea din vârf este foarte frumoasă. Dincolo de adâncul Văii Costești se înalță șirul plaiurilor sudice ale Căpățâniilor: munții Zănoaga și Netedu, apoi culmile înalte Zmeurețul și Lespezi. Spre sud se văluiesc la nesfârșit dealurile subcarpatice. Din vârf traseul continuă pe creasta pietroasă, spre nord, în lungul marilor abrupturi. După aproape 5 min. ajungem la marginea unei mari rupturi de pantă, care barează calea din trei părți: în stânga, înainte și în dreapta, prăpăstii adânci lasă impresia că ne înfundăm. Cam la 150 m în adânc, spre Curmătura Buila, se vede o construcție de bârne la marginea pădurii - refugiul Curmătura Builei (Refugiul Popii), transformat vara în stână - și o stână. Ca să coborâm până acolo trebuie să alegem una din cele două variante prin hornuri, numite de către ciobani hududăuri sau hoage. Cel mai accesibil dintre hornuri este cel vestic, numit „Bucinișul Mare”. Poteca reapare abia în buza superioară a hududăului și se lasă în serpentine strânse între pereții răcoroși până către mijlocul hornului, unde dispune între lespezi și grohotiș mărunț. Mai jos, hududăul se lățește pe panta ierboasă și debușează pe culmea îngustă a Curmăturii Buila (1540 m).

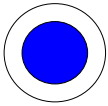
În extremitatea de nord-est a crestei Buila-Vânturarița, unde circulația turistică și pastorală este mai slabă, pot fi întâlnite vipere.

De la refugiu, poteca urcă pieptiș prin poiană spre nord-est. După 5 min. prin pădure ea cotește la dreapta, spre gol, la marginea căreia traversează o strungă. O priveliște atrăgătoare se desfășoară spre sud, către Clăia Țucla, pereții hornurilor și vârful Piatra. Din strungă, direcția de mers se schimbă spre stânga, poteca apropiindu-se din nou de creastă. Răzbind pe platoul Muntelui Albu, poteca se răsfire în fire greu de urmărit. Pe stânga, pe măsură ce urcăm paralel cu creasta, se adâncește un mic canion relativ adânc, prelungit până sub streășina vârfului Buila (1849 m). Spre nord-est, muchia de calcar devine din ce în ce mai accidentată, iar piscurile tot mai ascuțite. În imediata vecinătate se ridică semeț vârful Ștevioara cu profil triunghiular, despărțit de Buila printr-o șa înaltă (circa 1780 m) (marcaj punct albastru). Din adâncitura acestei șei se formează, la vest, un horn strâmt și aproape vertical. Urcușul spre vârful Ștevioara I (1847 m) se face chiar pe muchie, de unde se relevă și cea mai frumoasă

privești. Imediat la nord se află vârful Ștevioara II (1843 m). La baza pereților, dincolo de pânzele de grohotiș, se zărește „Poiana de Piatră” și poteca traseului 4 (triunghi roșu). Din vârful Ștevioara II urmează o coborâre destul de rapidă până în șaua nordică, Șaua Vioreanu (circa 1790 m).

Din Șaua Vioreanu se ridică vârful Vioreanu, cel mai interesant, mai accidentat, dar și cel mai prielnic loc de adăpost pentru vipere. Urcușul din șa este relativ greu. Între piscul sudic ascuțit și vârful nordic se intercalează o strungă de la care „cade” un perete. De la aceasta se desprind pereți, muchii și hornuri, care brăzdează muntele. Priveliștea deschisă nu este reținută decât spre nord-est de vârful Vânturarița. De la îndepărtatul Parâng, peste toată culmea Munților Căpățâanii și până la turlele cetăților Narățului, totul se derulează ca un film.

Creasta calcaroasă Buila-Vânturarița coboară spre „Arcada Vioreanu”, spintecătura Vânturariței, vârful Vânturarița I. Din Curmătura Din Oale mai saltă o dată în piscul Vânturarița II și se sfâșie prin Claia Strâmbă în Cheile Recea. Tot acest sector, deși marcat, are caracter alpin și nu este indicat drumeților neantrenați.

9		<p>Schitul Pahomie (racord traseele 7, 10) – Șaua Ștevioara (racord traseul 8)– Poiana Frumoasă (racord traseul 4) – La Troiță – Curmătura Builei (racord traseele 5, 6, 8)</p> <p>Timp de mers: - vara: 4 - 4½ ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: stâna Ștevioara, Curmătura Builei</p>
---	---	---

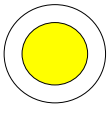
De la Schitul Pahomie pornim pe potecă (comun cu cruce roșie) în direcția schitului Pătrunsa (traseul 7). Traversăm un izvor, apoi urcăm prin pădure 10 min. până pe Muchia Frumoasă.

Traseul spre culme este foarte accidentat, uneori căpătând aspect alpin. Din punctul de ramificație urcăm circa 10 m diferență de nivel pe liziera pădurii, pe Muchia Frumoasă, și ocolim ușor la dreapta, în pădure. Traversăm un vâlcet, apoi trecem printr-o mică șa împădurită și ne apropiem de Vâlcetul Izvorul Frumos (sec), pe care urcăm asiduu, iar după aproape 2 ore ajungem la limita pădurii. Pe stânga se află o stână veche și una recent construită, din dreapta cărora firul întrerupt al potecii și marcajul conduc pe versantul din dreapta, printre molizi răzleți (muchia povârnită a Muntelui Vioreanu). În stânga abrupt. Firul hățişului trece pe brână la stânga, deasupra abruptului, și, printr-un urcuș dur spre dreapta, atinge creasta în Șaua Ștevioara (1790 m). În stânga se ridică trigonele Ștevioarei, iar în dreapta panta mare culminează în vârful Vioreanu (vezi traseul 8).

La marginea abruptului nord-vestic ce este închis pe trei laturi, o nișă înierbată lasă loc potecii firave (marcaj punct albastru), care merge pe la baza țăncurilor din povârnișul Ștevioarei, apoi cotește spre dreapta. Coborârea este dură pe panta presărată cu mici rupturi până la poteca vizibilă ce înconjoară Poiana Frumoasă, la 1530 m altitudine.

Intrând la stânga pe poteca ce înconjoară versantul nord-vestic al Masivului Buila-Vânturarița, traversăm o vale, apoi străbatem „Poiana de Piatră”. După o scurtă coborâre, traversăm izvoarele Ghelălăului pe curbă de nivel, apoi prin pădure și rariști sosim la răspântia potecilor de „La Troiță” (izvor).

De la steiul de deasupra troiței, stei pe care se află marcajul punct galben (spre Schitul Pătrunsa), părăsim poteca principală și urcăm în poienița de deasupra izvorului. Urcăm câteva serpentine prin pădurea rară de molid, apoi cotim la dreapta spre Curmătura Builei, străjuită de pereții Munților Piatra și Buila, unde reîntâlnim traseul 8.

10		<p>Cabana Cheia (racord traseele 4, 11, 13, 14, 16, 17) – Curmătura Comarnice (racord traseele 4, 17) – Curmătura Din Oale (racord traseul 8) – stâna Oale – Poiana Pahomie – Schitul Pahomie (racord traseele 7, 9)</p> <p>Timp de mers: - vara: 4 ½ - 5 ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: stâna Oale, Cabana Cheia</p>
----	---	--

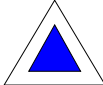
Traseul face legătura dintre versantul nord-vestic și cel sud-estic al crestei Masivului Buila-Vânturarița.

De la Cabana Cheia traseul urmează poteca și marcajele traseelor 4 și 17 (marcaje cu bandă albastră și triunghi roșu). Poteca urcă pe Muntele Comarnice, trece prin poiana „Cu Bulbuce” și, înainte de Curmătura Comarnice, în poiana unde se află resturile unei stâni, atinge punctul de ramificație spre Curmătura Din Oale. De la plecare până aici sunt necesare 2 ½ - 3 ore.

Mai întâi poteca reintră în pădure și coboară la Izvorul Comarnice (aprovizionare cu apă). Poteca firavă continuă prin pădure, urcând și apropiindu-se de marginea stâncăriilor, într-o zonă din ce în ce mai haotică. În stânga se ridică turla Vânturariței II, sprijinită de Claiă Strâmbă. La dreapta,

mase enorme de bolovani năruțiți căptușesc întortocheatele hățisuri ale Vânturariței Mari și ale Vioreanului. În această sălbăticie, poteca răzbate în Curmătura Din Oale (intersecție cu traseul 8).

Din curmătură, traseul coboară puțin spre sud, în poiană. Marcajul punct roșu se îndreaptă spre creastă (traseu alpin ușor), în timp ce traseul rămâne cu marcaj punct galben spre sud. Coborâm spre SSE la stână, de unde începem coborârea pe coastele abrupte ale Vânturariței Mari și Vioreanului, traversând patru râpe, consecutiv; urmează un urcuș, în cursul căruia ne însoțește pe stânga un abrupt; depășim pe sus zona de abrupt și trecem printr-o mică strungă, apoi coborâm treptat spre sud-est prin pădure, până într-o poieniță. La dreapta cotim în unghi drept și coborâm prin pădure, încă 10 min., până la poteca marcată cu cruce roșie (traseul 7). O luăm la dreapta și, după traversarea Izvorului Frumos, sosim la Schitul Pahomie (820 m).

11		<p>Satul Valea Cheii – Schitul Iezer – Valea Cheia (comun cu traseele 12, 13) – Cabana Cheia (pe Brâna Caprelor) (racord traseele 4, 10, 13, 14, 16, 17)</p> <p>Timp de mers: - vara: 4 ore - iarna: interzis pe Brâna Caprelor</p> <p>Locuri de adăpost: schitul Iezer, Cantonul Silvic Cheia</p>
12		<p>Satul Valea Cheii – Schitul Iezer – Valea Cheia (comun cu traseele 11, 13) – Cantonul Silvic Comarnice – Șaua Prislopel (comun cu traseul 13, racord traseul 14)</p> <p>Timp de mers: - vara: 3 ore - iarna: 4 ore</p> <p>Locuri de adăpost: Schitul Iezer, Cantonul Silvic Comarnice</p>

13		<p>Satul Valea Cheii – Schitul Iezer – Valea Cheia (comun cu traseele 11, 12) – Cantonul Silvic Comarnice – Șaua Prislopel (comun cu traseul 12, racord traseele 14, 15) – Curmătura Stogsoare (tunel) – Cabana Cheia (racord traseele 4, 11, 14, 16, 17)</p> <p>Timp de mers: - vara: 5 ore - iarna: 6 ore</p> <p>Locuri de adăpost: Schitul Iezer, Cantonul Silvic Comarnice</p>
----	--	--

		<p>Băile Olănești – Valea Olănești – I.F. Mânzu – Șaua Prislopel (racord traseele 12, 13, 15) – Curmătura Stogsoare – Cantonul Silvic Cheia (racord traseele 4, 11, 13, 16, 17)</p>
--	--	---

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

14		Timp de mers: - vara: 6 - 6 ½ ore - iarna: 8 - 9 ore Locuri de adăpost: I.F. Mânzu, Cantonul Silvic Cheia
----	--	---

Traseul face legătura între Băile Olănești și zona nord-vestică a Munților Buila-Vânturarița.

Traseul pornește din centrul stațiunii (430 – 520 m) pe șoseaua care urcă pe lângă parc spre „Izvorul nr. 24”. Traversează apa Olăneștilor și urcă panta până la șoseaua forestieră, pe malul stâng al văii. Din strâmtoarea văii, șoseaua se răsucește în buclă și iese în lunca Pietrișu. La circa 2 km depășește casele sanatoriului de copii Comanca, loc în care sosește și varianta șoselei pe la „Izvorul 24”. La pod întâlnim traseul 15. După poienile de lângă sanatoriu șoseaua trece pe malul drept. La km 3,3 se desprinde, peste râu, un drum de căruță spre Comanca. Pe stânga drumului sunt două izvoare cu apă slab mineralizată. Urmează cabana ocolului silvic Comanca, după care șoseaua trece, din cauza pereților abrupti, pe partea cealaltă. Din când în când se zăresc vârfurile stâncilor de pe Plaiul Icoanei sau de pe Plaiul Piatra Tăiată. Înainte de confluența cu Valea Radița, șoseaua pătrunde în cheile mijlocii, mai puțin spectaculoase, ale Văii Olănești. La gura Radiței este o priveliște deosebită spre Muntele Stogu.

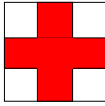
Approape de confluența celor două ape trecem pe malul drept al râului Olănești. Valea este strâmtă și din nou apar chei. Atenția este atrasă de șuvița cascadei Fântânele, iar, din curba șoselei, se deschide priveliștea spre coama de calcar a Stogului. Trecând pe malul stâng, șoseaua însoțește râul cu numeroase cascade. Muntele Alionte trimite un pinten abrupt, silind râul să se răsucească. Din dreapta, prin două jgeaburi, vin alți torenți. La km 9,5 valea se lărgește și dăm de cabana Mânzu (657 m, km 11,5). Aici este punct de alimentare cu apă. Părăsim șoseaua forestieră și râul urcând pe panta Muntelui Plaiul Prislopelului (vest). Urcăm malul abrupt, ocolind pepiniera pe la nord, și, mergând paralel cu firul izvorului Prislopel, după circa 15 min. de la șosea, ajungem în Șaua Prislopel (790 m), într-o poiană. Aici, lângă troiță, întâlnim poteca pe culme marcată cu cruce roșie (traseul 15). Vom evita marcajul cruce galbenă care coboară din Șaua Prislopel spre vest în sălbăticia Văii Cheia.

Din șaua apar pereții Vânturariței. Din Șaua Prislopel începe un urcuș susținut pe culme, spre nord, drum comun cu traseul 15 (cruce roșie), pe creasta ascuțită și stâncoasă a Muntelui Sterpu (908 m). Poteca oferă o neașteptată panoramă spre pereții Cheilor Recea, ca și spre clăile ascuțite ale Stogsoarelor. Poteca se menține strict lângă creastă și ajunge în șaua „La Lac”. Mai jos de șaua, în

frunziș, se află un izvor. De la șa traseul 15 continuă spre creastă, spre Muntele Stogu, iar traseul se abate treptat la stânga, spre Curmătura Stogșoarelor.

De la șa, poteca (ceva mai neclară) urcă la început direct spre NNV, pe mijlocul culmii; după circa 150 m începe să se abată ușor spre stânga, ocolind izvoarele seci ale pârâului Șeii. Ne apropiem de pereții Stogșoarelor, care apar în pădure cu ziduri inaccesibile; urcăm trei serpentine până în Curmătura Stogșoarelor (circa 1140 m), loc îngust situat între Stogșoare (abrupt mare în stânga) și Stogu, imensă piramidă de calcar.

Din curmătură, poteca coboară spre Valea Cheia, pe partea dură a versantului vestic, depărtându-se de peretele Stogșoarelor spre dreapta. Coborâm pe serpentine până ce panta se redresează în Valea Cheia. Ieșim din pădure la pârâu, trecem pe malul drept și la circa 200 m, la confluența cu Valea Comarnice, ajungem la Cabana Cheia (890 m).

15		<p>Cabana Cheia – Șaua Hădărău (racord traseul 16) – refugiul La Lac – Șaua Prislopel (racord traseele 12, 13, 14) – Pietrele lui Bot – Băile Olănești</p> <p>Timp de mers: - vara: 5 ½ - 7 ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: refugiul La Lac</p>
----	---	---

Acest itinerar este trasat numai pe culme, paralel cu valea Olăneștilor, și prezintă avantajul unor priveliști excelente spre abrupturile Builei și a munților din bazinul Olănești.

Părăsim valea în care se află Cabana Cheia, mai sus de gura Văii Comarnice, poteca traversând pârâul pe malul stâng și, prin pădure, ajungând într-o poieniță. Un culoar paralel cu pârâul amintește de terasamentul unei vechi linii de cale ferată. Poteca o ia la dreapta, perpendicular pe firul văii, spre panta împădurită. Dincolo de poiană încep serpentinele, între pantele Stogului și abruptul Stogșoarelor, până ce câștigă înălțimea de peste 300 m. După 1 - 1 ¼ oră de urcuș trecem printr-o poiană cu brusturi și ieșim în Curmătura Stogșoare (circa 1140 m). Din îngusta curmătură trecem pe versantul opus în serpentine strânse, apoi, pe lângă pereții Stogșoarelor, pornim spre stânga în direcția nord-est (potecă

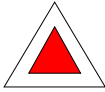

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

bună, marcaj bun). Traversăm coasta făgetului Stogului și, apropiindu-ne de culmea lui sud-estică, cotim spre dreapta până în Șaua „La Lac” (870 m).

Din Șaua „La Lac” poteca urcă circa 10 min., ocolind pe stânga vârful Sterpu (908 m), apoi intră pe creasta stâncoasă și îngustă, cu o priveliște minunată spre Stogșoare și Vânturarița. Urmează o coborâre precipitată printr-un culoar și o poiană până în Șaua Prislopel (790 m), răspântie de trasee și poteci.

Din șaua, poteca de culme reintră în pădure pe la vestul culmii. Urmează o mică șauă, un gurgui, o nouă șauă cu rariște și lespezi înierbate. Poteca ocolește pe la est un pisc din Muntele Calului (930 m), pe care-l depășește printr-o strungă. Revenim pe culme în Șaua Genunchiul Calului și urcăm prin pădure câteva serpentine până în vârful Genunchiul Calului (927 m). Din pisc poteca se frânge sub stâncărie și cotește pe brână, pe dreapta, într-o altă strungă spectaculoasă (905 m), cu priveliște spre culmile Buila și Vioreanu. Pe dosul muntelui, pantele cu ienupăr se înclină și silesc poteca la serpentine pentru a câștiga în stânga linia de culme. Ocolim la est Muntele Alionte, cu cioaca acoperită cu molid, și, apoi, coborâm ușor pe culmea Muntelui Pietra Tăiată. În răsărit avem priveliște interesantă spre „babele” din Plaiul Icoanei. Depășim vârful Pietrii (940 m) și ieșim la marginea unei imense zone defrișate. Pe latura sudică a zonei, mai jos de creastă, se află un refugiu de vânătoare, cu pridvor, adăpost bun pentru vreme rea. Poteca reintră în pădure, trece o șauă (circa 825 m) și trece și peste Pietrele lui Bot (stânci de gresie). La sud de acestea, dintr-un luminiș, poteca părăsește culmea, abătându-se pe versantul vestic al Pietrelor lui Bot. La prima culme evităm o potecă ce coboară la dreapta prin Plaiul lui Pahomie și traversăm o serie de izvoare. Revenim treptat la stânga, pe culme, trecem peste o lespede mare cu jgeab (punct de belvedere) și ocolim un gurgui împădurit pe la vest. Din șaua următoare poteca se abate spre dreapta în arc de cerc, până pe umărul Muntelui Gurguiata (poiană și troiță), cu izvor în apropiere. În stânga se vede o plantație de larice. Poteca trece pe fața estică, apoi coboară pe deasupra localității Gurguiata, pe lângă gardul plantației, fără să ajungă spre casele localnicilor. Din dreapta urcă un drum de căruță, care aproape atinge Șaua Gurguiata (circa 760 m). Traseul marcat părăsește definitiv culmea și se abate, pe lângă o casă singuratică, pe o potecă, mai întâi la un izvor, apoi prin pădure până în drumul forestier de pe Valea Olănești, în aval de podul de lângă sanatoriul de copii Comanca; de aici mai sunt 2 km până în Stațiunea Băile Olănești.

16		<p>Cabana Cheia (racord traseele 4, 11, 13, 14, 17) – Șaua Hădărău (racord traseul 15) – Muntele Stâna Bătrână (racord cu traseul crestei principale a Munților Căpățâanii) – La Vinclu (se desparte de traseul crestei principale) – Valea Șasa – Satul Săliștea</p> <p>Timp de mers: - vara: 8 ½ - 9 ½ ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: Stâna Bătrână</p>
----	---	--

Acest traseu servește ca legătură între cantonul Cheia și Valea Lotrului (Săliștea), trecând peste culmea principală a Căpățâanii în sectorul Stâna Bătrână – Căndoiaia.

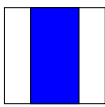
De la Cabana Cheia traversăm râul Cheia și urmăm marcajul triunghi roșu care rămâne pe vale. Urcăm paralel cu râul Cheia circa 600 m. În plină pădure ne abatem spre dreapta și atacăm pantele Muntelui Hădărău. După numeroase serpentine, la capătul a 2 - 2 ¼ ore de la plecare, răzbatem în Poiana și Șaua Hădărău.

Poteca largă străbate șaua și intră pe fața estică a Muntelui Căprăreasa. Urcușul abia simțit este o adevărată plimbare în comparație cu cel de pe pantele Muntelui Hădărău. Din loc în loc „ferestre” prin pădure deschid perspective spre zona înaltă Stâna Bătrână - Folea. După circa 40 min. de mers din Șaua Hădărău, ieșim într-o zonă cu pădure tânără. Urcăm o serpentină și reluăm urcușul plăcut în lungul versantului, prin goliște sau prin pâlcuri de molizi, până aproape de un șipot (circa 1600 m). Poteca coboară puțin până în dreptul unui vâlc. În stânga se înalță Plaiul Căprăreasa, de unde se desprinde o potecă spre Munții Bogdana și Gera (1855 m). Trecem peste un mic platou și coborâm la nivelul pădurii. Traversăm râpa primului izvor Folea, apoi ravina celui de-al doilea. În apropiere se află bordeiul numit refugiul de la „Lacul Mierlei”. Poteca descrie un larg arc de cerc spre dreapta, urcând mai întâi prin pădure, apoi coborând lent prin rariște și tăieturi. Ieșim pe culmea principală a Căpățâanii în Șaua Stâna Bătrână. Din stânga coboară poteca marcată cu bandă roșie. Din șaua avem o priveliște frumoasă spre munții Narățu și Stogu.

Coborâm pe culmea principală urmărind drumul lat care trece peste Muntele Stâna Bătrână intrând în pădure. Dintr-o mică curmătură drumul se bifurcă, ocolind Muntele Folea. Varianta marcată cu bandă roșie trece pe la nord de vârf și revine în culmea principală în aceeași șauă cu varianta care ocolește prin sud. Ne menținem în apropiere de culmea principală până la Muntele Căndoiaia, marcat de casele vechiului funicular. Până aici au trecut 5 ¼ – 6 ¼ ore de la plecare.

După ce trecem de casele vechiului funicular Căndoiaia, din șaua situată la nord-est pe culmea principală se desprinde la stânga un drum ce coboară în serpentine spre nord. După circa 5 min. din

creastă, traseul părăsește drumul la marginea unei poieni și intră în pădure pe poteca din stânga. Coborâm în serpentine obositoare o diferență de nivel de circa 800 m, până la firul văii, la confluența a trei pâraie. De aici începe șoseaua forestieră pe Valea Șasa, care după aproape 4 km iese în gura văii, în DN 7 A, la capătul de vest al localității Săliștea.

17		<p>Cantonul Silvic Cheia (racord traseele 4, 10, 11, 13, 14, 16) – Curmătura Comarnice (racord traseele 4, 10) – Plaiul Lespezi – Curmătura Lespezi (racord traseul 2) – Curmătura Govora – Șaua Zmeuretul (traversează traseul crestei principale a Munților Căpățâanii) – stânile Zmeuretul – Comuna Malaia</p> <p>Timp de mers: - vara: 8 – 9 ½ ore - iarna: nu se recomandă</p> <p>Locuri de adăpost: stânile Zmeuretul</p>
----	---	--

Poteca, comună cu traseele 4 (triunghi roșu) și 10 (punct galben), trece pe malul drept al pârâului Comarnice, care pentru câteva minute străbate poiana din dreptul Clăii Strâmbe. La intrarea în pădure traversează pârâul și urcă pe lângă un vâlcet. Panta se asprește și serpentinele se îndesesc. După mai bine de o oră de urcuș se iese la stânga în Poiana cu Bulbuce (circa 1320 m). Cotește brusc la dreapta, urcând o pantă prelungă. Se depășește un vâlcet mic, se traversează o poieniță înconjurată de brădet, ca apoi să se ajungă într-o poiană mai mare, la circa 1420 m altitudine. În dreapta (80 m la nord) se află un izvor.

Pe culme molizii tineri se răzlețesc, lăsând locul poienilor și rugilor de zmeură. Un culoar larg spre stânga ne scoate din zmeuriș la vechea stână Comarnice. Se urcă în Curmătura Comarnice (1525 m), mărginită de o pădure de molid.

Traseul este relativ simplu și bine marcat. Din Curmătura Comarnice poteca pornește pe culme, spre nord-vest, depășind pe rând Poiana Lungă (1580 m), Culmea Groșii Bodeștilor, Poiana Rotundă (cu bordei prăbușit) și iese din pădure pe Muntele Scânteii (1685 m). Poteca se abate pe flancul vestic, trece pe lângă un bordei și atinge Curmătura Lespezi (circa 1600 m), loc în care sosește traseul 2 de pe Plaiul Netedu (triunghi galben).

Curmătura Lespezi oferă o splendidă priveliște spre abruptul și curmătura adâncă a Builei. În continuare, traseul merge spre nord pe poteca ciobanească ce înconjoară vârful Lespezi, pe gol de munte. Poteca trece pe deasupra refugiului Lespezi, transformat în stână, coboară puțin și atinge limita

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

pădurii în apropiere de Curmătura Govorii, o înșeuare pitorească. În Curmătura Govorii (1610 m) lasă, la dreapta, o potecă ciobănească ce duce spre stânele Govora și urcă pe muchia golașă a Muntelui Govora. Înainte de Muntele Govora (1958 m) se abate la stânga pe fața vestică înierbată, cu priveliște spre culmile sudice tăiate de afluenții Bistriței. După ce traversează mici izvoare, ajunge pe culmea principală a Căpățânii, în șaua Zmeuret (1898 m).

Se ocolește pe versantul nordic vârful principal al Muntelui Zmeuretul, trecând la gol alpin pe lângă izvoarele Grotului și pe lângă un bordei. Pe piciorul nordic al muntelui se coboară, urmărind banda albastră până în poiana unde se află stânele Zmeuretilui (1640 m).

10.3. INFORMAȚII SALVAMONT

Centrul Județean Salvamont Vâlcea

Tel: 0250/732901

Informații de contact:

Salvamont Râmnicu Vâlcea și Olănești

Mircea Lera – 0744/696112

Lucian Verigeanu – 0744/696114

Popescu Niki – 0745/608501

Cezar Tița – 0744/700196

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Orarul: sâmbătă și duminică patrulare, iar pentru intervenții permanente.

Echipe operative:

Căpățâanii-Lotrului: condusă de Păunescu Tudor, 9 persoane, tel. 0723/449442

Făgăraș-Cozia: condusă de Țițirigă Ilarion, 9 persoane, tel. 0745/3096995

10.4. ZONE DE ESCALADĂ ÎN MASIVUL BUILA-VÂNTURARIȚA

Prin structura și conformația sa, Masivul Buila-Vânturarița prezintă condiții foarte bune pentru practicarea escaladei, aici fiind atât trasee amenajate și cunoscute de către cățărători, cât și alte zone propice practicării acestui sport, neamenajate, dar cu un potențial deosebit în acest sens.

Dintre zonele în care sunt amenajate trasee de escaladă, în ordinea amplitudinii activităților de amenajare-reamenajare, cât și al gradului de cunoaștere și de căutare de către sportivi, menționăm zona Cheilor Cheii, zona Cheilor Olăneștilor, zona Cheilor Bistriței și a Cheilor Costești.

10.4.1. Gradele de dificultate ale traseelor de escaladă

Actualele norme FRAE stabilesc în felul următor caracteristicile generale ale gradelor de dificultate:

- **Gradul I** = ușor, cu mici dificultăți.

- **1A** = include văi și brâne de abrupt; aici sunt clasificate traseele cu caracter turistic, de prezentare a regiunilor alpine și inițiere în alpinism.
- **1B** = văi de abrupt și hornuri. Săritoriile de pe parcurs sunt uneori dificile, dar prezintă posibilitatea de a fi ocolite. În anumite porțiuni se cere asigurarea la coardă.
- **Gradul II** = dificultate medie; caracterul general este acela de trasee ușoare care solicită cunoașterea tehnicii de cățărare liberă. Coarda se întrebunțează pentru asigurări, traversări sau rapeluri.
- **2A** = hornuri stâncoase și țancuri izolate. Hornurile sunt scurte și prezintă posibilități bune pentru ramonaj, iar țancurile au diferențe de nivel mici. În ambele cazuri se impune folosirea procedeelor de cățărare și de coborâre elementare și respectarea regulilor de bază ale cățărării.
- **2B** = văi și creste, dar și pereți mai mici. Traseele de creastă sunt lungi, combinate cu brâne, hornuri, iar diferențele de nivel au între 300 – 1000 m.
- **Gradul III** = dificil; începe practic cățărarea prin aderență sau prin opoziție, se bat obligatoriu pitoane pentru asigurare.
- **3A** = pereți și creste verticale, combinate cu pasaje mai ușoare, specifice gradului II; unele obstacole mai grele se trec cu ajutorul pitoanelor.
- **3B** = pereți, creste sau hornuri cu mai mult de două lungimi de coardă, în care apar pasaje verticale și surplombante a căror trecere necesită o bună tehnică; ca materiale sunt obligatorii carabiniere, bucle, pitoane, ciocan.
- **Gradul IV** = accentuat dificil; dificultăți mari la nivel de performanță, care necesită o bună tehnică a manevrelor de coardă.
- **4A** = traseele sunt în general scurte (cel puțin trei lungimi), dificile, sau lungi și mai ușoare, dar cu pasaje greu de trecut; pe traseu se bat pitoane, se folosesc scărițe în loc de prize, se trec surplombe.
- **4B** = trasee cu puncte de trecere dificile, fisuri deschise, traversări, treceri de surplombe.
- **Gradul V** = foarte dificil; traseele sunt foarte lungi și prezintă dificultăți foarte mari ce necesită forță și îndemânare foarte bune, o tehnică perfectă și o mare experiență.
- **5A** = trasee lungi, foarte dificile, cu succesiuni de obstacole care solicită un efort susținut; prizele sunt mici și rare, iar posibilitățile de batere a pitoanelor reduse.
- **Gradul VI A, B** = extrem de dificil; dificultăți excepționale ce nu pot fi trecute decât de către cei mai tehnici alpiniști; prizele sunt foarte mici, cer forță excepțională în degete; expunere mare, regrupări

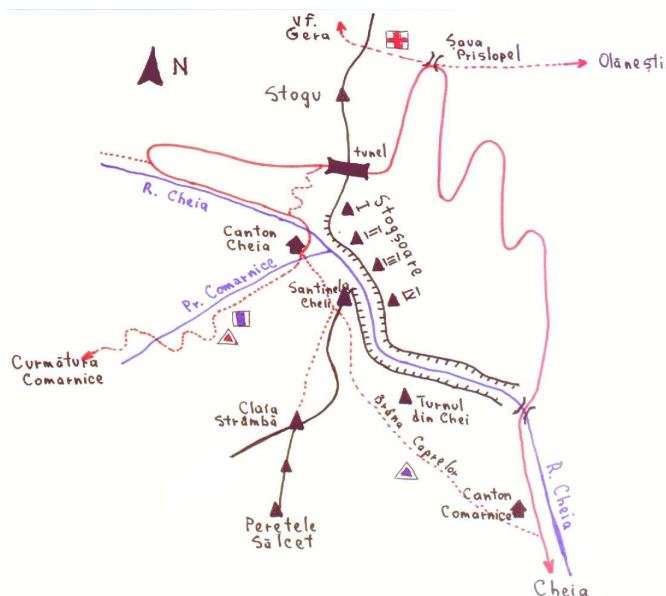

dificile. În mod normal aceste trasee nu pot fi efectuate pe o vreme nefavorabilă decât cu riscuri foarte mari.

10.4.2.. FEDERAȚIA ROMÂNĂ DE ALPINISM ȘI ESCALADĂ - FRAE																	Pag. 12-01	
Nomenclatorul traseelor de alpinism și escaladă Masivul : <i>CĂPĂȚÂNII / COZIEI</i>																	2000	
Nr. de cod	ZONA ALPINĂ Peretele :	GRADUL DE DIFICULTATE															Total	
		FRAE						UIAA										
		1	2	3	4	5	6	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X		
12.01	BUILA VÂNTURARIȚA	-	11	8	7	11	7	5	-	-	-	-	5	5	7	-	-	66
12.01.1.	Per. Sălcetului		1	2	1	2	2	-										8
12.01.2	Per. Claia Strâmbă		-	1	2	4	1	4										12
12.01.3	Santinela Cheii		1	3	3	3	1	-	-	-	-	-	5	5	7	-	-	28
12.01.4	Vf. Stogul		3	1	-	-	-	-										4
12.01.5	Per. Stogșoarelor		6	1	1	2	3	1										14
12.02	CHEILE OLĂNEȘ- TILOR (FOLII)		-	-	-	2	2	-										4
12.02.1	Per. Arnăuților		-	-	-	-	1	-										1

10.4.3.1. Cheile Cheii – Sectoare

- 1 Peretele Sălcet
- 2 Claia Strâmbă
- 3 Peretele Livezii cu Mesteceni
- 4 Santinela Cheii
- 5 Stogu
- 6 Stogșoare I
- 7 Stogșoare II
- 8 Stogșoare III
- 9 Stogșoare IV
- 10 Alte trasee

10.4.3.2. Trasee de escaladă în Cheile Cheii

Nr. crt.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
1. Sălcet - Peretele Nordic									
1.	12.01.1.01	Hornul Surprizelor	4A		10	Iosif Gheție, C-tin Georgescu	1971		
2.	12.01.1.02	Umerii Sălcetului	2B		6	N. Anghelide, M. Dinu	1969		
3.	12.01.1.03	Traseul Lunii *	5A		6	I. Gheție, N. Tătulescu	1970		
4.	12.01.1.04	Creasta în 3 trepte	2B		3	I. Gheție, C-tin Georgescu, N. Tătulescu	1973		
5.	12.01.1.05	Vâlcetul Lunii	1B		2	I. Gheție, C-tin. Georgescu	1974		
6.	12.01.1.06	Hornul Ploilor	5B		10	I. Gheție, C-tin. Georgescu	1971		
7.	12.01.1.07	Hornul Clăii	3A		6	M. Dinu, C-tin. Georgescu	1970		

8.	12.01.1.08	Creasta Margareta	4A		6	Vlad Petcu, Mihai Pupeza	1972		
9.		Brâna întreruptă *	1A			I. Gheție	1969		
2. Claia Strâmbă									
1.	12.01.2.01	Tr. Memorial Mihai Szalma	6A		11	Vlad Petcu, M. Stoescu, Hartnath Csaba	1974		Nepi- tonat
2.	12.01.2.02	Iris (IPGG 1)	6B		14	V. și Marian Petcu, Cristian Andreescu	1975		
3.	12.01.2.03	Păianjenul Galben (IPGG 2) *	6B	(ED-), 6+ A1/A2	13	D. Vasilescu, Doru Petcu, Cr. Andreescu	1973	Leslie Fucsko, Ion Neagoie, 2002	1-6 lc 7-13 lc
4.	12.01.2.04	Pasărea Phoenix (IPGG 3) *	6A	8-(6+ A0); pe LC: 6+, 6-8-,4,7+, 6+,6,7,5+,4 ,6-	13	I. Gheție, N. Tătulescu, Alex Bulgare,	1970	L. Verigeanu, F. Schobel (lc 5,6), C. Braneci, 2000	
5.		Hornul Clăii	4A		6	M. Dinu, C-tin Georgescu	1970		
6.		Eduard-neterminat				C. Braneci etc. (...F. Schobel)			
7.		Creasta de sus *	3A						

3. Peretele Livezii cu Mesteceni

1.	12.01.2.05	Traseul Grădinaru	4A		4	V. Petcu, C. Andreescu	1973		
2.	12.01.2.06	23 a 8-a	4B		4	D. Vasilescu, V. Petcu	1972	D. Vasilescu, Cezar Manea, 2000	
3.	12.01.2.07	Surplombele Livezii cu Mesteceni *	5B		5	Gh. Peteu, N. Tătulescu, M. Săndulescu	1970	curațat B. Dudau & Co, 2002	
4.	12.01.2.08	Hornul cu Cheie	4A		6	I. Gheție, M. Gherasim	1971	Doru Păunescu, L. Verigeanu, 2002	
5.	12.01.2.09	Traseul cu Fereastră	3B		5	C-tin. Georgescu, N. Tătulescu, I. Gheție	1973		
6.	12.01.2.10	Creasta Fotoreporterului *	2B		10	N. Tătulescu, I. Gheție, N. Anghelide	1969		
7.	12.01.2.11	Hornul Surpat (Livada cu Mesteceni) *	4B		5	Gh. Peteu, M. Săndulescu,	1970		
8.	12.01.2.12	Creasta de Sus	3A		5	N. Tătulescu, I. Gheție, N. Anghelide	1969		

4. Sector Santinela Cheii

1.	12.01.3.01	Creasta Santinelei Cheii *	1A		2	I. Gheție, N. Tătulescu, N. Anghelide	1969		
2.	12.01.3.02	Mignon *	2A	V, 6(5+A0) pe lc: 5,6	2	I. Gheție, Dan Nicoară	1973	D. Vasilescu, 2000	
3.	12.01.3.03	Liebe Lulla		VII, 5+ var strt	20m	Frank Schobel	2000		
4.	12.01.3.04	1Mai *	2A	IV, 6- pe lc: 5, 6-	2	C. Braneci, F. Schobel	1987	C. Braneci, F. Schobel, 2000	
5.	12.01.3.05	Încăpătorului	2B	V, 5+ (5 A0); pe lc: 5,5+	2	M. Gherasim + M	1973	D. Vasilescu, E. Diaconescu, 2000	
6.	12.01.3.06	Trocadero	3B	VI, 6-	15m	F. Schobel	1986	F. Schobel, 2000	
7.	12.01.3.07	Hornul Dezghețat *	3B	6+ (5 A0); pe lc: 5,6+,3	4	V. Petcu, Cz. Hartnath	1974	F. Schobel, L. Verigeanu, 2000	
8.	12.01.3.08	Alpinet		VII, 7	24m	F. Schobel, 2000			
9.	12.01.3.09	Hornul Înghețat *	3A	6- (5+ A0); pe lc: 6- 4+, 3	5	Dan si Doru Vasilescu, M. Pupeza	1970	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
10.	12.01.3.10	Florio		VI	15 m	Schobel Frank			
11.	12.01.3.11	Bachus		VII, 7-	25m	F. Schobel, L. Verigeanu,	1992	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
12.	12.01.3.12	Bastion		VIII	25m	F. Schobel, L. Verigeanu	1992	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
13.	12.01.3.13	Coamei	3B	VII+	30m			L. Verigeanu,	

				7				F. Schobel, 2000	
14.	12.01.3.14	La Plăcinte Înainte		VI+ 7/7+	15m	F. Schobel	2000		
15.	12.01.3.15	La Război Înapoi		VIII+~8+.. 9? Pr.	2	F. Schobel	2000		
16.	12.01.3.16	Liliacul Sălbatic	4A	VI+ 6+ (6 A0): pe lc: 6+, 6-, 2	3	F. Dumitrescu	198..	L. Verigeanu, 2000	
17.	12.01.3.17	Traseul Frontal *	4A	8- (6 A0); pe lc: 8- 6-, 2	3	D. Vasilescu +Doru, Al. Bulgăre	1970	F. Schobel, L. Verigeanu, 2000	
18.	12.01.3.18	Trabi Duru	VI+ 6		15m	F. Schobel	1995	F. Schobel, 2000	
19.	12.01.3.19	Creasta Estică *	5A	6+ A1; pe lc:6+,6+A0 6A0, 2	3	C. Braneci, F. Schobel, M. Dumbrăveanu	1987	C. Braneci, F. Schobel, 2000	
20.	12.01.3.20	Dumcon	VII		18m	F. Schobel	1984	F. Schobel, 2000	
21.	12.01.3.21	Tatiana	VIII	~8+?	18m	F. Schobel	2000		Proiect
22.	12.01.3.22	Diedrul cu Brazi *	4B	VII (6 A0); pe lc: 6-, 7, 6, 3	4	D. Vasilescu, Nițescu Crina, G. Iusco	1973	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
23.	12.01.3.23	Rasputin 40		VI	18m	L. Verigeanu, F. Schobel	1993	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
24.	12.01.3.24	Rasputin 75		VIII	25m	F. Schobel, L. Verigeanu	1993	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	Neter- minat
25.	12.01.3.25	Formula I		VIII 8-	1	L. Verigeanu, F. Schobel	1993	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
26.	12.01.3.26	Sula în Coaste		VIII 8-	20m	F. Schobel	1994	F. Schobel, 2000	
27.	12.01.3.27	Spaima Castraveților		VIII-IX	1	F. Schobel	2000		Proiect
28.	12.01.3.28	Wesp		VII+ 8	25m	F. Schobel, L. Verigeanu	1993	L. Verigeanu, F. Schobel, 2000	
5. Stogul									
1.	12.01.4.01	Creasta Stogului	2B		4	Iosif și Veronica Gheție	1969		
2.	12.01.4.02	Vâlcetul Viperei	1B			Iosif și Veronica Gheție	1969		
3.	12.01.4.03	Vâlcetul Stogului	1A			Iosif și Veronica Gheție	1969		
4.	12.01.4.04	Vâlcetul Mare	1A			Iosif și Veronica Gheție	1969		
6. Stogșoare I									
1.	12.01.5.01	Brândușa de toamnă *	5A		6	Dan și Doru Vasilescu	1970	D. Vasilescu, M. Cezar, Ionescu, 2000	
2.	12.01.5.02	Traseul Amurgului*	3B		6	N. Tătuțescu, C. Manea	1970	M. Cezar, D. Vasilescu, 2000	
3.	12.01.5.03	Vâlcetul Albinelor *	2A			Iosif și Veronica Gheție	1969		
4.		Fisura lui Barosanu	5A		3	Tudor Pădurariu			
5.	12.01.5.05	Vâlcetul Galben	1A			Iosif și Veronica Gheție			

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
 247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
 Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

6.		Vâlcetul Arinilor	1A						
7. Stogșoare II									
1.	12.01.5.04	Fagul Trăznit	4B		5	M. Pupeza, D. Vasilescu, C. Andreescu, 1973 V. Petcu			
2.	12.01.5.06	Creasta cu Pini *	4A		8	I. Gheție, N. Tătulescu,	1970	M. Cezar, M. Săndulescu, 2000	
3.	12.01.5.09	Vâlcetul Turnului	1A			I. Gheție, N. Tătulescu	1969		
4.	12.01.5.10	Brâna cu Arini *	1A						
5.	12.01.5.11	Brâna în Trepte *	1A			Iosif și Veronica Gheție	1969		
8. Stogșoare III									
1.	12.01.5.07	Vâlcetul Caprelor *	1B			Iosif și Veronica Gheție, 1969			
2.	12.01.5.08	Turnul Mirajului *	5A		9	N. Tătulescu, I. Gheție, M. Săndulescu, 1970		M. Săndulescu, 2000	
9. Stogșoare IV									
1.	12.01.5.13	Hornul cu Peșteră	5B (6A)		6	C. Braneci, F. Schobel	1989		
2.	12.01.5.12	Creasta Stogșoare	1A			D. Vasilescu, A. Vasilescu	1987		
3.	12.01.5.14	Traseul Racului (Tavanul lui Bebe)	5B		7	C. Braneci	1985		
10. Alte trasee									
1.		Cheile Cheii pe firul văii	2A						
2.		Cheile Cheii cu ocolirea părții finale	1B						
3.		Brâna Caprelor	1A						
4.		Cr. Buila-Vânturarița	1B						

* detalii

10.4.3.3. Detalii trasee din Cheile Cheii

1. Sectorul Sălcet - peretele Nordic

1.a. Traseul Lunii

Traseul se află în peretele de nord-est al Sălcetului. Roca este calcaroasă, în general masivă, cu mici porțiuni friabile. Regrupările sunt în general comode și sigure. Pentru a intra în traseu se urcă de la canton - poteca marcată cu „dungă roșie”, care se menține și după bifurcația pe „cruce roșie”, se trece prin porțiunea inferioară a „Zonei Bombei Atomice” și se ajunge pe poteca de pe Brâul Caprelor. După ce se trece vâlcetul Hornul Clăii și se trece de scocul ce are în stânga Turnul din Chei, se urmărește peretele din dreapta, pe care se disting câteva fisuri largi, dintre care una marcată la intrare cu vopsea roșie „Tr. Lunii”, constituind linia de escaladă a întregului traseu.

De la canton, circa 20 minute, traseul este complet fisurat, îmbinând porțiuni dificile de cățărare liberă cu porțiuni de cățărare artificială relativ ușoare.

Materialele necesare: 2 corzi de 40 m, 20 de carabiniere, scărițe, pitoane.

Traseul are 6 lungimi de coardă, durata escaladei pentru 2 coechipieri 4 – 4 ½ ore. Diferența de nivel: 180 - 200 m. Gradul de dificultate al traseului: 5B.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. De la intrare escaladăm direct o față verticală de 7 - 8 m, se depășește, apoi, prin cățărare, o dală de piatră, se traversează spre stânga și se iese pe un mic brâneag, efectuându-se prima regrupare.

Grad de dificultate: 4 – 5.

2 L.C. Se continuă linia unei fisuri largi pe care cățărarea se efectuează având pitoane de asigurare la intervale mai mari; se trec două hornuri scurte și înguste din care ieșirea este dificilă și se efectuează o regrupare, în final, pe vârful unei dale, după 30 m de coardă. Regruparea, incomodă, permite aducerea secundului care va grupa 4 - 5 m mai jos.

Pasajele au gradul 5 de dificultate.

3 L.C. Se urmează, cu ajutorul scărițelor, circa 10 m de pasaje ușor surplombate cu pitoane îndepărtate, se iese pe o față verticală bogată în gresie, pentru ca după câteva trepte să se ajungă la baza unei grote cu o boltă mare în care se efectuează o regrupare comodă.

Pasajele au grad de dificultate 4 - 6.

4 L.C. Pe fața din stânga, destul de friabilă, se înaintează în scărițe, depășind un pasaj ușor surplombat. După o traversare în scărițe spre stânga, urmează o fisură pe verticală unde lamelele horizontale au intrat destul de puțin. Se traversează din nou în dreapta, ieșind după un diedru la un mesteacăn ce atârna deasupra golului ce marchează atingerea traseului „Brâna Întreruptă”, care se urcă până la baza stâncii, trecând 15 - 20 m spre stânga după colț, unde un brad marchează intrarea în lungimea următoare.

Gradul pasajelor până la ieșirea pe brână este 5D.

5 L.C. Din dreptul regroupării, pitoanele nu se văd, dar o săgeată de vopsea roșie aflată și pe Brână după ieșirea din lungimea a 4-a indică continuarea traseului. Se urcă la liber circa 8 m, se traversează spre stânga, apoi, pe o față verticală, cu scărițe sau prin cățărare, se înaintează până în dreptul unui pinten lipit de perete unde se efectuează o regroupare.

Gradul pasajelor: 5.

6 L.C. În traversare ascendentă spre stânga se urmează pasaje dificile, unele ușor friabile, ieșind după circa 25 - 30 m pe o mică brână marcată de câțiva mesteceni, unde se efectuează o altă regroupare.

Gradul pasajelor: 5.

Pentru coborârea din traseu se iese pe vârful Pintenului Lunii, în care se efectuează ultimele două lungimi, după care se coboară Vâlcetul Lunii aflat imediat după pinten. Vâlcetul nu are decât o mică săritoare după care se ajunge, fără dificultăți, în partea de jos a Brânei Întrerupte.

Brâna conduce după două praguri la baza Circului Hornului Clăii. Coborând pe fețele din dreapta Vâlcetului Hornului Clăii se ajunge, în final, poteca de pe Brâna Caprelor de unde, după circa 20 minute, se ajunge la canton.

Durata totală a coborârii până la canton: circa 1 oră.

Traseul a fost omologat la gradul 5 A.

1.b. Brâna Întreruptă

Brâna înconjoară o parte din peretele Sălțetului, mai exact din peretele nord-estic al Sălțetului.

Roca predominantă este calcarul.

Brâna are mai multe pasaje de cățărare elementară și câteva mici traverse, în unele din ele fiind necesare coarda pentru asigurarea coechipierilor, brâna având o lățime foarte mică.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Pentru a intra în traseu, se urmărește de la cantonul Cheia poteca marcată cu dungă roșie ce conduce în Brâna Caprelor. Din dreptul Vâlcelui Hornului Clăii începe traseul care, în prima parte, urmează chiar firul vâlcelui. Drumul de la canton până la intrarea în vâlcele se parcurge în 20 – 25 minute.

Traseul poate fi parcurs fără utilizarea pitoanelor. Pentru începători se impune coardă pentru asigurare.

Timpu de parcurgere al brânei este de 1 – 1,50 h, iar de la terminarea traseului până la canton se mai face circa 1 h.

Diferența de nivel este de circa 220 m. Gradul de dificultate este 1 A.

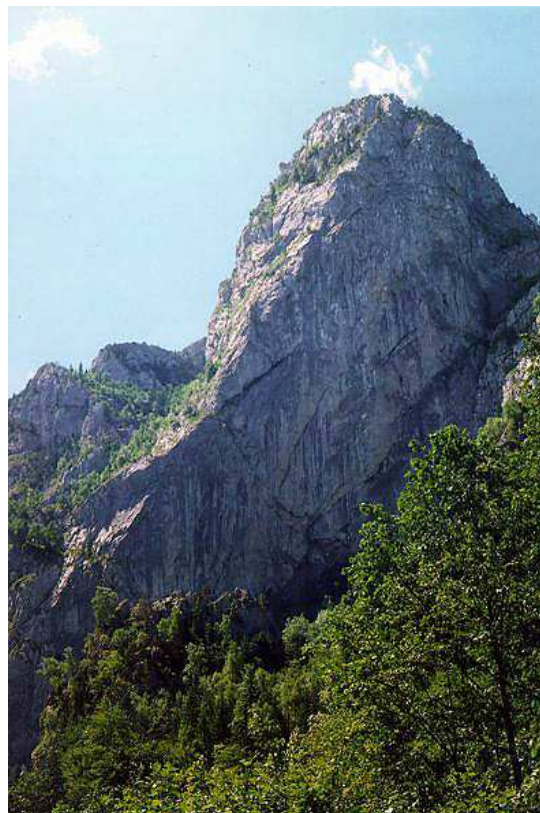
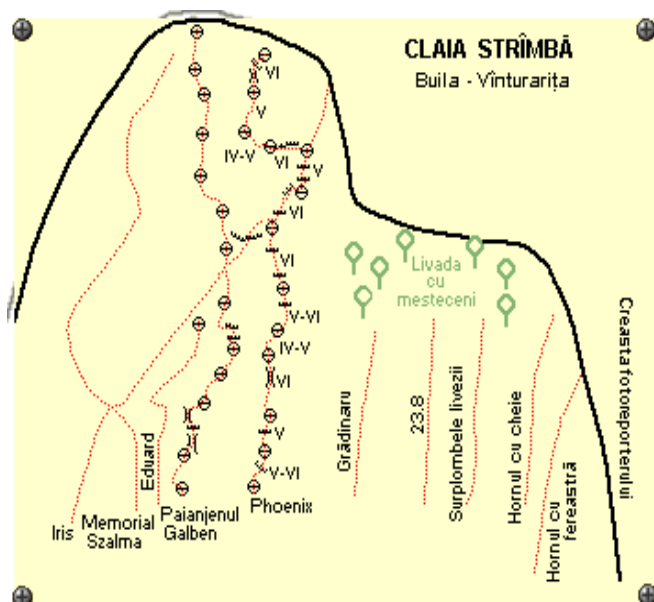
Descrierea tehnică a traseului

Urcând Vâlcetul Hornului Clăii, se intră la început pe fir, urmează apoi o angajare pe fețele din stânga (firul vâlcelui fiind blocat de o surplombă și având mult grohotiș instabil), se iese după 10 – 12 minute din nou în centrul vâlcelui. Se urcă treptele ierboase de pe stânga vâlcelui și se iese în arcul Hornului Clăii, de unde firul vâlcelui este barat de porțiuni verticale a căror parcurgere se poate face numai cu ajutorul pitoanelor.

Urmează de urcat două praguri mari de stâncă, aparent greu accesibile, și se iese după 15 minute la nivelul unei brâne care în acest punct este foarte bine evidențiată. Brâna continuă deasupra peretelui, trece peste Vâlcetul Lunii și iese într-o zonă mai lată și bogată în vegetație, punct în care Traseul Lunii se angajează în continuare în ultimele două lungimi în fața Pintenului Lunii. Brâna continuă cu mici traverse care impun multă atenție, din care un pasaj de circa 15 m constituie cel mai greu punct al porțiunii superioare. Brâna se îngustează și va sfârși într-un punct marcat de o grotă-tunel. Cu ajutorul pitoanelor se poate depăși fața ce conduce în vârful Pintenului până ce se atinge brâna în porțiunea de mijloc. Astfel, drumul se parcurge la întoarcere pe același itinerar urmat la urcare. Coborârea pe Vâlcetul Lunii este întreruptă de o singură săritoare, care se ramonează în coborâre. Grohotișul mărunț de pe brână impune multă atenție la mers.

Traseul a fost omologat cu gradul 1 A.

2. Sectorul Claia Strâmbă

Cel mai important obiectiv alpin din Masivul Buila-Vânturarița este Claia Strâmbă, al cărui perete nordic se înalță deasupra Cheilor Văii Cheia. Prin perete conduc mai multe trasee, din care trei de maximă dificultate. Baza este cantonul Silvic Cheia. Intrarea în trasee se face din poiana „La Livadă“, spre care duce o potecă marcată cu cruce roșie.

2.a. Păianjenul Galben

Descriere preluată după Walter Kargel, Trasee Alpine în Carpați, 1976:

Escalada în traseul din peretele Nordic al Clăii fiind artificială, a necesitat 28 de zile efective în perete, cu baterea a peste 300 de pitoane (două ecartabile), acesta surplombând cu 10 metri peste verticala bazei. Traseul se realizează în 12 lungimi de coardă. Primii 25 de metri nu prezintă probleme deosebite. În continuare, traseul prezintă un horn surplombant, dificil, cu pene de lemn. Următoarele două lungimi se desfășoară pe 60 m, cu prize puține și multe pitoane, ajungându-se până la brâna oblică, care duce în Livada cu Mesteceni. Un prim punct de VI periculos îl reprezintă trecerea unei stânci de 5 m, desprinsă din perete, de unde se ajunge la un loc de bivouac. Cea mai surplombantă

lungime (7 m) și a doua ca dificultate (după Păianjen) este a șasea lungime de coardă. După o fisură cu stâncă solidă se ajunge în „Marele J“, o lespede de 10 m desprinsă și periculoasă, care se depășește cu ajutorul unor țevi și al unui piton ecartabil, apoi se face o traversare la stânga, pe un traseu echipat cu un piton ecartabil și o coardă fixă de 1,5 m. Pe lungimea a șaptea se depășește zona de maximă dificultate a traseului, numită zona Păianjenului, care se întinde pe 25 m cu pitoane subțiri. După ieșirea din zona surplombantă a Păianjenului urmează o zonă verticală bine pitonată. Ultimele două lungimi de coardă, mai ușoare, se abat din linia naturală a traseului (pe unde iese traseul Pasărea Phoenix) spre stânga, ieșind în creasta Clăii Strâmbe în apropierea celor două variante ale traseului Pasărea Phoenix.

Lungime: 350 m – 13 lungimi de coardă

Înălțime: 300 m

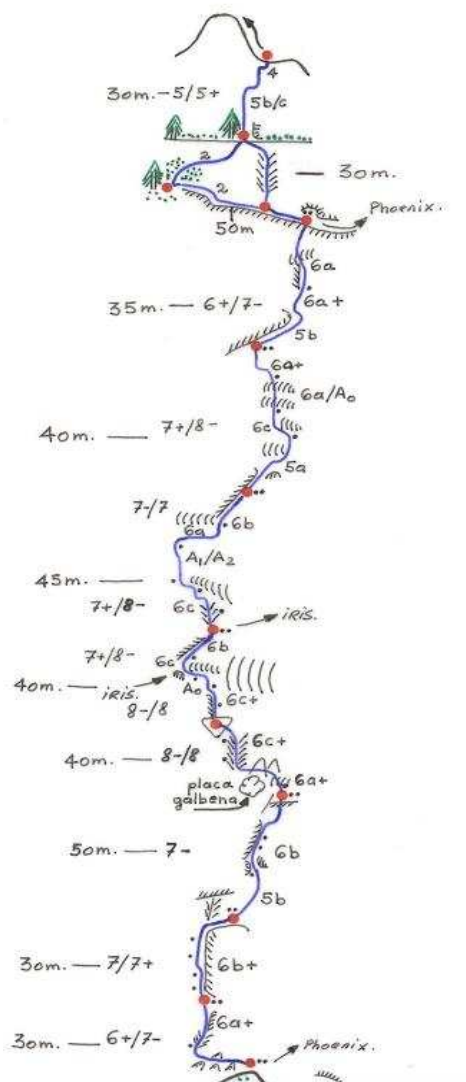
Dificultate: ED- 6a, A1/2 obl.

(UIAA 6, A1/2)

Max. liber: 7a (8-)

Max. artif.: A1/2 echipat ușor, cu pitoane care nu inspiră încredere

Reamenajat între 16-20 iulie 2002 (un bivouac) cu 44 gujoane (ancore mecanice), 20 în regrupări (1 inox + 1 bichromat) și 24 în cele 10 lungimi. Unele lungimi au fost modificate din cauza imposibilității de a face o regrupare bună în același loc unde se aflau. Din această cauză utilizarea corzilor de 50 m este obligatorie, în special pentru a 3-a lungime. În starea actuală, traseul nu necesită demontabile, dar s-ar putea face aproape integral pe frienduri și nuci în cazul în care traseul ar fi „curățat” de sutele de pitoane ruginite care au o rezistență mult inferioară decât rezistența demontabililor. Cele mai multe pitoane schimbate cu gujoane au fost scoase fără nici o greutate.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Reamenajarea Păianjenului Galben sub egida
PROCLIMBING în cadrul stagiului de big wall din Buila
de către Leslie Fucsko & Co în cadrul Proiectului Buila.

2.b. Pasărea Phoenix

1. Descrierea Phoenixului după ascensiunea rot punkt a lui Lucian Verigeanu în 1993:

Prima lungime de coardă (VI A1 dificultate acordată de realizatori, VI+ dificultate apreciată la ascensiunea rot punkt) se desfășoară oblic dreapta, urmând linia marcată cu pene de lemn putrezite și pitoane firave până la surplomba unde lipsa unui piton impune plasarea unui friend. Lungimea a doua (A0, VI) oferă unele dintre cele mai frumoase pasaje de pe parcursul întregului traseu. Punctul cheie al Phoenixului îl întâlnim în primii metri ai celei de-a treia lungimi (A1 VI, VIII-) pe un diedru deschis asigurat prost, pe care îl depășim cu ajutorul unor șpraițuri finuțe. A patra lungime este ușoară și ne scoate în Livada cu Mesteceni, de unde putem eventual abandona traseul. A cincea lungime (V+ A0, VII-) depășește o surplombă delicată, după care se angajează oblic stânga pe fața unui diedru cu mîzgă, ale cărui pitoane sunt extrem de „obosite” din cauza umezelii persistente și în timpul verii. Regrupăm în această atmosferă nesigură și continuăm ascensiunea oblic spre stânga (lungimea a șasea, V A1, VI+), deasupra sau sub linia pitoanelor, în funcție de situație, în lungul unor fisuri. O lungime scurtă, a șaptea (V), ne duce în comun cu Irisul sub o mică burtă, unde regrupăm. Urmează (Ic 8, VI A1, VII) o mica surplombă, apoi descendența spre dreapta, după care abordăm porțiunea cea mai frumoasă (pentru

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

ca este și cea mai expusă!) din tot traseul. Este porțiunea care ne muncește și cel mai mult, lungimile deja parcurse, linia ușor surplombantă, caracterul susținut continuu, precum și stresul datorat pitoanelor îndoite și ruginite în care ne-am asigurat până acum cerându-și tributul. Mica grotă unde ne regroupăm este un nod important în Claie; dacă nu ne mai țin balamalele ne putem retrage spre Livada cu Mesteceni. De aici, spre dreapta, se desprinde Irisul spre Undita. În sus, o fisură marcantă virgină ne face cu ochiul. Phoenixul continuă pe un brâneag spre stânga (lc 9, VI A0, VI). A zecea lungime (IV) ne scoate spre baza vestitei Seceri. După ascensiunea hornului (lc 11, VI A0, VI) putem răsufla ușurați: de aici toate variantele duc la vale.

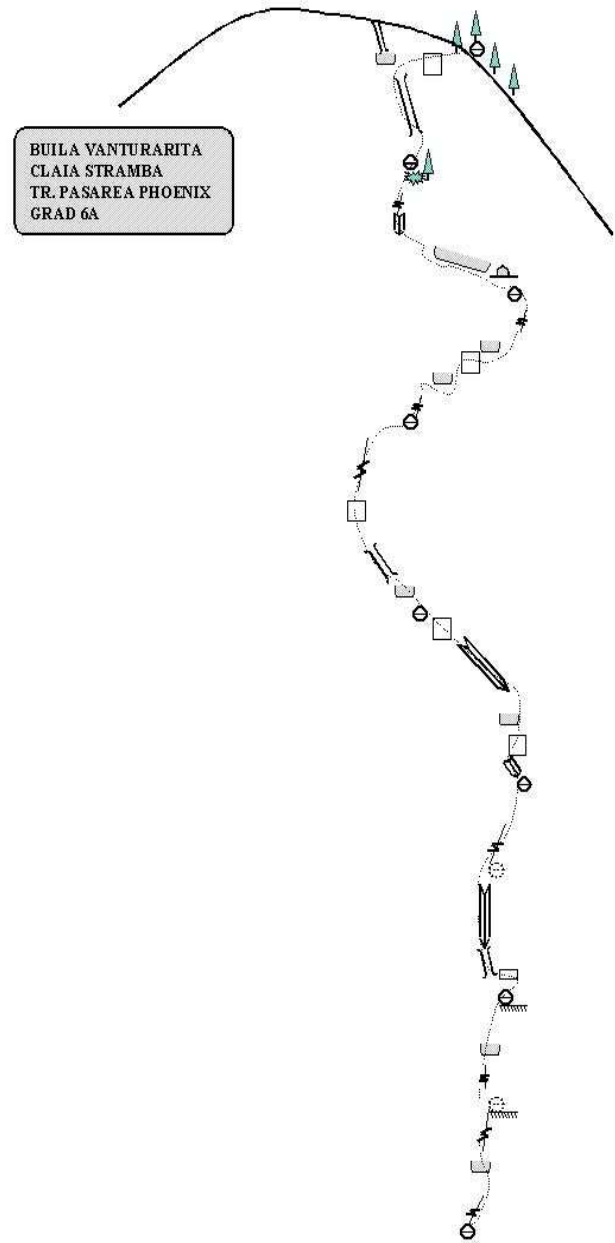
2. Descriere după Buletinul CSU-IPGG nr.6, preluată din Walter Kargel, Trasee Alpine în Carpați, 1976:

Traseul marcat cu nr. 1 este Pasărea Phoenix, care se desfășoară pe 11 lungimi de coardă. Prima lungime pornește în sus, traversare dreapta, peste surplombă. A doua lungime de coardă: fisura, surplomba și ușor spre dreapta. Lungimea cheie a traseului (a treia): surplomba, traversare spre dreapta, intrare pe horn. Urmează cățărare liberă, brâneag spre dreapta. Lungimea a cincea: în sus spre dreapta vizând un diedru negru și regrupare incomodă. A șasea lungime de coardă este de 45 m: un diedru și surplombe succesive. Urmează în a șaptea lungime trei traversări succesive la dreapta în surplombă, traversare descendentă dreapta și din nou fisura cu surplomba, apoi grotă. A noua lungime: traversare aeriană stânga. Lungimea a zecea cuprinde traversare stânga și în sus. În sfârșit, pe ultima lungime urcarea pe față în sus, dreapta și intrare în horn. Ieșirea din horn se poate face în două variante:

- 1) dreapta prin hornul „Secera“, spre Creasta Fotoreporterului;
- 2) stânga două lungimi direct spre vârf.

3. Intrarea în traseu se face din poiana „La Livadă”.

Linia traseului urmărește posibilități clasice de escaladă pe fisuri largi, clare, mici hornuri, traversări pe latura vestică a peretelui. Roca este calcaroasă, în partea inferioară prezentând o

stratificație masivă cu blocuri imense, uneori puțin stabile, acoperite cu un mușchi negru ce-i dă un aspect granitic; în treimea mijlocie calcarul este masiv, fisurile fiind mai mari, pentru ca în treimea superioară calcarul să prezinte numeroase fisuri, dând multiple posibilități de escaladă liberă.

Pentru a ajunge la baza peretelui, plecând de la cantonul forestier „Cheia”, se urmărește malul drept al râului Cheia până se ajunge sub peretele Santinela Cheii. De aici, pe marcajul „cruce roșie”, se ocolește pe stânga Santinela Cheii, trecând pe partea inferioară dreaptă a traseului „Bomba Atomică”. Urmând marcajul, se urcă pe stânga Crestei Fotoreporterului prin mici serpentine până la baza peretelui pe care îl avem tot drumul în față. Mergând spre stânga lângă perete, se intră pe traseul „Pasărea Pheonix”, traseu marcat la intrare cu vopsea roșie cu semnul IPGG 3 (și un pătrat).

De la canton la intrarea în traseu se parcurg aproximativ 20 - 25 de minute.

Materialele necesare sunt: 2 corzi a 40 m, 30 carabiniere, scărițe, pitoane.

Traseul are 12 lungimi de coardă și o diferență de nivel de 300 m, fiind accesibil alpiniștilor cu o excelentă pregătire: zece lungimi de coardă extrem de dificile de gradul 5B, 6A, 6B, celelalte două fiind mai ușoare. Durata escaladei pentru doi coechipieri este de 8 - 10 ore.

Diferența de nivel, dificultatea pasajelor, reclamă gradul maxim de dificultate. Acesta este diminuat de posibilitatea ca după patru lungimi de coardă, la marginea unui brâneag, să se poată ieși din traseu.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. În stânga locului marcat la intrare cu IPGG 3 se urcă câțiva metri pe trepte ierboase, putându-se ajunge cu ajutorul pitoanelor pe o figură frământată, cu numeroase dale de piatră. Urmează un pasaj de cățărare dificil, urmat de o traversare ce conduce într-o nouă fisură, care se urcă cu ajutorul pitoanelor. Pasajul următor angajează cățărătorii, după o porțiune liberă, sub o nouă surplombă formată din blocuri masive care se traversează cu ajutorul scărițelor. Ieșirea din surplombă pe regrupare impune multă atenție și un echilibru perfect. Regruparea, foarte comodă, se face pe lângă o imensă dală ce stă pe platformă.

Gradul de dificultate al pasajelor: 5-6.

2 L.C. Urmează traversarea unei fisuri clare cu ajutorul cheilor de mână. Se urcă, apoi, pasaje cu pitoane distanțate și o nouă surplombă, din care ieșirea se face dificil, prin cățărare prin tracționarea unor prize solide. Apoi, pe trepte pietroase, fără dificultăți, se apropie ușor, urcând spre dreapta, spre a doua regrupare confortabilă, marcată de două lame. Zona prezintă friabilități.

Gradul pasajelor este: 5.

3 L.C. Prin duritatea surplombei care se trece, urmată de porțiuni de escaladă liberă printr-o zonă haotică de blocuri pe verticală, prin manevrele de corzi, lungimea este cea mai serioasă din traseu. Printr-un traverseu ușor spre stânga, se urcă la baza unei fisuri ce surplombează puternic, ocolind pe stânga tavanele de deasupra regrupării. Surplomba este urmată la rândul ei de pasaje surplombate în care tracțiunea blocurilor trebuie făcută cu foarte mare grijă. Ieșind din surplombă se traversează aerian spre dreapta, urcând un horn din plăci. Se trece, apoi, la liber o surplombă și se iese spre regruparea care se face în capătul hornului marcat de câteva pitoane.

Gradul pasajului: 6.

4 L.C. Se iese din regrupare printr-un traverseu, se urcă o mică surplombă, apoi, prin cățărare pe prize sănătoase, se atinge după 30 de metri un brâneag de piatră, loc bun de regrupare.

Gradul pasajelor: 4-5.

5. L.C. Traseul continuă în cățărare pe trepte aparent ușoare spre dreapta sus și urmează a se depăși un diedru surplombat. După 15 m urmează o zonă surplombată care impune o atentă manevrare a corzilor, căci cuprinde un traverseu dificil sub o mică grotă cu ieșire surplombată. Regruparea se face la doi morcovi de repel. Aceasta este singura regrupare în scărițe din tot traseul.

Gradul pasajelor: 5-6.

6 L.C. Urmează din regrupare parcurgerea unei alte zone surplombante. Pitoanele distanțate impun folosirea integrală a posibilităților de escaladă prin opoziție și chei. După 15 m se intră în surplomba finală a pasajului, ce impune o ieșire în exterior, diedrul îngustându-se mult. Se trece în continuare pe față din stânga diedrului, se iese pe față și se părăsește fisura de bază ce prezintă mai multe lespezi greu de trecut. Se trec succesiv două zone surplombate într-un horn deschis, ce impune o cățărare extrem de dificilă. Manevrarea atentă a corzilor este esențială. Lungimea fiind de circa 45 m se impune fie o regrupare de la bun început mai sus decât locul indicat, fie ieșirea secundului din regrupare, lucru periculos pentru capul de coardă aflat într-o porțiune de cățărare.

Gradul lungimii: 6.

7 L.C. Lungime completă: 40 m. Prin cele trei traversee succesive în surplombe, cu un traverseu descendent final ce impune cea mai delicată și periculoasă angajare a corzilor pentru a evita blocarea capului de coardă în cea mai dificilă porțiune, această lungime este deosebit de grea. Se urcă fisura orientată ușor spre dreapta, se trece în scărițe prima zonă surplombată, prin cățărare depășind un arc

care ne trece peste a doua surplombă. La câțiva metri deasupra se trece o imensă dală, pe dreapta ei dalele nefiind vizibile decât după ce se face angajarea în ultima surplombă, urmată de un dificil traverseu descendent. Regruparea se face pe o placă ieșită din perete.

Gradul pasajului: 6.

8 L.C. Cuprinde pasaje de cățărare artificială cu trecerea a două surplombe aflate pe parcursul a două fisuri alăturate. Trecerea dintr-o fisură în alta impune pentru secund folosirea unei balustrade recuperabile. Din a doua surplombă se iese în regruparea făcută într-o grotă, la câteva pitoane aflate în grotă și deasupra.

Gradul pasajelor: 5.

9 L.C. Traverseul ce se face la stânga din grotă, deși partea dificilă nu are decât 20 metri, constituie pasajul cel mai serios, defilând deasupra peretelui la peste 200 m diferență de nivel. Din grotă în scărițe se trece în stânga. Se traversează la liber pe prize întoarse, trecând în scărițe sub un bolovan. Pitoanele distanțate în următoarea parte impune o cățărare atentă. După 30 m se face o altă regrupare.

Gradul lungimii: 6.

10 L.C. Următorul pasaj continuă în traverseu spre stânga. Se urcă cu pitoanele un pasaj ușor surplombat. Regruparea se face după acest pasaj de gradul 4-5 într-un scoc pietros.

11 L.C. Cuprinde pasaje frumoase de cățărare pe o față bogată în fisuri. În punctul în care surplombăm se trece spre dreapta, se urcă pe față cu ajutorul scărițelor, traversând spre dreapta în hornul care se urcă la liber pe o platformă ierboasă, unde se face o regrupare la baza hornului final.

Gradul lungimii: 5.

Din acest punct există două variante de ieșire: una cu o singură lungime prin hornul numit „Secera”, cealaltă cu două lungimi ce conduce în apropierea vârfului Clăia Strâmbă.

Varianta I

12 L.C. Se face o angajare într-un ramonaj înghesuit chiar pe baza hornului. După 15 m urmează un traverseu ce barează ieșirea din horn. Cu ajutorul a câtorva pitoane se iese complet la liber într-un șpraiț peste surplombă. Se ajunge în porțiunea finală din care se iese spre dreapta într-un traverseu. Aceasta este porțiunea finală negradată a Crestei Fotoreporterului, care duce fără dificultăți alpine pe vârf.

Gradul lungimii: 5-6.

Varinata a II-a

12 L.C. Urcând spre regrupare se trece pe lângă o fisură largă cu o țeavă bătută în ea. Prin acest punct aflat sub regruparea anterioară se traversează spre stânga, intrând în scocul alăturat. Pentru depășirea la liber a următoarelor pasaje se vor folosi pitoane. În final, se iese pe o platformă largă cu brazi în vecinătatea vârfului, până la care se merge pe creastă 15 - 20 m spre stânga.

Traseul, în general extenuant, cu manevre dificile de coardă, mai prezintă un inconvenient destul de mare: în Buila-Vânturarița deseori se dezlănțuie furtuni de vară, Clăia Strâmbă fiind un excelent paratrăznet. În asemenea situații se impune neatingerea porțiunilor ude de stâncă, pitoane, etc.

Pentru coborârea din traseu se urmează Creasta Fotoreporterului până la ieșirea din „varianta I” aflată la 35 m mai jos, după care, în traverseu spre stânga, se coborără ocolind vârful Clăii Strâmbe, vizând șaua Clăii. De aici, pe Vâlcelul Clăii urmează o cațărare, timp de 10 minute, până se ajunge în dreptul Vâlcelului Livezii. De aici, marcajul „dungă orizontală” conduce peste o zonă de grohotiș, apoi prin pădure până în apropierea cantonului.

De la ieșirea din traseu mai sunt circa. 35 de minute până la canton.

Traseul este omologat și are gradul 6A.

2.c. Creasta de Sus

Traseul este situat în Clăia Strâmbă. Roca predominantă: calcarul. Diferența de nivel: 140 m.

Drum de acces: se merge pe marcaj „bandă roșie orizontală” până la indicatorul de bifurcație: Clăia Strâmbă – Livada cu Mesteceni. Se urcă vâlcelul până la Livada cu Mesteceni.

Timp scurs până la baza traseului: 1 oră. Număr de pitoane pe lungimi de coardă:

1. L.C.	8 pitoane	regrupare 2 pitoane
2. L.C.	fără piton	regrupare fără piton
3. L.C.	fără piton	regrupare fără piton
4. L.C.	fără piton	regrupare fără piton
5. L.C.	fără piton	regrupare la pini

Material tehnic folosit: coardă 80 m, 15 carabiniere, scărițe, 10 pitoane.

Timp de escaladă: 1 ½ ore. Timp necesar de la ieșirea din traseu la cantonul forestier: 1 oră.

Descrierea tehnică a traseului

Traseul se distinge prin 2 porțiuni: una de perete, care conduce în creastă, iar cealaltă fiind creasta propriu-zisă.

1 L.C. Din partea superioară a Livezii cu Mesteceni se execută o traversare pe prize (5), vizând două fisuri paralele în care sunt fixate trei pitoane și o pană. Depășind acest pasaj vertical (8 m) cu scărițe, se urmărește spre depășire, în escaladă liberă, câteva lespezi verticale (10 m), până la baza unor surplombe. Depășind direct această surplombă cu ajutorul unui piton, urmează spre depășire o cățărare pe o fisură până sub tavan, care este depășit direct. Regruparea se face pe o platformă.

Gradul de dificultate: 4 B. Lungimea: 37 m.

2 L.C. Se urmărește o fisură cu prize bune, care după circa 15 m conduce în creasta marcată cu pini. Regruparea se face pe un umăr al crestei.

Gradul de dificultate: 4 B. Lungimea: 15 m.

3,4,5 L.C. Urmărește creasta pe prize bune cu regrupări la pini. Pe lungimea a 4-a se remarcă o fisură dificilă de circa 10 m, care se depășește prin cățărare liberă. Dificultatea acestor lungimi variază între 2 A și 3 B. Traseul ia sfârșit aproape de vârful Clăii Strâmbă.

Dificultatea apreciată: 3 B, omologat la gradul 3 A.

3. Sectorul Peretele Livezii cu Mesteceni

3.a. Surplombele Livezii cu Mesteceni

Traseul se află situat pe peretele nord-estic din Clăia Strâmbă. Roca predominantă este calcarul. Diferența de nivel este de 180 m.

Drumul de acces: urmând marcajul „cruce roșie” se urcă până sub peretele Clăii Strâmbă. De la linia de întâlnire a Crestei Fotoreporterului cu peretele Livezii cu Mesteceni se merge spre stânga circa 20 m, unde se observă linia de pitoane.

Timp necesar de acces: 30 minute. Numărul de pitoane:

1. L.C. 7 pitoane 1. în regrupare

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

2. L.C.	10 pitoane	2.
3. L.C.	8 pitoane	2.
4. L.C.	16 pitoane	2.
5. L.C.	14 pitoane	2.
6. L.C.	12 pitoane	1.
7. L.C.	fără	ieșire

Material tehnic folosit: o coardă de 80 m, 25 carabiniere, scărițe, 83 pitoane.

Timpe de escaladă: 3 - 4 ore. Timpe necesar de la ieșirea din traseu la canton: 45 minute.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Se desfășoară în cățărare liberă pe trepte surplombate, necesitând o tehnică și o forță în degete deosebită. Obstacolele surplombate ale acestei lungimi se depășesc printr-o escaladă depărtată, cu pași largi laterali, folosind pentru mâini prize foarte mici sau aderența. Posibilitatea de a bate pitoane este foarte redusă din cauza lipsei fisurilor. După circa 15 m se iese prin aderență într-un traverseu mic spre dreapta pe plăci spălate, pe care le escaladăm cu deosebită atenție, ajungând pe o mică brână. De aici se traversează la stânga spre regrupare.

Grad de dificultate: 5 B. Lungimea: 25 m.

2 L.C. Se pornește din regrupare pe prize circa 3 m, după care alpiniștii se angajează într-un diedru vertical, cu porțiuni surplombate, pe care se folosesc scărițele. După circa 30 m se ajunge pe o treaptă de piatră, de pe care se traversează limita dreaptă și se urcă circa 4 m un perete înierbat, care iese pe regrupare. Regruparea este marcată cu două pitoane de rapel.

Grad de dificultate: 5 B. Lungimea: 37 m.

3 L.C. Se pornește în traverseu dreapta, la început, pe o brână îngustă de iarbă (4 m), care apoi dispare în perete și obligă la continuarea pe un prag lat de două degete, folosindu-se prize mici de mână încă 3 m. Se escaladează o surplombă și o fisură verticală cu trei pitoane, după care se urcă în cățărare liberă circa 10 m pe mici prăgulețe stâncoase. Un piton bătut la capătul acestui pasaj marchează începutul unei traversări la stânga de circa 8 m pe mici prăgulețe și prize de vârf de deget, care conduce într-o regrupare pe care se poate sta în picioare. Este marcată de două pitoane.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 33 m.

4 L.C. Se pornește din regrupare pe o fisură stânga – dreapta, care conduce sub surplomba ce iese în afara liniei peretelui cu circa 2,5 m. Depășind cu scărițe acest pasaj, se atinge prin cățărare liberă (3 m) un piton bătut la baza surplombeii. Cu ajutorul a trei pitoane surplomba este depășită frontal, după care urmează un diedru vertical cu pasaje surplombante, pe care se înaintează pe scărițe, și scurte porțiuni de cățărare. În punctul în care diedrul are o surplombă de proporții mari se ocolește spre dreapta și se urcă un perete de circa 8 m, până în regruparea marcată cu două pitoane.

Grad de dificultate: 6⁰. Lungime: 37 m.

5 L.C. Prin cățărare liberă se ajunge la pitonul aflat pe peretele din dreapta a diedrului surplombat ce formează începutul acestei lungimi. Un șir de cinci pitoane conduc spre depășirea acestui obstacol. În continuare, urmează un pasaj de 10 m, care se depășește prin cățărare cu ajutorul pitoanelor. Acest pasaj conduce la un nou diedru, care se depășește cu ajutorul scărițelor. La capătul acestui diedru se regrupează în spatele unui țanc (două pitoane).

Dificultate: 5B. Lungimea: 35 m.

6 L.C. De pe vârful țancului lângă care se efectuează regruparea cățărătorii se angajează într-o fisură largă cu marginile rotunjite, care se depășește folosind două pene de lemn și o țeavă. Intervalul între aceste pitoane este acoperit prin cățărare liberă, natura obstacolului nepermițând baterea altor pitoane. Traseul continuă peste o succesiune de trepte surplombante și fisuri largi, angajându-se în hornul final. Escalada acestei porțiuni cere o deosebită atenție din cauza friabilității rocii.

Hornul se escaladează prin opoziție laterală și apoi pe praguri înclinate se ajunge în regrupare (un piton).

Grad de dificultate: 6⁰. Lungime: 35 m.

7 L.C. Din regrupare se escaladează o fisură de circa 8 m, depășindu-se, prin opoziție, surplomba de la intrare. O față înierbată ne conduce în creastă.

Grad de dificultate: 2⁰. Lungime: 40 m.

Ieșirea din traseu se face urmând vâlcetul care coboară din Livada cu Mesteceni și, apoi, pe marcaj „bandă roșie”, până la canton.

Grad de dificultate propus: 5 B, omologat 5 B.

3.b. Creasta Fotoreporterului

Traseul este localizat în Valea Cheia. Roca predominantă este calcarul.

Diferența de nivel: 220 m.

Drumul de acces: se urmărește de la cantonul Cheia marcajul „cruce roșie” spre baza Clăii Strâmbe, până la o brână laterală dreapta care marchează intrarea în traseu.

Timp necesar: 20 minute.

Numărul de pitoane necesare: 7. Materiale tehnice folosite: coardă - 80 m, 10 carabiniere, scărițe, pitoane. Timp de escaladă: 1h – 1 ½ h. Timp scurs de la ieșirea din traseu la canton: 30 minute.

Descrierea tehnică a traseului

Traseul urmează o creastă ascendentă, distinctă, în care porțiunile de creastă îngustă alternează cu pasaje puternic înclinate (hornuri, diedre, plăci).

După primele două lungimi de cățărare liberă pe o creastă îngustă, ușor accesibilă (dificultate 1A), urmează o succesiune de diedre și hornuri de înălțime mică (3 - 10 m), care se trec prin cățărare liberă (dificultate 2A-3A) pe parcursul a patru lungimi de coardă. Regrupările sunt comode, asigurarea făcându-se după colțuri de stâncă.

7 L.C. Începe printr-un rapel de circa 15 m până în strunga în care iese traseul „Scara de piatră”. Depășind o față în trepte, se ajunge în strunga prin care se iese din traseul „Hornul Părului Sălbatic” (dificultate 2 A), unde se regroupează la doi mesteceni pitici.

8 L.C. Pornește peste o placă foarte dificilă de 4 - 5 m, care se continuă cu o fisură largă și apoi cu o succesiune de trepte de stâncă (dificultate 2B).

9 L.C. Continuă cățărarea liberă pe o față înclinată la circa 60⁰ pe o lungime de 30 m, după care urmează o regrupare (dificultate 2A).

10 L.C. Este verticală. După depășirea prin opoziție a unei trepte surplombante, se ramonează pe un horn până la baza unei surplombe. Aceasta se trece direct, folosind cele două pitoane de asigurare

bătute în acest scop. Continuând apoi hornul (două pitoane) prin opoziții, se ajunge în Livada cu Mesteceni, unde acest traseu ia sfârșit.

Gradul de dificultate: 3B. Lungimea: 30 m.

Ieșirea din traseu se face prin vâlcetul care coboară din Livada cu Mesteceni, pe marcaj „bandă roșie orizontală”.

Grad de dificultate propus: 2 B, omologat la gradul 2B.

3.c. Hornul Surpat

Traseul a fost denumit „Hornul Surpat” datorită deschiderii sub nivelul solului, cu care hornul se continuă în jos aproximativ 40 m. Numărul de pitoane:

1. L.C.	1 piton	regrupare fără piton
2. L.C.	2 pitoane	regrupare 1 piton
3. L.C.	8 pitoane	regrupare 1 piton
4. L.C.	12 pitoane	regrupare 1 piton
5. L.C.	5 pitoane	regrupare cu asigurare la brâu

Materiale tehnice folosite: o coardă de 80 m, 20 carabiniere, scărițe, 35 pitoane, ciocane.

Timpul necesar ajungerii la cantonul silvic: circa 30 minute.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Prima lungime are circa 10 m și se efectuează în horn prin ramonaj deasupra unui pat de aproximativ 40 m.

Gradul de dificultate: 5B.

2 L.C. Are 35 m lungime, escalada făcându-se prim ramonaj, la început în interiorul hornului, iar apoi în exterior, pentru că partea de sus este îngustă.

Gradul de dificultate: 5A.

3 L.C. Plecarea se face printr-o piramidă, după care începe o escaladă dificilă pe o fisură cu rocă friabilă și mici surplombe de iarbă. Pitoanele bătute sunt în general de asigurare.

Gradul de dificultate: 6A. Lungimea: 38 m.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

4 L.C. Începe printr-un traverseu la stânga pe o placă înclinată și fără prize, care are la început două pitoane și o lungime de aproximativ 10 m. Urmează apoi o traversare tot la stânga, de circa 5 m, pe care sunt bătute două pitoane. Traversarea pe placă se face fără pitoane, pe niște prize de mână foarte fine și este dificil din cauza înclinării și lipsei prizelor de picior. După ultimul traverseu urmează o fisură de circa 18 m, ușor surplombată, unde escalada se face cu ajutorul pitoanelor. Ieșirea din această fisură se face într-o zonă friabilă. Pe fisură și la ieșirea din această lungime roca este friabilă.

Gradul de dificultate al acestei lungimi a fost apreciat la 5 B, iar lungimea de 35 m.

5 L.C. Această lungime este similară ultimei lungimi din traseul Creasta Fotoreporterului și este apreciată ca având gradul de dificultate 4 B, din cauza prezenței unei surplombe și a rocii friabile.

Are o lungime de aproximativ 25 m. Plecarea se face din potecă.

Regruparea I se face pe o platformă foarte largă, în horn. În această regrupare secundul trebuie să fie atent la pietrele ce cad din partea superioară a hornului.

Regruparea a II-a se face pe o mică brână – platformă și este foarte comodă.

Regruparea a III-a se face în colțul unui diedru, pe o placă unde se stă destul de comod.

Regruparea a IV-a se face pe o brână – platformă.

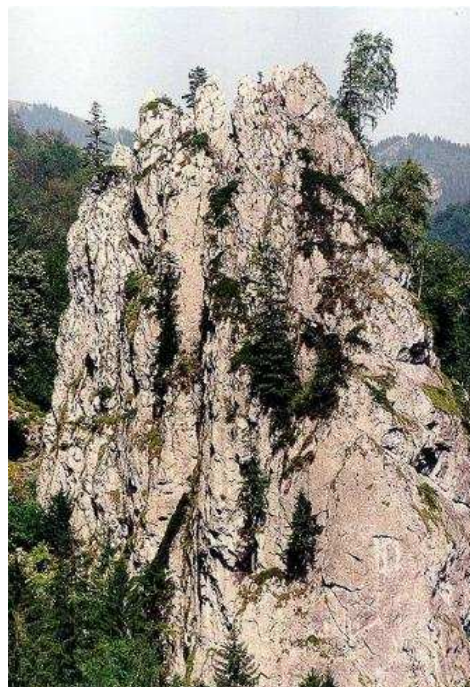
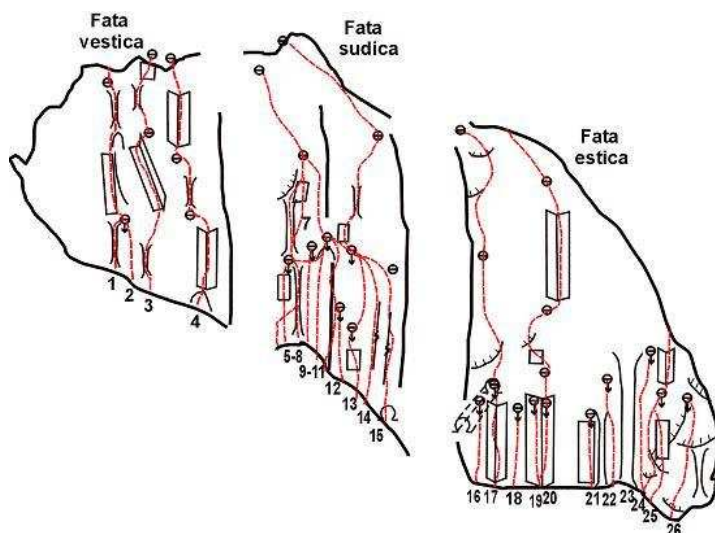
Sunt posibile retrageri, după cum urmează: din regruparea a II-a printr-o traversare pe brână către stânga și apoi o coborâre dificilă la liber sau rapel. Din regruparea a III-a prin rapel de 40 m pe regruparea a II-a și apoi în continuare pe brână (vezi mai sus). Din regruparea a IV-a prin rapel de 40 m pe Creasta Fotoreporterului și apoi coborâre la liber.

Se poate intra în traseu în a II-a regrupare prin traverseu pe brâna mai sus menționată, iar în a IV-a regrupare prin traseul Creasta Fotoreporterului.

Ieșirea din traseu se face pe o creastă largă cu pomi, de unde se coboară comod pe un vâlcet până în potecă.

Gradul de dificultate propus: 4 B, omologat la 4 A.

4. Sectorul Santinela Cheilor Cheii

Santinela Cheilor Cheii, situată în fața peretelui nordic al Clăii Strâmbe, prezintă ca și aceasta o stâncă curată, spre deosebire de Stogșoare cu pereții lor străbătuți de fisuri înierbate. Traseele au pasaje comparabile cu cele de maximă dificultate din Clăia Strâmbă, producând o satisfacție prin varietatea obstacolelor. Cele trei trasee ies în Creasta Santinelei, de unde se coboară liber pe versantul nordic, spre cantonul silvic Valea Cheii.

4.a. Creasta Santinelei

Traseul se află în zona văii Cheia.

Santinela Cheii reprezintă un imens bastion cu pereți de circa 80 – 90 m, ce se află la intrarea în cheile propriu-zise ale văii Cheia. Pentru a atinge vârful pe drumul cel mai ușor se ocolește Santinela Cheii pe drumul din stânga marcat cu „cruce roșie”, urcând în strunga ce o separă de Creasta Fotoreporterului.

Durata de la canton: 15 - 20 minute. Diferența de nivel: circa 30 m (cuprinde și o lungime de creastă). Întoarcerea din traseu, după efectuarea unui rapel, se face pe același drum.

Gradul de dificultate a traseului: 1A.

Descrierea tehnică a traseului

Din șaua sus amintită, legat în coardă, se urcă circa 30 m pe latura stângă a turnului, se trece o succesiune de mici hornuri și fisuri largi bogate în prize și se iese pe Santinelă. Pentru atingerea vârfului se urcă, tot asigurat, creasta, mergând pe partea dreaptă.

Pentru revenire se urmărește creasta în sens invers, efectuând un rapel, de circa 20 m, spre dreapta și punând coarda după unul din numeroasele blocuri răspândite haotic pe creastă.

Traseul a fost omologat la gradul 1A.

4.b. Tr. Mignon - 2A

Este cu siguranță un traseu a cărui dificultate nominală demonstrează hibeile sistemului românesc de cotație. Pe cele două lungimi de coardă sunt pasaje de continuitate în gradul IV și V, care nu au nimic de-a face cu gradul doi. Prima lungime de coardă vizează linia unui horn, a doua urmând o succesiune de diedre până în Creasta Santinelei. Roca friabilă și pitoanele slabe solicită o atenție sporită din partea cățărătorilor.

4.c. Tr. 1 Mai - 2A

Este un traseu care prin claritatea liniei oferă posibilitatea unor mari satisfacții cățărătorilor de orice nivel. Primii metri sunt relativ friabili, conducând spre un mic horn. Urmând apoi o rampă ușor spre stânga, se ajunge în regrupare. De aici se poate ieși direct în sus pe creastă sau se poate folosi spre dreapta retragerea mai comodă a traseului Mignon.

4.d. Hornul Dezghețat - 3B

Se desfășoară pe trei lungimi de coardă. Traseul are o linie clară, marcată cu pitoane, pasajul caracteristic fiind reprezentat de un horn de dificultate medie (după W. Kargel).

4.e. Hornul Înghețat

Localizarea traseului: Valea Cheii. Roca predominantă: calcarul. Diferența de nivel: 115 m.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Drum de acces: de la cantonul Cheia se urmează marcajul „cruce roșie” până sub Santinelă, unde distingem în peretele sud-estic, la 50 m de creastă, acest horn surplombant.

Timp scurs până la baza traseului: 10 minute. Număr de pitoane pe lungimi de coardă:

1. L.C. 15 pitoane
2. L.C. 8 pitoane
3. L.C. 3 pitoane
4. L.C. 3 pitoane

Materialele tehnice folosite: 2 corzi a 40 m, 25 carabiniere, scărițe, pitoane.

Timp necesar pentru escaladă: 2 ore. Timp necesar de la ieșirea din traseu până la cantonul Cheia: 10 minute.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Prima parte a traseului parcurge hornul amintit, care este puternic surplombat pe fața stângă, printr-o cățărare liberă, dificilă. După 25 m se ajunge la o mică grotă, de unde se efectuează un traverseu de 5 m în scărițe, spre dreapta, ajungând la o altă fisură situată pe fața dreaptă a hornului. După parcurgerea acestei fisuri pe încă 4 m, se efectuează prima regrupare.

Gradul de dificultate: 5A. Lungime: 35 m.

2 L.C. Se parcurge în continuare o mică creastă situată pe fața dreaptă a hornului, după care se efectuează a doua regrupare.

Gradul de dificultate: 3. Lungimea: 25 m.

3 L.C. Apoi se traversează spre stânga, unde 30 m se merge pe o brână friabilă ascendentă.

Gradul de dificultate: 2-3. Lungimea: 25 m.

Pe această creastă se mai merge circa 20 m, vizând o crăpătură pronunțată, pe care se coboară însă pe versantul opus, aflat pe cantonul Cheia.

Grad de dificultate propus: 3 B, omologat la gradul 3 A.

4.f. Traseul Frontal - 4A

Duce direct pe vârful Santinelei Cheilor Cheii, fiind de trei lungimi de coardă. Din mijlocul lungimii a doua, se poate ajunge printr-o traversare de 10 m la prima regrupare a traseului Hornul Înghețat (posibilitate de a greși traseul, după W. Kargel).

4.g. Diedrul cu Brazi - 4B

Este cel mai dificil traseu din Santinela Cheilor Cheii (...în 1976), caracterizat printr-o surplombă dificilă în lungimea a doua de coardă. Acest pasaj este de gradul 4. A treia lungime de coardă se desfășoară de-a lungul diedrului care a dat numele traseului, după care se iese în Creasta Santinelei (după W. Kargel).

4.h. Creasta Estică - 5A

Este prin complexitatea lui de departe cel mai dificil traseu clasic din Santinela Cheii, el purtând amprenta distinctă a realizatorului lui. El impune o cățărare artificială dificilă, alternată cu frecvente probleme delicate de cățărare liberă. Prima lungime de coardă urmează un diedru deschis cu o mică surplombă ce duce în gura unui tunel. A doua, care este și cea mai dificilă, se angajează oblic dreapta pe sub o surplombă, după care revine spre stânga paralel cu linia muchiei de-a lungul unei fisuri surplombante. A treia lungime prezintă două obstacole majore: un traverseu foarte delicat oblic stânga, urmat spre finalul lungimii de o surplombă care ne scoate în regruparea comună cu traseul Frontal, traseele urmând după aceea o linie comună.

4.i. Creasta Nordică

Denumirea locului unde se găsește traseul: Valea Cheii. Roca predominantă: calcarul. Diferența de nivel: 125 m. Drumul de acces: de la cantonul Cheia se urmărește drumul marcat cu „cruce roșie” până la baza Santinelei Cheii. Baza este notată cu indicativul 1.

Timp necesar până la bază: 10 minute. Număr de pitoane:

1. L.C. 30 pitoane
2. L.C. 15 pitoane
3. L.C. 8 pitoane

Material tehnic folosit: 2 corzi de 40 m, 5 scărițe, 25 carabiniere, 2 ciocane, 55 pitoane.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Timp necesar pentru escaladă: 2 ore. Timp necesar de la ieșirea din traseu până la cantonul Cheia: 10 minute.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Traseul parcurge la început fața sudică puternic înclinată, pe o fisură clară și orientată spre creastă (dreapta). Parcurgerea se face în mare parte (30 m) cu ajutorul scărițelor, iar în final se efectuează un traverseu de 10 m la stânga într-un pasaj vertical. Regruparea se face pe un bloc sfărâmicios.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 40 m.

2 L.C. Din regrupare se parcurg 8 m pe o fisură orientată spre stânga și ajungem pe o brână suspendată în perete, care are doi brazi. Din acest loc se prinde un horn îngust și surplombant spre dreapta care, după 20 m, se termină în plin perete. După ce se parcurge acest perete vertical pe încă 10 m, se iese în creastă, unde se efectuează o nouă regrupare.

Grad de dificultate: 5⁰. Lungime: 35 m.

3 L.C. Parcurge finalul crestei acoperită pe alocuri cu ienupăr pe încă 40 m.

Gradul de dificultate: 3-4. Lungime: 40 m.

În continuare, cățărătorii parcurg partea finală a crestei orientându-se spre strunga din partea stângă, pe unde se coboară.

Grad de dificultate propus: 4 B, omologat la gradul 4 A.

5. Sectorul Stogsoare

5.a. Traseul Amurgului

Traseul este situat în Turnul Stogșorul I. Roca predominantă este calcarul. Diferența de nivel este de 180 m. Drumul de acces: se traversează râul Cheia, se urmărește primul vâlcet cu grohotiș până la baza versantului Stogșorul II. De aici, se traversează spre stânga până se ajunge la „Vâlcetul Albinelor”, pe care se urcă până la baza peretelui Stogșorul I.

Țimp necesar intrării pe traseu: circa 30 minute. Numărul de pitoane:

1. L.C.	8 pitoane	regrupare	2 pitoane
2. L.C.	5 pitoane	regrupare	2 pitoane
3. L.C.	nici un piton	regrupare	2 pitoane
4. L.C.	2 pitoane	regrupare	2 pitoane
5. L.C.	2 pitoane	regrupare	1 piton
6. L.C.	nici un piton	regrupare	nici un piton

ieșire din traseu

Materialul tehnic folosit: o coardă de 80 m, 20 carabiniere, scărițe, 24 pitoane.

Țimp de escaladă: 2 ore. Țimp necesar de la ieșirea din traseu la cantonul forestier: 45 minute.

Descrierea tehnică a traseului

Traseul începe din „Vâlcetul Albinelor”, din punctul în care remarcăm două pitoane în perete.

1 L.C. Se desfășoară în cățărare liberă pe prize mici, la verticală, marcată de pitoane de asigurare.

Linia acestei lungimi urmează peretele marcat de o fisură, traversează această fisură și se angajează pe partea ei stângă, conducând la o regrupare pe un prag de piatră.

Lipsa fisurilor a împiedicat fixarea a mai mult de opt pitoane, care folosesc numai pentru asigurare, escalada desfășurându-se pe prize mici și aderență.

Grad de dificultate: 5A. Lungime: 38 m.

2 L.C. Se execută o traversare de 5 m pe un prag pietros, după care se înaintează 5 m pe o porțiune cu pernițe de iarbă. De aici, cu ajutorul a patru pitoane, se depășește prin cățărare un diedru vertical a cărui surplombă terminală se ocolește prin stânga pe o creastă alcătuită din blocuri mari prăbușite. Cățărarea liberă continuă pe o față de circa 10 m, care conduce fără dificultăți deosebite în regrupare. Regruparea se face într-un fund horn (două pitoane).

Grad de dificultate: 4B. Lungime: 37 m.

3. L.C. Escaladând prin opoziție hornul, după circa 30 m, se ajunge în zone în care aceasta capătă aspect de diedru deschis, total lipsit de prize care impune escalada artificială. Cum aspectul general al traseului este escalada liberă, este recomandat a se evita această porțiune printr-o traversare la dreapta pe prize (5 m) și apoi pe un prag ierbos în regrupare.

Regruparea se face pe acest prag și este marcată de două pitoane.

Gradul de dificultate este 4A. Lungime: 38 m.

4 L.C. Continuând traversarea pe acest prag ierbos (5 m) se urcă o succesiune de trepte stâncoase circa 10 m.

Escalada se continuă prin opoziție pe o fisură care surplombează, necesitând pentru trecere două pitoane. În continuare, prizele bune, sub formă de muchii, conduc într-o cățărare aeriană spre o regrupare. Regruparea se face pe un prag de iarbă (două pitoane).

Grad de dificultate: 4B. Lungime: 40 m.

5 L.C. Pornește din regrupare pe o placă de 10 m, înclinată cam la 60°, care conduce într-o zonă de plăci prăbușite, pe care cățărarea se face prinzând cele două pitoane fixate în surplomba ce urmează.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Depășind cu scărițe acest obstacol, urmează a depăși o fisură aproape verticală, care conduce spre a 5-a regrupare. Lungimea se caracterizează prin cățărare liberă pe prize bune, alternând cu aderența.

Grad de dificultate: 4 B. Lungime: 45 m.

6 L.C. Din regruparea marcată cu un piton se escaladează fisura cu prize bune, care conduce la peretele terminal (5 m), vertical și cu prize mici, pe care se depășește printr-o escaladă atentă. Traseul ia sfârșit într-o strungă vizibilă de la baza peretelui.

Grad de dificultate: 4 A. Lungime: 25 m.

Dificultate apreciată: 4 B, omologat la gradul 3 B.

5.b. Vâlcetul Albinelor

Acest traseu se află în Masivul Stogșoarele. Roca predominantă este calcarul.

Pentru a intra în vâlcetul se pornește de la cantonul forestier Cheia, se urmează drumul spre IFET Mânzu. Pe serpentinele ce duc în culmea Stogul – Stogșoarele, după ce se întâlnește a doua oară un pârâu aflat pe firul vâlcetului împădurit, se trece pârâul. Mergând spre dreapta, ușor în urcare, până la apropierea de peretele vârful Stogșoare I, care se ocolește pe dreapta, se intră în Vâlcetul Albinelor, care la bază are un con de dejecție de grohotiș.

Durata de la canton la intrarea în traseu (vâlcet): 20 - 25 minute. Pentru prima parcurgere a vâlcetului s-au folosit coardă, pitoane. Numărul de pitoane de pe traseu este de 4 .

Timp de escaladă: circa 1 h - 1 h 15 minute. De la ieșire din traseu până la cantonul Cheia sunt necesare circa 35 - 40 minute.

Gradul de dificultate al traseului: 2⁰. Diferența de nivel: circa 150 m.

Descrierea tehnică a traseului

Se urcă de-a lungul vâlcetului, după care urmează un horn de circa 15 - 20 m ce constituie punctul cel mai interesant al traseului, pasajul fiind de gradul 4-5. Trecerea se face direct în ramonaj, ieșind la liber din hornul ce surplombează în partea superioară. După ieșire, ca și pe parcurs, sunt

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

pitoane. Vâlcetul continuă cu o înclinație ridicată, trecând alte două mici săritori. Ultima săritoare, în general umedă, formată dintr-o lespede ce barează înaintarea, se trece direct în șpraiț. Urmând coastele înierbate și cu vegetație, se iese într-o curmătură dintre vârfurile Stogșoare I și Stogșoare II.

Pentru coborâre se urmăresc fețele împădurite de pe versantul opus al vârfului Stogșoare I și se iese, după o serie de ocolișuri, la banca aflată pe drumul canton Cheia – IFET Mânzu, de unde se revine la canton.

Traseul a fost omologat la gradul 2 A.

5.c. Brâna Arinilor

Brâna Arinilor este una din brânele ce înconjoară peretele Stogșoare. Roca predominantă este calcarul, cu multe zone friabile, cu scurgeri de grohotiș mărunț. Pentru a intra în brâul ce trebuie parcurs numai într-un sens, se urcă Vâlcetul Galben din fața cantonului Cheia până în zona în care încep pereții galbeni ce barează în final Vâlcetul. Durata de la canton la intrarea în brână este de circa 40 minute. Pentru parcurgerea traseului se impune o coardă pentru asigurare. Caracteristicile brânei sunt numeroasele pâlcuri cu arini. De la ieșirea din traseu până la canton sunt circa 14 minute.

Durata de parcurgere a brânei este de circa 1,25 – 1,5 ore.

Gradul de dificultate este 1A. Diferența de nivel este de circa 120 m.

Descrierea tehnică a traseului

În partea superioară a vâlcetului se urmărește un traverseu cu mici urcări și coborâri de circa 100 - 120 m, pe o brână mai largă. Grohotișul mărunț impune atenție la mers. Într-o porțiune marcată cu pâlcuri de arini, ce se lasă spre vale, urmează o coborâre de circa 50 m, în diagonală, ușor spre dreapta. Într-o nouă traversare, se trece o muchie aeriană acoperită de o vegetație abundentă, după care ne angajăm într-o traversare de circa 40 m pe o porțiune bogată în prize. Traversarea spre dreapta, cea mai dificilă din traseu, impune multă atenție și se iese în dreptul unui copac uscat. Pe partea stângă, jos, se află Vâlcetul Albinelor. Traseul se termină cu ieșirea în creasta Stogșoare, sub vârful Stogșoare II.

Pentru revenirea la canton, fie se urmărește drumul spre vârful Stogșoare I și apoi poteca turistică IFET Mânzu – canton Cheia, fie se urmărește creasta foarte accidentată cu pasaje de cățărare și

cu probleme de orientare până ce se trece de vârful Stogșoare II. Urmează coborârea ce duce pe brâul în Trepte – 1 A, exact la punctul de la care s-a plecat.

Traseul a fost omologat la gradul 1 A.

5.d. Brândușa de Toamnă - 5A

1. Se desfășoară în Stogșoare I, în partea mediană a peretelui SV, de-a lungul unui diedru și al unui horn marcant. Prima lungime de coardă vizează atingerea acestui diedru, urmând o succesiune ușor spre dreapta de plăci și zone înierbate. A doua lungime de coardă se angajează pe acest diedru până în dreptul unui scurt pasaj surplombant spre dreapta, care duce în a doua regrupare. A treia lungime de coardă duce, puțin oblic spre stânga prin hornul ce se deschide deasupra, până pe o platformă înierbată, unde se regroupează. Următoarele două-trei lungimi care ne scot pe creastă se desfășoară pe fețe înierbate, care nu mai prezintă dificultăți tehnice, dar care pot genera dificultăți de orientare.

S-a lucrat și se lucrează la reamenajarea traseelor de cățărare din Cheile Cheii, această zonă fiind foarte cunoscută și căutată de cățărători.

În urmă cu numai șapte ani, în chei au fost realizate unele trasee echipate cu ancore, care, însă, datorită materialului neadecvat folosit, au ajuns rapid într-o stare periculoasă de degradare. Deci, se impune refacerea lor și al celorlalte trasee cu material inoxidabil longeviv, compatibil cu evoluția modernă a alpinismului, care să asigure plăcerea și siguranța în practicarea a cățărătorilor, fie ei începători sau avansați.

Proiectul coordonat de Frank Schobel „Șpițuri în Buila-Vânturarița” s-a desfășurat în iulie 2000, ocazie cu care s-au montat mai bine de 400 de ancore. În regrupări s-a folosit inox de 12 mm, în rest material zincat Fixe M10.

2. Drumul de acces de la cantonul forestier din valea Cheii parcurge drumul turistic de acces ce vine dinspre Olănești până la izvorul situat la 10 minute de firul văii. După acest punct se traversează oblic spre dreapta spre baza turnului denumit „Stogșoare I” sau „Claia Strâmbă”.

Timp necesar pentru escaladă: 4 - 5 ore. Numărul de pitoane:

1. L.C. 25 pitoane
 2. L.C. 18 pitoane
 3. L.C. 25 pitoane
-

- 4. L.C. 15 pitoane
- 5. L.C. 25 pitoane
- 6. L.C. 4 pitoane

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Prima porțiune parcurge partea inferioară a turnului Stogșoare I. În primii metri se parcurge o placă apropiată de verticală, după care se continuă escalada pe linia crestei într-o zonă friabilă. Ultimii 5 m parcurg o placă acoperită cu iarbă, după care urmează regruparea la baza unei fețe stâncoase.

Grad de dificultate: 4-5. Lungime: 48 m.

2 L.C. Această lungime parcurge pe încă 18 m o zonă de hornuri înierbate, după care se angajează pe fisura ce spintecă acest turn. O parte a fisurii se parcurge prin metode clasice, la finalul lungimii folosindu-se scărițe.

Grad de dificultate: 5-6. Lungime: 45 m.

3 L.C. Reprezintă partea cea mai caracteristică și mai frumoasă a traseului. Primii 8 m parcurg o fisură largă și verticală, după care urmează un horn surplombat de circa 15 m. Pasajul cel mai dur începe la 4 m după ieșirea din horn, punct în care marea spintecătură este blocată de câteva blocuri surplombate și continuăm escalada pe fața stângă a sa. Următorii 6 m parcurg această față cu ajutorul câtorva pitoane.

Grad de dificultate: 6. Lungimea: 40 m.

4 L.C. Se parcurge în cea mai mare parte la liber.

Grad de dificultate: 4. Lungime: 40 m.

5 L.C. Se depășesc câteva mici surplombe. După depășire se efectuează un traverseu dificil la stânga și se ajunge într-o zonă mai puțin verticală, unde se efectuează o regrupare.

Grad de dificultate: 5. Lungime: 40 m.

6 L.C. Parcurge ultimii 30 m pentru a ajunge pe vârful turnului marcat de un mesteacăn. Porțiunea verticală și puternic frământată se parcurge în cățărare liberă, evitând unele porțiuni surplombate prin traversări la stânga.

Grad de dificultate: 4-5. Lungime: 30 m.

Ieșirea din traseu se face urmând această creastă pe circa 30 m, după care se traversează pe fața nordică. După circa 150 m se ajunge la un vâlcet, care scoate alpiniștii în strunga numită „La mese”.

Gradul de dificultate propus: 5B, omologat la 5A.

5.e. Turnul Mirajului

Denumirea locului unde se găsește traseul este Turnul Stogșoarele. Roca predominantă: calcar.
Diferența de nivel: 220 m.

Drum de acces: se traversează râul Cheia și se urcă vâlcetul care coboară sub traseu. La început se trece peste grohotișul puțin stabil, apoi se escaladează o succesiune de figuri și de fețe spălate și verticale foarte dificile până la o brână, de unde legat în coardă, se iese, din nou, în vâlcetul părăsit, din cauza dificultăților excesive. De aici începe traseul propriu-zis.

Țimp necesar: 1 oră. Număr de pitoane:

1. L.C.	1 piton	regrupare fără piton (grotă)
2. L.C.	10 pitoane	regrupare fără piton (grotă)
3. L.C.	12 pitoane	regrupare 2 pitoane
4. L.C.	15 pitoane	regrupare 3 pitoane
5. L.C.	14 pitoane	regrupare 3 pitoane
6. L.C.	19 pitoane	regrupare la pin
7. L.C.	fără pitoane	regrupare la pin
8. L.C.	fără pitoane	regrupare la pin
9. L.C.	fără pitoane	regrupare la pin

Materiale folosite: o coardă de 80 m, 25 carabiniere, scărițe, 75 pitoane.

Țimp de escaladă: 3 - 4 ore. Țimp necesar de la ieșirea din traseu la canton: 2 ore.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. Se escaladează zona superioară a vâlcetului, circa 15 m, după care se urcă un perete vertical 20 m cu prize bune (un piton de asigurare). Regruparea se face într-o grotă.

Grad de dificultate: 4A. Lungime: 35 m.

2 L.C. Se traversează spre stânga (7 m) pe un prag până în dreptul unui diedru puternic surplombat. Se depășește o surplombă cu ajutorul scărițelor, după care cățărătorii se angajează într-o fisură deschisă, depășită prin cățărare liberă, cu pericolozitate mare, alternând cu pasaje de scărițe în zonele surplombante. Se ajunge într-o regrupare cu grotă a cărei intrare este parțial acoperită de un contrafort.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 30 m.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

3 L.C. Se iese pe prize fine pe fața contrafortului, se urcă pe vârf, de unde cu ajutorul scărițelor se traversează spre stânga 5 m pe sub un tavan. La capătul traversării se escaladează o fisură verticală cu porțiuni surplombate cu ajutorul scărițelor și prin cățărare. Se efectuează o traversare dificilă spre dreapta (5 m) cu un piton, după care se escaladează liber prin aderență o placă de 10 m (un piton). Se traversează pe un prăguleț până în regruparea marcată de două pitoane.

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 35 m.

4 L.C. Pornind din regrupare, se depășește în escaladă directă o surplombă (două pitoane), apoi o fisură verticală cu ajutorul scărițelor și prin escaladă liberă, după care urmează regruparea (trei pitoane).

Grad de dificultate: 5⁰. Lungime: 35 m.

5 L.C. Din regrupare se pornește pe pitoanele ce dirijează spre dreapta, și apoi cu ajutorul scărițelor se trec trei trepte surplombante, după care urmează o fisură orientată, de asemenea, spre dreapta. Lungimea se termină prin cățărare liberă până la o platformă de iarbă (două pitoane).

Grad de dificultate: 5B. Lungime: 35 m.

6 L.C. Prin opoziție „a la bavaysse” se depășește o placă de 5 m înălțime, după care se trece direct o surplombă. Escalada continuă pe o fisură surplombată în care cățărarea artificială alternează cu cea liberă. Regruparea se face pe o platformă cu pini.

Dificultate: 6⁰. Lungime: 35 m.

7, 8, 9 L.C. Urmează o creastă distinctă, puternic ascendentă, pe care se depășesc, prin escaladă liberă, pasaje de gradul 2A-3A. Traseul se termină în creasta principală ce leagă vârful Stogșoare II de Stogșoare III.

Ieșirea din traseu se face continuând creasta care coboară spre vârful Stogșoare IV și, apoi, prin Vâlcetul Ursului, spre valea Cheii. Coborârea de pe creastă se face printr-un rapel de 40 m pe unul din pomii de pe creastă.

Grad de dificultate propus: 5 B, omologat la gradul 5 A.

5.f. Vâlcetul Turnului

Vâlcetul permite urcarea pe Turnul Stogșoare din Peretele Stogșoarele, pe creasta vestică.

Roca predominantă este calcarul.

Pentru a intra în vâlcet, după ce se trece de canton, se urcă pantele împădurite și cu grohotiș din stânga turnului până ce escaladarea în strunga dintre Turnul Stogșoare și Peretele Stogșoare devine posibilă.

De la canton până la intarea în vâlcet se fac circa 20 minute. Folosirea coardelor și pitoanelor este opțională, vâlcetul având doar câteva puncte mai dificile. Timp de escaladă: 45 minute - 1 oră. De la ieșirea din traseu până la canton se fac circa 20 minute. Diferența de nivel este de circa 150 m.

Gradul de dificultate al traseului este 1 A.

Descrierea tehnică a traseului

Intrați pe firul vâlcetului, care are în partea inferioară, spre pădure, o cantitate mare de grohotiș instabil, apoi se urcă pe trepte stâncoase sau ierboase. Prima săritoare și cea mai dificilă constă într-un pasaj înclinat, un diedru în general umed, de circa 30 m, în care în unele porțiuni se folosește ramonajul. După depășirea acestui pasaj urmează de escaladat direct trepte stâncoase sau ierboase. Ca o variantă de un grad asemănător, se pot urca fețele ce conduc direct spre turn, pasajele fiind frumoase, cu prize numeroase și mici brâne pentru regrupare. Ultima săritoare pe vâlcet, cu puțin sub strungă, se trece tot direct, după care din strungă, prin escaladarea unui ac, se iese pe vârful Turnului Stogșoare, unde traseul ia sfârșit.

Coborârea cea mai lejeră se face pe partea dreaptă, ieșind printre copaci pe o brână subțire ce vine dinspre strungă. Brâna urmată spre dreapta, cu mici urcușuri și coborâșuri care impun atenție, conduce după 10 – 15 minute în vârful Vâlcetului Galben, pe care se coboară direct până la râul Cheia, care se trece pentru a ajunge la canton.

Traseul a fost omologat la gradul 1 A.

5.g. Brâna în Trepte

Traseu localizat în peretele Stogșoarele. Acest traseu, datorită poziționării lui, permite un acces ușor din Vâlcetul Galben spre vârful Stogșoare III, putând fi folosit, de asemenea, ca drum de întoarcere din traseul Turnul Mirajului 5 A și parțial pentru Creasta cu Pini 4 A.

Roca predominantă este calcarul.

Pentru a intra în traseu se urcă de la cantonul Cheia, după trecerea văii Cheia, pe un vâlcet plin de grohotiș – Vâlcetul Galben.

Durata de la canton până la intrarea în brână: circa 40 minute. Pentru parcurgerea brânei se impune o coardă pentru asigurare. De la ieșirea din traseu până la canton se face circa 1,25 – 1,50 h.

Durata parcurgerii brânei: circa 1,25 h.

Gradul de dificultate: 1⁰. Diferența de nivel este de circa 160 m.

Descrierea tehnică a traseului

Se urcă fața unui perete cu un număr mare de prize, prima regrupare făcându-se pe o platformă largă formată pe linia Crestei cu Pini, traseul cu același nume terminându-se în aceeași porțiune.

Se urmărește brâna coborând ușor circa 10 m, apoi se urcă fețe înclinate printre arbuști și se iese pe un brâneag subțire. Brâneagul urcat cu atenție circa două lungimi de coardă are o ieșire din abrupt în zona Vâlcetului Hornului, care se traversează trecând în urcuș în Vâlcetul Caprelor, care se urcă până la ieșirea în creasta principală. Creasta aflată pe partea dreaptă a Vâlcetului Caprelor constituie ieșirea din traseul Turnul Mirajului.

Coborârea din traseu se poate face fie urmând drumul foarte accidentat peste vârful Stogșoare III, II, I până în poteca turistică Cheia – canton IFET Mânzu, fie coborând un vâlcet înclinat al versantului opus, coborând spre dreapta și ocolind în urcare vârful Stogșoare III până se iese în șaua dintre Stogșoare IV și III. Traseul a fost omologat la gradul 1 A.

5.g. Vâlcetul Caprelor

Traseul se află în zona Stogșoare. Roca predominantă: calcarul.

Pentru a ajunge la baza vâlcetului de la cantonul Cheia se trece râul, apoi se urcă coasta împădurită și plină de grohotiș, vizând un vâlcet mai îngust, al doilea din stânga Scocului Ursului. Din capătul vâlcetului se ridică brusc un turn, pe care a fost realizat traseul Turnul Mirajului 5A. Acest turn va fi punctul de reper pentru alegerea Vâlcetului Caprelor.

Durata de la canton la baza vâlcetului: 15 – 20 minute. Pitoanele sunt opționale. Se impune coardă pentru asigurare. Diferența de nivel este de aproximativ 150 m. De la ieșire până la canton sunt circa 20 minute. Gradul de dificultate al traseului: 1 B.

Descrierea tehnică a traseului

După ce se depășește porțiunea inferioară cu mult grohotiș, se intră pe firul vâlcetului cu o rocă albă spălată de apă, dar cu prize mai solide, pe care cățărarea se face cu ușurință. Urmează o săritoare de circa 20 – 25 m, care se depășește cu ajutorul pitoanelor pentru asigurare. O trecere mai ușoară, fără pitoane, se face pe stânga, după o lungime intrându-se din nou în firul vâlcetului. Porțiunea ce urmează conduce lejer până la baza traseului Turnul Mirajului, aflat în capătul vâlcetului.

Vâlcetul Caprelor se continuă cu porțiuni de dificultate ridicată, constituind alte posibilități de escaladă negradate încă.

Acest traseu, după ce urcă într-o mică muchie pietroasă, se angajează într-o traversare de vreo trei lungimi de coardă, ceea ce necesită o asigurare reciprocă. Se trece Vâlcetul Săltat, ce seamănă mult cu porțiuni din Spiralele Pietrei Craiului, ieșind în final în Scocul Ursului, cel mai larg din această regiune, de unde se coboară lejer până la Pârâul Cheia, de unde cantonul se atinge foarte ușor.

Traseul a fost omologat la gradul 1 B.

5.h. Creasta cu Pini

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Traseul Creasta cu Pini este cea mai evidentă linie de escaladă în peretele Stogșoarele. Roca este calcaroasă, cu mici porțiuni friabile. Regrupările sunt foarte comode; micile platforme despart porțiunile verticale, chiar surplombante, ce ridică probleme interesante de escaladă.

Pentru a intra în traseu se urcă, după trecerea râului Cheia de la canton, pe Vâlcetul Galben. O mică platformă în linia crestei, pe unde trece Brâna Țapilor, depășește porțiunea inferioară a crestei, mai puțin interesantă. Intrarea este marcată cu o inscripție mare, roșie „Creasta cu Pini”.

Durata de la cantonul Cheia: 15 minute.

Traseul este pitonat, având pasaje de câte 40 m cu 2 - 3 pitoane, fiind prin excelență un traseu de escaladă liberă, chiar dacă unele puncte se trec cu ajutorul scărițelor.

Materialele necesare: o coardă de 40 m, 8 carabiniere, 2 scărițe, pitoane.

Timp de escaladă pentru doi coechipieri: 2 ½ h- 3 h. Diferența de nivel: 200 m.

Gradul de dificultate al traseului: 4 A.

Descrierea tehnică a traseului

1 L.C. De pe platforma marcată la intrare se urcă creasta, trecând un dinte foarte ascuțit, se escaladează câteva trepte friabile și, când linia crestei surplombează, se urcă într-un traverseu pe stânga crestei până într-o mică strungă, unde se realizează prima regrupare.

2 L.C. Pe prize sigure se urcă o față înclinată punctată de ienuperi nesiguri și o față stâncoasă, apoi se realizează a doua regrupare. Pe parcurs sunt două pitoane.

Gradul pasajelor: 3-4.

3 L.C. Se pătrunde sub o surplombă mare sub care se traversează spre stânga, se urcă o fisură verticală și se iese, după câteva trepte înclinate, pe o platformă de regrupare.

Gradul lungimii: 3-5.

4 L.C. Cu ajutorul scărițelor se depășește o mică surplombă și se iese la liber pe linia acesteia. Acest pasaj se caracterizează prin prezența bolovanilor instabili.

5, 6, 7 L.C. Cu ajutorul scărițelor se depășește o porțiune ușor surplombantă, cu trei pitoane, se urcă o față verticală la liber și se regroupează pe linia crestei, pe lângă câteva blocuri mari de stâncă.

Gradul de dificultate al pasajelor: 4-5.

8 L.C. Înclinația crestei fiind redusă, ultima lungime, mai scurtă, nu ridică probleme deosebite, conducând după mici ocolișuri, din cauza lamelor de pe creastă, pe o platformă largă cu mesteceni.

Coborârea din traseu se face urmând brâna în trepte spre stânga, ce conduce, după circa 10 minute, în Vâlcelul Galben, pe care se coboară până la canton.

Traseul a fost omologat la gradul 4 A.

10.4.4. Zona Cheile Bistriței

Accesul se face urmând șoseaua asfaltată (DN 67) Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu pe o distanță de 38 km, apoi din Costești se urmează drumul comunal până în satul Bistrița (7 km). Cheile Bistriței încep imediat după mănăstirea Bistrița, unde se poate găsi și cazare în condiții foarte bune. De asemenea sunt condiții foarte bune de campare în poienile din aval și amonte de zona cea mai îngustă a cheilor.

În sectorul Cheilor Bistriței sunt amenajate câteva trasee de escaladă, în peretele estic, la ieșirea Bistriței dintre pereții de calcar, excelente pentru antrenamente și lecții de cățărare.

Au fost și alte trasee amenajate în pereții din amonte, dar cu destula vreme în urmă, nemaiprezentând condiții de siguranță. Acești pereți, ce ating înălțimi de aproape 200 m, cu numeroase sectoare surplombate, prezintă un mare potențial sportiv și se intenționează amenajarea unor trasee de cățărare la standardele și tendințele actuale ale acestui sport.

Trasee de escaladă în Cheile Bistriței

Nr crt	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs
			FRAE	UIAA					
1. Peretele Crucii									
1	12.04.1.01	Peretele Bistrița	4A		3	C. Braneci, M. Dumbravă	1982		
2	12.04.1.02	CCA		VII	20 m	F. Schobel, L. Verigeanu	1984		
2. Peretele Corlatelor									
1	12.04.2.01	Corlate	4B		4	M. Gherasim, Dan Vasilescu,	1974		
2	12.04.2.02	Arnota	4B		4	Dan Vasilescu, M. Petcu	1974		
3. Sector Disneyland									
1		Guffy			6	Frank Schobel	2004		
2		Cruella			8	Frank Schobel	2004		
3		Morocanosu'				Frank Schobel	2004		

10.4.5. Zona Cheile Costești

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Accesul se face urmând aceeași șosea asfaltată (DN 67) Râmnicul Vâlcea - Târgu Jiu pe o distanță de 38 km, apoi din Costești se urmează drumul comunal asfaltat până în centrul comunei (2 km), de unde, pe același drum, se continuă spre nord, până în satul Pietreni, încă 4 km. Din centrul satului se pornește pe un drum pietruit până la ieșirea râului Costești din chei (1,5 km) sau până la schitul 44 Izvoare, de unde, pe o potecă nemarcată ce urcă înspre NV, se poate ajunge pe o mică culme chiar în inima cheilor.

Din păcate, o mare parte din chei a fost colmatată cu anrocamente căzute din exploatarea minieră a carierei Bistrița, iar o bună parte din versantul vestic a fost distrus. Se mai poate practica escalada în câteva trasee din versantul estic, trasee deschise ca și cele din Cheile Bistriței cu mult timp în urmă, nemaiprezentând condiții de siguranță.

Trasee de escaladă în Cheile Costești

Nr. crt.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
1. Peretele de Jos									
1.	12.03.1.01	Muchia Cucuvelelor	5A		7	Dan Vasilescu, Gabriel Vlad, Dan Tescoveanu	1975		
2.	12.03.1.02	Hornul Florilor	3B		4	Dan Vasilescu, G. Iusco	1975		
2. Peretele de Sus									
1.	12.03.2.01	Universitatea '75	4A		4	M. Gherasim, G. Iusco, Dan Vasilescu	1975		

10.4.6. Zona Cheile Olănești (Folea, Mânzului, Valea Rea)

Aceste chei, situate în extremitatea nord-estică a Masivului Buila-Vânturarița, deși sunt mai scurte, nu sunt mai puțin spectaculoase, mai ales în porțiunea din aval, unde pereții sunt foarte înalți și valea cade în cascade.

Accesul în zonă se face pe șoseaua Râmnicul Vâlcea – Băile Olănești (21 km în direcția nord), apoi pe drumul forestier de pe valea râului Olănești (12 km).

Trasee de escaladă în Cheile Olănești

Nr. crt.	Nr. cod	Denumire traseu	Grad de dificultate		LC	Premiera	Anul	Reamenajare	Obs.
			FRAE	UIAA					
1. Peretele Arnăuților									
1.	12.02.1.1	Hornul Arnăuților	5B		8	C-tin Georgescu, Cristian Andreescu	1976		
2. Peretele Peșterii									
1.	12.02.2.01	Scara Melcișorilor	4B		5	C-tin Georgescu, Constantin Braneci	1978		
2.	12.02.2.02	Hornul Spălat							
3.	12.02.2.03	Fisura Paltinului	4A		3	D. Pandiu, Constantin Braneci	1978		
3. Țancul Însorit									
1.		Tavanele Rândunelelor	5A		5	C-tin Georgescu, Florin Dumitrescu	1977		

10.4.7. Alte zone

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Prin caracterul său alpin, prin relieful carstic cu forme specifice, Masivul Buila-Vânturarița prezintă condiții deosebite practicării escaladei, atât în zonele în care la momentul de față sunt amenajate trasee, dar și în alte zone. Însuși traseul turistic de pe creasta principală a masivului (marcat cu punct roșu), pe porțiunea dintre vârful Vioreanu și Curmătura din Oale, este considerat traseu dificil și catalogat cu gradul 1B. Zone potențiale deosebite din punct de vedere al escaladei sunt: zona Curmătura Builei și vârfului Tucla, abruptul nord-vestic al Muntelui Piatra, vârfului Buila, vârfului Ștevioara și Vioreanu, ca și zona foarte accidentată de la est de vârful Vioreanu până la Muntele Stogu.

10.5. SPEOLOGIA ÎN MASIVUL BUILA-VÂNTURARIȚA

10.5.1. Carstul din Masivul Buila-Vânturarița

Creasta calcaroasă a Masivului Buila-Vânturarița, prin dispunerea ei pe direcție SV-NE, a constituit și constituie o barieră pentru râurile care adună apele de pe versanții sudici ai Munților Căpățâanii. Râurile, nevoite să ocolească zona centrală, au reușit să străpungă această barieră numai la cele două extremități: în partea de sud-vest râurile Bistrița și Costești și-au săpat spectaculoase chei între care este cuprins Muntele Arnota, iar în partea de nord-est râurile Cheia și Olănești au tăiat Cheile Comarnicelor (Cheile Recea sau Cheile Cheii), printre cele mai adânci și mai sălbatice din țară, prezentând pe o lungime de peste 1 km cascade, marmite, săritori, pereți apropiați până la 2 m, dar înalți de peste 300 m, și respectiv Cheile Mânzului (Cheile Olăneștilor, Cheile Folea, Valea Rea sau Cheile Râului Sec).

În afara cheilor, formele exocarstice sunt reduse ca număr, varietate și dimensiuni, datorită morfologiei barei de calcare. Dintre acestea ar fi de amintit câmpul de lapiezuri din Muntele Albu.

Formele endocarstice sunt mult mai bine reprezentate, prin peste 80 de peșteri și câteva avene.

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

Masivul Buila-Vânturarița reprezintă cel mai estic areal din Carpații Meridionali care adăpostește faună troglobiontă. Pentru aceasta și pentru faptul că numărul speciilor troglobionte este destul de mare, importanța biospeologică este foarte mare.

10.5.2. Peșteri protejate prin Legea 5/2000 (Anexa 1)

Nr. crt	Nr. din anexă	Denumirea	Localitatea pe teritoriul căreia se află	Suprafața (ha)
1.	2.783	Peștera Caprelor	Orașul Olănești	0,50
2.	2.785	Peștera Liliiecilor (Sfântul Grigore Decapolitul)	Costești	1.00
3.	2.786	Peștera din Cheile Comarnicelor (Munteanu Murgoci)	Orașul Olănești	1,00
4.	2.787	Peștera Pagodelor	Orașul Olănești	0,30
5.	2.788	Peștera Rac	Orașul Olănești	0,20
6.	2.789	Peștera Valea Bistrița	Orașul Olănești	0,25
7.	2.790	Peștera cu Lac	Orașul Olănești	0,10

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

8.	2.791	Peștera cu Perle	Orașul Olănești	0,50
9.	2.792	Peștera Arnăuților	Orașul Olănești	0,40
10.	2.793	Peștera Clopot	Orașul Olănești	0,10

10.5.3. Lista peșterilor și avenelor din Masivul Buila-Vânturarița

(după Constantin Goran – Catalogul sistematic al peșterilor din România, 1981)

Nr. ord.	Sit m	Denumire	Localizare	Deschideri			Sit cart	Tip hidr	Dezv	Denivel.		Sursa Data	
				nr.	Altitudine					-	+		
					Cit	Abs							Rel
2041/		BAZINUL RĂULUI	OLĂNEȘTI										
1.		P. Arnăuților *	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1000	60	C	F	150		NV-79	
2.		P. Bârlog din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1150	200	C	F	12	4	NV-79	
3.		P. Suspendată din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1000	50	C	F	48		NV-79	
4.		P. cu Săritori din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	3	A	1000	50	C	F	55	3	4	NV-79
5.		Av. Activ din V. Folea	M. Stogu; Vers. St. V. Folea	1	A	1025	75	C	A	15	5		NV-79
6.		P. cu Nisip	V. Folea; Vers. St.	1	H	900	2	C	F	67	6	4	NV-80
7.		P. pe Fisură	V. Folea; Vers. St.	1	H	900	10	C	F	25		5	NV-80
8.		P. Colmatată	V. Folea; Vers. Dr.	1	H	950	10	C	F	18	0,5	10,5	NV-80
9.		P. cu Argilă	V. Folea; Vers. Dr.	1	H	950	10	C	F	11		5,5	NV-80
10.		P. cu Praguri	V. Folea; Vers. St.	1	H	950	5	C	F	25		8	NV-80
2042/		BAZINUL CHEIA											
1.		P. 2 din Cheile Comarnicelor (Stogu, Munteanu Murgoci) *	Mt. Stogsoare; W	2	A	940	40	C	F	240	16		NV-78
2.		P. Neterminată	V. Cheia; vr. Dr.	1									FV-74
3.	M	P. Labirintul Mare din V. Cheii	V. Cheia; vr. St.	6			5	C	F	121	1,5	8	RB-80
4.	M	P. Labirintul Mic din V. Cheii	V. Cheia; vr. Dr.	1									FV-74
5.		P. cu Nisip din V. Cheii	Vers. St.	1			3	C	F	15		2	RB-80
6.	M	P. cu Lac din V. Cheii *	Vers. St.	3				C	A	103,2	3,7	3,3	RB-80
7.		P. Claia Strâmbă	Vers. St.	1									FV-74
8.		P. Poarta Dublă		2									
9.		Av. Din Claia Strâmbă											
10-13													

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România

Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro, asociatia_kogayon@yahoo.com

14.		P. de pe Vâlcetul Caprelor din Cheile Comarnicelor	Mt. Stogșoare	1			45			81		5	RB-79
15.		P. Ursului	Mt. Stogșoare	1									
16.		P. Caprelor *	Mt. Stogșoare	1	P	950	200	C	F	165	4		NV-77
17.	M	P. cu Argilă	Mt. Stogșoare; W	1	A	915	15	C	F	17			NV-79
18.		P. Gâtuită	Mt. Stogșoare; E	1	A	900	100	C	F	20	8		NV-78
19.		P.-Av. „U”	Claia Strâmbă; N	1	A	1050	200	C	F	46	14		NV-78
20.		P. Clopot *	Mt. Stogșoare; E	1	A	1050	350	C	F	35	4	5	NV-78
21.	M	P. cu Pagode (Pagodelor) *	Mt. Stogșoare; W	1	A	1050	150	C	F	115	10		NV-78
22.													
23.		P. Salamandrelor	Mt. Stogșoare; SE	1	A	1100	200	C	F	95	4		NV-78
24.	M	P. Lacul Verde	Mt. Stogșoare; N	1	A	1000	100	C	F	185		6	NV-78
25.		P. de Lapte de sub Claia Strâmbă (Tunelul Timpului)	Claia Strâmbă; N	1	A	1100	200	C	F	115	10		NV-78
26.	M	P. Ursului din Claia Strâmbă	Claia Strâmbă; S	1	A	1350	450	C	F	24	4		NV-78
27.		P. cu Două Guri	Claia Strâmbă; S	2	A	1250	300	C	F	33		2	NV-79
28.		P. Refugiul Speologilor	Mt. Stogșoare; S	1	A	925	25	C	F	52		1	NV-79
29.		P. cu Puț	Mt. Stogșoare; E	1	A	1150	450	C	F	40	3	3	NV-79
30.		P. cu Nivele de Eroziune	Mt. Stogșoare; S	2	A	915	15	C	F	100	4	4	NV-79
31.		P. Rac *	Mt. Stogșoare; E	1	A	925	150	C	F	40			NV-78
32.		P. Grota	Mt. Stogșoare; S	1	A	975	200	C	F	10	1		NV-75
33.		P. Gaura Vulpilor	Scocul Ursului; Vers. Dr.	2	P	900	40	C	F	23		1,6	RB-80
34.		P. Bârlog	Mt. Vânturarița II	1	P	1200	400	C	F	12		1,5	NV-80
35.		P. cu Prăbușiri	Mt. Vânturarița II	1	P	1200	400	C	F	30		2,5	NV-80
36.		P. cu Horn	Mt. Vânturarița II	1	P	1200	400	C	F	16			NV-80
37.		P. Strâmtă din V. Cheii	Vers. St.	1	P	900	25	C		46,5	6		RB-80
38.		Abr. Larg din V. Cheii	Vers. Dr.	1	P	900	70	C	F	6		2,5	RB-80
*		P. Elisabeta			N								FV-74
*		P. Amintirilor			N								FV-74
*		P. Clara			N								FV-74
*		P. lui Cori			N								FV-74

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România

Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro, asociatia_kogayon@yahoo.com

39.		P. de sub Stână			P	1100	300	C	F	41	4,5	10,5	NV-81
40.		P. Uitată			P	1200	400	C	F	11,5			NV-81
2043/	BAZINUL BĂRBĂTEȘTI												
1.		Av. Din Piatra	Mt. Piatra	1		1640	850	C	F	85	21		NV-80
2044/	BAZINUL COSTEȘTI												
2045/	BAZINUL BISTRIȚA												
1.		P. Liliacilor de la Măn. Bistrița (Sfântului Grigore Decapolitul) *	V. Bistriței; Vers. Dr.	3	A	850	80	C	F	400	15		B-976a
2.		P. Veche de la Măn. Bistrița	V. Bistriței; Vers. Dr.	3	A	830	30	C	F	411	24	20	NV-81
3.		P. Neolitică	Mt. Gurgui; E	1	A	900	100	C	F	65	8		B-981h
4.		P. „MN Nr. 36”	Mt. Gurgui; E	1	A	1000	200	C	F	26	6		B-981h
5.		P. Suspensată	Mt. Gurgui; W	1	A	1000	200	C	F	12	1		B-981h
6.		P. cu Portal	Muchia lui Bulz; E	1	A	1000	200	C	F	11		1	B-981h
7.		Av. P. Daniel V	Muchia lui Bulz; W	1	A	1030	230	C	F	26	7		B-981h
8.		P. de pe Fisură I	Muchia lui Bulz; N	1	P	940	140	C	F	30	3		NV-80
9.		P. de pe Fisură II	Muchia lui Bulz; N	3	P	950	150	C	F	100	25		NV-80
10.		P. de la Bulz	Muchia lui Bulz; N	2	P	900	100	C	F	50	30		NV-80
11.		P. de la Dolină	Muchia lui Bulz; N	1	P	1000	200	C	F	75	15		NV-80
12.		P. cu Nisip	Mt. Arnota; W	1	P	900	100			23		1	NV-80
13.		P. Metrou	V. Bistriței; Mt. Arnota	5	H	950	150	C	F	131	1,5	2,5	NV-81
14.		P. de pe Fisură III	V. Bistriței; Mt. Arnota	1	H	950	150	C	F	193	49	3	NV-81

Lista abrevierilor:

Nr. ord = numărul de ordine al peșterii

Sit m = situația marcării:

- M = marcată

Cit = felul citirii altitudinii:

- A = cu altimetrul

- H = prin aproximare pe hartă

- P = presupusă sau aproximată față de cote cunoscute

- N = neidentificată

Abs = altitudine absolută

Rel = altitudine relativă

Sit cart = situația cartării:

- C = cartată

Tip hidr = tipul hidrografic:

- A = activă

- F = fosilă

Dezv = dezvoltarea

Denivel = denivelarea:

- - = negativă

- + = pozitivă

P. = peșteră

Av. = aven

V. = vale

Vers. = versant

St. = stâng

Dr. = drept

NV = Speo Club „Niphargus” Rm. Vâlcea

FV = Focul Viu București

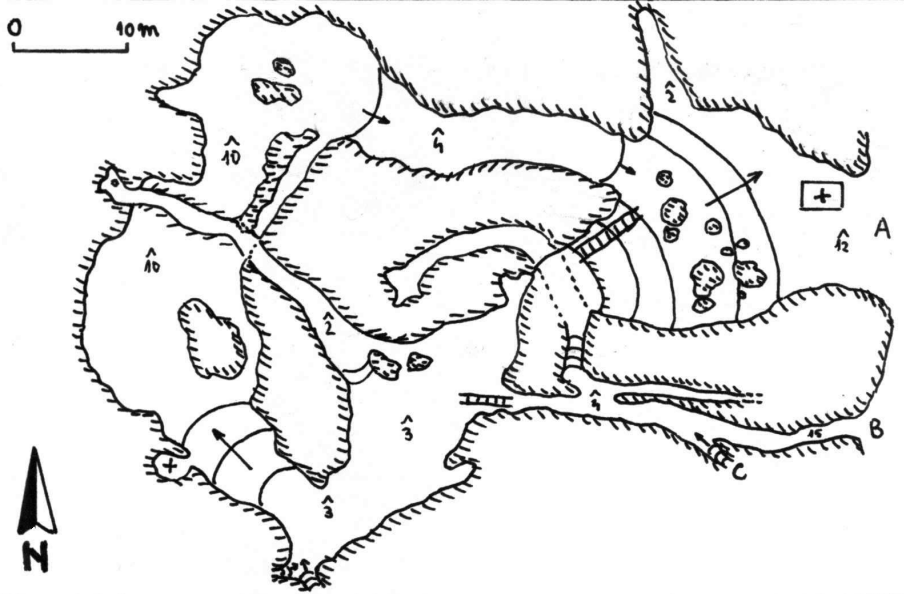
RB = Clubul „Emil Racoviță” București

* = peșteră protejată după Legea 5/2000

10.5.4. Descrierea peșterilor

1. Peștera Liliiecilor de la Mănăstirea Bistrița (Peștera Sfântului Grigore Decapolitul)

Peștera se află pe versantul drept al Cheilor Bistriței, la 630 m altitudine absolută și la 80 m altitudine relativă, accesul fiind facilitat de o potecă amenajată cu balustrade, ce urcă din spatele Mănăstirii Bistrița (15 minute). Este ușor de parcurs și nu necesită echipament special, ci doar surse de lumină, fiind electrificată doar parțial.

În documentele de specialitate, peștera este menționată pentru prima dată în 1929 de către Emil Racoviță, iar cercetări biospeologice s-au făcut în anii 1951 și 1955.

Peștera, săpată de apele râului Bistrița, are trei deschideri, toate cu orientare estică, dintre care accesibilă este doar cea sudică. Are o dezvoltare de circa 400 m și o denivelare negativă de circa 15 m. Deschiderea mică ne conduce într-un culoar îngust, scund și bine ventilat, care după 15 m se lărgeste. De aici se poate merge spre dreapta, unde peste un bloc imens suspendat se pătrunde în nivelul superior al peșterii, format dintr-un culoar scurt, terminat cu o săliță. Dacă se continuă drumul înspre înainte, după ce se coboară o scară, se ajunge în nivelul inferior. Acesta este reprezentat printr-o galerie largă, care continuă la stânga, descendent. Într-un diverticul din peretele stâng se află o mică bisericuță (Ovidenia), parțial zidită, parțial cioplită în stâncă, datând din secolul al XVII-lea și reprezentând locul de taină unde erau ascunse în vremuri de restriște odoarele Mănăstirii Bistrița și moaștele Sfântului Grigore Decapolitul. Galeria continuă descendent spre dreapta (schimbare de direcție de aproape 180°), se trece printr-o sală înaltă unde se află o mare colonie de lilieci, iar după ce se ramifică în trei segmente pe o scurtă distanță, ajunge la deschiderea cea mare a peșterii. De la baza scării de unde peștera se ramifică, se poate coborî o altă scară spre dreapta, ajungându-se tot la deschiderea mare a

peșterii, nivelul inferior fiind de fapt un circuit. În dreptul deschiderii mari se găsește o biserică (Sfinții Arhangheli), construită de către călugării Macarie și Daniil în 1635. Din dreptul scării, urmând galeria din dreapta, ușor ascendentă, se ajunge în nivelul mijlociu al peșterii, reprezentat printr-o galerie liniară, la început largă și înaltă, din ce în ce mai strâmtă și scundă pe măsură ce înaintează înspre vest, terminându-se cu două mici bazinete cu apă.

Peștera este săracă în formațiuni concreționare. Prezentând mai multe deschideri, are un caracter dinamic, fiind ventilată tot timpul anului, astfel că amplitudinea variațiilor termice este mare, atingând, de exemplu, în Sala Liliiecilor 16,5⁰C (iarna temperatura medie este de 2,5⁰C, iar vara este de 14⁰C). Ceva mai umede și cu o temperatură mai constantă (variind între 10 – 13⁰C) sunt cele două galerii care alcătuiesc nivelele mijlociu și superior al peșterii.

Pe podeaua galeriilor, acolo unde pe tavan se instalează coloniile de lilieci, se găsesc depozite de guano, atingând o grosime de 1,70 m, în care se găsește o faună foarte bogată: diptere, coleoptere, acarieni, iar pe pereți diptere și arahnide, peștera având astfel o mare importanță biospeologică. Dintre lilieci, o specie se găsește în permanență în peșteră (*Miniopterus schreibersi*), altele vin aici doar pe timpul iernii (*Rhinolophus ferrum-equinum*, *Vespertilio pipistrellus* - în crăpăturile stâncii, *Plecotus auritus*, *Barbastella barbastellus*), iar altele vin primăvara pentru reproducere și pleacă toamna (*Myotis myotis*, *Myotis oxygnathus*). Mai importante sunt însă speciile troglobionte, care populează peștera: *Trachysphaera racovitzai*, *Lithobius decapolitus*, *Nesticus hungaricus*, *Nesticus simoni* (probabil troglobiontă), *Onychiurus closanicus* și *Sophrochaeta* sp.

2. Peștera Arnăuților

Se află în versantul drept al Cheilor Mânzului (Olănești), la circa 1000 m altitudine absolută și 60 m diferență față de talvegul văii. Dezvoltarea peșterii este de 150 m și are o deschidere mare (24/15 m), orientată nord-vest, observabilă de jos, amplasată pe un perete destul de abrupt.

Pentru vizitare nu este nevoie de echipament special, ci doar de mijloace de iluminare.

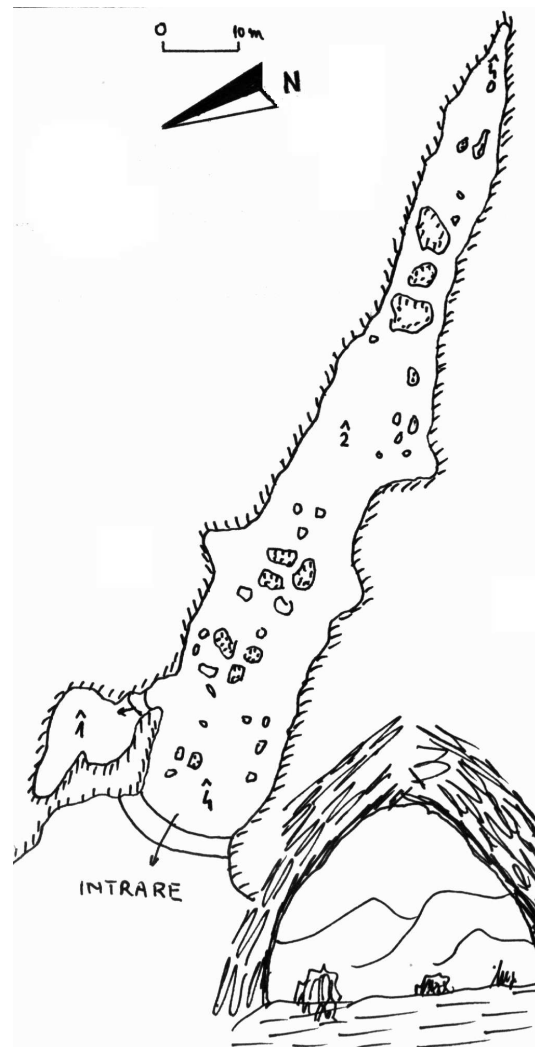
Este alcătuită dintr-un culoar dezvoltat aproape în linie dreaptă, ascendent inițial, apoi orizontal, mai larg la început și îngustat spre fund prin coborârea tavanului. Prezintă doar un mic diverticul lateral înspre deschidere, în peretele stâng. În prima parte culoarul este dezvoltat pe o suprafață de strat, apoi pe o diaclază cu profil de triunghi echilateral.

Pereții au puține formațiuni concreționare, doar în partea terminală a culoarului, iar pe podea există doar câteva mici domuri, în rest fiind acoperită cu mult material clastic și praf de argilă de decalcifiere și de mondmilch.

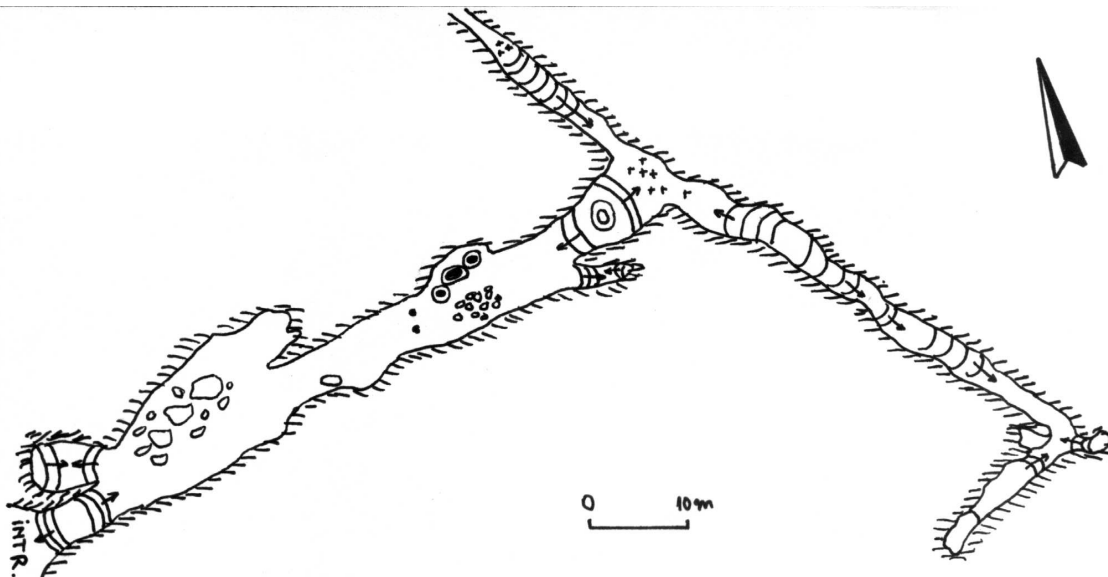
Este o peșteră rece (6°C în aer și $5,5^{\circ}\text{C}$ în apă, în iulie 1966), destul de umedă în porțiunea finală, unde se pot găsi și câteva bazinețe cu apă, și lipsită de curenți de aer.

Din punct de vedere faunistic peștera este săracă, cu puține resurse trofice. Ca elemente strict cavernicole s-au descoperit aici două specii de miriapode diplopode (*Dacosoma motasi*) și chilopode (*Lithobius decapolitus*), ambele reprezentate prin foarte puțini indivizi.

Împreună cu Peștera cu Lapte și cu peșterile din Cheile Cheii, formează nucleul de peșteri cel mai estic din Carpații Meridionali în care se găsește faună troglobiontă.

3. Peștera 2 din Cheile Cheii (Stogu, Munteanu-Murgoci)

Se găsește în Masivul Stogșoare, la circa 930 m altitudine absolută și 30 m diferență față de talvegul Văii Cheia, în versantul stâng al cheilor.

A fost cercetată și descrisă încă din 1898 de către Gh. Munteanu-Murgoci.

Deschiderea este mare (10/3 m) și orientată înspre vest, iar peștera este constituită din întretăierea aproape perpendiculară a trei culoare dezvoltate pe diaclaze. Lungimea rețelei de culoare este de circa 235 m.

Pentru parcurgere sunt necesare haine de protecție și mijloace de iluminare.

Galeria principală este de dimensiuni mai mari (3-5 m lățime și 5-8 m înălțime), concreționată cu stalactite, stalagmite, coloane, gururi și curgeri parietale. În capăt se remarcă un frumos grup de stalagmite și domuri denumit „Familia”. După circa 50 m, galeria principală se intersectează cu galeria Diaclazelor, dispusă aproape perpendicular. Spre stânga (culoarul cu guano), galeria este ascendentă pe primii 10 m și apoi descendentă, cu numeroase prăbușiri. Ramura din dreapta este concreționată cu stalactite și stalagmite, iar în porțiunea finală și cu gururi, dincolo de care, printr-un puț de 4 m, se pătrunde într-o galerie cu trei niveluri de eroziune.

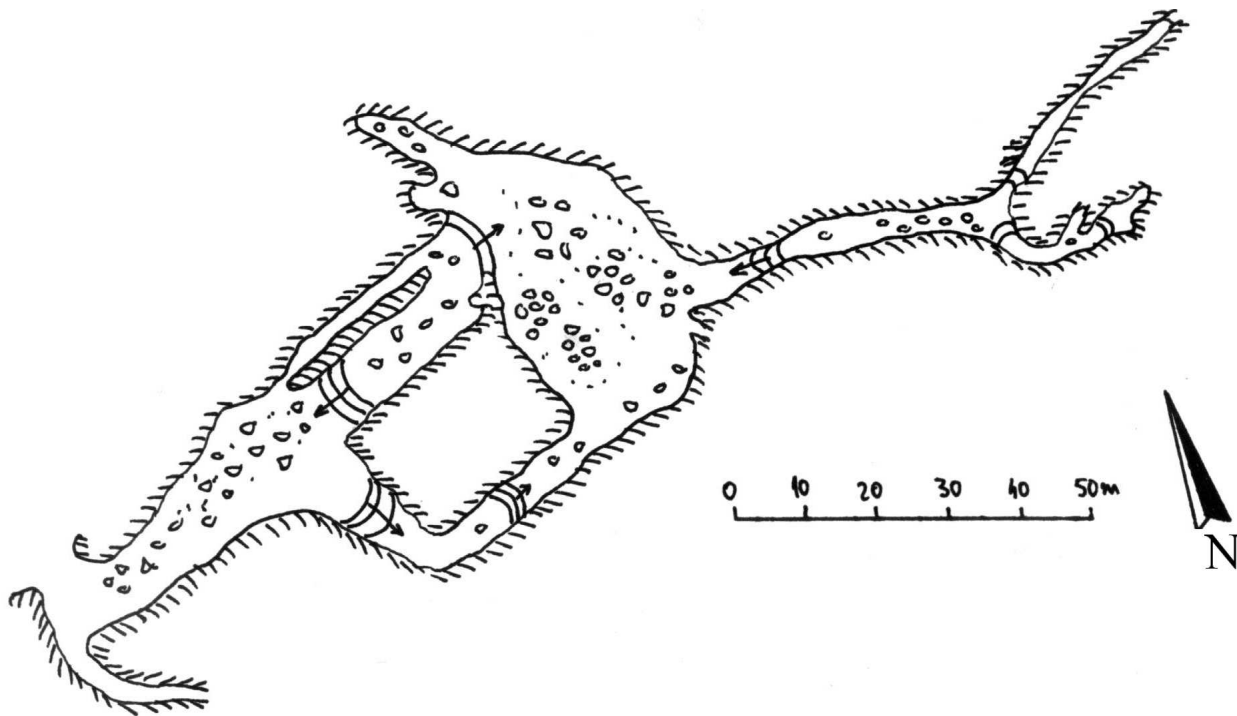
Este o peșteră fosilă, orizontală în prima parte, apoi ușor descendentă, relativ bine concreționată, predominând scurgerile parietale, mai frecvente de-a lungul culoarului mijlociu (Culoarul cu guano). Podeaua este acoperită peste tot cu mult material clastic, reprezentat prin fragmente de calcar sau concrețiuni, multe dintre ele acoperite de o pojghiță de wad și coralite. În

culoarul mijlociu există petice de guano, iar în ultima porțiune bucăți de lemne putrede. Tot în porțiunea terminală se află un mic bazinet cu apă. După morfologie și orientarea culoarelor față de vale, peștera reprezintă fără îndoială un meandru fosil al râului Cheia.

Peștera este relativ rece (7°C în aer și $6,2^{\circ}\text{C}$ în apă, în iulie 1966), foarte umedă, lipsită de curenți de aer.

Faunistic este relativ bogată, aici adăpostindu-se specii troglobionte de miriapode diplopede (*Dacosoma motasi* și *Trachysphaera racovitzai*), coleoptere trechine (*Duvalius delamarei*). Se găsesc și fosile de *Ursus spalaeus*.

4. Peștera Lacul Verde

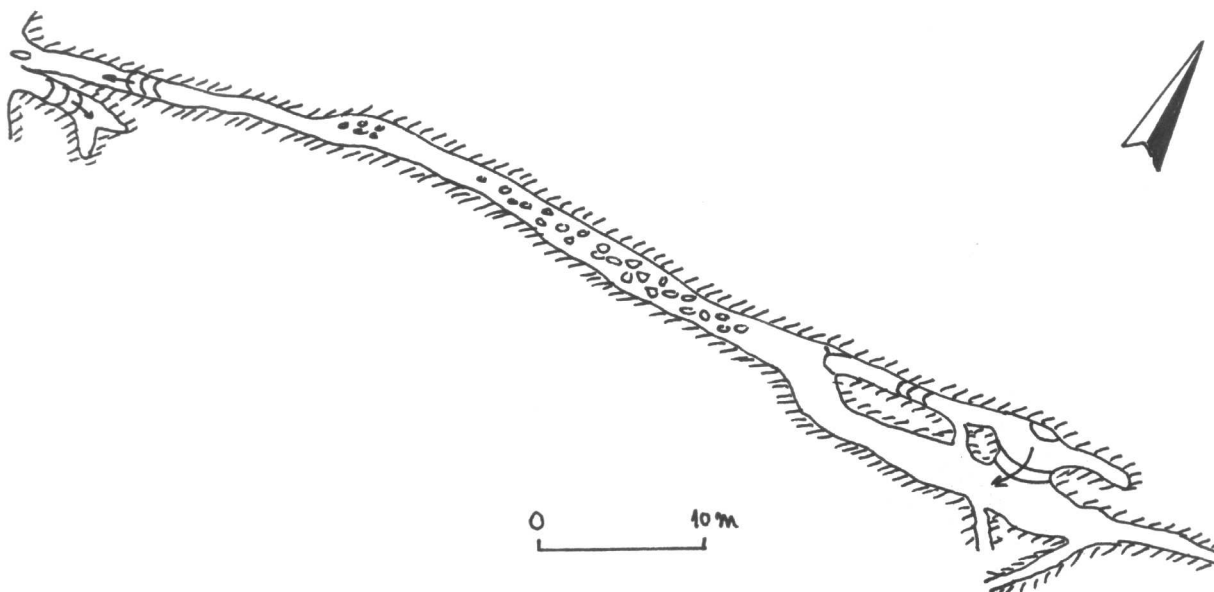
Este situată în peretele vestic al Muntelui Stogșoare, la o altitudine absolută de circa 990 m și relativă de 140 m față de talvegul văii râului Cheia, în versantul stâng al Ogașului Ursului, un adevărat râu de grohotiș.

A fost explorată și cartată în anul 1978 de către Cercul de Speologie „Niphargus” Râmnicu Vâlcea.

Are o intrare relativ mare, de circa 6 x 4 m. Imediat după aceasta urmează două galerii: prima, foarte îngustă, are numai 10 m lungime; cealaltă este largă și înaltă, cu podeaua dreaptă, acoperită cu fragmente mărunte în primii 15 m și cu blocuri mari de calcar în rest, prăbușite peste vechi concrețiuni. După 35 m galeria se ramifică. Cele două ramificații, după ce îmbrățișează un imens pilier, se reîntâlnesc în Sala Mare. Ramificația principală are o pantă de 4 m, iar cea secundară este ușor descendentă, neconcreționată și foarte largă (25 m). Sala Mare (30 x 20 x 10 m) are podeaua accidentată din cauza numeroaselor blocuri prăbușite. Din colțul sud-estic pornește o galerie, la început ascendentă, cu mult material clastic, care se ramifică după 20 m. În dreapta, galeria se termină cu trei diverticule scurte, iar cea din stânga coboară la un lac prins între pereții unei diaclaze, lat de 1 m, lung de 10 m și adânc până la 3 m. Prezența lacului într-o peșteră fosilă suspendată în calcare puternic fisurate se explică prin impermealizarea puțului galeriei cu argilă de decalcifiere. Prin deschiderea unor fisuri este posibil ca lacul să se dreneze, ca și cel din Peștera Pagodelor.

Nu necesită echipament special pentru vizitare, ci doar surse de iluminare.

5. Peștera Pagodelor

Peștera este situată în peretele vestic al Muntelui Stogșoare, în peretele din dreapta al Ogașului Ursului, la o altitudine relativă de 150 m față de talvegul văii Cheia.

A fost explorată și cartată în anul 1976 de către speologii vâlceni ai Cercului de Speologie „Niphargus” Râmnicu Vâlcea.

Intrarea este dublă, sub forma unei diaclaze, cu o secțiune de 1 x 1 m. După o scurtă galerie ușor descendentă, urmează o galerie strâmtă lungă de 18 m până la „Strâmtoarea Nasturilor Pierduți”, de unde se lărgeste (1-3 m lățime și 2-3 m înălțime) și continuă pe încă 100 m lungime.

Are o denivelare totală de 10 m și este foarte bogată în speleoteme.

Speleotemele, deși modeste ca dimensiuni, sunt foarte frumoase: stalactite conice și stalagmite fistulare, fragile și policrome. Pe podea se află stalagmite „gulerate”, care au avut baza inundată, la nivelul apei fiind depus un brâu de calcit. Cele mai frumoase sunt „pagodele”, stalagmite conice în trepte.

Aici se găsește și un depozit de argilă de un tip mai deosebit, parțial litificat, acoperit pe alocuri de o glazură calcitică strălucitoare, depusă pe marginile crăpăturilor ultimei uscări a materialului. Argila, deosebit de fină, provine dintr-o perioadă în care infiltrațiile din peșteră alimentau un mic lac, ale cărui ape au fost pierdute prin fisurarea calcarului. Mărturii ale existenței acestui lac sunt brăurile care marchează nivelurile de depunere a calcitului de pe pereții peșterii.

Pentru vizitare sunt necesare surse de lumină, haine de protecție, iar datorită dimensiunilor reduse ale galeriilor, vizitarea trebuie făcută în grupuri de maxim 3 persoane.

10.6. OBIECTIVE TURISTICE

10.6.1. Obiective cultural-istorice în perimetrul Masivului Buila-Vânturarița

1. Mănăstirea Bistrița
2. Biserica Bolnița - Bistrița
3. Biserica Sfinții Arhangheli – Peștera Liliacilor (Sfântul Grigore Decapolitul)
4. Biserica Ovidenia – Peștera Liliacilor (Sfântul Grigore Decapolitul)
5. Schitul Păpușa – Bistrița
6. Mănăstirea Arnota – Bistrița
7. Schitul 44 Izvoare – satul Pietreni
8. Schitul Pătrunsa – Bărbătești
9. Schitul Pahomie – Cheia

1. Mănăstirea Bistrița

Acces: 45 km V de Rm. Vâlcea (38 km DN 67 Rm. Vâlcea-Tg. Jiu până la Costești, apoi 7 km până în satul Bistrița)

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Stareța: Mihaela Tamaș

Cazare: 60 de locuri, dormitoare cu 4-6 locuri

Telefon: +40.250.86.33.27

Ctitorie a boierilor Craiovești, banul Barbu și frații săi Pârvu, Danciu și Radu, mănăstirea Bistrița datează din jurul anului 1490, însă prima atestare documentară a mănăstirii se păstrează în „Hrisovul de danie”, datat 16 martie 1494, aparținând lui Vlad Vodă Călugărul. Din 1497 marele ban Barbu Craiovescu a adus de la Constantinopol moaștele Sfântului Grigore Decapolitul (780-842). Mănăstirea a fost puternic avariata de expediția condusă de Mihnea cel Rău în 1509. După înlăturarea acestuia, banul Barbu, cu sprijinul lui Neagoe Basarab, o reface între anii 1515-1519. Pictura a fost atribuită meșterilor zugravi Dumitru, Chirtop și Dobromir, de numele cărora se leagă și fresca Mănăstirii Dealu, de lângă Târgoviște, și executarea lucrărilor în piatră de la ansamblul Curtea de Argeș.

Din ctitoria Craioveștilor, astăzi se mai păstrează doar biserița Bolniței (1520-1521).

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

În cele peste cinci secole de existență, mănăstirea a fost un centru de cultură foarte important pentru Țara Românească, comparabil cu mănăstirea Neamț din Moldova. De remarcat faptul că în complexul monahal de la Bistrița s-a instalat prima tiparniță din Țara Românească, a ieromonahului Macarie, precum și o legătorie de cărți bisericești. Aici - după opinia unor cercetători - s-a tipărit, în anul 1508, Liturghierul slavon al călugărului Macarie, prima carte tipărită pe pământ românesc. Ieromonahul Eftimie, egumen al mănăstirii, a redactat în limba română primul act mănăstiresc, cunoscut sub numele de Zapisul lui Eftimie, în 1573. Un alt reprezentant al școlii slavo-române este ieromonahul Mihail Moxa, care în 1620 tipărește Cronica Universală, iar în 1640 Pravila de la Govora.

În anul 1683, domnitorul Constantin Brâncoveanu dăruiește mănăstirii un policandru ornat cu ouă de struț, lucrat la Viena, mai multe obiecte de cult, cărți liturgice și clopotul mare, care cântărește 800 kg. Tot acum a fost reparat întreg complexul monahal, așezământ zugrăvit în 1820 de banul Grigore Brâncoveanul.

După anii 1877-1878, aici a funcționat un spital militar al Crucii Roșii, iar între 1883-1895 a funcționat o școală militară, pe băncile căreia s-au format Alexandru Averescu, Ion Dragalina, David Praporgescu, Eremia Grigorescu. În anul 1904 este înființat aici, de către mareșalul Averescu, un orfelinat; între 1908-1911 aici își are sediul primul Seminar Episcopal al Râmnicului; între 1913-1948 aici a funcționat un liceu de fete; în 1948 a fost transformată, prin hotărârea Sfântului Sinod, în mănăstire cu obște de maici, iar apoi prin decretul 410/1959 desființată. În anul 1940, aici a stat cu domiciliu forțat generalul Ion Antonescu, înainte de preluarea puterii de la regele Carol al II-lea.

În 1984 se începe un amplu proces de revigorare a vieții monahale sub îndrumarea episcopului Gherasim, organizându-se un centru de conservare și restaurare a bunurilor de patrimoniu: icoane și cărți. Din anul 2003 se va deschide, în incinta mănăstirii Bistrița, și un muzeu al tiparului și cărții bisericești vâlcene.

Construcția actuală a mănăstirii datează din vremea domniei lui Gheorghe Bibescu. Puternicul cutremur din 1838 va afecta întreaga construcție, ce va fi restaurată timp de 10 ani, începând cu 1846 și terminând la 15 august 1855, în timpul domnitorului Știrbei Vodă, când a fost sfințită biserica mare închinată Adormirii Maicii Domnului.

Biserica este construită în stil neogotic, cu dimensiuni generoase, având aspect de catedrală. Are o turlă mare, cilindrică pe naos, și altele două mai mici, paralelipipedice pe pronaos, o absidă flancată de două absidiolate laterale și două frontoane triunghiulare pe laturi. Interiorul impresionează prin

mărime, iar ochiul deprins cu stilul bizantin este contrariat de catapeteasma în stil gotic, executată la Viena. Pictura noii biserici, în ulei, a fost executată de pictorul Gheorghe Tătărescu în 1850, o pictură realistă, monumentală, cu registre largi. Pictura este modernă, la intrare aflându-se portretele murale ale lui Barbu Craiovescu și al principelui domnitor din anul 1855, Barbu Știrbei. În interior se află și mormântul ctitorului.

Printre elementele decorative valoroase din interior se remarcă icoana cu șase fețe, pictată de un călugăr în 1833, reprezentând pe o parte pe Iisus Hristos, Sfânta Maria și Sfântul Ion, iar pe cealaltă parte pe sfinții mucenici Vasile, Grigore și Ioan, prin dispunerea ingenioasă a unor lamele perpendiculare pe fețele principale ale icoanei.

Tot în interior se află și moaștele Sfântului Grigore Decapolitul (sfânt ce a trăit în Asia Mică în jurul anului 780 d. Hr.), aduse aici de către Barbu Craiovescu, la scurt timp de la ctitorire, adăpostite de o frumoasă raclă de argint, bogat ornamentată, daruită mănăstirii de către doamna Bălașa, soția domnitorului Constantin Șerban-Vodă, în anul 1656.

Biserica este înconjurată de clădiri impunătoare, având două curți interioare. Curtea principală este alcătuită din clădiri cu etaj pe trei părți: Palatul Domnesc pe latura nordică, pe sub care se trece, printr-o arcadă, în cea de-a doua curte interioară; un șir de clădiri crenelate în partea superioară, pe sub care este intrarea, pe latura sudică; un alt șir de clădiri cu etaj și clopotnița, pe sub care se trece, printr-o arcadă, spre biserica Bolnița și spre Peștera Liliiecilor, pe latura vestică. Pe latura dinspre est, cea care dă spre râul Bistrița, se află doar un foișor elegant, susținut de 12 coloane de piatră și străjuit de două mici turnulețe, de unde priveliștea se deschide spre Cheile Bistriței, și schitul Păpușa.

2. Biserica Bolnița

Acces: În vestul mănăstirii Bistrița, imediat în afara incintei, pe sub clopotniță

Hramul: Schimbarea la față

Biserică a mănăstirii Bistrița

Imediat lângă incinta mănăstirii Bistrița se află biserica Bolnița, cel mai vechi lăcaș păstrat în formă originală. Se ajunge la ea trecând prin arcada de sub turnul clopotniță și urcând treptele spre un șir de clădiri aflate în vestul mănăstirii. Mulți specialiști cred că este chiar mai veche decât ctitoria

principală, fiind clădită în secolul al XIV-lea de către călugării sihaștri, probabil la îndemnul lui Nicodim de la Tismana. Prezența chipului lui Barbu Craiovescu și al soției sale Salomia pe unul din pereți, i-a făcut pe cercetători să-i atribuie lui ctitorirea bisericii.

Din ctitoria Craioveștilor, astăzi se mai păstrează doar bisericuța Bolniței (1520-1521), o construcție modestă (11 x 4 m), din piatră (bolovani de râu) și pe alocuri cărămidă, de tip navă, fără turlă, acoperită cu șită. Biserica are un naos pătrat, cu altarul rotunjit în interior, fără pronaos. Bolta este de formă cilindrică și fără turlă (indiciu de vechime mare – asemănare cu Cotmeana). Are o impresionantă frescă interioară, realizată de Dumitru Chirtop în jurul anului 1520, fiind a doua ca vechime din Oltenia după cea de la mănăstirea Cozia (1388), din tradiția paleologă târzie, când începeau să pătrundă în Balcani elemente artistice folosite de iconografii cretani. Biserica este închinată „Schimbării la față”. Ulterior, vornicul Șerban Cantacuzino (portretul său este zugrăvit în stânga ușii, împreună cu cel al doamnei sale Adriana) i-a adăugat un pridvor deschis, de zidărie, pe stâlpi de piatră, zugravit de Iosif ieromonahul și Harinte, în stil brâncovenesc (1710).

Ușa de la intrare, frumos sculptată, datează din epoca lui Matei Basarab.

În imediata apropiere a bisericii Bolnița, se mai pot vedea:

- **Casa bolniței** – construită de către arhimandritul Gavriil Petrovici în anul 1836, spațiile sale cunoscând diferite întrebuințări: spital, școală, stăreție, locuință (casa preoților) și domiciliu forțat al lui Ion Antonescu.

- **Cavoul Dăscăliței** – construit din cărămidă de către arhitectul Nae Panait, adăpostind osemintele Mariei Dumitrașcu, întâia învățătoare a orfelinatului.

- **Cavoul episcopului Vartolomeu Stănescu** – clădire monumentală în stil bizantin, datând din anul 1933.

- **Vila episcopului Vartolomeu** – construită în 1933 de același episcop, remarcându-se prin autenticul stil românesc, cu cerdacuri deschise, cu arcuri în semicerc, așezate pe stâlpi din lemn sculptat și vopsit.

- Câteva exemplare de **castani comestibili** (*Castanea sativa*) seculari, în grădina din vestul mănăstirii.

- **Podul Bibescu Vodă**, aflat la ieșirea Bistriței din chei, construit între anii 1846-1848.

- **Crucile monumentale** săpate în perețele drept al Cheilor Bistriței, la ieșirea acesteia dintre pereții de calcar, datând din timpul domniei lui Carol I (probabil 1867, în urma vizitei acestuia).

3. Biserica Sfinții Arhangheli

Acces: Pe sub clopotnița mănăstirii, apoi pe o potecă amenajată cu balustrade, ce urcă 15 min. înspre nord-est până la Peștera Liliecilor

Hramul: Sfinții Arhangheli

Biserică a mănăstirii Bistrița

Se află în Peștera Liliecilor, în dreptul deschiderii celei mari a acesteia, beneficiind de lumina ce vine dinspre Cheile Bistriței.

Este ctitoria, din anul 1637, a mitropolitului Teofil al Țării Românești, pe ruinele unui alt lăcaș, mult mai vechi, datând încă din secolul al XIII-lea. A fost restaurată în anii 1781-1782, 1829, 1944-1945 și 1977-1978.

Arhitectura bisericii este simplă, are dimensiuni modeste (interior: 6,75 x 3,15 m), formă de navă, cu naos, pronaos și altar, fiind acoperită cu șifă. Absida altarului este semicirculară, prevăzută cu trei ferestre și acoperită de o calotă sferică. În partea vestică, lipită de biserică, se află o încăpere ce a servit drept chilie ultimilor călugări care au viețuit în peșteră.

Pictura este executată la data ctitoriei de către un autor necunoscut și are o valoare stilistică deosebită, aparținând fazei de tranziție de la stilul vechi la stilul nou, cel al epocii lui Matei Basarab. Ulterior, aceasta a fost restaurată în două rânduri, o dată între anii 1781-1782 de către Efrem Zugravul, iar apoi, în 1829 de către ieromonahul Partenie Zoba, care a desfășurat o viață artistică deosebit de intensă la mănăstirea Bistrița.

4. Biserica Ovidenia

Acces: Pe sub clopotnița mănăstirii, apoi pe o potecă amenajată cu balustrade, ce urcă 15 min. înspre nord-est până la Peștera Liliecilor

Hramul: Intrarea în biserică a Maicii Domnului

Biserică a mănăstirii Bistrița

Cel mai vechi monument istoric aflat în Peștera Liliecilor este bisericuța Ovidenia. Se presupune că prima biserică din peșteră a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIII-lea, aceasta ruinându-se în secolul al XIV-lea, când călugării au părăsit peștera și au construit biserica Bolnița, în vremea egumenului de la Tismana.

Biserica Ovidenia a fost ctitorită între anii 1633-1635, dar ultimele cercetări au stabilit că a fost construită în același timp cu aducerea moaștelor Sfântului Grigore Decapolitul la mănăstirea Bistrița, în anul 1497. Ctitorul bisericeții se consideră a fi egumenul Macarie, al cărui portret votiv se află pe perețele nordic, alături de cel al egumenului Daniil, ultimul dintre restauratori (1828, după altele în 1609 și 1769). Restaurări ulterioare au mai fost făcute în anii 1944-1945 și 1977-1978.

Biserica a fost construită atât pentru a servi drept lăcaș de cult, dar mai ales pentru a fi „tainiță” a mănăstirii. Aici au fost ascunse, în repetate rânduri, moaștele Sfântului Grigore Decapolitul, odoarele mănăstirii și chiar bunurile de preț ale domnitorilor acelor vremuri, când țara se afla în pericol. În acest scop, a fost construită o firidă, între perețele galeriei peșterii și zidul vestic al bisericii, a cărei intrare era prin altar, și care se zidea și se masca după ce bunurile de preț erau ascunse acolo. Acestei ascunzătorii se datorează păstrarea până în zilele noastre a numeroase cărți de valoare și a altor obiecte de artă cu care se mândresc muzeele de astăzi.

Biserica este construită la capătul unui mic diverticul ce se desprinde din galeria principală a peșterii, într-un loc ascuns, fiind greu de observat, și este construită parțial din zid de cărămidă, parțial cioplită în pereții galeriei.

Datorită conformației galeriei, nu respectă specificul bisericilor ortodoxe, având altarul dispus spre nord-vest. Este alcătuită doar dintr-un naos de dimensiuni modeste (3 x 2,20 m) și dintr-un altar, iar în pereții laterali au fost decupate firide ce simulează ferestrele.

Pictura, executată în stil bizantin, este destul de prost păstrată, atât din cauza umezelii din peșteră, cât și a turiștilor care și-au lăsat „urmele” pe zidurile bisericii. Având în vedere anul ctitoriei, se poate presupune că ar fi opera acelorași meșteri zugravi care au pictat și biserica Bolnița (Dobromir și ucenicii Dumitru și Chirtop).

5. Schitul Păpușa

Acces: 15 minute de mers de la mănăstirea Bistrița,

pe potecă, peste râu, înspre NE

Hramul: Sfântul Grigore Decapolitul

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Biserica parohială – Bistrița

Preot: Ion Mladin

Schitul se află în vecinătatea mănăstirii, ajungându-se aici în 15 minute, pe o potecă ce urcă peste râul Bistrița înspre nord-est. Fiind situat peste râu, el poate fi văzut foarte bine din poteca ce duce la Peștera Liliiecilor (Sfântului Grigore Decapolitul). După turla octogonală și pridvorul deschis, bisericuța pare a fi din epoca brâncovenească. Într-adevăr, a fost zidită în 1712, dar ea nu este ctitorită de domnitorul Constantin Brâncoveanu, ci de călugării bistrițeni care îl aveau în frunte pe egumenul Ștefan. Aceștia au închinat-o Sfântului Grigore Decapolitul. Zugrăveala însă, din aceeași epocă, a fost făcută cu cheltuiala unor membri ai familiei Brâncoveanu, printre care și vornicul Iordache Crețulescu, ginerele domnitorului, căsătorit cu domnița Safta.

La început, aici erau numeroase chilii în care se retrăgeau în liniște călugării cărturari de la mănăstirea Bistrița, dar astăzi nu s-a mai păstrat din vechiul schit decât biserica, aflată lângă cimitirul satului (servește și în prezent ca biserică parohială a satului Bistrița).

Planul construcției este dreptunghiular (9,5 x 4,5 m la exterior), cu pridvorul retras cu circa 70 cm față de zidul naosului. Este alcătuită din pridvor, naos și altar. Pridvorul este alcătuit din șase coloane și două semicoloane cilindrice, cu arcade în semicerc. Pe naos se află o turlă, în plan octogonal, cu o bază paralelipipedică înaltă. Ca elemente decorative, la exterior sunt prezente brâuri de cărămidă aparentă, care înconjoară biserica în dreptul streșinii, bazei și părții superioare a turlei. Pictura bisericii datează din anul 1712, fiind opera zugravului Iosif și a ieromonahului Teodosie.

6. Mănăstirea Arnota

Acces: drum pietruit de la mănăstirea Bistrița (5 km)

ce urcă spre NE prin cariera de calcar Bistrița

Hramul: Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Stareța: ține de mănăstirea Bistrița

Telefon: +40.745.30.31.38

A fost ctitorită de Matei Basarab în anii 1633-1634, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, pe temelia unei biserici mai vechi, și este situată la 37 km de Râmnicu Vâlcea, aproape de mănăstirea Bistrița. Conform unei legende, Matei Basarab a zidit mănăstirea aici deoarece, înainte de a fi domn, găsisse scăpare în aceste locuri, când s-a ascuns în niște tufărișuri, pe când era urmărit de turci. Cercetările din anul 1974, efectuate sub egida Direcției Monumentelor Istorice, au permis să se constate că la temelia actualii biserici se găsesc urmele altor biserici încă nedatate, care vor fi existat aici. Pridvorul cu turla i-a fost adăugat de către Constantin Brâncoveanu, la începutul domniei lui, o dată cu reparațiile, în anii 1705-1706. Tot el îi reconstruiește catapeteasma, o adevărată operă de artă sculpturală, în stil brâncovenesc (din 1913 se află la muzeul de artă brâncovenească de la Mogoșoaia) și renovează pictura, fără să o înlocuiască pe cea originală.

Ușa bisericii, sculptată în lemn de castan, are o inscripție în limba slavonă, în care se spune astfel: „Aceste uși le-a făcut Constantin Brâncoveanu vel-logofăt”. Ele păstrează pictura originală „dreasă” sub evlaviosul domn, când s-a zugrăvit și pridvorul, pe care tot el îl adaugase, pictură care nu a rezistat până astăzi. Pictura inițială are o mare valoare artistico-documentară, foarte valoros fiind și portretul lui Matei Basarab, realizat în 1644 de zugravul Stroe din Târgoviște.

Biserica mănăstirii este o construcție mică, cu o linie simplă și sobră, fiind realizată după un plan trilobat, cu abside poligonale și pridvor deschis. Deasupra naosului este așezată o turlă înaltă, iar pe pridvor este o altă turlă mai mică, cea din timpul lui Brâncoveanu. Fațadele au fost împărțite, cu ajutorul unui brâu din cărămidă aparentă, în două registre: cel inferior, în care se observă frumoase firide rotunjite, și cel superior, în care s-au realizat ocnite adâncite. Pereții și turlile sunt înfrumusețate cu ornamente din cărămidă aparentă. Renovarea bisericii s-a făcut între anii 1852-1856, de către domnitorul Barbu Știrbei, care a dărâmat chiliile vechi din vremea lui Matei Basarab, deja ruinate, și a ridicat alte clădiri, după planul unor arhitecți străini.

În anul 1934 s-au mai zidit unele chilii, care există și astăzi, într-una fiind amenajat un mic muzeu unde au fost expuse odoarele mănăstirii, iar între anii 1954-1958 a fost consolidat întregul așezământ monahal și s-au introdus instalații de apă și încălzire.

În pronaosul bisericii actuale se află două morminte: mormântul lui Matei Basarab, mort la 9 aprilie 1654, îngropat mai întâi la Târgoviște și adus apoi la Arnota, după răscoala seimenilor, și mormântul lui Danciu vel-vornic, tatăl lui Matei Basarab, fost oștean al lui Mihai Viteazul, căzut în timpul luptelor din Transilvania la Turda, înmormântat în anul 1604 la Alba-Iulia, rămășițele lui pământești fiind aduse la Arnota în 1648.

Această frumoasă mănăstire, prin pictura, arhitectura și sculptura sa, poate fi considerată unul dintre cele mai reprezentative monumente istorice și de artă religioasă din țară.

După anul 1999, Arnota a devenit mănăstire de maici.

7. Schitul 44 Izvoare

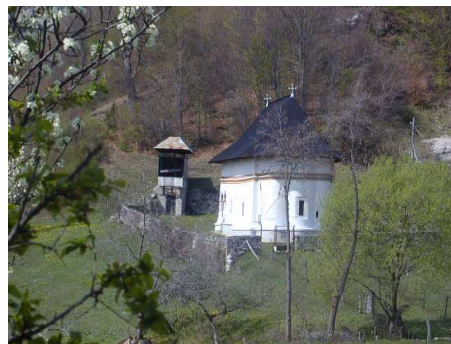
Acces: 38 km DN 67 Rm. Vâlcea-Tg. Jiu până la Costești, apoi 7 km până în satul Pietreni

Hramul: Sfântul Nicolae

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Pietreni

Preot: Ion Mladin

Se află în nordul satului Pietreni, pe malul stâng al râului Costești, la ieșirea acestuia din Cheile Costești. Cunoscut și sub numele de Schitul de sub Piatră, schitul a fost construit de către egumenul Ștefan al mănăstirii Bistrița, în anul 1701, fiind metoc al acestei mănăstiri.

Din vechiul schit nu s-a mai păstrat decât biserica și un zid de incintă.

Este o biserică simplă, în formă de navă, cu pridvor închis (ulterior), naos și altar, având ca ornamentație exterioară câteva brâuri de cărămidă aparentă și un fronton cu icoana Sfântului Ștefan. Este acoperită cu șifă, acoperișul în patru ape fiind de o zveltețe foarte elegantă.

Pictura este opera pictorului bistrițean Efrem Zugravul, din păcate deteriorată în urma fisurării pereților, ca urmare a zguduirilor produse de exploziile din cariera aflată în apropiere.

De la biserică, pe o potecă nemarcată înspre nord-vest, se poate ajunge, după 5 minute de urcuș, în Cheile Costești.

8. Schitul Pătrunsa

Acces: 30 km DN 67 Rm. Vâlcea-Tg. Jiu până la Bârzești, 5 km șosea până în Bărbătești, 3 km drum forestier pe valea Otăsău, 1 oră înspre nord pe potecă – marcaj cruce roșie

Hram: Cuvioasa Paraschiva

Adresa: Bărbătești, jud. Vâlcea

Stareț: ieromonah Varsanufie Gherghel

Cazare: - 2 camere cu câte 3 paturi

- 1 cameră la mansardă cu 10 paturi

Telefon: +40.723.57.28.94

Schitul are hramul „Cuvioasa Paraschiva”, de la numele mamei episcopului Climent. Acest schit a fost construit în 1740 de către Episcopul Climent al Râmnicului, în amintirea faptului că aici a fost născut de mama sa Paraschiva Modoran din Pietrarii de Jos, fugară peste munte de frica unei invazii turcești, adăpostindu-se la poalele Muntelui Buila, în locul numit astăzi Pătrunsa.

Schitul este distrus în urma căderii unei stânci, fiind refăcut, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, de postelnicul Dumitru, protopopul Pietraru și postelnicul Ion Bărbătescu, probabil urmași ai episcopului Climent.

În anul 1895, schitul a fost iarăși părăsit și lăsat fără slujitori, dar a fost readus la viață între anii 1934-1935 și resfințit în ziua de 23 august 1936, prin truda ieromonahului Veniamin Grigorescu.

Actuala construcție datează din secolul al XIX-lea, iar pictura este în stil brâncovenesc cu influențe populare (vezi Sf. Dumitru, Sf. Gheorghe pictat deasupra intrării la pridvorul exterior).

Biserica a suferit modificări în anii 1963 și 1977, când a fost construită casa starețului Veniamin Grigorescu (1935-1975) și Paul Niculescu 1975-1990, atunci fiind închis pridvorul și biserica fiind acoperită cu tablă. Din anul 2001 au început lucrările de construcție la o nouă biserică.

9. Schitul Pahomie

Acces: 15 km șoseaua Rm. Vâlcea-Olănești, 6 km șosea până în satul Cheia, 6 km drum forestier pe Valea Cheia, 3 km drum forestier pe Valea Comarnice

Hram: Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul

Adresa: Băile Olănești, jud. Vâlcea

Stareț: protosinghel Ieronim Tamaș

Fiind situat pe teritoriul localității Băile Olănești (comuna Bărbătești), județul Vâlcea, la aproximativ 30 km de Râmnicu Vâlcea, sub crestele Munților Căpățâanii, accesul la această așezare monahală se face pe DN 64 A Râmnicu Vâlcea - Băile Olănești, trecând prin Păușești-Maglasi, virând la stânga spre satul Cheia, apoi pe Valea Cheii, pe un drum forestier practicabil și accesibil și cu mijloace auto, până la Izvorul Frumos, care tâșnește de sub steiul de stâncă lung de aproape 50 de metri, pe care este clădită biserica schitului, având hramul „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul”.

Din pisania actuală a schitului rezultă că întemeietori sunt Pahomie monahul și Sava Haiducul, în anul 1520, justificându-se numele de Schitul Pahomie de la Izvorul Frumos.

După o altă pisanie, acest Pahomie nu ar fi altul decât marele ban Barbu Craiovescu, ctitorul Mănăstirii Bistrița, care în anii 1519-1520, când reclădește Bistrița, dărâmată de tunul lui Mihnea cel Rău în anul 1509, zidește și Schitul Pahomie, în amintirea faptului că la Izvorul Frumos, în pustietatea Masivului Buila, în drumul pe care-l căuta prin pădure ca să ajungă la Sibiu, spre a scăpa de urgia lui Mihnea, își găsește salvarea vieții sale și a celor care îl însoțeau în pribegie. Printre prietenii săi se afla căpitanul de oaste Sava, devenit Sava Haiducul, pentru faptul că, zăbovind stăpânul său de mai multă vreme aici, deseori a făcut incursiuni prin localitățile învecinate, pentru a face rost de hrană.

Data de 1684 din pisania de astăzi a schitului este presupusă a fi anul în care a avut loc repararea schitului, în același an fiind renovată și Mănăstirea Bistrița de Constantin Brâncoveanu, în calitate de descendent al familiei Craioveștilor.

Din 17 decembrie 1824, avem date scrise despre starea schitului „Izvorul Frumos” - metocul Mănăstirii Iezer: „Biserica se află spre dărâmare cu totul”. Din anul 1880, schitul a fost părăsit. Abia în 1952 s-a reclădit biserica în forma ei inițială, după trăsăturile zidurilor rămase, cu zidari din Costești și

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

tâmplari din Bărbătești, pictura fiind executată de Stan Hermeanu, în 1956. Cu timpul, pictura s-a deteriorat, fiind refăcută în 1997, de către ierodiaconul Popa Nicolae din Perișani.

Sfințirea schitului s-a făcut la 30 septembrie 1956, de către episcopul Iosif al Râmnicului, și a fost încredințat spre îndrumare părintelui Veniamin de la Schitul Pătrunsa.

Primul viețuitor al schitului reînnoit a fost călugărul Ioasaf Ionescu, venit de la Arnota. El moare în 1980 și este înmormântat lângă zidul biseriței schitului. După această dată, schitul este păstorit de tânărul monah Galaction Zelig, format duhovnicește de părintele Lavrentie Sovrea de la Mănăstirea Frăsinei, însuflețind schitul cu viețuitori și scoțându-l astfel din anonimat. Simțindu-se obosit, părintele Galaction cere Prea Sfințitului Gherasim pe părintele ieromonah Ieronim Tamaș, de la Mănăstirea Nicula, fiul duhovnicesc al Înalt Prea Sfințitului Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Clujului, pentru a prelua conducerea schitului. Cererea este aprobată începând cu data de 1 ianuarie 2002.

Biserica, construită sub o mare stâncă (pe care se află chipul Domnului), având în apropiere o cascadă cu apă de munte, rece ca gheața, își așteaptă în liniște și rugăciune vizitatorii.

10.6.2. Obiective cultural-istorice în zona adiacentă Masivului Buila-Vânturarița

1. Biserica Horezu
2. Muzeul ceramicii – Horezu
3. Ateliere de ceramică – Horezu
4. Biserica Ursani
5. Cula Greceanu – Măldărești
6. Cula Duca – Măldărești
7. Biserica Măldărești
8. Biserica Râmești
9. Mănăstirea Horezu – satul Romani
10. Biserica Romani
11. Biserica Bolnița – satul Romani
12. Schitul Sfântul Ștefan – satul Romani
13. Schitul Sfinții Apostoli – satul Romani
14. Biserica Peri – Bistrița
15. Biserica Ciorobești – Pietreni
16. Biserica Grămești – Pietreni
17. Biserica Costești (Grușetu) – Costești
18. Muzeul de artă – Costești
19. Schitul Jgheaburi – Stoenști
20. Schitul Iezer – Olănești
21. Biserica Sfinții Voievozi – Cheia
22. Mănăstirea Sărăcinești – Cheia
23. Schitul Bradu – Olănești
24. Mănăstirea Frăsinei – Olănești

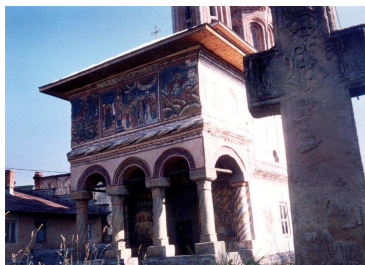
1. Biserica Horezu

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu

Hramul:

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Horezu

Orașul Horezu, vestit târg și centru ceramicier, așezat la confluența râurilor Luncavăț și Ursani, este datat documentar din anul 1487, iar ca târg din anul 1780.

Aici se pot vizita: biserica veche, muzeul ceramicii, atelierelor meșterilor olari de la intrarea dinspre Râmnicu Vâlcea în oraș și din satul Olari (2 km nord). Anual, în prima duminică a lunii iunie, are loc târgul național al ceramiștilor „Cocoșul de Horezu”.

La 6 km nord de oraș, se poate vizita comuna Vaideeni, sat de oiери veniți din Ardeal peste munte, cu tradiții deosebite, păstrate mult mai bine decât în celelalte localități. Aici se organizează, în luna iunie, nedeia păstorească „Învârtita dorului”, cu participarea păstorilor de pe ambii versanți ai Carpaților Meridionali.

2. Muzeul ceramicii Horezu

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Persoana de contact: Cristi Iovan

Este un muzeu constituit în incinta Casei de Cultură Horezu și cuprinde articole din ceramică în primul rând locală, dar și din alte centre ceramiciere din țară și străinătate.

3. Ateliere de ceramică Horezu

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Atât la intrarea în Horezu dinspre Râmnicu Vâlcea, cât și în satul Olari (2 km nord de orașul Horezu), se pot vizita numeroase expoziții cu vânzare ale meșterilor olari locali, cât și atelierele acestora.

4. Biserica Ursani

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 5 km șosea înspre nord din Horezu până în satul Ursani

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Ursani

Este ctitoria lui Ioan Ursanu din secolul al XVIII-lea. Aici se află înmormântat omul politic liberal, fost prim-ministru, I. Gh. Duca.

5. Cula Greceanu

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 3 km șosea înspre sud până în Măldărești

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

La 3 km sud de orașul Horezu, într-o zonă pitorească, lângă stațiunea de cercetări apicole, se află complexul muzeistic Măldărești, în care se pot vizita două cule, o biserică din secolul al XVIII-lea și casa-muzeu memorial I. Gh. Duca.

Culele sunt construcții – locuințe întărite ale boierilor locali – specifice nordului Olteniei, între secolele XVI-XVIII.

Cula Greceanu, datând din secolul al XVI-lea (1516), a fost construită de către familia boierilor Măldărești. Are un pronunțat caracter de fortăreață: la nivelul inferior ferestrele sunt foarte mici, mai mult niște creneluri, zidurile sunt foarte groase, iar ușile sunt din stejar masiv, legate în fier. Ușa cea mare avea rol de a deruta atacatorii, deoarece dădea în beci, de unde printr-un lift făcut în zid se făcea legătura cu parterul, adevărata ușă, de dimensiuni reduse, fiind camuflată. La ultimul nivel se află o încăpere care se izola prin retragerea scării și baricadarea unui mic chepeng. Cu toate aceste aspecte de fortăreață, construcția are un aer de eleganță și confort, la cel de-al doilea etaj arcadele fiind ceva mai

largi. Pictorița Olga Greceanu a immortalizat, într-o frescă aflată într-o încăpăre de la etajul al II-lea, portretele membrilor familiei Măldărescu. În culă se află o expoziție de mobilier vechi.

6. Cula Duca

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 3 km șosea înspre sud până în Măldărești

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Cea de-a doua culă din complexul muzeistic Măldărești, cula Duca, a fost construită în anul 1812, ornamentațiile (stucaturile de pe tavane și din jurul ferestrelor constând din personaje și animale fabuloase) fiind realizate în anul 1827. În interior se mai găsesc sobe vechi cu olane, cu încălzire la două camere.

În anul 1910, cula a fost cumpărată de omul politic I. Gh. Duca, acesta avându-și aici reședința de vară. În culă și în casa de alături (casa memorială I. Gh. Duca) se află obiecte de artă care au aparținut fostului prim ministru, constituind un muzeu, alături de obiecte de artă artizanală și etnografică specifice zonei (ceramică de Horezu, covoare oltenesti, etc.), obiecte și mobilier țărănesc.

7. Biserica Măldărești

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 3 km șosea înspre sud până în Măldărești

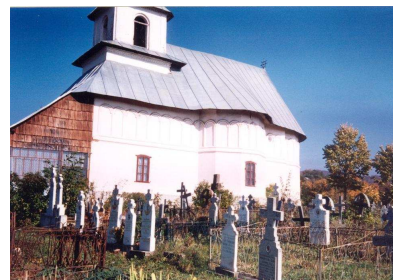
Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Măldărești

Este ctitorie a boierilor Măldărești, din anul 1790. Pictură exterioară.

8. Biserica Râmești

Acces: 44 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 2 km șosea înspre nord-est până în Râmești
Adresa: Horezu, jud. Vâlcea
Biserica parohială - Râmești

9. Mănăstirea Horezu

Acces: 42 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 4 km șosea înspre nord până în Romani
Hramul: Sfinții Împărați Constantin și Elena
Adresa: Horezu, jud. Vâlcea
Stareta: Pavelina Gagea
Cazare:
- 20 de locuri, dormitoare cu 1-2 locuri
- La mansardă: 3 camere cu 4 paturi
Telefon: +40.250.860071

Printre mănăstirile monumente istorice, care împodobesc pământul românesc, Mănăstirea Hurezi este considerată, împreună cu schiturile sale, ca cel mai reprezentativ complex de arhitectură, definitiv pentru „stilul brâncovenesc”.

Este așezată în partea de nord a județului Vâlcea, pe drumul național DN 67 Rm.Vâlcea-Târgu Jiu, la poalele Munților Căpățâanii, străjuită de codrii, într-un loc plin de farmec și singurătate, a cărui liniște o tulbură doar cântecul huhurezilor, acele păsări de noapte care au dat, probabil, numele acestor locuri și al mănăstirii.

Constantin Brâncoveanu (1688-1714), domnitorul Țării Românești la începutul secolului al XVIII-lea, văzând nestatornicia vremurilor, îndată după primirea sceptrului Țării, cum glăsuiește hrisovul de întemeiere al mănăstirii „într-al doilea an al domniei noastre pus-am temelie și am început a zidi mănăstire”. Prin această faptă cucernică, domnitorul își vedea împlinită o dorință sfântă, care-l frământa, după cum citim în pisania de deasupra ușii bisericii: „Nu voi intra în sălașul casei mele, nu mă voi sui pe așternutul patului de odihnă, nu voi da somn ochilor mei și pleoapelor mele dormitoare și repaos tâmpelilor mele, până nu voi afla loc Domnului și sălaș Dumnezeului lui Iacob”. Urmând în cuvânt și în faptă pe proorocul Psalmist, el a înălțat cea mai de seamă ctitorie a epocii sale, care a atras

și atrage admirația și prețuirea tuturor vizitatorilor din toate timpurile. Așa, Charles Diehl, cunosătorul de artă bizantină, o considera „Le plus beau de toute Roumanie” (cea mai frumoasă din România).

Sfânta Mănăstire Hurezi, importantă și valoroasă așezare monahală, reprezintă cel mai vast ansamblu de arhitectură medievală păstrat în Țara Românească. El cuprinde mănăstirea propriu-zisă, biserica bolniței, ctitorită de doamna Maria, soția lui Constantin Brâncoveanu, ridicată la 1696 și zugrăvită de Preda Nicolae și Ianache; Schitul Sfinților Apostoli, la circa 50 de metri spre nord, ctitorit de marele stareț Ioan Arhimandritul în 1698 și zugrăvită de Iosif și Ioan în 1700; și Schitul Sfântul Ștefan, după numele fiului cel mare al domnitorului, la 1703 și zugrăvit de Ianache, Istrate și Harinte.

Domnitorul a încredințat supravegherea acestor mari și valoroase lucrări rudei sale Pârvu Cantacuzino, mare stolnic, căruia, decedând în 1691, i-a urmat Cernica Știrbei, fost mare armaș. Lucrările începute în 1690 s-au terminat în 1697. Dintre meșteri menționăm pe Manea vataful zidarilor, Istrate lemnarul și Vucasin Caragea, pietrarul, toți pictați pe perete, în pridvorul bisericii mari.

Mănăstirea Hurezi are două incinte. În cea dintâi, exterioară, delimitată de ziduri puternice de cărămidă, se află prima poartă de incintă și o clădire cu etaj în dreapta. A doua incintă are forma dreptunghiulară, închisă pe trei laturi cu clădiri, având parter și etaj. Latura de răsărit se încheie cu un zid înalt, ca la multe mănăstiri cu incintă.

La mijlocul acestei incinte se află biserica mare, impunător monument, lung de 32 de metri și înalt de 14 metri. Ea este o interpretare mai simplificată a bisericii episcopale de la Curtea de Argeș. Are plan treflat și împărțire clasică: altar, naos, pronaos și pridvor.

O mulțime de sfinți din care nu lipsesc Sfinții Împărați Constantin și mama sa Elena, hramul mănăstirii, scene religioase din Vechiul și Noul Testament, sinoade ecumenice, despărțite prin ornamentații florale, desenate în culori vii, acoperă pereții interiori ai bisericii și pronaosului. Lucrarea în frescă este opera zugravilor Constantin, Ioan, Andrei, Stan, Neagoe și Ioachim.

Pe lângă iconografia religioasă, întâlnim și compoziții cu caracter laic, cum este istoria ilustrată a vieții împăratului Constantin cel Mare, cu o anumită semnificație pentru vremea aceea, biruința Crucii asupra semilunii.

De subliniat este amplul tablou votiv din pronaos, veritabila galerie de portrete de mare valoare artistică, înfățișând pe Constantin Brâncoveanu cu familia sa, în care se distinge chipul doamnei Maria, de asemenea pe înaintașii săi direcți și rudele din neamul Basarabilor și Cantacuzinilor. Biserica mănăstirii avea menirea să devină necropola familiei Brâncoveanului și neamului.

În interiorul bisericii, pe lângă inestimabilul iconostas sculptat în lemn, se află scaunul domnesc, de asemenea sculptat frumos în lemn, purtând stema Cantacuzinilor, stranile și un bogat policandru, toate din vremea ctitorului.

Pronaosul amintește de rostul bisericii de a fi necropola familiei domnitorului. Mormântul, din marmură, cu o placă sculptată artistic, pregătit pentru ctitorul voievod, care îi așteaptă rămășițele pământești de mai bine de două secole și jumătate, este mărturia cea mai grăitoare. Tot aici se află, pe lângă alte morminte, și cel al vrednicului egumen Ioan arhimandritul, care a ostenit aici, precum și la alte multe ctitorii brâncovenești.

Intrarea principală în incinta centrală se face prin latura de miazăzi pe sub bolta largă, care la vreme de bejenii se închidea cu o mare poartă de lemn ferecată cu fier, existentă și astăzi, în forma originală. Deasupra intrării se înalță turnul clopotniței, care adăpostește patru clopote mari, între 300 și 1000 kg, cu sunete armonioase, trei purtând în inscripție numele voievodului.

În dreapta și stânga clopotniței, pe cele trei laturi, sunt chiliile rânduie pe două nivele, suprapuse, în fața cărora se găsește câte o galerie cu arcade în semicerc, susținută de stâlpi de piatră. Tot în latura de miazăzi, la etaj, unde au fost casele domnești compuse din săli mai frumos boltite, cu calote sferice pe arcade lungi, sprijinite pe monumentale coloane de piatră la capiteluri și baze, acum este expusă interesanta și valoroasa colecție de obiecte și icoane bisericesti ale mănăstirii, un prețios tezaur cultural-național.

Paraclisul, situat la mijlocul laturii de apus a incintei drept în fața bisericii, ridicat la 1697, este unul din cele mai gingașe monumente din această epocă. Planul lui constă dintr-un naos pătrat, dominat de turla octogonală admirabil proporționată, cu opt ferestre, acum singurul izvor de lumină al zilei, dintr-un altar semicircular. Pictura este în frescă, lucrarea zugravilor Preda și Marin, meșteri din aceeași școală brâncovenească, păstrată în condiții optime. Din tema iconografică nu lipsesc Sfinții Împărați Constantin și mama sa Elena și bogata familie a Brâncoveanului. Tampla din lemn e fin sculptată și decorată cu aur și culori, aproape tot așa de vii, cum a fost inițial.

Sub paraclis, la parter, se află trapeza, sala de mese a mănăstirii - frumos boltită printr-o calotă sferică, sprijinită pe arcuri joase și puternice. Pictura în frescă, executată între anii 1705-1706, este o desfătare spirituală și se păstrează în condiții excelente. Una dintre podoabele arhitecturale, care dă mănăstirii Hurezi un aer de sărbătoare și încântă privirea vizitatorilor, este foișorul vrednicului egumen și iubitor de artă Dionisie Bălăcescu, ridicat între anii 1725-1753, opera pietrarului Iosif.

Din bogata zestre a bibliotecii adunată acolo de ctitor și de cărturarii viețuitori, învățatul Gr. A. Tocilescu a găsit și ridicat în 1885, pentru Muzeul Național, 38 de manuscrise și 393 de cărți tipărite în diferite limbi. Tot aici s-au păstrat vestitele calendare ale lui Brâncoveanu din anii 1693, 1695, 1701, și 1703, precum și un frumos pomelnic. La schitul Sfântul Ioan a activat și o școală de copişti de manuscrise. Hurezul a avut obște de monahi până în anul 1872, când a devenit de călugărițe, care îngrijesc cu sârg și cu aleasă pricepere atât pravila monahală, cât și monumentul devenit astăzi unul dintre cele mai exemplare complexe de arhitectură și artă, caracteristice pentru epoca de tranziție de la medieval la modern în cultura românească.

Hurezi înfățișează treapta înaltă de creație a genului românesc de la sfârșitul secolului al XVII-lea. Vizitatorul din țară sau de peste hotare află la Hurezi galeria unică a unor străluciți oameni cu larg orizont politic și cărturari, de la Șerban Voievod și Constantin Cantacuzino Stolnicul, până la Constantin Brâncoveanu și învățații lui fii, opriți în manifestarea lor creatoare de tragica moarte din 1714. Frumuseții arhitecturii și picturii se adaugă dovezile unui puternic centru de cultură, care a adăpostit un scriptoriu celebru, producător de iscusite traduceri, superbe manuscrise și o bogată bibliotecă umanistă, unică în Europa de sud-est la începutul secolului al XVIII-lea.

Prin toate aceste mărturii istorice și frumuseți artistice, Mănăstirea Hurezi este una dintre cele mai convingătoare opere ale creației spirituale multisekulare, pe care marele istoric Nicole Iorga a numit-o printr-o fericită formulare - în lucrarea „Bizanț după Bizanț” - continuatoare a civilizației romane, ai cărei moștenitori în Europa de Răsărit sunt românii.

10. Biserica Romani

Acces: 42 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu, 4 km șosea înspre nord până în Romani

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

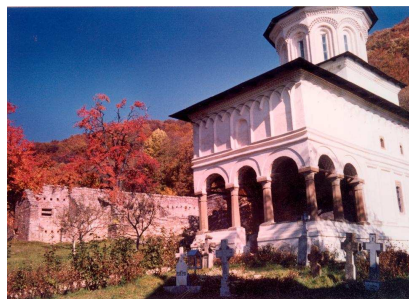
Biserica parohială - **Romani**

11. Biserica bolniței

Acces: de la mănăstirea Horezu, 200 m est

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Biserică a mănăstirii Horezu

12. Schitul Sf. Ștefan

Acces: de la mănăstirea Horezu, 1 km înspre vest, peste râu

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Schit aparținând de mănăstirea Horezu

Datează din anul 1703 și a fost construit sub îngrijirea lui Ioan Arhimandritul. Nu s-a păstrat decât biserica, bizantină, în formă de navă, cu mici abside, cu o turlă țuguiată pe naos, pronaos, fără pridvor. Este înconjurată de un zid de incintă și două corpuri de clădiri construite pe fundațiile celor vechi.

13. Schitul Sfinții Apostoli

Acces: de la mănăstirea Horezu, 1 km înspre nord-est

Adresa: Horezu, jud. Vâlcea

Schit aparținând de mănăstirea Horezu

Este ctitorie a lui Ioan Arhimandritul, din anul 1698.

Are o incintă din ziduri de cărămidă, cu un șir de chilii pe latura nordică și un alt corp de clădiri în colțul din sud-vest, în centrul căreia se află o biserică bizantină în formă de navă, cu o turlă pe naos, pronaos și altar și un pridvor deschis sprijinit pe doi stâlpi.

În preajma mănăstirii, la circa 3 ore de mers înspre nord, se mai pot vedea ruinele schitului Sfântul Ioan, cea mai veche construcție de la Horezu.

14. Biserica Peri

Acces: 38 km DN 67 Rm. Valcea – Tg. Jiu, 7 km sosea pana in satul Bistrita

Hramul: Nastera Maicii Domnului

Adresa: Costesti, jud. Valcea

Biserica parohiala Bistrita

Preot: Ion Mladin

Se află la circa 1 km sud de mănăstirea Bistrița, printre livezile satului Bistrița, străjuită de brazi înalți. Este ctitoria egumenului bistrițean Paisie, din anul 1689. A fost construită pentru a servi ca lăcaș de cult pentru sălașul de țigani robi ai mănăstirii Bistrița, numindu-se de aceea și biserica Țigania.

Biserica datează din anul 1689, fiind ctitorie a egumenului Paisie al Bistriței și a logofătului Pârvu Cantacuzino. A rămas nepictată până în anul 1788, când a fost pictată de zugravul local Ioan Pop Tudor. Arhitectura este simplă, fără turlă și pridvor, în formă de navă, cu naos și altar, cu acoperiș din șifă, netencuită în exterior, cu zid din cărămidă.

15. Biserica Ciorobești

Acces: 38 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu (Costești), 6 km șosea până în Pietreni, 1 km drum pietruit

Hramul: Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Pietreni

Preot: Victor Ovidiu Mureșan

Se află în mijlocul satului Pietreni și este ctitorită în anul 1750 de către egumenul mănăstirii Bistrița, arhimandritul Antonie. Biserica a fost construită din zid, în plan dreptunghiular, fără turlă, cu acoperiș înalt din șifă. Are un pridvor deschis, sprijinit pe șase coloane cilindrice, pronaos și naos, fiecare luminate de către o fereastră îngustă dreptunghiulară.

16. Biserica Grămești

Acces: 38 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu (Costești), 5 km șosea înspre Pietreni

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Biserica parohială - Pietreni

Preot: Victor Ovidiu Mureșan

Biserica de lemn din cătunul Grămești (satul Costești), ridicată la poalele unei păduri de brad și pin, este una dintre cele mai vechi și mai valoroase construcții de acest fel din Oltenia.

Este ctitorie a egumenului Ștefan al Mănăstirii Bistrița, viitor mitropolit al Țării Românești, în anul 1664, construită din lemn de stejar masiv.

Arhitectura bisericii este de o valoare deosebită, fiind diferită față de celelalte biserici de lemn din Oltenia. Este de tip navă, de dimensiuni destul de generoase (15 x 5,60 x 5,80), cu cele patru compartimente specifice bisericilor ortodoxe românești: pridvor deschis, pronaos, naos și altar. Ca particularitate, pronaosul, naosul și altarul se retrag progresiv în interior, pe ambele laturi, reducând lățimea lăcașului. Acoperișul este în patru ape, cu streșină largă, ceea ce a contribuit la conservarea excepțională a lemnăriei, și este acoperit cu șită despăcată. În interior tavanul este boltit, acoperișul din șită fiind peste o boltă semicilindrică din dulapi de stejar. Se remarcă faptul că la construcția bisericii nu s-au folosit decât cuie din lemn, care leagă părțile din lemn perfect îmbinate. Ca o altă particularitate, se remarcă prezența elementelor sculpturale atât în bolțile stâlpilor din pridvor, la ușorii ușii, cât și la brâul ce înconjoară biserica la exterior, imitându-l pe cel din cărămidă al bisericilor epocii.

17. Biserica Costești (Grușetu)

Acces: 38 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu (Costești), 3 km șosea spre Pietreni

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

Fosta biserică parohială – Costești

Biserica a fost construită în anul 1801, prin contribuția enoriașilor și a egumenului Mănăstirii Bistrița arhimandritul Constandie, pe locul unei biserici sătești mult mai vechi și tot din lemn, datând din 1650.

Este construită din lemn de stejar, tencuită ulterior în exterior. Arhitectura este simplă, biserica fiind construită în plan dreptunghiular (14 x 5 m). Este în formă de navă, fiind alcătuită din pridvor închis (adăugat în 1885, când a fost și tencuită în exterior), pronaos, naos și altar. Ca și la biserica de lemn de la Grămești, tavanul este în formă de boltă semicilindrică.

Lângă biserică se mai păstrează și clopotnița, construită din zid gros de piatră și cărămidă, în formă paralelipipedică, pe două nivele, în anul 1840.

Din păcate, rămânând de multă vreme nefolosită, biserica se află în stare avansată de degradare și, dacă nu se iau măsuri de restaurare, în curând se va pierde definitiv un monument de cult și de arhitectură foarte valoros.

18. Muzeul de artă Costești

Acces: 38 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu (Costești), 2 km șosea până în Costești

Adresa: Costești, jud. Vâlcea

În centrul comunei Costești, în clădirea căminului cultural, funcționează, din anul 1970, un muzeu de artă modernă, constituit în urma donației muzeografului Alexandru Balintescu, fiu al satului.

Punctul central al muzeului îl constituie lucrările (în număr de 7) sculptorului Gheorghe D. Anghel. Alături de acestea, în cele trei săli ale muzeului, se mai află 43 de lucrări de pictură ale artiștilor plastici: Gheorghe Tomaziu (25), Horia Bernea (4), Florin Niculescu, Vasile Brătulescu, Marin Gherasim, Afane Teodoreanu și Gheorghe Rodion (9).

19. Schitul Jgheaburi

Acces: 25 km DN 67 Rm. Vâlcea – Tg. Jiu (Stoenești)

Adresa: Stoenești, jud. Vâlcea

Ctitorie atribuita legendarului Negru Voda, inca de la 1310, refacuta de Matei Basarab in anul 1640.

20. Schitul Iezer

Acces: Șoseaua Rm. Vâlcea-Olănești până la Cheia (15 km), șosea 6 km până la Valea Cheii, 3 km drum forestier pe Valea Cheii

Hramul: Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Adresa: Băile Olănești, jud. Vâlcea

Stareța: Maria Popa

Situat la nord de satul Cheia, pe valea cu același nume, în apropiere de orașul Băile Olănești din județul Vâlcea, Schitul Iezer este una dintre cele mai izolate sihăstrie din nordul Olteniei.

Primii ctitori ai acestui sfânt lăcaș, pomeniți în pomelnic, sunt Radu cel Mare (1377-1383) și fiul său, Mircea cel Bătrân (1386-1418). Cu trecerea timpului acest schit s-a degradat, dar a fost refăcut, în anul 1559, la 500 m distanță de cel vechi, de voievodul Mircea Ciobanu împreună cu soția sa, doamna Chiajna, fiica voievodului Petru Rareș (1527-1546). După refacerea schitului Iezer, aici s-a adăpostit o mare obște monahală cu peste trei sute de călugări. O parte dintre aceștia trăiau viața de obște în mănăstire, iar alți călugări se nevoiau în sihăstrie, prin peșteri sau prin chilii, venind doar duminica și în zilele de sărbători să asiste la slujbele săvârșite în biserică. În pisană din 1720 se menționează că schitul a fost terminat între anii 1567-1568, după moartea ctitorului, și că în anul 1700 schitul era pustiu și surpat.

Biserica actuală a fost zidită de episcopul Ilarion și schimonahul Antonie, care a donat toate economiile, dar a și muncit personal, pentru ca în 1720 să fie pictată de ieromonahul Nicolae. Mai târziu, schimonahul Antonie a fost canonizat sub numele de Sfântul Cuvios Antonie de la Iezeru. El vine în Țara Românească în anul 1648 și se stabilește la Râmnicu Vâlcea, ocupându-se de comerț. Ajuns la vârsta de 64 de ani, binecuvântatul Antonie s-a hotărât să aleagă calea monahală. După ce renunță la ideea de a merge la Muntele Athos, la îndemnul episcopului Ilarion, se stabilește la schitul Iezer.

Chiliile zidite de Cuviosul Antonie se păstrează și astăzi, în partea de apus a bisericii, având un subsol spațios pentru depozitarea celor necesare întreținerii vieții monahale.

Din anul 1998, sfântul lăcaș s-a îmbogățit cu o nouă biserică.

Astăzi, Schitul Iezer cuprinde o obște de maici, care se ostensesc să ducă mai departe tradiția monahală existentă aici de mai multe secole.

21. Biserica Sfinții Voievozi

Acces: Șoseaua Rm. Vâlcea-Olănești până la Cheia (15 km), șosea 6 km până la Valea Cheii.

Adresa: Cheia, jud. Vâlcea

Biserica parohială – Cheia

Ctitorie din anul 1772.

22. Mănăstirea Sărăcinești

Acces: Șoseaua Rm. Vâlcea-Olănești până la Cheia (15 km), șosea 6 km până la Valea Cheii

Hramul: Adormirea Maicii Domnului

Adresa: Cheia, jud. Vâlcea

Stareța: Gelasia Tătaru

La confluența râului Olănești cu râul Cheia, în mijlocul satului Valea Cheii, care până în anul 1964 s-a numit Sărăcinești, așa cum glăsuiește pisania de aproape 300 de ani, stă în bătaia vânturilor și vijeliilor Biserica fostei Mănăstiri Sărăcinești.

Pisania: „† Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Duhului Sfânt ziditu-s-au această biserică din temelie cu toată podoaba ei întru lauda Adormirea Precestei Bogorodite și cu chiliile împrejur cu toată cheltuiala Părintelui Ștefan, episcopul Râmnicului, fiind dată moșia cu casele de Tănasia Păușescu în zilele lui Șerban Cantacuzino Voevodul. Și au fost ispravnic Zosima Er. (monah) egumen. Ani de la Adam 7196, iar de la Iisus Hristos 1688 Sept. 28.”
Pis(a) Er.(monah) Neagoe.

Din actul de danie făcut la 7 iunie 1687 de Tănasia Păușescu comisul și Marta monahia, mama sa, către părintele Ștefan - episcopul Râmnicului, rezultă că moșia în mijlocul căreia a fost zidită biserica și clădirile mănăstirești fusese a boierilor Sărăcinești, de unde rămâne și numele mănăstirii și a satului din jur - Marta monahia în mirenie se numise Mihalcea, soția lui Radu Păușescu clucerul. Fata lui Nicula Logofătul Sărăcinescul, împreună cu fiul său Tănasia Păușescu, moștenesc moșia Sărăcinești

de la fratele și unchiul Tănăsie Comisul Sărăcinescul - pentru ca „alți coconi den trupul lui nu au rămas”, așa cum s-a întâmplat și cu Tănăsie Păușescu de pe urma căruia nu au fost urmași.

Construcția începe în anul 1688, într-o epocă de plină dezvoltare a artei bisericesti bizantine pe pământul nostru. În anul 1693 moare ctitorul principal Episcopul Ștefan și este înmormântat în tinda bisericii, pe care o lasă nepictată. Episcopul Damaschin împreună cu Paisie ermonahul, Ioan Arhimandritul Hurezilor și Dosoftei ermonah, 30 de ani mai târziu, la 1718 (7226), aduce la Sărăcinești pe Teodosie, Gheorghe și Preda, aceiași pictori care au zugrăvit paraclisul de la Hurezi și alte așezăminte brâncovenești, de au săvârșit pictura bisericii așa cum se vede și azi. Ctitorii despre care am pomenit până acum sunt pictați în pronaosul bisericii precum urmează: Episcopul Ștefan și Episcopul Damaschin ținând bisericuța în mâini deasupra ușii, în interior; Ioan Arhimandritul, Paisie și Dosoftei colaboratori la pictura pe peretele de la miazăzi; Tănăsie vel comisul Sărăcinescu cu jupânița lui Iliana, Tănăsie vel clucer Păușescu cu jupânița lui Aspra, pe peretele de miazănoapte.

Din clădirile și inventarul anilor 1688-1693 mai există: 1. Biserica în forma ei originală; 2. Clopotnița pe zidul căreia se poate vedea inscripția: „Sava 7200 = 1692”; 3. Clădirea dinspre miazănoapte de biserică, care a servit de stareție și chilii, a cărei origine medievală o dovedesc zidurile și construcția beciului; 4. Clopotul cel mic, turnat pentru prima dată în anul 1612 și returnat în anul 1930 de Ieronim Protosinghelul și 5. O cruce din lemn ferecată de mână cu inscripția: „† Ștefan episcop 7200 = 1692”.

În scurgerea vremurilor, acest așezământ a mai fost ajutat și de alții, care s-au dovedit cu dragoste față de sfintele lăcașuri.

A fost mănăstire de călugărițe până în jurul anului 1860, după aceea a fost mănăstire de călugări până în 1873. Din 1873 până în 1913 biserica a fost filială a parohiei Cheia, iar casele au adăpostit școala primară, la care veneau elevi din satele vecine: Păușești, Olănești și Cheia.

Din 1913 până în 1960 a fost mănăstire de călugărițe, când a fost desființată în mod abuziv. În prezent, biserica deservește credincioșii din satul Valea Cheii, iar casele au fost transformate în cămin pentru bătrâni. Proprietatea mănăstirii (biserica și incinta) nu a fost retrocedată nici astăzi, în ciuda demersurilor făcute.

23. Schitul Bradu

Acces: Șoseaua Rm. Vâlcea-Olănești (21 km), drum forestier până la Tisa (7 km)

Adresa: Băile Olănești, jud. Vâlcea

Ctitorie din 1784

24. Mănăstirea Frăsinei

Acces: Șoseaua Rm. Vâlcea-Olănești (21 km), potecă 5 km Muierasca

Hramul: - Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul – biserica veche
- Adormirea Maicii Domnului – biserica nouă

Adresa: Muereasca, jud. Vâlcea

Staret: Arhim. Neonil Ștefan

Cazare: are posibilități de cazare

Situată în comuna Muereasca, la 25 km de Râmnicu Vâlcea, Mănăstirea Frăsinei are de fapt două biserici.

Biserica Mănăstirii Frăsinei, zisă și Biserica Mare, având hramul „Adormirea Maicii Domnului”, cu întreg ansamblul de clădiri, în formă de cetate, este ctitoria Sfântului Calinic de la Cernica, episcopul Râmnicului, care a construit-o între anii 1860-1863, an în care o și sfințește. Pictura, făcută în ulei de pictorul ardelean Mișu Pop în stilul lui Tătărăscu, a fost spălată în anul 1968 de pictorul Aritium Avachian. Această biserică este monument istoric.

Biserica schitului vechi, cu hramul „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul”, a fost construită din lemn de călugării bulgari Ilarion și Ștefan, în anul 1710, și reconstruită din zid în anii 1762-1763 de Cârstea Iovipali și Damian Iovipali, frați hagii din Râmnic, împreună cu Nicolică Iovipali, fiul lui Cârstea, având binecuvântarea episcopului de Râmnic, Filaret. În jurul acestui schit au existat chilii care însă nu s-au păstrat. Din anul 1787, din timpul războiului ruso-turc, schitul este pustiit și rămâne părăsit până în anul 1848, când este refăcut de călugărul cernican Acache, cu învoirea lui Gheorghe Iovipali, urmașul primilor ctitori. Acesta închide pridvorul bisericii cu cărămidă, transformându-l în

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

pronaos, îl zugrăvește și reface încăperile chiliilor. Biserica veche păstrează pictura din anul 1763, executată de Teodor Zugravul, cât și pe cea din tindă din anul 1848.

Paraclisul cu hramul „Sfinții Trei Ierarhi”, precum și clădirile de locuit dinspre miazăzi și răsărit, au fost făcute de episcopul Gherasim Safirim al Romanului (1910-1911), fost arhimandrit de scaun al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, care completează și aripa de miazăzi și răsărit a cetății monastice, pe partea de zid, care rămăsese necompletată de Sfântul Calinic în anul 1888.

Viața monahală de aici se aseamănă cu cea de la Muntele Athos: în mănăstire nu au voie să intre femeii (numai în biserica de sus, în cea de jos au voie și femeile) și nu se gătește cu carne. În acest sens, Sfântul Calinic a așezat, în anul 1867, o piatră de legământ la circa 2 kilometri de mănăstire, unde este astăzi o biserică și dependență pentru cazarea femeilor. Pe piatra de legământ sunt gravate cu litere chirilice atât binecuvântări, pentru cele care vor păstra acest legământ, cât și blesteme, pentru cele ce vor călca hotărârea sfântului. Iată ce spune textul gravat pe piatra de legământ: „Acest sfânt lăcaș s-a clădit din temelie spre a fi chinovie de părinții monahi și fiindcă din partea femeiască putea să aducă vreun scandal monahilor viețuitori de acolo, de aceea sub grea legătură s-a oprit de la acest loc să mai treacă înainte, sub nici un chip, parte femeiască. Iar cele ce vor îndrăzni a trece să fie sub blestem și toate nenorocirile să vie asupra lor, precum: sărăcia, gârbăvia și tot felul de pedepse, și iarăși celor ce vor păzi această hotărâre să aibă blagoslovenia lui Dumnezeu și a smereniei noastre și să vină asupra lor fericitul bine. Calinic, episcopul Râmnicului-Noului Severin, 17 ian.1867”.

Este singura mănăstire din țară care nu a fost secularizată, păstrându-și tot terenul agricol până în zilele noastre.

CONCLUZII

Zona a fost puțin cercetată de către specialiști botaniști și merită o abordare mai îndeaproape în ceea ce privește speciile protejate ale florei. Aici se pot afla și alte specii de plante protejate și odată cu transformarea Masivului în Parc Național vor fi efectuate ample studii și cercetări și asupra florei.

Această lucrare se dorește a fi o compilare și o completare a Studiului de Fundamentare Științifică ce a stat la baza obținerii avizului Academiei române pentru înființarea parcului, a lucrărilor despre Masiv cât și o însumare de motive pentru care Masivul Buila-Vânturarița a fost declarat Parc Național (**H.G. 2151/30 noiembrie 2004**)

În primul rând, datorită faptului că Masivul Buila-Vânturarița este destul de izolat, cu puține căi de acces în zonă, are un relief foarte accidentat și că este mai puțin cunoscut decât alte zone montane ale României, aici s-au conservat ecosisteme montane aproape neatinse de intervenția umană.

Totuși, în ultima vreme, datorită existenței unor obiective industriale precum cariera de calcar de la Bistrița, pășunatul excesiv, braconajul, dezvoltarea turismului și a sporturilor montane (escaladă, speologie) în zonă, au dus la apariția semnelor de degradare a acestor ecosisteme, impunându-se luarea de măsuri necesare de conservare și protecție.

Acest lucru este îngreunat de existența în cadrul Masivului a numeroase zone greu accesibile, necesitând echipament special pentru munte, precum și echipamentul necesar instalării taberelor mobile, neexistând altfel de posibilități.

Din aceste motive zona a rămas puțin cercetată, neexistând decât foarte puține studii științifice, de dată destul de îndepărtată de prezent, atât în domeniile florei și faunei cât și în altele. Din aceste

motive, este foarte probabil ca cercetările viitoare să scoată în evidență și alte specii din cadrul florei și faunei, nesemnlate încă în prezene.

În ceea ce privește flora și fauna, datorită dispunerii și conformației sale, în Masivul Buila-Vânturarița se întâlnesc atât specii de clima caldă, submediteraneană, cât și specii relictice glaciare. În cadrul acestora se află numeroase specii protejate (*Angelica archangelica*, *Armeria alpina*, *Daphne blagayana*, *Dianthus spiculifolius*, *Gentiana lutea*, *Hepatica transsilvanica*, *Heracleum carpaticum*, *Larix decidua*, *Leontopodium alpinum*, *Nigritella nigra*, *Nigritella rubra*, , *Saxifraga demissa*, *Secale montanum*, *Taxus baccata*, *Trollius europaeus*, etc.)

BIBLIOGRAFIE

- ❖ **Anghel, Gh.; Răvăruț, M.; Turcu, Gh.** (1971) – *Geobotanica*, Ed. Ceres, București
- ❖ **Badea, L.; Niculescu, Gh.; Roata, S.; Călin, D.; Ploaie, Gh.** (1998) – *Masivul Vânturarița-Buila. Caracterizare geomorfologică*, Comunicări ale Institutului de Geografie, București, pp. 3-36
- ❖ **Beldie, Al.** (1967) – *Endemismele și elementele dacice din flora Carpaților Românești*, Comunicări de Botanică - a V-a Consfătuire de geobotanică, pg. 113
- ❖ **Bichiceanu, Mircea & Rodica** (1964) – *Fleurs de Roumanie*, Ed. Meridiane, București
- ❖ **Bleahu, M.; Decu, V.; Negrea, St.; Pleșa, C.; Povară, I.; Viechmann, I.** (1976) – *Peșteri din România*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, pp. 355-359
- ❖ **Bobârnac, B.; Popescu, M.** (1984) *Rezervații și monumente ale naturii din Oltenia*, Ed. Sport și Turism, București
- ❖ **Boldur, C.; Iavorschi, M.; Brașoveanu, D.** (1968) – *Câteva date noi privind stratigrafia jurasicului din culmea Vânturarița*, Dări de seamă ale ședințelor Institutului Geologic al României LIV-1, București
- ❖ **Boldur, C.; Stilla, Al.; Iavorschi, M.; Dumitru, I.** (1970) – *Date noi în cunoașterea stratigrafiei și tectonicii mezozoicului de la nord de Olănești*, Dări de seamă ale ședințelor Institutului Geologic al României LV-5, București

- ❖ **Buia, Al.; Păun, M.** (1956) – *Materiale pentru flora Masivului Buila, Raionul Vâlcea*, extras din Studii și cercetări de biologie, Ed. Academiei Române a Republicii Socialiste România, București
- ❖ **Ciurchea, Maria** – *Flora teritoriului Raionului Vâlcea din dreapta Oltului*
- ❖ **Dragastan, Ovidiu** (1980) – *Alge calcaroase în Mezozoicul și Terțiarul României*, Ed. Academiei, București, pp.145-150
- ❖ **Florea, N.; Munteanu, I.** (2003) – *Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor (SRTS)*, Editura Estfalia, București
- ❖ **Florea, N.; Săvulescu, I.; Geanana, M.** (2005) – *Solurile pe glob*, București
- ❖ **Geanana, M.; Ochiu, I.** (1990) – *Pedogeografie - Noțiuni de pedogeografie pentru studenții geografi*, Lucrări practice- partea a doua, Tipografia Universității din București
- ❖ **Goran, Cristian** (1982) – *Catalogul sistematic al peșterilor din România 1981*, FRTA-CCSS, București
- ❖ **Grossu, Al.; Popescu, M.** (1975) – *Vertebratele din zona înaltă a Olteniei*, Studii și cercetări – Comitetul de cultură și educație socialistă al jud. Mehedinți, Drobeta Turnu Severin
- ❖ **Ielenicz, M. & co** (1999) – *Dicționar de geografie fizică*, Ed. Corint, București
- ❖ **Mihăilescu, Simona** (2001) – *Flora și vegetația Masivului Piatra Craiului*, București
- ❖ **Milea, Nicolae** (1985) – *Asaltul Carpaților*, Ed. Sport-Turism, București, pp. 71-74
- ❖ **Mohan, Gh.; Ielenicz, M.; Pătroescu, M.** (1986) – *Rezervații și monumente ale naturii*, Muntenia, Ed. Sport-Turism, București, pp.170-182
- ❖ **Morariu, Iuliu** (1975) – *Importanța științifică a florei carpatice*, extras din Culegere de Studii și Cercetări, seria Științele Naturii
- ❖ **Mutihac, V., Ionesi, L.** (1974) – *Geologia României*, Ed. Tehnică, București, pp.138-140
- ❖ **Orghidan, T.; Negrea, St.; Racoviță, Gh.; Lascu, C.** (1984) – *Peșteri din România*, Ed. Sport-Turism, București, pp. 373-388
- ❖ **Pauca, Ana; Roman, Ștefania** (1959) – *Flora alpină și montană*, Ed. Științifică
- ❖ **Păun, M.; Maloș, C.; Popescu, M.** (1971) – *Excursii în Munții Olteniei*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, pp. 26-62
- ❖ **Păun, M.; Popescu, Gh.** (1975) – *Considerații asupra pajiștilor xerofile din Oltenia*, Studii și cercetări – Comitetul de cultură și educație socialistă al jud. Mehedinți, Drobeta Turnu Severin

- ❖ **Pârvu, C-tin** (2002) – *Enciclopedia plantelor – Plante din flora României*, Ed. Tehnică, București
- ❖ **Popescu, Gh.; Popescu, E.** – *Asociații vegetale noi de stâncării calcaroase din Oltenia – Craiova*, pp.131-138
- ❖ **Popescu, Gr.; Patrușiu, D.** (1968) – *Formațiuni cretacice pe marginea nordică a Depresiunii Getice, între valea Oltului și Masivul Vânturarița (Carpații Meridionali)*, Dări de seamă ale sedințelor Institutului Geologic al României LIV-1, București
- ❖ **Popescu, Nae** (1977) – *Munții Căpățâni. Ghid turistic*, Ed. Sport-Turism, București
- ❖ **Popovici, L.; Moruzi, C.; Toma, I.** (1985) – *Atlas Botanic*, Ed. Didactică și Pedagogică, București
- ❖ **Stănilă, Anca Luiza; Parichi, M.** (2003) – *Solurile României*, Ed. Fundației România de Măine, București
- ❖ **Stoican, Florin** (1996) – *Potențialul turistic al județului Vâlcea*, autoreferat
- ❖ **Stoican, Florin** (1997) – *Potențialul turistic și premisele dezvoltării formelor de turism în comuna Costești – județul Vâlcea*, lucrare de diplomă, Școala Postliceală de Turism G. Barițiu, Sibiu
- ❖ **Stoican, Florin** (2005) – *Studiul sedimentologic al calcarelor din zăcămintul de la Bistrița – posibilități de valorificare*, lucrare de master, Facultatea de Geologie și Geofizică, București
- ❖ **Stoican, Florin** (2005) – *Studiul sedimentologic comparativ între calcarele jurasice din masivul Buila-Vânturarița și clastele carbonatice din conglomeratele de Cheia*, lucrare de licență, Facultatea de Geologie și Geofizică, București
- ❖ **Toader, T. Nițu** (1976) – *Invitație la drumeție*, Ed. Ceres, București
- ❖ **Todor, I.** (1968) – *Mic atlas de plante din flora R.S.R.*, Ed. Didactică și Pedagogică, București
- ❖ **Voinea, Raluca** (2005) – *Parcul Național Buila-Vânturarița – studio fizico-geografic cu privire specială asupra florei*, lucrare de licență, Facultatea de Geografie, București
- ❖ *** (1970) *Harta solurilor României*, Atlasul Geografic al României, scara 1:1.000.000
- ❖ *** (1970) *Harta vegetației României*, Atlasul Geografic al României, scara 1:1.000.000
- ❖ *** (1980) *Vâlcea – monografie*, Județele patriei, Ed. Sport-Turism, București
- ❖ *** (1983) *Geografia României*, vol. I - *Geografia fizică*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, pp. 455-458, 460-464, 474-484

ASOCIAȚIA KOGAYON www.kogayon.ro
247115 Costești, str. Costești, nr. 343, jud. Vâlcea, România
Tel: +40.0723.071.648 E-mail: office@kogayon.ro,
asociatia_kogayon@yahoo.com

- ❖ *** *Harta geologică a României*, Foaia Pitești, scara 1:200.000
- ❖ *** *Harta geologică a României*, Foaia Vânturarița, scara 1:50.000
- ❖ *** *Harta topografică a României*, Foaia L 35-97 A
- ❖ *** *Harta topografică a României*, Foile L 35-97 A-a, L 35-97 A-b, L 35-97 A-c, L 35-97 A-d
- ❖ *** *Harta subunităților de relief*, scara 1:1.500.000
- ❖ **www.roclimbing.net**
- ❖ **www.alpinet.org**
- ❖ **www.episcopiamnnicului.ro**